

2. Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, *oförändrat*
ordinarie förslagsanslag kronor 5,000:—

3. Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m.,
oförändrat ordinarie förslagsanslag kronor 120,000:—

C. Undervisning, understöd, expenser m. m.

1. Undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m.

(Undervisningsanslaget.)

[85.] Ordinarie reservationsanslaget till undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m. har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 40,500 kronor.

För beredande av kostnadsfria hemresor för skeppsgossar är för närvarande under anslaget beräknat ett sammanlagt belopp av 10,500 kronor. I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har marinförvaltningen framhållit, att sagda belopp borde i någon mån höjas för att täcka de faktiska kostnaderna för därmed avsett ändamål, vilka beräknats för nästkommande budgetår komma att uppgå till sammanlagt 12,900 kronor. Marinförvaltningen har därför hemställt om en höjning av förevarande anslag med 2,400 kronor.

Emot marinförvaltningens förslag beträffande beräkandet av kostnaderna för skeppsgossarnas resor har jag icke något att erinra. Det för innevarande budgetår härför avsedda beloppet, 10,500 kronor, torde därför böra ökas med 2,400 kronor till 12,900 kronor.

Såsom redan tidigare framhållits, har Kungl. Maj:t i den förut denna dag beslutade propositionen med förslag till avlöningsreglemente för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet föreslagit riksdagen medgiva, att ekiperingshjälp enligt i propositionen närmare angivna grunder måtte få utgå till officerare m. fl. Därest nämnda förslag vinner riksdagens bifall, torde, i enlighet med vad försvarsväsendets lönenämnd föreslagit, de för vissa elever vid sjökrigsskolan såsom bidrag till vederbörandes ekipering avsedda stipendier böra upphöra att utgå. Till följd härav torde förevarande anslag kunna minskas med det för närvarande för berörda ändamål beräknade beloppet, 1,800 kronor.

I riksstaten finnes upptaget ett särskilt ordinarie anslag å 2,800 kronor till fackutbildningskurs för marinläkarstipendiater över stat och värnpliktiga läkare vid marinen. Detta anslag synes lämpligen böra såsom en särskild anslagspost inberäknas i ordinarie undervisningsanslaget.

Sistnämnda anslag bör i enlighet med vad jag nu anfört höjas med (2,400 — 1,800 + 2,800 =) 3,400 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Fjärde huvudtiteln.

att, med uteslutande ur riksstaten av ordinarie anslaget till fackutbildningskurs för marinläkarstipendiater över stat och värnpliktiga läkare vid marinen, öka ordinarie reservationsanslaget till undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m.,

nu	kronor 40,500: —
med	» 3,400: —
till	kronor 43,900: —

2. Studiestipendier.

[86.] I riksstaten för budgetåret 1926—1927 är uppfört ett nytt ordinarie reservationsanslag å 7,000 kronor till studiestipendier för underbefäl och underofficerare vid flottan och kustartilleriet under studier för vinnande av inträde i sjökrigsskolan. Årsbehovet har beräknats till högst 12 stipendiebelopp å 1,000 kronor, därav 10 för flottan och 2 för kustartilleriet. Då berörda studier avsetts taga i anspråk en tid av 2 år vid flottan och 1 år vid kustartilleriet, har beräknats en årlig tilldelning av 5 respektive 2 stipendier.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har marinförvaltningen anfört följande.

Enligt vad ämbetsverket inhämtat, torde såsom villkor för erhållande av dylikt stipendium komma att erfordras genomgång av nyorganiserad underofficersskola. Beträffande flottan kunde elever först våren 1927 och beträffande kustartilleriet först våren 1929 beräknas hava genomgått flottans respektive kustartilleriets nyorganiserade underofficersskolor. På grund härav beräknades kunna utses under budgetåret 1927—1928 5 stipendiater vid flottan, men däremot ingen vid kustartilleriet, varför medelsbehovet för nämnda budgetår komme att bli alla 5,000 kronor. Då anslaget för innevarande budgetår således icke komme att tagas i anspråk och den därigenom uppkommande reservationen täckte nästkommande budgetårs behov, hemställde marinförvaltningen, att ifrågavarande anslag uppfördes i riksstaten utan angivet belopp.

I likhet med marinförvaltningen anser jag, att någon medelsanvisning under förevarande anslag å riksstaten för nästkommande budgetår icke erfordras.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga ordinarie reservationsanslaget till studiestipendier utan angivet belopp.

3. Understöd åt föreningar, oförändrat ordinarie reservationsanslag kronor 18,800: —

4. Skrivmaterialier och expenser m. m.

(Expensanslaget.)

[87.] Ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m. har för budgetåret 1926—1927 upptagits med 349,000 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t fastställd stat för anslaget har detsamma fördelats sålunda:

Titel I. Skrivmaterialier och expenser m. m.	kronor 244,000: —
Titel II. Hyra, eldning, belysning, skrivmaterialier m. m. vid sjörellföringsexpeditionerna	» 15,000: —
Titel III. Hyra av vissa expeditioners m. fl. lokaler	» 68,025: —
Titel IV. För oförutsedda utgifter	» 21,975: —
Summa kronor 349,000: —	

Marinförvaltningen har nu beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår anfört bland annat följande.

Beträffande titel I hade marinförvaltningen icke annan ändring att föreslå än att titeln torde böra minskas med ungefär 5,000 kronor vid bifall till ämbetsverkets förslag att beräkna medel till arbetskrafter för skrivgöromål i staten för vid marininstaben anställd personal.

Från titel II bestredes för närvarande hyres- och expensutgifter för sjörellföringsexpeditioner i Göteborg, Malmö, Karlskrona, Strömstad, Stockholm och Härnösand. Vid den nya organisationens planläggning hade emellertid beräknats, att antalet sjörellföringsområden skulle minskas till fyra.

Marinförvaltningen förutsatte, att sjörellföringsexpeditioner skulle finnas i Göteborg, Malmö, Stockholm och Härnösand. För dessa expeditioner borde medel liksom hittills beräknas under denna titel. Beträffande medelsbehovet för sjörellföringsexpeditionerna hade sjörellföringsbefälhavarna i Göteborg och Malmö meddelat, att ett överflyttande till dem av de uppgifter, som ålegat sjörellföringsbefälhavarna i Strömstad och Karlskrona, komme att medföra ökade hyresutgifter: beträffande expeditionen i Göteborg med 500 kronor från 1,000 kronor till 1,500 kronor och beträffande expeditionen i Malmö med 400 kronor från 800 kronor till 1,200 kronor.

På grund härav beräknades medelsbehovet enligt följande uppställning:

	Hyra, eldning, belysning och städning, högst, kronor	Skrivmaterialier och telefoner kronor
<i>Karlskrona station:</i>		
Göteborg	1,500	2,000
Malmö	1,200	1,600
<i>Stockholms station:</i>		
Stockholm	1,450	3,100
Härnösand	500	1,100
	4,650	7,800
Summa kronor	12,450	

Beträffande de hyresutgifter till sammanlagt belopp av 68,025 kronor, som utginge av titel III, hade marinförvaltningen icke ansett någon anledning föreligga till förändring av den nuvarande beräkningen.

Slutligen föresloge marinförvaltningen, att under titel IV för oförutsedda utgifter beräknades ett belopp till ämbetsverkets disposition av 20,525 kronor, i följd varav anslaget i sin helhet skulle komma att utgå med $(239,000 + 12,450 + 68,025 + 20,525 =) 340,000$ kronor.

Fjärde huvudtiteln.

Såsom redan förut framhållits, har jag i förslaget till stat för vid marin-staben anställd personal beräknat medel dels till avlöning för en ordinarie kontorsbiträdesbefattning, dels ock för extra befattningshavare, renskrivning m. m. Till följd härav torde den för marin-staben avsedda delen av expens-anslaget böra minskas med 5,000 kronor, varigenom utgifterna under titel I skulle komma att uppgå till 239,000 kronor.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptogs ansla-get till skrivmaterialier och expenser m. m. med ett belopp av 270,000 kro-nor. Därvid förutsattes, att de från anslaget nu utgående hyresutgifterna icke vidare skulle förekomma, enär efter den nya ordningens genomförande erforderliga lokaler skulle kunna beredas i kronans egna byggnader. Som emellertid lokalfrågan för marinens centrala myndigheter ännu icke blivit ordnad, torde det, såsom marinförvaltningen förutsatt, bliva nödvändigt att även för nästkommande budgetår räkna med hyresutgifter för lokaler åt marinförvaltningen och kustartilleriets chefsexpedition.

På grund av vad nu anförts och då jag icke har något att erinra mot marinförvaltningens förslag till beräkning av utgifterna i övrigt, får jag hem-ställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m.,	
nu	kronor 349,000: —
med	» 9,000: —
till	kronor 340,000: —

5. Tryckningskostnader.

[88.] Ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 49,982 kronor.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen är förevarande anslag upptaget med ett belopp av 40,000 kronor.

Marinförvaltningen har framhållit, att det icke vore antagligt, att utgif-terna under detta anslag, vilka även för budgetåret 1927—1928 kunde be-räknas komma att påverkas av de av övergången till den nya marinorgani-sationen föranledda särskilda medelsbehoven, skulle komma att understiga det i riksstaten för innevarande budgetår upptagna beloppet, varför ämbets-verket hemställde, att ifrågavarande anslag måtte uppföras med oförändrat belopp.

Emot marinförvaltningens berörda förslag har jag icke något att erinra, dock torde anslagsbeloppet böra avrundas till 50,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader,	
nu	kronor 49,982: —
med	» 18: —
till.....	kronor 50,000: —

6. Biblioteksverksamhet för underbefäl och manskap
vid marinen, oförändrat ordinarie reservationsanslag..... kronor 5,500: —

7. Teknisk materiel för undervisningsändamål.

[89.] I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har marinförvaltningen anfört följande.

För undervisningen i vid flottans stationer anordnade skolor och kurser hade det varit oundgängligen nödvändigt att hava tillgång till bland annat viss i det följande angiven särskild materiel. Det kunde nämligen icke anses tillrädligt att härtill använda den å fartygen installerade materielen, som lätt kunde skadas och bliva mer eller mindre oduglig för sitt ändamål. De marina myndigheterna hade vid upprepade tillfällen fäst uppmärksamheten å dessa förhållanden. I anledning härav hade marinförvaltningen sökt provisoriskt ordna denna fråga och i sådant avseende underhandlat med vissa firmor om lån av erforderlig materiel. På därom av marinförvaltningen gjorda framställningar hade Kungl. Maj:t genom brev den 20 juni 1924 samt den 29 maj och den 10 juli 1925 medgivit, att marinförvaltningen finge såsom lån för undervisningsändamål för viss tid emottaga *dels* från firman Sperry Gyroscope Co. Ltd., London, en gyrokompassanläggning, *dels* från firman Anschütz & Co., Kiel, ävenledes en gyrokompassutrustning, *dels ock* från Svenska aktiebolaget Logg en fullständig Sal-logginstation. Nu hade emellertid i förstnämnda fall lånetiden utlupit, och i de senare komme densamma att under loppet av år 1927 gå till ända. Då det vore föga sannolikt, att berörda firmor vore sinnade att förlänga utlåningstiden för ifrågavarande instrument, och desamma såsom förut framhållits vore oundgängligen nödvändiga för undervisningen i berörda skolor och kurser, om den personal, som ombord hade sig ålagt att sköta ifrågavarande materiel, skulle kunna bibringas erforderlig kännedom om och förmåga att kunna hantera densamma, syntes det marinförvaltningen ofrånkomligt, att staten inköpte den nu såsom lån utlämnade materielen. För sådant ändamål hade marinförvaltningen från förenämnda firmor infordrat anbud, och uppginge desamma till följande belopp: för gyrokompassanläggningen från Sperry Gyroscope Co. Ltd. till omkring 13,500 kronor, för samma anläggning från Anschütz & Co. till omkring 18,750 kronor samt för Sal-logginstationen till 8,700 kronor eller sammanlagt till 40,950 kronor.

En kompass av Anschütz' tillverkning samt av ny konstruktion, benämnd Feinmesskompass, varmed flottans för närvarande under byggnad varande fartyg komme att utrustas, torde av ovan anförda skäl ävenledes böra för undervisningsändamål anskaffas. Kostnaden härför uppginge enligt infordrat anbud till 26,000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså för anskaffande av teknisk materiel för undervisningsändamål behöva anvisas (40,950 + 26,000 =) 66,950 kronor. Anskaffningen kunde emellertid, för att icke hela beloppet skulle belasta en och samma budget, fördelas på två budgetår.

I enlighet härmed hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av teknisk materiel för undervisningsändamål bevilja ett anslag av 66,950 kronor och därav för budgetåret 1927—1928 såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 40,950 kronor.

Då det av vad marinförvaltningen sålunda anfört framgår, att ifrågavarande tekniska materiel är erforderlig för undervisningen i flottans skolor

och kurser, och då det varken torde vara lämpligt eller möjligt att för framtiden räkna med att behovet av dylik materiel skall, såsom hittills skett, kunna tillgodoses genom lån, finner jag mig böra tillstyrka, att medel för sådan materiels anskaffande äskas av riksdagen. Med hänsyn till att den förutnämnda Sal-logginstationen, enligt vad jag inhämtat, ännu en tid kommer att stå till marinförvaltningens förfogande, torde emellertid med anskaffningen av nämnda apparat kunna anstå till ett senare budgetår. Härigenom kommer det belopp, som bör anvisas för nästkommande budgetår, att minskas med 8,700 kronor till 32,250 kronor. Beslut synes nu allenast böra fattas om det belopp, som bör anvisas å 1927—1928 års budget.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *teknisk materiel för undervisningsändamål* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 32,250 kronor.

D. Förplägnad, beklädnad m. m.

1. Förplägnad.

[90.] Ordinarie förslagsanslaget till förplägnad har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 2,657,000 kronor.

Till grund för denna beräkning har lagts en portionskostnad för man och dag av 90 öre i land och 1 krona 60 öre ombord.

Enligt vad marinförvaltningen meddelat, utgjorde portionspriset för tredje kvartalet 1926 i medeltal 90 öre i land och 1 krona 55 öre ombord. Då prisnivån å livsmedelsmarknaden nu torde vara i det närmaste stabiliserad, syntes det marinförvaltningen, att man vid beräknande av de å förplägnadsanslaget för budgetåret 1927—1928 erforderliga medlen icke borde förutsätta någon sänkning av portionsprisen. På grund härav hade ämbetsverket icke ansett sig kunna räkna med lägre portionskostnad än den, som gällde för nämnda kvartal.

I enlighet härmed har jag beräknat kostnaderna för landportion till 90 öre och för sjöportion till 1 krona 55 öre för dag. Landportionspriset kommer härigenom att bli något lägre än det för armén föreslagna portionspriset, 1 krona 2 öre. Detta torde emellertid vara fullt i sin ordning, då i sistnämnda pris ingå de extra kostnader, som förplägnaden drager vid fälttjänstövningar o. d. vid armén.

Det antal tjänstgöringsdagar, som bör läggas till grund för anslagsberäkningen, framgår av följande sammanställning:

	Antal tjänstgöringsdagar		
	I land	Ombord	Summa
<i>Flottan.</i>			
Underofficerare av 3:e graden	—	55,000	55,000
Stammanskap och värupliktiga	643,989	795,000	1,438,989
Skeppsgossar	101,715	45,090	146,805
Kadetter m. fl.	16,080	13,200	29,280
Reservkadetter	3,400	2,050	5,450
Reservunderofficersaspiranter	—	5,450	5,450
<i>Kustartilleriet.</i>			
Stammanskap	219,675	—	219,675
Värupliktiga	234,190	—	234,190
Kadetter m. fl.	6,375	—	6,375
Summa dagar	1,225,424	915,790	2,141,214

I enlighet med vad sålunda anförts bör anslagsbehovet för budgetåret 1927—1928 beräknas till $(0.90 \times 1,225,424 + 1.55 \times 915,790 =)$ 2,522,356 kronor eller i runt tal 2,522,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska ordinarie förslagsanslaget till förplägnad,
 nu kronor 2,657,000: —
 med » 135,000: —
 till kronor 2,522,000: —

2. Beklädnad.

[91.] Ordinarie reservationsanslaget till beklädnad har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 1,195,000 kronor.

Anslagsbehovet har beräknats efter en kostnad av 55 öre per man och dag.

Marinförvaltningen har meddelat, att beklädnadskostnaden under budgetåret 1925—1926 enligt gjorda beräkningar uppgått till i det närmaste 63 öre per man och dag. På grund härav hade ämbetsverket enligt medgivande av Kungl. Maj:t vidtagit sådana ändringar i beklädnadsstaten, att det från och med innevarande budgetår skulle bli möjligt att hålla kostnaden inom ramen av det senast beviljade beloppet, nämligen 55 öre per man och dag.

Även för nästkommande budgetår synes mig ifrågavarande kostnad böra beräknas till 55 öre för man och dag.

I enlighet härmed och då antalet tjänstgöringsdagar, som böra komma i betraktande vid beräklandet av anslaget, uppgår till 2,075,314, skulle anslagsbehovet alltså utgöra $(0.55 \times 2,075,314 =)$ 1,141,423 kronor eller i avrundat tal 1,141,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska ordinarie reservationsanslaget till beklädnad,
 nu kronor 1,195,000: —
 med » 54,000: —
 till kronor 1,141,000: —

3. Kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m.

(Kasernutredningsanslaget.)

[92.] Ordinarie reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m. har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 uppförts med 160,000 kronor.

Anslagsbehovet har beräknats efter en kostnad för man och dag av 12 öre, varjämte för musikinstrument vid flottan och kustartilleriet upptagits ett särskilt belopp av 6,000 kronor. Den sålunda erhållna summan, 156,500 kronor, har, med hänsyn till vissa under innevarande budgetår rådande för-lägningsförhållanden, ökats till nyssnämnda belopp, 160,000 kronor.

Marinförvaltningen har icke ifrågasatt någon ändring av grunderna för anslagets beräkning.

Antalet tjänstgöringsdagar, som skola läggas till grund för anslagsberäkningen för nästkommande budgetår, torde böra beräknas på följande sätt:

Antalet tjänstgöringsdagar i land (se förplägnadsanslaget) ... 1,225,424 dagar
Härför avgå för personal, som icke åtnjuter inkvartering

eller förplägnad in natura 53,147 »

Återstå 1,172,277 dagar.

Då jag icke förutsätter någon ändring i dagskostnaden, 12 öre, skulle alltså medelsbehovet för kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis utgöra $(1,172,277 \times 0.12 =)$ 140,673 kronor eller i avrundat tal 140,700 kronor. Lägges härtill den beräknade kostnaden för musikinstrument, 6,000 kronor, erhålles ett belopp av 146,700 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska ordinarie reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m.,

nu kronor 160,000: —

med » 13,300: —

till kronor 146,700: —

4. Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.

(Bränsleanslaget.)

[93.] För budgetåret 1926—1927 beräknades medelsbehovet under bränsle-anslaget till 851,322 kronor. Med hänsyn till förefintliga reservationer blev emellertid anslaget i riksstaten för nämnda budgetår upptaget med allenast 800,000 kronor.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen har man be-träffande den del av anslaget, som avser bränsle, lyse, vatten och renhållning, utgått från ett belopp av 722,939 kronor. Med hänsyn till beslutade inskränkningar i organisationen, vissa fästningars förläggande i materiel-

reserv m. m. och förutsatt koncentration i förläggningshänseende ävensom flygvapnets avskiljande har emellertid sistnämnda belopp ansetts kunna minskas till 635,000 kronor. För innevarande budgetår hava motsvarande kostnader beräknats till 700,000 kronor.

Utgifterna för tvätt hava för innevarande budgetår uppskattats efter samma grunder, som tillämpats i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen, nämligen utgifterna för tvätt av beklädnadspersedlar efter ett belopp för man och dag av 15 öre för stammanskap under sjökommendering samt 6 öre för skeppsgossar och värnpliktiga samt utgifterna för tvätt av sängservis efter en dagskostnad av 5 öre för all inkasernerad personal, varjämte för övrig tvätt (såsom för matinrättningar, sjukhus m. m.) upptagits ett belopp av 15,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår har marinförvaltningen anfört följande.

De i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen angivna förutsättningarna för besparing torde för nästkommande budgetår hava ytterst ringa inverkan på ifrågavarande kostnader, utom beträffande den del därav, som avsåges för Älvsborgs fästning. Anslaget till bränsle, lyse, vatten och renhållning vore av den natur, att därför avsedda utgifter vore oundvikliga. Vid sådant förhållande vore det nödvändigt att beräkna dess storlek till det belopp, som med iakttagande av all nödig sparsamhet ovillkorligen krävdes. Marinförvaltningen ansåge sig därför icke kunna beräkna detsamma lägre än det belopp, vartill de verkliga utgifterna för budgetåret 1925—1926 uppgått, eller 711,000 kronor, vilket sistnämnda belopp dock borde sänkas med 16,000 kronor, utgörande beräknad kostnadsminskning för Älvsborgs fästning. Medelsbehovet under förevarande del av anslaget borde alltså beräknas till $(711,000 - 16,000 =) 695,000$ kronor. Den härigenom uppkommande kostnadsökningen, 60,000 kronor, utöver det belopp, som för ändamålet beräknats i den nya marinorganisationen, syntes emellertid kunna täckas av förefintliga reservationer.

I anslutning härtill föresloge marinförvaltningen, att den del av anslaget, som avsåge bränsle, lyse, vatten och renhållning, upptoges med 635,000 kronor. Beträffande beräkningen av medelsbehovet i övrigt, hade marinförvaltningen följt de i försvarsutskottet och föregående års statsverksproposition tillämpade grunderna. Anslagsbehovet i dess helhet hade sålunda av ämbetsverket upptagits till 782,700 kronor.

Emot marinförvaltningens förslag beträffande beräkningen av medelsbehovet för bränsle, lyse, vatten och renhållning har jag icke något att erinra.

Vidkommande medelsbehovet för tvätt, har jag låtit omräkna marinförvaltningens förslag i förevarande del med hänsyn till det av mig beräknade antalet tjänstgöringsdagar för olika kategorier manskap. Den av mig uppgjorda beräkningen av medelsbehovet (se Bil. nr 76) slutar å ett belopp av 838,157 kronor. Med hänsyn till förefintlig reservation torde emellertid icke böra äskas större medelsanvisning än 678,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.,

nu	kronor 800,000: —
med	» 122,000: —
till	kronor 678,000: —

E. Övningar.

1. Flottans krigsberedskap och övningar, *oförändrat*
ordinarie reservationsanslag kronor 4,463,000: —.

2. Ökade förmåner under sjökommendering åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt.

[94.] På framställning av Kungl. Maj:t i proposition den 25 februari 1926, nr 205, anvisade riksdagen för beredande av ökade förmåner under sjökommendering åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt, för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 71,000 kronor.

Genom kungl. brev den 29 juni 1926 hava närmare bestämmelser i ämne meddelats.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har marinförvaltningen, under framhållande av att någon erfarenhet i fråga om verkningarna av de sålunda vidtagna åtgärderna ännu icke erhållits, hemställt, att anslaget måtte för nästkommande budgetår upptagas med oförändrat belopp.

Med tillstyrkande av marinförvaltningens framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande av *ökade förmåner under sjökommendering åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt*, för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 71,000 kronor.

3. Kustartilleriets krigsberedskap och övningar.

[95.] Anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar har i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptagits med 350,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets utgifter för budgetåret 1926—1927 upptog marinförvaltningen i enlighet med chefens för kustartilleriet förslag medelsbehovet under anslaget för nämnda budgetår till ett belopp av 647,700 kronor. Tillika framhöll ämbetsverket, att det, med hänsyn till den betydande skillnaden mellan sistnämnda belopp och vad i kostnadsberäkningarna för den nya försvarsorganisationen upptagits, vore nödvändigt, att förnyad utredning angående förevarande medelsbehov komme till stånd.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 7 januari 1926 anförde dåvarande chefen för försvarsdepartementet, att då det vore avsett

att lämna kustartilleriets organisation i huvudsak orubbad intill tiden omkring den 1 november 1926, det icke syntes böra ifrågasättas att redan dessförinnan inskränka kustartilleriets övningar. Däremot borde sagda övningar under återstående del av budgetåret bedrivas allenast i den omfattning, som svarade mot den nya kostnadsberäkningen.

I enlighet härmed upptogs anslaget i riksstaten för budgetåret 1926—1927 med ett till 581,000 kronor nedsatt belopp.

Marinförvaltningen har nu inkommit med en av *chefen för kustartilleriet* med skrivelse den 31 juli 1926 till ämbetsverket överlämnad utredning i ämnet. Nämnde chef har anfört, bland annat, följande.

Under de tre senaste budgetåren hade ifrågavarande anslag upptagits i vederbörliga stater med följande belopp, nämligen:

för budgetåret 1923—1924	kronor 779,800: —
» » 1924—1925	» 719,500: —
» » 1925—1926	» 690,100: —

För innevarande budgetår vore ett belopp av 581,000 kronor anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar.

Den summa av 350,000 kronor, som beräknats för kustartilleriets krigsberedskap och övningar efter genomförd omorganisation av kustartilleriet och kustfästningarna, vore mindre än hälften av det belopp, som i medeltal under budgetåren 1923—1926 varit tillgängligt för samma ändamål, och understeg med omkring 40 % de för innevarande budgetår anslagna medlen.

För den händelse det icke skulle bli nödvändigt att delvis inställa övningarna vid kustartilleriet efter berörda omorganisation med påföljd, bland annat, att kustartilleripersonalens krigsduglighet i motsvarande mån förämrades, måste nämnda, för kustartilleriets krigsberedskap och övningar beräknade belopp av 350,000 kronor kraftigt höjas.

Verkställd utredning hade visat, att ett årligt belopp av i runt tal minst 552,500 kronor erfordrades för ifrågavarande ändamål, om övningarna skulle kunna bedrivas i förhållandevis något så när samma omfattning, som under de senare åren varit fallet, och den standard i fråga om krigsduglighet, som kustartilleripersonalen för närvarande besatte, icke skulle i allt för hög grad nedgå.

Budgetåret 1927—1928 vore i flera avseenden att anse såsom ett övergångsår. I fråga om på anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar inverkan omständigheter framträdde denna karaktär av övergångsår särskilt därutinnan, att under budgetåret ett större antal stammanskap och värnpliktiga vore i tjänstgöring än som komme att bli fallet, sedan omorganisationen fullständigt genomförts, samt att ett visst antal underofficerare å övergångsstat torde vara inkallade till tjänstgöring vid övningarna. Den av berörda omständigheter föranledda ökningen av medelsbehovet i förhållande till det enligt den verkställda utredningen såsom normalt efter genomförd omorganisation angivna beloppet 552,500 kronor beräknade chefen för kustartilleriet till 24,600 kronor, huvudsakligen fördelade på utgiftsposterna artilleri- och handvapensammuniton, minammuniton, tjänstgörings-traktamenten och sjötillägg samt mässpenningar ävensom övriga kostnader.

I överensstämmelse härmed skulle medelsbehovet å anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar under budgetåret 1927—1928 utgöra (552,500 + 24,600 =) 577,100 kronor.

Fjärde huvudtiteln.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har *marinförvaltningen* till en början lämnat nedan intagna jämförelse mellan de olika anslagsposter, som ingå i beräkningen av anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar enligt dels Kungl. Maj:ts proposition nr 50 till 1925 års riksdag, dels chefens för kustartilleriet nyss berörda utredning, varvid jämförliga poster upptagits å samma rad.

Enligt proposition nr 50 till 1925 års riksdag		Enligt chefens för kustartilleriet utredning	
Skjutövningar	kr. 205 000: —	Artilleri- och handvapens-ammunition	kr. 280 900: —
Minammunition	» 15 000: —	Minammunition	» 28 000: —
Bränsle	» 50 000: —	Kol, ved, fotogen, olja m. m. »	45 500: —
Övrig utredning	» 30 000: —	Utredning för flygövningar m. m.	» 21 800: —
Tjänstgöringstraktamenten m. m.	» 30 000: —	Övrig utredning	» 32 100: —
Transporter och resor	» 10 000: —	Kostnader för förhyrning av materiel	» 12 200: —
Övriga kostnader	» 10 000: —	Tjänstgöringstraktamenten m. m.	» 50 100: —
Summa kr. 350 000: —		Transporter och resor	» 11 300: —
		Undervisningsmateriel	» 8 000: —
		Övriga kostnader	» 42 600: —
		Oförutsedda utgifter	» 20 000: —
		Summa kr. 552 500: —	

Härefter har marinförvaltningen anført följande.

Från förut angivna, av chefen för kustartilleriet beräknade summa å 552,500 kronor borde dragas den post å 21,800 kronor, som av chefen för kustartilleriet enligt förestående förteckning beräknats till utredning för flygövningar m. m. Denna post, som ej vore upptagen i beräkningen av övningsanslaget enligt proposition nr 50/1925, borde nämligen enligt ämbetsverkets åsikt helt bestridas av vederbörligt anslag under flygvapnets avdelning av fjärde huvudtiteln. Minskades nyssnämnda summa, 552,500 kronor, sålunda med 21,800 kronor, återstode 530,700 kronor, vartill borde läggas ett belopp av 24,600 kronor, som av chefen för kustartilleriet ansetts erforderligt, på grund av att omorganisationen av kustartilleriet och kustfästningarna ej helt hunne genomföras till ingången av nästa budgetår. Anslagsbehovet skulle således utgöra 555,300 kronor.

Vid granskning av de nu verkställda beräkningarna rörande medelsbehovet under förevarande anslag har jag kommit till den uppfattningen, att det belopp av 350,000 kronor, som i kostnadsberäkningarna för den nya försvarsorganisationen avsetts för kustartilleriets krigsberedskap och övningar, icke är tillfyllest, för att därmed skulle kunna bedrivas övningar i erforderlig omfattning. Vad särskilt budgetåret 1927—1928 angår, är därjämte att märka, att, såsom ock av myndigheterna framhållits, den beslutade omorganisationen av kustartilleriet icke kommer att vara fullt genomförd vid ingången av nämnda budgetår. Med hänsyn till nu berörda förhållanden har jag funnit mig böra tillstyrka, att anslaget för nästkommande budgetår upptages med ett belopp av 500,000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar,

nu	kronor 581,000: —
med	» 81,000: —
till	kronor 500,000: —

4. Krigsövningar vid kustfästningarna, oförändrat ordinarie reservationsanslag kronor 15,000: —.

F. - Sjukvård.

1. Sjukvård för marinen.

(Sjukvårdsanslaget.)

[96.] Ordinarie reservationsanslaget till sjukvård för marinen har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 185,500 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t fastställd stat är anslaget fördelat på följande sätt:

Karlskrona station	kronor 70,000: —
Stockholms »	» 57,000: —
Fartyg under expedition	» 19,000: —
Kustartilleriet	» 29,500: —
Till marinförvaltningens disposition	» 10,000: —
Summa kronor 185,500: —	

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen har för ifrågasvarande ändamål upptagits ett anslag av 145,000 kronor.

Marinförvaltningen har föreslagit, att anslaget för budgetåret 1927—1928 måtte upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 185,500 kronor.

Med hänsyn till att det för nästkommande budgetår beräknade antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga och manskap vid marinen med omkring 104,000 understiger det dagantal, för vilket sjukvårdskostnad à 5 öre per dag beräknats för innevarande budgetår, torde anslaget kunna minskas med $(0.05 \times 104,000 =) 5,200$ kronor till 180,300 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska ordinarie reservationsanslaget till sjukvård för marinen,

nu	kronor 185,500: —
med	» 5,200: —
till	kronor 180,300: —

G. Flytande materiel och byggnader.

1. Underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m.

[97.] Ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. har för budgetåret 1926—1927 upptagits med 6,000,000 kronor.

För budgetåret 1927—1928 har *varvschefen vid flottans station i Karlskrona* beräknat ifrågavarande anslagsbehov beträffande Karlskrona station till följande belopp:

för underhåll av fartyg och båtar	kronor 3,785,695: —
» » » hus och byggnader	» 529,000: —
» avlöning till administrativ personal	» 502,500: —
» sjukvård	» 13,225: —
» åtskilliga behov	» 80,000: —
Summa kronor 4,910,420: —	

Varvschefen har i ämnet anfört följande.

För budgetåret 1926—1927 hade för ifrågavarande ändamål anvisats 3,252,785 kronor. Förestående beräkning av kostnaderna för *underhåll av fartyg och båtar* hade baserats dels på erfarenheten av de kostnader, som fartygsunderhållet krävt under de senast förflutna åren, dels ock på den förutsättningen, att rustningarnas omfattning komme att bli enligt normalplanen (proposition nr 50/1925).

Av de större underhållskostnader, som inginge i ovan till underhåll av fartyg och båtar angivna summa, vore den för »Gustaf V» upptagna (287,850 kronor), jämförelsevis hög, men betingades den av den mera genomgående översyn, som avsåges att utföras i samband med fartygets omändring i och för anbringande av centralsikte m. m.; därjämte upptoges för »Oscar II:s» omtubning av pannor och reparation av innerbotten en summa av 460,000 kronor. Beredskapsförläggningskostnaderna för »Vasa» och »Dristigheten» — som vore betydande (122,450 respektive 72,450 kronor) — torde även äga sitt berättigande, då man härigenom förhindrade, att fartygen av brist på erforderligt underhåll så förfölle, att de, då de otvivelaktigt inom en snar framtid i ett eller annat avseende komme till användning, måste draga orimligt höga engångskostnader för istandsättning.

»Niord» förutsattes användas som depåfartyg för vinterflygskola i likhet med 1926, i övrigt som logementsfartyg vid Stockholms station. Kostnad för iordningställandet efter vinterflygskolan hade upptagits endast till en del, emedan detta arbete beräknades fortsätta under det följande budgetåret.

»Jacob Bagge» förutsattes användas som flygdepåfartyg i likhet med innevarande år.

För jagarna »Nils Ehrensköld» och »O. H. Nordenskjöld» hade upptagits endast underhållskostnader under expedition; rustningskostnader hade ej upptagits, enär fartygen förutsattes bli rustade genom marinförvaltningens försorg.

I kostnaden för de särskilda fartygen vore icke medtagen den kostnadsökning, som uppkomme därigenom, att varvet i och med genomförandet av den nya försvarsorganisationen berövades en stor del militärpersonal, maskinister, kvartersmän och eldare, vilka måste ersättas med civil arbetskraft.

Storleken av de medel, vilka erfordrades för anställande av civil personal såsom ersättning för avskedad militär personal, maskinister, kvartersmän och eldare, vore beroende av, huru frågan om ersättande av ifrågavarande personal framdeles komme att ordnas (inkallande av överförd personal, reservpersonal, värnpliktiga). Då uppgifter härom saknades, hade det erforderliga beloppet upptagits i överensstämmelse med de grunder, vilka av varvschefen förut angivits dels till »organisationssakkunniga», dels i förslag till arbetsplan för innevarande budgetår enligt följande.

En uppskattning gäve vid handen, att den totala kostnadsökningen skulle belöpa sig till cirka 362,500 kronor vid fullt genomförd organisation. Därest under 1927—1928 kunde påräknas, att den indragna militära personalen till ungefär hälften ersattes med tvångsöverförd personal och värnpliktiga, skulle den totala kostnadsökningen reduceras till cirka 180,000 kronor, vilken summa även inginge såsom en särskild post i underhållskostnaderna. Sedan närmare bestämmelser i denna fråga blivit utfärdade, kunde givetvis en ändring av siffran visa sig erforderlig.

Någon kostnad för reparationer efter större haverier vore ej medtagen, utan förutsattes dylika bekostade av extra anvisningar.

För innevarande budgetår hade till varvschefens förfogande för underhåll av *hus och byggnader m. m.* anvisats sammanlagt 380,000 kronor, vilket anslag varit så knappt tillmätt, att någon kostnad för fortsatt modernisering av den maskinella utrustningen å varvet ej därinom kunnat rymmas. Tid efter annan hade visserligen medel å extra stat beviljats för nyanskaffning och modernisering av maskiner för departementens verkstäder, men i betraktande av den snabba utvecklingen på det maskinella området och de ständigt stegrade anspråken på arbetsmaskinernas prestationer, borde nyanskaffning och modernisering av maskinmateriel för verkstäderna fortgå tämligen kontinuerligt, för att driften måtte kunna ske på ett ekonomiskt och tillfredsställande sätt.

I likhet med vad tidigare varit förhållandet, inneslötес därför i årets beräkning av medelsbehovet för *hus och byggnader*, 529,000 kronor, jämväl kostnaden för fortsatt modernisering av den maskinella utrustningen vid varvets verkstäder.

Den till *avlöning* upptagna summan, 502,500 kronor, vore beräknad enligt dittills gängse normer med iakttagande av de förändringar, som föranleddes därav, att vissa underofficerare, som förut åtnjutit avlöning å underhållsanslaget, enligt den nya organisationen vore upptagna å staten för underofficerskåren.

Med anledning av att Kungl. Maj:t genom brev den 21 maj 1926 anbefallt marinförvaltningen att vid uppgörande av arbetsplan för flottans varv söka tillse, att arbetet så fördelades, att en fast arbetarstam måtte kunna därstädes finna ständig sysselsättning, har varvschefen vidare i sammanhang med avgivande av nyssnämnda beräkning av medelsbehovet för varvet i Karlskrona anfört följande.

För att nå berörda önskemål vore det nödvändigt, att varvet bereddes tillgång till arbete, *jämmt fördelat under hela budgetåret*. Genom det hårt nedskurna anslaget till underhåll av fartyg och byggnader m. m., varigenom

underhållet i huvudsak närmast begränsades till de fartyg, som jämlikt rustningsplanen skulle utgå på expedition, komme underhållsarbetena att koncentreras till vissa perioder. För att fylla ut luckorna där emellan krävdes det såväl kontinuerligt pågående nybyggnadsarbeten som ock extra arbeten. Då detta system emellertid ej alls bjöde någon fullgod garanti mot störningar i driften, fordrades dessutom, att underhållsmedel funnes till förfogande för beredskapsförläggning även av sådana fartyg, som ej direkt hörde till det löpande årets rustningar. För ernående av ovan angivna önskemål måste man alltså tillse, att underhållsarbeten, eller med andra ord beredskapsförläggning av fartyg, i större utsträckning medgäves än vad som med det numera otillräckliga underhållsanslaget vore möjligt, att nybyggnadsarbetena fortsattes i den omfattning, som för närvarande ägde rum, och att varvet dessutom tillfördes extra arbeten.

Den nu inslagna vägen med ett för knappt tillmätt underhållsanslag och driftens säkerställande i övrigt med av konjunkturerna beroende nybyggnadsarbeten och extra arbeten gjorde, att för varvsledningen ytterligare komplicerades den alltid svårlösta frågan att bereda varvets arbetarstam ständig sysselsättning.

Den enda möjliga och riktiga vägen för att i detta avseende ernå bättre ordnade förhållanden och dessutom bidragande till en sund och rationell drift vid varvet vore, att underhållsanslaget åter bragtes upp i erforderlig storlek och återfördes till den proportion det förut haft i förhållande till övningsanslaget; givetvis förutsattes även i detta fall kontinuerlig nybyggnad av fartyg och extra anslag, de sistnämnda dock i mindre omfattning.

Härigenom bleve man mindre beroende av konjunkturerna, vilka i allmänhet ej planerligt kunde infogas i varvets arbetsplan, och möjlighet bereddes dessutom att underhålla den fartygsmateriel, som enligt proposition nr 50/1925 avsåges skola finnas till.

Varvschefen vid flottans station i Stockholm har i sitt förslag till beräkning av utgifterna för stationen under budgetåret 1927—1928 upptagit medelsbehovet sålunda:

för underhåll av fartyg och båtar	kronor 2,354,900: —
» » » hus och byggnader	» 302,200: —
» avlöning	» 56,400: —
» sjukvård	» 11,800: —
» åtskilliga behov	» 138,700: —
Summa kronor 2,864,000: —.	

I samband därmed har varvschefen beträffande nämnda förslag anført, bland annat, följande.

Vid förslagets uppgörande hade, i den mån nu kunde bedömas, beaktats de kostnadsändringar, som komme att uppstå, därest flottans organisations-sakkunnigas förslag i fråga om varvets omorganisation komme till stånd. I enlighet härmed hade sålunda bland annat samtliga avlöningskostnader för administrativ personal fördelats å de olika arbetstitlarna med undantag av kostnaderna för avlöning till dels vid förråden anställd personal, som avlönades från respektive förrådstitel, dels vid varvets telefonväxel tjänstgörande telefonister, dels i varvschefens expeditioner och å varvskontoret tjänstgörande personal, dels slutligen vid varvets marketenteri anställda. För sistnämnda tre personalkategorier hade upptagits särskilda medel under

rubriken »avlöning». I dessa medel inginge jämväl 2,000 kronor till gratifikationen.

I likhet med vad i staten för budgetåret 1926—1927 ägt rum, hade varvets utgifter för sjukvård upptagits bland underhållskostnaderna, och hade därför beräknats samma belopp, som för innevarande budgetår anvisats.

Ehuru i de upptagna medelsbeloppen för underhåll av bland annat *fartygsmaterielen* avlöningskostnaderna för administrativ personal vore inräknade, borde dock här särskilt framhållas, att nämnda belopp icke inne- slöte någon kompensation för den avsevärda indirekta kostnad, som komme att drabba varvet genom den betydande minskning i antalet av för varvet hittills tillgängliga maskinistunderofficerare, som med visshet bleve en följd av den genomförda inskränkningen av försvarsorganisationen. Det ville förefalla, som om denna omständighet — att varvet på sätt nu angivits förlorade en stor del av den arbetskraft, som hittills stått till dess förfogande utan att belasta dess avlöningsanslag — icke vunnit beaktande vid beräknan- det av anslaget till fartygsmaterielens underhåll.

I det för underhåll av fartygen beräknade medelsbehovet inginge en kostnad av 27,600 kronor för omtubning av 2 st. reservpannor av Normandtyp för 1:a klass torpedbåtar och 230,000 kronor för omsättning av undervattens- båtars ackumulatorbatterier.

För underhåll av logementsfartyget Göta hade beräknats en summa av 35,000 kronor, då fartyget efter fullbordad ombyggnad förutsattes kräva väsentligt större underhållskostnad än hittills.

I det för underhåll av *hus och byggnader* upptagna beloppet, 302,200 kronor, inginge dels en summa av 10,000 kronor för ombyggnad av minbryggan å Bergholmen, som vore i så dåligt skick, att reparation icke längre kunde uppskjutas, dels 4,100 kronor för anordnande av värmeledning i den Gotlands radiostation tillhörande logementsbyggnaden. Kostnaden för sistnämnda arbete kunde förväntas bliva amorterad inom ett fåtal år genom väsentlig minskning av bränslekostnaderna.

Däremot inginge icke i det för hus och byggnader angivna medelsbehovet någon kostnad för eljest välbehövlig utvändig reparation av kasern III, vilken kostnad beräknades till 7,000 kronor, enär varvschefen icke hade sig bekant, vilka åtgärder som i samband med den ändrade marinorganisationen planerades i fråga om sjömanskårens kasernbyggnader. Av samma anledning hade ej heller upptagits beräknad kostnad, 53,000 kronor, för en likaledes synnerligen välbehövlig omläggning av golven i sjömanskårens kaserner.

I samband härmed borde jämväl framhållas, att några kostnader för ut- förande av sådana ändringsarbeten m. m., som betingades av genomförandet av den föreslagna ändrade organisationen vid varvet, i avsaknad av kännedom om dess detaljer icke kunnat beräknas, utan förutsattes, att därför erforder- liga medel komme att ställas till förfogande, sedan organisationsfrågan avgjorts.

Stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm har för underhåll av byggnader i Marstrand beräknat 9,600 kronor eller samma belopp, som an- visats för innevarande budgetår.

Marinförvaltningen har beträffande de sålunda av stationsmyndigheterna uppgjorda beräkningarna anfört följande.

Vad anginge *underhåll av fartyg och båtar* å Karlskrona station, hade marinförvaltningen intet att erinra mot det för pansarskeppet Gustaf V angivna beloppet, enär det ansåges erforderligt för iordningställande av

fartyget, som sedan våren 1924 varit rustat och därför behövde den översyn, som enligt proposition nr 50/1925, sid. 224, vore avsedd att äga rum vart tredje år.

Beträffande medels anvisande för bestridande av de för »Oscar II» upptagna kostnaderna, 460,000 kronor, för omtubning av pannor och reparation av innerbotten hade ämbetsverket i skrivelse den 25 augusti 1925 hemställt, att till påbörjande av nämnda arbeten, för vilka kostnaderna ansåges kunna fördelas på 2 år, 230,000 kronor måtte anvisas för budgetåret 1926—1927, att ingå i anslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. Ärendet hade därefter blivit föremål för 1926 års riksdags behandling och prövning.

Sedan statsutskottet i likhet med föredragande departementschefen av statsfinansiella skäl ansett sig böra åtminstone för det dåvarande avstyrka ifrågavarande reparationsarbetens utförande, hade medel för ändamålet ej av riksdagen anvisats.

Marinförvaltningen finge i avseende å ifrågavarande reparation av »Oscar II» erinra därom, att fartyg av detta slag städse erfordrade en dylik större reparation efter cirka 15 år eller vid tidpunkten för halva den normala livslängden. Sålunda hade samtliga de övriga under åren 1901—1907 färdigbyggda pansarfartygen (Dristigheten, Aran, Wasa, Tapperheten, Manligheten och Fylgia) undergått motsvarande reparation under åren 1919—1924 för en kostnad per fartyg av c:a 270,000 kronor för vardera av pansarskeppen och 550,000 kronor för »Fylgia». Kostnaden härför hade inräknats i marinförvaltningens äskanden av underhållsmedel för de olika budgetåren.

Enär pansarskeppet Oscar II enligt 1925 års riksdags beslut skulle ingå såsom en av kustflottans fyra pansarskepp intill tiden för dess överförande till lokalstyrka, vore det av största vikt, att nämnda reparationsarbeten snarast komme till utförande. Marinförvaltningen ansåge dock, i likhet med föregående år, att arbetet kunde fördelas på två budgetår och medelsbehovet härför under budgetåret 1927—1928 minskas med 230,000 kronor.

Med hänsyn till att pansarskeppet Wasa enligt proposition nr 50/1925 vore upptaget att förläggas i materielreserv, ansåge ämbetsverket, att medelsanvisning för detta fartygs beredskapsförläggning, beräknad till en kostnad av 122,450 kronor, icke nu borde äskas. För fartygets nödortfuga underhåll erfordrades dock 15,000 kronor.

I likhet med varvschefen vid flottans station i Karlskrona ansåge marinförvaltningen däremot, att pansarskeppet Dristigheten, som enligt nämnda proposition jämväl avsåges att förläggas i materielreserv, borde fullständigt underhållas, enär ämbetsverket hade föreslagit detta fartyg till förändring till flygdepåfartyg i stället för ett fartyg av Odenklassen.

I varvschefens beräkningar inginge delvis kostnad för ut- och avrustning samt underhåll under expedition av fartyg, som komme att användas för flygstationerna. Nämnda kostnader borde icke bestridas av flottans underhållsanslag utan av anslaget till flygvapnet. Med ledning av de upplysningar, som inhämtats rörande vilka fartyg, som under budgetåret 1927—1928 torde komma att avses för flygvapnet, ansåge marinförvaltningen, att varvschefens beräkningar för fartygsunderhållet kunde minskas med 52,200 kronor.

Av skäl, som nedan under »avlöning» angåves, borde tillkomma ett belopp av 195,600 kronor.

Medelsbehovet skulle härigenom minskas från 3,785,695 kronor med (230,000 + 122,450 — 15,000 + 52,200 — 195,600 =) 194,050 kronor till 3,591,645 kronor.

I beräkningen för Stockholms station borde såsom skett beträffande Karlskrona station upptagas den kostnadsökning, som uppkomme därigenom, att varvet i och med genomförandet av den nya försvarsorganisationen berövades en stor del av den militärpersonal (maskinister, kvartermän, eldare m. fl.), som hittills tjänstgjort å varvet och i stor utsträckning utfört produktivt arbete avseende fartygsunderhållet och som måste ersättas med civil personal. Storleken av denna ökning vore, såsom varvschefen vid flottans station i Karlskrona framhållit, beroende av, huru frågan om ersättande av den avgående militärpersonalen komme att ordnas.

Såsom framginge av flottans organisationssakkunnigas i det följande omnämnda betänkande och förslag, hade kostnaden för fyllande av bristen på militärpersonal vid varven beräknats till omkring 500,000 kronor, varav cirka 140,000 kronor skulle erfordras för Stockholms varv. Under enahanda förutsättning, som varvschefen i Karlskrona angivit, skulle ifrågavarande kostnadsökning för Stockholms varv under budgetåret 1927—1928 uppgå till omkring 70,000 kronor.

För de fartyg, som avsåges att användas för flygvapnet och för vilka rustningskostnaderna skulle bestridas av anslag till flygvapnet, torde minskning kunna ske med 13,400 kronor. Dessutom ansåges, att underhållskostnaderna för transportmaterielen kunde nedbringas med 39,500 kronor.

Härigenom ökades medelsbehovet från 2,354,900 kronor med (70,000 — 13,400 — 39,500 =) 17,100 kronor till 2,372,000 kronor.

Vidkommande kostnaden för fyllande av bristen på militärpersonal, vilken kostnad beräknats för båda stationerna till 250,000 kronor, finge marinförvaltningen tillika anföra följande.

Flottans organisationssakkunniga, som erhållit uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag rörande, bland annat, åtgärder för åstadkommande av minskning i utgifterna å flottans underhållsanslag, hade i till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet den 21 juni 1926 i ärendet avgivet betänkande och förslag, vilket den 20 augusti 1926 remitterats till marinförvaltningen för yttrande, föreslagit, att för täckande av den brist uti för varven tillgänglig personal, som uppkommit genom reduceringen av de militära kårerna, flottan årligen måtte tilldelas erforderligt antal — förslagsvis 200 — ersättningsreserven tillhörande värnpliktiga, företrädesvis maskin- och verkstadsarbetare.

Om en sådan åtgärd läte sig genomföras, skulle den ovan upptagna merkostnaden av 250,000 kronor för avlöning till civila arbetare i stället för indragen militär personal kunna bortfalla från underhållsanslaget. Då yttrande från myndigheterna i denna fråga ej inkommit vid tiden för avlåtandet av marinförvaltningens förevarande skrivelse, hade ämbetsverket icke ansett sig för det dåvarande kunna taga ställning till detta förslag, men skulle återkomma därtill i samband med yttrande över de sakkunnigas förslag.

Vad anginge *underhåll av hus och byggnader*, syntes den i beräkningen för Karlskrona station ingående kostnaden för modernisering av den maskinella utrustningen vid varvets verkstäder, vilken kostnad, enligt vad marinförvaltningen inhämtat, beräknats till 61,500 kronor, böra bestridas av extra anslag, då någon kostnad till detta ändamål tydligen icke ingått i den beräkning av anslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m., som funnes bifogad proposition nr 50/1925.

Av skäl, som nedan under »avlöning» angåves, borde tillkomma ett belopp av 28,700 kronor.

På grund härav minskades medelsbehovet från 529,000 kronor med (61,500 — 28,700 =) 32,800 kronor till 496,200 kronor.

Mot beräkningen för Stockholms station hade marinförvaltningen intet att erinra. Visserligen kunde föreslagna belopp, 302,200 kronor, synas betydande, jämfört med de medel, som under senare år för ändamålet anvisats, men ansåge marinförvaltningen, att sedan det numera blivit bestämt, att stationen komme att kvarbliva å nuvarande plats, en hel del underhållsarbeten, som hittills fått eftersättas, nu måste komma till utförande. För att icke allt för mycket belasta underhållsanslaget under budgetåret 1927—1928, hade marinförvaltningen i allt fall ansett sig ej böra föreslå förhöjning i av varvschefen beräknade belopp.

I det för Karlskrona station till *avlöning* upptagna beloppet, 502,500 kronor, syntes på nedan anförda skäl ändring böra vidtagas.

Förut omförmälda organisationssakkunniga hade i fråga om minskning av kostnaden för avlöning (till administrativ personal) uti sitt förenämnda betänkande föreslagit, att samtliga kostnader för avlöning till administrativ (oproduktiv) personal, som icke avlönades från anslaget för avlöning till personal vid kårer och stater m. fl. eller åtnjöte däremot svarande förmåner från anslagen till förplägnad, beklädnad m. m. — dock med undantag för personal, tjänstgörande inom varvsledningen — skulle påföras varvens omkostnadstitlar, för att därefter procentuellt fördelas å de titlar, för vilkas räkning arbeten utfördes, eller inräknas i utlämningspriset å förrädsvarorna.

Då i överensstämmelse härmed det erforderliga avlöningsbeloppet endast delvis skulle belasta underhållsanslaget, borde under »avlöning» upptagas endast det till personal i varvschefens expeditioner, varvskontoret och besiktningsskriftnings samt till gratifikationer avsedda beloppet 53,900 kronor. Det återstående avlöningsbeloppet (502,500 — 53,900 =) 448,600 kronor skulle bekostas dels av underhållsanslagets arbetstitlar och dels av övriga arbetstitlar.

Den del, som borde bekostas av underhållsanslaget, ansåge ämbetsverket böra för närvarande upptagas till 50 % eller 224,300 kronor, att fördelas med 195,600 kronor till fartygsunderhållet och 28,700 kronor till underhållet av hus och byggnader.

Medelsbehovet för avlöning skulle härigenom reduceras från 502,500 kronor med 448,600 kronor till 53,900 kronor.

Som förut nämnts, utgjorde medelsbehovet för budgetåret 1927—1928 för avlöning vid Karlskrona varv 502,500 kronor, och enligt infordrad uppgift vid Stockholms varv 366,000 kronor; alltså tillsammans för båda varven 868,500 kronor. För innevarande budgetår beräknades motsvarande medelsbehov till 1,064,200 kronor, vadan behovet för detta ändamål nedbringats med cirka 200,000 kronor. I proposition nr 50/1925 vore för ändamålet upptaget (639,000 + 20 % eller) 766,800 kronor.

Mot beräkningen, för Stockholms station, i vilken iakttagits de av flottans organisationssakkunniga föreslagna ändrade grunderna för administrativa personalens avlöning, vore intet att erinra.

Beräkningarna för *sjukvård* och *åtskilliga behov* samt för *underhåll av byggnader i Marstrand* föranledde icke till annan erinran från marinförvaltningens sida än att för »åtskilliga behov» vid Stockholms station upptagna beloppet, 138,700 kronor, syntes kunna minskas med 18,700 kronor till 120,000 kronor.

Med iakttagande av dessa ändringar skulle medelsbehovet för underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. uppgå till:

	Karlskrona station	Stockholms station	Summa
	Kronor	Kronor	Kronor
För underhåll av fartyg och båtar	3,591,645	2,372,000	5,963,645
» » » hus och byggnader	496,200	302,200	798,400
» avlöning	53,900	56,400	110,300
» sjukvård	13,225	11,800	25,025
» åtskilliga behov	80,000	120,000	200,000
	4,234,970	2,862,400	7,097,370
» underhåll av byggnader i Marstrand	—	9,600	9,600
» marinförvaltningens disposition till oförutsedda utgifter, 250,000 kronor + 20 %, jämlikt pro- position nr 50/1925	—	—	300,000
Summa summarum	—	—	7,406,970
eller i runt tal	—	—	7,400,000

I hyresmedel för vissa uthyrda bostadsfastigheter i Karlskrona beräk-
nades under budgetåret 1927—1928 inflyta

kronor 48,000:—

För underhåll av nämnda fastigheter under samma år

beräknades erforderligt

» 33,000:—

Behållning kronor 15,000:—

Inkomsterna under ifrågavarande budgetår från utarrenderade områden
vid Gustafsviks örlogsdepå beräknades emellertid icke täcka utgifterna. Under
senare åren hade skillnaden i inkomster och utgifter, i medeltal 16,000
kronor, fått utgå av flottans underhållsanslag.

Vid sådant förhållande ansåge marinförvaltningen någon jämkning i an-
slagsberäkningen till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. ej
böra härav föranledas.

I proposition nr 50/1925, bil. 63, beräknades kostnaderna efter fullt genom-
förd organisation till 5,360,000 kronor. Enligt 1926 års statsverksproposition
hade det emellertid ansetts nödvändigt att öka detta belopp *dels* med 275,000
kronor, enär den minskning av 550,000 kronor, som i 1925 års plan förut-
sattes möjlig genom förenklingar i varvens organisation och drift m. m., ej
för budgetåret 1926—1927 kunde uppskattas till högre belopp än 275,000
kronor, *dels* med 370,000 kronor för beräknad men utebliven prissänkning.

Medelsbeloppet skulle genom dessa ofrånkomliga jämkningar ökas från
beräknade 5,360,000 kronor med $(275,000 + 370,000 =)$ 645,000 kronor till
6,005,000 kronor eller i runt tal 6,000,000 kronor.

Ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och bygg-
nader m. m. hade därför av 1926 års riksdag bestämts till sistnämnda be-
lopp.

Det för budgetåret 1927—1928 av marinförvaltningen nu beräknade me-
delsbehovet uppginge till 7,400,000 kronor eller ett belopp, som med
1,400,000 kronor överstege det för innevarande budgetår beviljade anslaget,
6,000,000 kronor.

Marinförvaltningen finge i anledning härav framhålla följande.

Vid uppskattande av ifrågavarande anslagsbehov för budgetåret 1926—
1927 hade föredragande departementschefen utgått från den i proposition
nr 50/1925 intagna beräkningen och därvid, såsom ovan nämnts, ansett en
ökning av densamma med en summa av 645,000 kronor vara nödvändig.
Denna ökning syntes emellertid rätteligen hava bort höjas med 20 % (dyr-

tidstillägg) å det i nämnda summa ingående beloppet 370,000 kronor eller med	kronor 74,000: —
Ökning betingades nu bland annat även av följande i nyssnämnda beräkning ej ingående kostnader, nämligen:	
avlöning till civila arbetare i ersättning för indragen militär personal	» 250,000: —
omtubning av ångpannorna och reparation av innerbotten å pansarskeppet Oscar II (ej normalt underhåll)...	» 230,000: —
underhåll av nytillkomna jagarna O. H. Nordenskjöld och Nils Ehrensköld utöver kostnaden för äldre jagare...	» 102,000: —
underhåll av logementsfartyget Göta utöver vad det upplagda fartyget kostade	» 31,000: —
sjukvård	» 25,000: —
tillsammans kronor 712,000: —	

Vid jämförelse med 1925 års beräkning borde även beaktas, *dels* att underhållet av materielen, i följd av de under senaste åren och särskilt för innevarande budgetår avsevärt reducerade underhållsanslagen i förhållande till behovet, måst eftersättas, och att materielens istandsättande därför nu krävde större kostnader än som i 1925 års plan beräknades för normalt underhåll, *dels* att de åtgärder — utrantering av fartyg (bland annat »Vanadis» och »Norrköping»), förenkling av varvens organisation och drift m. m. — vilka förutsattes skulle vidtagas för underhållskostnadernas nedbringande till i beräkningen angivet belopp, ej kunde beräknas vara verkställda i avsedd omfattning under budgetåret 1927—1928.

Vidare torde få erinras om, att i den till underhåll av fartyg och båtar upptagna summan inginge ett belopp av cirka 1,650,000 kronor för fartygens ut- och avrustning samt underhåll under expedition. Dessa kostnader vore emellertid uteslutande föranledda av fartygens expeditioner och vore ofrånkomliga, därest normalrustningsplanen skulle kunna genomföras. Kostnaderna avsåge fartygens målning och fullständiga utrustning i övrigt, ombordtagning, montage, provning m. m. av till fartygen hörande maskinerier, ersättande eller reparation av allt, som under expeditionerna skadades eller behövde överses, samt slutligen de maskinella anordningarnas isärtagning, rengöring och insmörjning m. m. efter expeditionens slut.

Beträffande ovannämnda i proposition nr 50/1925 intagna beräkning, vilken ursprungligen vore grundad på försvarsrevisionens förslag, finge marinförvaltningen tillika erinra därom, att ämbetsverket redan i sitt yttrande över nämnda förslag ansett, att kostnaderna för flottans underhåll icke kunde beräknas lägre än 6,200,000 kronor, detta dock under förutsättning, att dyrtidsersättning utginge av särskilda medel.

Då dyrtidstillägg för flottans varvsarbeten numera icke bestredes av särskilda medel, utan av för arbetena anvisade anslag, skulle nämnda belopp, ökat med 20 % dyrtidstillägg, uppgå till 7,440,000 kronor eller ungefär det belopp, som marinförvaltningen nu beräknat vara erforderligt för budgetåret 1927—1928.

I det av marinförvaltningen beräknade medelsbehovet, 7,400,000 kronor, inginge icke kostnader för följande ändamål:

ut- och avrustning samt underhåll under expedition av fartyg, som avsåges för flygvapnet,

underhåll av byggnader, som disponerades av nämnda vapen, reparation efter större haverier.

Då för krigsberedskapens upprätthållande det vore av största vikt, att flottans materiel hölles i fullgott skick, finge marinförvaltningen framhålla nödvändigheten av att erforderliga medel härför anvisades.

I detta hänseende finge ämbetsverket tillika fästa uppmärksamheten på vad varvschefen vid flottans station i Karlskrona, såsom förut omnämnts, anfört i anledning av i kungl. brev den 21 maj 1926 lämnad föreskrift om beredande av ständig sysselsättning åt en fast varvsarbetarstam. I likhet med varvschefen ville marinförvaltningen framhålla, att en av förutsättningarna för förverkligande av ifrågavarande önskemål vore, att underhållsanslaget bragtes upp till erforderlig storlek.

På grund av vad marinförvaltningen sålunda anfört, hemställde ämbetsverket, att ifrågavarande anslag måtte för budgetåret 1927—1928 upptagas med ett belopp av 7,400,000 kronor.

De sakkunniga för verkställande av utredning av frågan om ersättningsbyggnad för flottan hava av mig anmodats att avgiva yttrande över marinförvaltningens förslag till beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag, i vad anginge de delar av anslagsberäkningen, som kunde äga samband med ersättningsbyggnadsfrågan. I anledning härav hava de sakkunniga i skrivelse den 17 december 1926 anfört, att de arbeten, som marinförvaltningen funnit erforderliga å pansarskeppen Gustaf V, Oscar II, Wasa och Dristigheten, två 1. klass torpedbåtar samt logementsfartyget Göta, ävensom för omsättning av vissa undervattensbåtars ackumulatorbatterier, syntes böra komma till utförande. I vad mån statsfinansiella synpunkter kunde komma att inverka i avseende på tidpunkten för ifrågavarande arbetens igångsättande, hade icke kunnat bli föremål för något de sakkunnigas yttrande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har marinförvaltningen hemställt om en ökning av anslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. till 7,400,000 kronor eller således med icke mindre än 1,400,000 kronor. En så betydande anslagsökning finner jag mig redan av statsfinansiella skäl förhindrad att tillstyrka, och jag hyser för övrigt den meningen, att de medelsbehov, varom här är fråga, skola kunna nöjaktigt tillgodoses inom ramen av en väsentligt mindre kostnadssumma än den av marinförvaltningen beräknade.

Flottans underhållsanslag har, såsom förut nämnts, i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptagits med 5,360,000 kronor. Härvid har emellertid beträffande den del av anslaget, som avser utgifter för underhåll av fartyg och båtar, räknats med ett prisfall av 10 %. Med hänsyn till att något sådant prisfall åtminstone icke under den närmaste tiden torde vara att förvänta, bör nyssnämnda summa ökas till i avrundat tal 5,800,000 kronor. Härtill bör läggas ett belopp av 25,000 kronor, motsvarande vissa sjukvårdskostnader, som från och med budgetåret 1926—1927 belasta anslaget. Från anslaget torde vidare böra utgå kostnaderna för underhåll av de för samövningar med flygvapnet avsedda fartygen. För sådant ändamål synas icke några medel hava upptagits i kostnadsberäkningarna för den nya försvarsorganisationen. Enligt av myndigheterna verkställda beräkningar skulle härför erfordras omkring 80,000 kronor.

Anslagssumman skulle sålunda utgöra tillhopa (5,800,000 + 25,000 + 80,000 =) i runt tal 5,900,000 kronor.

I 1925 års försvarsproposition angavs emellertid såsom en förutsättning för anslagets nedbringande till den i kostnadsberäkningen upptagna summan, att vissa förenklingar i varvens organisation och drift m. m. kunde komma till stånd, motsvarande en kostnadsminskning av 550,000 kronor. Oavsett denna kostnadsminskning skulle således medelsbehovet under förevarande anslag utgöra $(5,900,000 + 550,000 =) 6,450,000$ kronor.

I vad mån nyssberörda kostnadsminskning kan ernås under nästkommande budgetår, torde icke för närvarande kunna med säkerhet bedömas. Jag anser mig dock böra omnämna, att flottans organisationssakkunniga funnit sig kunna föreslå åvägbringande av förenklingar i varvsdriften m. m. av sådan omfattning, att den i försvarspropositionen förutsatta kostnadsminskningen så när som på 100,000 kronor därigenom skulle kunna uppnås. Att åtminstone en del av de ifrågasatta förenklingarna kunna komma till stånd redan före ingången av nästa budgetår, synes mig otvivelaktigt. De sakkunnigas förslag torde inom den närmaste tiden komma att bli föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Vad särskilt angår förslaget om reparation av pansarskeppet Oscar II, står denna fråga givetvis i ett visst samband med det ersättningsbyggnadsprogram för flottan, som är avsett att framläggas för 1927 års riksdag. Sistnämnda ärende befinner sig visserligen ännu icke i det skick, att detsamma kan underställas Kungl. Maj:ts prövning. Emellertid finner jag mig redan nu kunna uttala den meningen, att ifrågavarande pansarskepp under åtskilliga år fortfarande bör ingå i kustflottan. Det synes därför vara angeläget, att nu förevarande anslag beräknas så, att å detsamma under nästkommande budgetår må kunna bestridas det av marinförvaltningen föreslagna beloppet, 230,000 kronor, för reparation av nämnda pansarskepp.

Vid överbägande av de olika på ärendet inverkande omständigheterna har jag funnit försiktigheten bjuda att icke beräkna medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1927—1928 lägre än till 6,500,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m.,

nu	kronor 6,000,000: —
med	» 500,000: —
till	kronor 6,500,000: —

2. Flottans ersättningsbyggnad.

[98.] Då frågan om ersättningsbyggnad för flottan ännu icke befinner sig i det skick, att densamma kan underställas Kungl. Maj:ts prövning, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den proposition i ämnet, som kan komma att till riksdagen avlätas, tillsvidare för *flottans ersättningsbyggnad* för budgetåret 1927—1928 beräkna ett extra reservationsanslag av 8,160,000 kronor.

3. Ändringsarbeten å pansarskeppen Sverige och Gustaf V.

[99.] I sin skrivelse den 25 augusti 1925 angående sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 hemställde marinförvaltningen, att medel måtte anvisas för utförande av vissa arbeten å ett av pansarskeppen. Härvid gjorde ämbetsverket — efter att hava framhållit önskvärdheten av vissa ändringar å fartygets överbyggnad — följande uttalande.

Marinförvaltningen ansåge, att, i samband med nu ifrågasatta arbeten, en del anordningar, som på grund av erfarenheterna från världskriget visat sig synnerligen önskvärda, men vilka ej kunnat komma till utförande vid fartygets nybyggnad, borde vidtagas. Högste befälhavaren över kustflottan hade i ett flertal skrivelser till ämbetsverket framlagt förslag härom, och, efter det att dessa tekniskt granskats, hade inom marinförvaltningen uppgjorts vissa reducerade förslag i syfte att för minsta kostnad och vikt vinna den förbättring, högste befälhavaren över kustflottan föreslagit. Dessa arbeten rörde ökade möjligheter att hålla fartyget flytande i händelse av skador, större säkerhet under strid, förbättrad ventilation samt anordningar för ombordtagning av flygbåtar. Arbetena i fråga beräknades komma att draga en kostnad av 95,000 kronor.

Denna framställning föranledde emellertid icke något förslag från Kungl. Maj:ts sida till 1926 års riksdag.

I sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästkommande budgetår har nu marinförvaltningen ånyo gjort framställning i ämnet samt därvid anfört följande.

Sedan numera detaljerade arbetsritningar hunnit utarbetas, hade kostnaderna för utförandet av de föreslagna anordningarna jämte installation av artillericentral, luftreningsapparater m. m. beräknats uppgå till 98,000 kronor per fartyg. Beträffande pansarskeppet Drottning Victoria hade marinförvaltningen redan anbefallt ifrågavarande arbetens utförande att bekostas av medel, vilka stode till ämbetsverkets förfogande, sedan uppgörelse med aktiebolaget Bofors—Gullspång rörande ifrågasatta merkostnader för fartygets nybyggnad numera blivit träffad.

För ifrågavarande arbetens utförande å pansarskeppen Sverige och Gustaf V, tillhoppa utgörande 196,000 kronor, saknade ämbetsverket emellertid medel; och anhölle ämbetsverket, att detta belopp måtte hos riksdagen äskas, varvid detsamma av statsfinansiella och varvstekniska skäl lämpligen kunde fördelas på två budgetår.

På grund av det anförda hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till utförande av vissa ändringsarbeten å pansarskeppen Sverige och Gustaf V bevilja ett anslag av 196,000 kronor samt därav för budgetåret 1927—1928 såsom extra reservationsanslag anvisa hälften eller 98,000 kronor.

Då de sålunda ifrågasatta ändringsarbetena synas vara av stor betydelse för höjande av pansarskeppens stridsvärde, finner jag mig böra tillstyrka marinförvaltningens framställning. Dock torde nu endast böra fattas beslut om det belopp, som bör anvisas å 1927—1928 års budget.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till utförande av vissa *ändringsarbeten å pansarskeppen Sverige och Gustaf V* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 98,000 kronor.

4. Ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg.

[100.] Bland engångskostnaderna för uppsättandet av det nya flygvapnet har för ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg upptagits ett belopp av 145,000 kronor.

Genom ämbetsskrivelse den 1 juli 1925 anmodade chefen för försvarsdepartementet marinförvaltningen att i samråd med chefen för flygvapnet uppgöra och till departementet inkomma med förslag till pansarskeppet Odens omändring till flygdepåfartyg.

I sin skrivelse angående sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 erinrade marinförvaltningen härom samt anförde i samband därmed följande.

Denna fråga befunne sig för det dåvarande under utredning inom ämbetsverket. Marinförvaltningen ansåge sig emellertid redan då kunna anmäla, att erforderliga ändringsarbeten för omdanande av pansarskeppet Oden till flygdepåfartyg komme att draga kostnader, vilka avsevärt överskrede de förutsatta kostnaderna för ändring av ett äldre pansarskepp, 145,000 kronor, och att den av ämbetsverket tidigare för ändringsarbetena beräknade kostnadssumman, 300,000 kronor, möjligen komme att visa sig otillräcklig, därest — med hänsyn till att för pansarskeppet Oden under senaste tid endast kunnat anvisas medel för dess nödtorftiga underhåll — även större underhållsarbeten måste utföras samtidigt med ändringsarbetena å fartyget. Ämbetsverket hade emellertid för avsikt att, sedan den anbefallda utredningen angående pansarskeppet Oden verkställdes och visshet vunnits om medelsbehovet, till Kungl. Maj:t avläta framställning om äskande av medel för ändring av äldre pansarskepp till flygdepåfartyg.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår har marinförvaltningen meddelat, att ifrågavarande utredning nu slutförts, varjämte ämbetsverket vidare anfört följande.

Under utredningens fortgång hade det visat sig, att pansarskeppet Odens tillstånd vore sådant, att ämbetsverket icke ansett detta pansarskepp lämpligt för ändring till flygdepåfartyg, med hänsyn till att kostnaderna, såväl för ändringsarbetet som för fartygets blivande underhåll, måste komma att ställa sig mycket höga.

Marinförvaltningen hade därför genom sagda utredning kommit till den uppfattningen, att pansarskeppet Dristigheten, vars skrov och maskinerier vore både nyare och modernare samt befunne sig i bättre skick än pansarskeppet Odens, skulle bättre lämpa sig för omändring till flygdepåfartyg än sistnämnda fartyg. Med hänsyn härtill hade utredningsarbetet inriktats på att för ifrågavarande ändamål avse pansarskeppet Dristigheten.

Enligt den verkställda utredningen beräknades ändringsarbetena komma att draga en kostnad av 315,000 kronor eller 170,000 kronor mera än det belopp, 145,000 kronor, som för ändamålet upptagits bland engångskostnaderna för uppsättandet av det nya flygvapnet och vilket belopp även av riksdagen beviljats.

Under återopande av vad sålunda förekommit finner jag mig böra tillstyrka, att pansarskeppet Dristigheten omändras till flygdepåfartyg och att framställning göres hos riksdagen om anvisande för budgetåret 1927—1928 av det belopp, 170,000 kronor, som för ändamålet erfordras utöver de medel, vilka härför beräknats bland engångskostnaderna för flygvapnets uppsättande. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 170,000 kronor.

5. Stridskonskällare vid flottans station i Karlskrona.

[101.] I särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har marinförvaltningen hemställt, att för uppförande av stridskonskällare vid flottans station i Karlskrona måtte för nämnda budgetår anvisas ett extra reservationsanslag av 61,100 kronor.

Då behovet av en dylik anläggning synes vara ofrånkomligt, finner jag mig böra tillstyrka marinförvaltningens berörda framställning.

Beträffande den närmare innebörden av detta ärende torde riksdagens vederbörande utskott erhålla kännedom genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för uppförande av *stridskonskällare vid flottans station i Karlskrona* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 61,100 kronor.

6. Reparation av portarna till Oscar II:s docka.

[102.] I skrivelse till marinförvaltningen har *varvschefen vid flottans station i Karlskrona* hemställt om medelsanvisning för reparation av portarna till Oscar II:s docka samt i ärendet anfört följande.

Portarna till Oscar II:s docka, vilka i mån av tillgängliga medel underkastats reparation, senast sommaren 1923, vore numera i det skick, att en genomgripande istandsättning av desamma icke längre kunde åsidosättas. Sålunda erfordrades dockning av desamma för skrapning, provtryckning och målning, översyn av slussar och dynor, insättning av nya delar i bordläggning och övriga förband samt utbyte av en del fränt nagel, för vilka arbeten cirka 8 ton materiel erfordrades. Arbetena i fråga beräknades draga en kostnad av 32,500 kronor.

På grund av vad varvschefen sålunda anfört, har *marinförvaltningen* hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för nästkommande budgetår anvisas ett extra reservationsanslag av 32,500 kronor.

Med tillstyrkande av myndigheternas förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *reparation av portarna till Oscar II:s docka* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 32,500 kronor.

7. Klosettanordningar i skeppsgossekasernen i Karlskrona.

[103.] I skrivelse den 28 december 1925 hemställde marinförvaltningen om avlåtande av proposition till riksdagen angående anvisande av medel för anordnande av vattenklosetter i skeppsgossekasernen vid flottans station i Karlskrona. Efter att hava erinrat om att ämbetsverket i sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 gjort framställning angående beviljande av medel för anläggning av ny värmeledning i skeppsgossekasernen, anförde ämbetsverket därvid följande.

Stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona hade i skrivelse till marinförvaltningen den 18 december 1925, bland annat, hemställt, att enär de nuvarande klosettanordningarna i nämnda kasern ej kunde tillfredsställa ens de lägsta anspråk på hygien, åtgärder måtte vidtagas för anordnande av vattenklosetter därstädes. Kostnaderna härför beräknades till omkring 25,500 kronor.

Då installerandet av vattenklosetter i nämnda kasern vore ett krav, som ur sanitär synpunkt borde tillgodoses, och då det torde vara såväl lämpligast som billigast att utföra installationen i samband med arbetena för den föreslagna värmeledningsanläggningen, hemställde marinförvaltningen, att ett belopp av 25,500 kronor måtte för ifrågavarande ändamål äskas av 1926 års riksdag.

Enligt beslut den 13 januari 1926 fann Kungl. Maj:t denna marinförvaltningens framställning icke föranleda någon annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att marinförvaltningen anbefalldes att taga ärendet under omprövning i sammanhang med angivandet av sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928.

Marinförvaltningen har nu gjort förnyad framställning i ämnet och därvid anført följande.

Med erinran om sin nyssberörda skrivelse den 18 december 1925 hade stationsbefälhavaren ånyo framhållit, att behovet av ifrågavarande klosettanordningar om möjligt borde tillgodoses. Enär emellertid arbetet med utförande av ny värmeledning i skeppsgossekasernen, för vilket 1926 års riksdag beviljat erforderliga medel, av flera skäl icke kunde påbörjas förrän under sommaren 1927, vore det tillräckligt, att det för vattenklosettanordningarnas utförande erforderliga beloppet funnes tillgängligt vid sistnämnda tidpunkt.

Beträffande kostnaden hade marinförvaltningen låtit undersöka möjligheten att kunna nedbringa densamma och därvid funnit, att — genom att från vattenklosettanläggningen uteslöttes septic tank — en utgiftsminskning skulle uppstå av 8,300 kronor, varigenom kostnaden för en fullt tillfredsställande vattenklosettanläggning skulle nedbringas till 17,200 kronor.

Marinförvaltningen, som till fullo instämde i vad stationsbefälhavaren anført beträffande behovet av vattenklosetter i skeppsgossekasernen, hemställde för den skull, att ett belopp av 17,200 kronor måtte för berörda ändamål äskas av 1927 års riksdag.

Under återopande av vad sålunda förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *klosettanordningar i skeppsgossekasernen i Karlskrona* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 17,200 kronor.

Kajarbeten vid flottans station i Stockholm.

[104.] På framställning av Kungl. Maj:t har riksdagen anvisat dels för budgetåret 1924—1925 ett belopp av 45,000 kronor för ombyggnad av en kaj å Galärvarvet, dels ock för budgetåret 1925—1926 ett belopp av 48,000 kronor för utförande av vissa kajarbeten vid flottans station i Stockholm. Härjämte har 1926 års riksdag medgivit, att för sistnämnda ändamål finge disponeras 40,000 kronor ur Stockholms varvs byggnadsfond.

I skrivelse till marinförvaltningen har *varvschefen vid flottans station i Stockholm* anfört följande.

Sedan under de senare åren medel anvisats för reparation och ombyggnad av vissa delar av kajerna å varvet och stationen, hade en del av de mest förfallna kajsträckorna blivit iståndsatta. Till följd av särskilt varvets stora utsträckning på båda sidor om ett vatten och det synnerligen framskridna förfall, som under många år utmärkt stora sträckor av kajerna, återstode emellertid ännu vidsträckta kajområden, som vore i trängande behov av ombyggnad, för att desamma skulle kunna fylla sitt ändamål och samtidigt ur estetisk synpunkt framträda i ett skick, som anstode ett örlogsvarv i rikets huvudstad. De kajsträckor, som nu i första hand tarvade ombyggnad, vore cirka 45 meter av kajen framför mekaniska verkstaden och ungefär samma längd av kajen söder om Galärvarvsdockan, vilka båda kajsträckor, även i händelse Galärvarvets ifrågasatta förskjutning sydvart skulle komma till stånd, komme att ligga inom varvsområdet. Kostnaden för anordnande av järnspåntkaj å nämnda sträckor uppginge till 52,000 kronor. Härjämte borde, sedan utfyllningen å norra delen av Galärvarvet numera avslutats, arbetet med anordnande av stenskoning av stranden mot Strandvägen fortsättas till varvsområdets nordvästra hörn. Dessutom erfordrades strandskonig av ett område å Kastellholmen, som hittills använts till tippningsplats. Kostnaden för sistnämnda båda arbeten beräknades till cirka 15,000 kronor.

Marinförvaltningen har, med instämmande i vad varvschefen sålunda anfört, hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte få användas ett belopp av 67,000 kronor från Stockholms varvs byggnadsfond.

Då de sålunda föreslagna kajarbetena synas vara av behovet påkallade, finner jag mig böra tillstyrka, att härför erforderliga medel, tillhoppa 67,000 kronor, ställas till förfogande. I enlighet med marinförvaltningens förslag torde kostnaderna för de ifrågasatta arbetena böra bestridas ur Stockholms varvs byggnadsfond, som är avsedd att användas för byggnads- och andra dylika arbeten för flottans varv i Stockholm. Emellertid torde riksdagens medgivande härtill böra inhämtas.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att för kajarbeten vid flottans station i Stockholm må disponeras ett belopp av 67,000 kronor ur Stockholms varvs byggnadsfond.

8. Befästningar, kustartilleriets kaserner m. m.

[105.] Ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 500,000 kronor.

För anslaget har av Kungl. Maj:t fastställts stat, enligt vilken anslagsmedlen tillika med hyror och arrendemedel till ett belopp av 15,000 kronor äro fördelade på följande sätt:

Kommandanten i Vaxholms fästning	kronor 176,000: —
Befälhavande amiralen i Karlskrona	» 122,000: —
Kommandanten i Älvsborgs fästning	» 88,500: —
» » Hemsö »	» 3,000: —
Fortifikationsbefälhavaren i Boden, för Norrlands mine- ringsavdelning	» 2,600: —
Till marinförvaltningens disposition	» 122,900: —
Summa kronor 515,000: —	

Medelsbehovet under förevarande anslag har i de vid 1925 års försvarsutskotts utlåtande fogade kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptagits till 302,000 kronor, vilket belopp fördelats sålunda:

Vaxholms fästning	kronor 115,000: —
Karlskrona »	» 106,000: —
Hemsö »	» 2,000: —
Till marinförvaltningens disposition	» 79,000: —
Summa kronor 302,000: —	

Beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår har *chefen för kustartilleriet* anført, bland annat, följande.

1926 års riksdag hade uppfört det ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. i staten för budgetåret 1926—1927 med ett belopp av 500,000 kronor. Av en sammanställning av kommandanternas förslag till beräkning av berörda anslags storlek för budgetåret 1927—1928 framginge, att kommandanterna i Vaxholms, Karlskrona och Hemsö fästningar beräknat samma belopp såsom behöfliga å förevarande anslag under budgetåret 1927—1928, som vore tillgängliga för innevarande budgetår. Kommandanten i Älvsborgs fästning hade däremot ansett sig kunna minska fästningens andel av anslaget med det belopp, 4,000 kronor, som beräknades inflyta av hyror och arrendemedel.

I propositionen nr 50 till 1925 års riksdag angåves (sid. 508) det belopp, som efter genomförd omorganisation av kustartilleriet och kustfästningarna beräknades erforderligt å anslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., till 300,000 kronor. Berörda proposition torde hava utgått från att den nya organisationen i allt väsentligt skulle hinna genomföras redan under budgetåret 1926—1927, och att sålunda under här ifrågavarande statsregleringsperiod de utgående anslagen skulle i stort sett överensstämma med de i propositionen beräknade. Tillmättes förevarande anslag i enlighet med kommandanternas förslag, uppkomme emellertid, då givetvis ett tämligen betydande belopp torde böra avses till marinförvaltningens disposition

för oförutsedda utgifter, en högst avsevärd skillnad mellan det utgående anslagets belopp och det i meromnämnda proposition beräknade.

Enligt chefens för kustartilleriet förmenande vore den tid, som i propositionen nr 50/1925 förutsatts för den nya organisationens genomförande, i vad anginge byggnader och materiel, alltför knapp. Jämväl budgetåret 1927—1928 erfordrades för övergången. Emellertid borde, om det i meromnämnda proposition beräknade anslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. verkligen motsvarade förhållandena efter omorganisationens genomförande, medelsbehoven ej oväsentligt minskas från det ena övergångsåret till det andra. Då så av kommandanternas kostnadsberäkningar att döma ej syntes komma att ske beträffande här ifrågavarande anslag, syntes detta visa, att det i propositionen såsom erforderligt å anslaget angivna beloppet vore för lågt räknat. Medelsbehovet å anslaget efter genomförd omorganisation borde därför underkastas förnyad utredning. För budgetåret 1927—1928 borde anslaget beräknas till samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår, d. v. s. till 500,000 kronor.

Marinförvaltningen har i ämnet anfört följande.

Kommandanterna hade i sina medelsäskanden för nästkommande budgetår upptagit medelsbehovet till följande belopp, nämligen:

för Vaxholms fästning		kronor 176,000:—
» Karlskrona	»	» 122,000:—
» Älvsborgs	»	» 84,500:—
» Hemsö	»	» 3,000:—
Summa kronor		385,500:—

Som chefen för kustartilleriet påpekat, hade i proposition nr 50 till 1925 års riksdag efter genomförd omorganisation av kustartilleriet och kustfästningarna erforderligt anslag till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. upptagits till 300,000 kronor. Beräkningsgrunden, som på samma ställe funnes införd, utvisade för Vaxholms fästning 75 % av »nuvarande anslag», 154,000 kronor, och för Karlskrona fästning 100 % av »nuvarande anslag», 106,000 kronor. Det vore likväl därvid att märka, att de med beteckningen »nuvarande anslag» angivna beloppen, 154,000 och 106,000 kronor, icke vore de, som vid tiden i fråga, nämligen budgetåret 1924—1925, utgått, utan hänförde sig till för budgetåret 1923—1924 anvisade. De för budgetåret 1924—1925, liksom även för 1925—1926 beviljade medlen hade nämligen för dessa båda fästningar uppgått till respektive 176,000 och 122,000 kronor, vilka belopp snarare bort läggas till grund för beräkningarna. De angivna procentsatserna skulle då hava givit för Vaxholms fästning 132,000 och för Karlskrona fästning 122,000 kronor, vartill kommit för Hemsö fästning 2,000 och till marinförvaltningens disposition 79,000 eller sammanlagt 335,000 kronor.

Då proportionen mellan de till de olika fästningarna utgående underhållsanslagen enligt mångårig erfarenhet visat sig lämplig, måste man fråga sig, vad som föranlett de olika beräkningsgrunderna för Vaxholms och Karlskrona fästningar. Därvidlag kunde knappast någon annan omständighet hava inverkat, än att det förutsetts så pass stor minskning i fråga om antalet byggnader m. fl. anläggningar inom Vaxholms fästning efter genomförd omorganisation, att denna skulle motivera en reduktion av underhållsanslaget med 25 %, under det att för Karlskrona fästning någon nämnvärd förändring ej vore att förvänta.

Undersökte man då förhållandena inom Vaxholms fästning närmare, skulle man finna i fråga om befästningar, att de under de senare åren nytillkomna

genom sin omfattning väl kunde förväntas draga lika höga underhållskostnader som de enligt riksdagens beslut till nedläggning avsedda. Vidkommande åter byggnaderna gäve det av kommandanten år 1926 avgivna förslaget till användning av desamma knappast anledning att kunna emotse sådan inskränkning, att underhållsanslagets storlek därav kunde förväntas nämnvärt påverkas. Det syntes därför vara nödvändigt att även för budgetåret 1927—1928 bibehålla för Vaxholms fästning avsett underhållsanslag vid nu utgående 176,000 kronor.

I fråga om Älvsborgs fästning hade kommandanten påyrkat beräknande av det belopp av 88,500 kronor, som de senare åren utgått, med avdrag för påräkneliga hyresinkomster, vilka med erfarenhet från nu inflytande belopp beräknades till 4,000 kronor per år, varigenom totalbeloppet skulle kunna nedsättas till 84,500 kronor. I och med indragning av Älvsborgs kustartillerikår under innevarande budgetår komme givetvis det invändiga underhållet av de av densamma innehavda lokalerna med därav föranledda kostnader att kunna inbesparas, under det att underhållet av örlogsdepåns samt de av båda gemensamt disponerade lokalerna fortfarande måste beräknas, likaväl som det utvändiga underhållet av samtliga fästningens byggnader.

I vad mån hyresinkomster utöver de av kommandanten beräknade kunde förväntas inflyta under budgetåret 1927—1928, vore för närvarande svårt att avgöra. Det syntes därför vara berättigat att, på grund av vad ovan anförts och med hänsyn till nu utgående belopp för olika poster inom underhållsplanen, föreslå en sänkning av det av kommandanten begärda anslaget med 40 %, och att det i enlighet därmed upptoges till 50,700 kronor.

Beträffande Hemsö fästning hade underhållsanslaget under de tre sista budgetåren utgått med 3,000 kronor per år och dessförinnan med högre belopp, under det att detsamma efter genomförd omorganisation vore beräknat att utgå med 2,000 kronor. Kommandanten hade för budgetåret 1927—1928 såsom hittills begärt 3,000 kronor. Emellertid syntes man redan nu böra nedgå till det enligt den nya organisationen fastslagna beloppet 2,000 kronor.

Vidkommande slutligen det belopp, som borde ställas till marinförvaltningens disposition för oförutsedda utgifter, syntes detta böra minskas i proportion med de anslagsminskningar, som ovan föreslagits, till 96,300 kronor.

Det belopp, som för budgetåret 1927—1928 borde beräknas för anslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., borde sålunda upptagas till 447,000 kronor enligt nedanstående fördelning:

Vaxholms fästning		kronor	176,000: —
Karlskrona	»	»	122,000: —
Älvsborgs	»	»	50,700: —
Hemsö	»	»	2,000: —
		kronor	350,700: —
Till marinförvaltningens disposition för oförutsedda utgifter	»	»	96,300: —
		Summa kronor	447,000: —

I anslutning till vad sålunda anförts hemställde marinförvaltningen, att ifrågavarande anslag måtte för nästkommande budgetår uppföras med ett belopp av 447,000 kronor.

Såsom förut nämnts, har medelsbehovet under förevarande anslag i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen uppskattats till 302,000

kronor. För nästkommande budgetår har marinförvaltningen hemställt om anvisande för här ifrågavarande ändamål av icke mindre än 447,000 kronor. Jag kan visserligen icke biträda marinförvaltningens uppfattning, att ett så betydande belopp skulle vara för ändamålet oundgängligen erforderligt, men å andra sidan har det av vad myndigheterna i ärendet anført synts mig framgå, att en begränsning av anslaget till den i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen angivna summan icke kan äga rum. I denna summa ingår nämligen icke något belopp för underhåll av Älvsborgs fästning, emedan berörda underhållskostnader beräknats kunna helt bestridas av inflytande hyresmedel. Emellertid synes försiktigheten bjuda att, i avvaktan på närmare erfarenhet rörande hyresinkomsternas storlek, å anslaget beräkna medel för bestridandet av ifrågavarande underhållskostnader. Vidare torde den för Vaxholms fästning avsedda andelen av anslaget, 115,000 kronor, vara väl knappt tilltagen. Med hänsyn till vad nu anförts finner jag mig böra tillstyrka, att anslaget för nästkommande budgetår upptages med 350,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att *minska* ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m.,

nu	kronor 500,000 :—
med	» 150,000: —
till	kronor 350,000: —

9. Kustartilleriets materiel m. m.

[106.] Ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m. har i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagits med 700,000 kronor.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen har förevarande anslag upptagits till 410,000 kronor.

Chefen för kustartilleriet har beträffande anslagsbehovet för nästkommande budgetår i skrivelse till marinförvaltningen framhållit, att fästningskommandanterna i sina medelsäskanden i stort sett icke ansett sig kunna räkna med mindre medelsbehov å förevarande anslag än under det nu löpande budgetåret, samt vidare anført följande.

Enligt chefens för kustartilleriet förmenande vore den tid, som i propositionen nr 50/1925 förutsatts för den nya organisationens genomförande, i vad anginge kustartilleriets materiel m. m., alltför knapp. Jämväl budgetåret 1927—1928 torde erfordras för övergången. Emellertid borde, om det i nämnda proposition beräknade anslaget till kustartilleriets materiel m. m. verkligen motsvarade förhållandena efter omorganisationens genomförande, medelsbehovet ej oväsentligt minskas från det ena övergångsåret till det andra. Då så av kommandanternas kostnadsberäkningar att döma ej syntes komma att ske beträffande här ifrågavarande anslag, syntes detta visa, att det i propositionen såsom erforderligt angivna beloppet vore för lågt beräknat. Medelsbehovet å anslaget till kustartilleriets materiel m. m. efter genomförd organisation borde därför underkastas förnyad utredning. För här ifrågavarande statsregleringsperiod syntes ett ungefärligen lika stort belopp böra beräknas vara behöfligt å anslaget som under innevarande budgetår.

Marinförvaltningen har i ämnet anfört följande.

Ämbetsverket delade chefens för kustartilleriet uppfattning, att jämväl budgetåret 1927—1928 torde erfordras för övergången till den nya organisationen, ävensom att det i propositionen nr 50/1925 såsom erforderligt å anslaget angivna beloppet vore för lågt beräknat. Ämbetsverket hade emellertid låtit företaga en undersökning, huruvida ej någon minskning i de för budgetåret 1926—1927 beviljade underhållsmedlen nu kunde företagas. Denna undersökning hade givit till resultat, att en minskning med 35,000 kronor skulle kunna göras, varigenom anslagsbehovet för nästkommande budgetår skulle kunna minskas till 665,000 kronor.

I enlighet härmed hemställde marinförvaltningen, att ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m. måtte för budgetåret 1927—1928 upptagas med 665,000 kronor.

Vid granskning av marinförvaltningens anslagsberäkningar har jag kommit till det resultatet, att — även om, såsom av myndigheterna framhållits, den beslutade nya organisationen, vad angår kustartilleriets materiel, icke kan antagas vara fullt genomförd vid utgången av innevarande budgetår — medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1927—1928 i varje fall kan begränsas avsevärt mera än som av marinförvaltningen i sådant hänseende föreslagits. Med hänsyn såväl härtill som till förefintliga besparingar å anslaget torde detsamma i riksstaten för nästkommande budgetår kunna nedsättas till 530,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m.,

nu	kronor 700,000: —
med	” 170,000: —
till	kronor 530,000: —

10. Konservering av Ny Älvsborgs fästning.

[107.] På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar har riksdagen för vartdera av budgetåren 1925—1926 och 1926—1927 anvisat ett extra reservationsanslag av 16,000 kronor för konservering av Ny Älvsborgs fästning. Kostnaderna för de ifrågavarande konserveringsåtgärderna hava beräknats till sammanlagt 47,400 kronor, vilket belopp ansetts böra utgå under loppet av tre år.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår har *marinförvaltningen* anfört följande.

Kommandanten i Älvsborgs fästning hade i sina medelsäskanden för budgetåret 1927—1928 anmält, att det, sedan konserveringsarbetena å fästningen påbörjats, vid en mera ingående undersökning av murverket upptäckts en del förut icke kända bristfälligheter, som, innan förstörelsen ytterligare fortskred, med fördel och för minsta kostnad borde i samband med de pågående arbetena avhjälpas. Kostnaderna för de sålunda ytterligare erforderliga arbetena uppskattades till sammanlagt 36,300 kronor, av vilka

de nu nödvändiga arbetena beräknades till 30,600 kronor och de mindre brådskande till 5,700 kronor.

Marinförvaltningen, som ansåge bevarandet av fästningen och dess konserverande mot ytterligare förfall vara en fråga av stor kulturhistorisk betydelse, hade i anslutning till kommandantens förslag funnit det synnerligen önskvärt, att det belopp av 15,400 kronor, som ännu ej anvisats av den ursprungligen beräknade kostnaden, utökades med det av kommandanten beräknade tilläggsanslaget av 36,300 kronor till sammanlagt 51,700 kronor, vilket belopp borde fördelas på två år med 25,000 kronor under det ena och 26,700 kronor under det andra.

På grund härav hemställde marinförvaltningen, att för ifrågavarande ändamål måtte för nästkommande budgetår anvisas ett belopp av 25,000 kronor.

Såväl byggnadsstyrelsen som riksantikvarien hava tillstyrkt förslaget om äskande av tilläggsanslag för restaureringsarbetenas fullbordande. Enligt av byggnadsstyrelsen verkställd utredning skulle vissa ytterligare kostnader tillkomma, i följd varav det av marinförvaltningen för nästkommande budgetår begärda anslaget borde höjas till 26,975 kronor.

Då de ytterligare konserveringsarbeten, som kunna vara erforderliga, synas böra anstå till ett senare år, torde medelsanvisningen för här ifrågavarande ändamål böra för nästkommande budgetår begränsas till det belopp, 15,400 kronor, som enligt den ursprungliga planen avsetts att utgå under nämnda budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *konservering av Ny Älvsborgs fästning* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,400 kronor.

H. Artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel.

1. Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner,

öförändrat ordinarie reservationsanslag..... kronor 50,000: —.

2. Eldledningsmateriel för flottan.

[108.] I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisade dels 1923 års riksdag för budgetåret 1923—1924 för utförande av provisorisk centralriktanläggning å pansarbåt av Sverige-typen ett extra reservationsanslag av 125,000 kronor, av vilket belopp minst 100,000 kronor beräknades komma kostnaderna för den slutliga installationen tillgodo, och dels 1924 års riksdag för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 550,000 kronor till anskaffning av eldledningsmateriel för flottan.

Med dessa anslag avsågs att modernisera eldledningsanordningarna å pansarbåten Sverige genom installerande av fullständig centralriktanläggning, varigenom artilleriet på ett vida bättre sätt kunde utnyttjas, särskilt å de stora stridsavstånden.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1925—1926 framhöll marinförvaltningen, att samma skäl, som förelegat för anskaf-

fande av modern eldledningsmateriel för pansarbåten Sverige, givetvis även förefunnes för att förse de två återstående fartygen av samma typ, Gustaf V och Drottning Victoria, med dylik utrustning. På grund härav hemställde marinförvaltningen, att för sagda ändamål måtte beviljas ett anslag av 1,430,000 kronor samt att därav måtte för budgetåret 1925—1926 anvisas hälften eller 715,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen, att, då det syntes vara av vikt, att även övriga pansarbåtar av Sverige-typen försåges med modern eldledningsmateriel, han funne sig böra tillstyrka, att medel äskades för ifrågavarande ändamål. Emellertid syntes anslaget kunna fördelas på tre i stället för på två år.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1925—1926 anvisa ett extra reservationsanslag av 475,000 kronor. Denna framställning vann riksdagens bifall.

För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats enahanda belopp, 475,000 kronor.

Marinförvaltningen har nu hemställt, att det belopp av den beräknade totalkostnaden för berörda materiel, som återstode att anvisa, eller 480,000 kronor, måtte upptagas å riksstaten för budgetåret 1927—1928.

Jag tillstyrker marinförvaltningens framställning och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till anskaffning av *eldledningsmateriel för flottan* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 480,000 kronor.

3. Luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg.

[109.] I skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 hemställde marinförvaltningen om anvisande av medel för anskaffning av luftvärnsartilleri för vissa av flottans fartyg. Denna hemställan föranledde emellertid icke någon framställning till riksdagen från Kungl. Maj:ts sida.

Marinförvaltningen har nu i särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 anført, bland annat, följande.

Kravet å luftvärnsmateriel för samtliga i sjöstyrkorna ingående fartyg framträdde på grund av flygvapnets alltjämt fortgående utveckling med varje år allt kraftigare. Enär bristen på luftvärnsmateriel för flottans fartyg kunde medföra synnerligen ödesdiga verkningar, borde frågan om anskaffning av sådan materiel ej längre undanskjutas utan nu upptagas i sin helhet.

Kostnaderna för anskaffning och uppställning av luftvärnsmateriel för flottans fartyg jämte därav betingade ändringsarbeten m. m. beräknades uppgå till sammanlagt 2,985,000 kronor. Med hänsyn till andra viktiga krav ansåge sig emellertid marinförvaltningen icke böra ifrågasätta att under nästkommande budgetår för ändamålet få disponera större belopp än 545,000 kronor.

I en uti 1925 års försvarsproposition åberopad redogörelse för beräkningarna rörande engångskostnader för materielanskaffning för marinen hade

upptagits vissa reservationer, som avsåges att tagas i anspråk för engångskostnader för flottan. Av ifrågavarande reservationer återstode odisponerade:

1912 års anslag:		
Byggnadsarbeten m. m. för flottans station i Stockholm ..	kronor	1,082: 34
1914 års anslag:		
Omladdning av halvpansargranater med brisansämne	»	2,211: 61
1915 års anslag:		
Förändring av undervattenssidotuber å vissa pansarbåtar ..	»	31: 02
1917 års anslag:		
Pistoler m. m. för flottans befäl och underbefäl	»	279: 44
1918 års anslag:		
Flygbåtsmateriel	»	164: 53
Tankprämar för oljetransport	»	4: 81
Nätsaxar till torpeder	»	3: 93
1918 års anslag (tilläggsstat):		
Nytt kanonskjul för artilleridepartementet vid flottans varv i Stockholm m. m.	»	1,394: 81
Förrådsskjul för minmateriel m. m. vid flottans station i Stockholm	»	7,125: 81
Rekryteringsfond för sjömanskåren	»	63,316: 69
Summa kronor		75,614: 99

Marinförvaltningen föresloge, att ifrågavarande reserverade medel måtte få disponeras för anskaffning av luftvärnsmateriel. Genom att dessa medel toges i anspråk, skulle det belopp, som behövde för budgetåret 1927—1928 av riksdagen anvisas, uppgå till (545,000 — 75,614: 99 =) 469,385 kronor 1 öre eller, i avrundat tal, 470,000 kronor.

Över marinförvaltningens förevarande framställning har yttrande avgivits av de sakkunniga för verkställande av utredning av frågan om ersättningsbyggnad för flottan. De sakkunniga hava anfört, att för de fartyg, som av de sakkunniga föresloges till nybyggnad, avsåges bland annat luftvärnsartilleri och särskilda anordningar för ledningen av elden från detta artilleri. Då det vore av synnerlig vikt för fartygens skydd att hava tillgång på luftvärnsmateriel, vare sig de vore äldre eller nyare, funne de sakkunniga i princip det av marinförvaltningen framställda förslaget välgrundat. Med hänsyn till de stora kostnader, som vore förbundna med materielens anskaffning och inmontering, ville de sakkunniga framhålla vikten av att de nyaste och dyrbaraste fartygen i första hand tillgodosåges och att det i fortsättningen toges under överbäggande, i vad mån med hänsyn till fartygens värde och livslängd luftvärnsmateriel borde för dem anskaffas.

Jag är icke nu beredd att taga ståndpunkt till hela den av marinförvaltningen framlagda planen för anskaffning av luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg. Det belopp, som enligt marinförvaltningens förslag avses att nu för ändamålet disponeras, torde emellertid i varje fall böra ställas till förfogande.

Det synes mig icke lämpligt att närmare till statsrådsprotokollet redogöra för detta ärende; riksdagens vederbörande utskott torde därom erhålla upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels för anskaffning av *luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 470,000 kronor,

dels ock medgiva, att för samma ändamål må disponeras förut omförmälda reserverade medel, tillhopa 75,614 kronor 99 öre.

4. Svepmateriel för flottan.

[110.] I särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1925—1926 hemställde marinförvaltningen, att för anskaffning av svepmateriel för flottan måtte beviljas ett anslag av 304,500 kronor, och att därav måtte för budgetåret 1925—1926 såsom extra reservationsanslag anvisas ett belopp av 60,900 kronor.

Vid anmälan av detta ärende inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen, att han funne sig böra tillstyrka vad marinförvaltningen föreslagit; dock syntes för det dåvarande endast böra fattas beslut om det belopp, som borde anvisas å 1925—1926 års budget.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för anskaffning av svepmateriel för flottan för budgetåret 1925—1926 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,900 kronor. Detta Kungl. Maj:ts förslag bifölls av riksdagen.

För enahanda ändamål har å riksstaten för innevarande budgetår upptagits ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Jämväl för nästkommande budgetår torde, i enlighet med vad marinförvaltningen nu föreslagit, böra för ändamålet anvisas ett belopp av 75,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *svepmateriel för flottan* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

5. Minmateriel för marinen.

[111.] I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1925—1926 hemställde marinförvaltningen, att för anskaffning av sjunkminor för flottan måtte beviljas ett anslag av 205,000 kronor, och att därav måtte för nämnda budgetår såsom extra reservationsanslag anvisas ett belopp av 50,000 kronor. Vidare anhöll marinförvaltningen, att för anskaffning av minmateriel för marinen måtte för budgetåret 1925—1926 anvisas ett extra reservationsanslag av 77,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t fann föredragande departementschefen sig med hänsyn till angelägenheten att begränsa statsutgifterna icke kunna biträda marinförvaltningens berörda förslag i vidare mån, än att han föreslog, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1925—1926 äskas ett belopp av tillhopa 75,000 kronor. Den närmare fördelningen av omför-

mälda medel för tillgodoseende av olika behov av minmateriel borde det ankomma på marinförvaltningen att verkställa.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlåtna framställning anvisade riksdagen för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Jämväl för budgetåret 1926—1927 har å riksstaten upptagits ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor för anskaffning av minmateriel, och även med avseende å detta anslag har förutsatts, att marinförvaltningen skulle äga att verkställa fördelning av medlen å olika slag av här ifrågavarande materiel.

I särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har marinförvaltningen anmält, att av de för budgetåren 1925—1926 och 1926—1927 anvisade medlen för anskaffning av minor — sammanlagt 150,000 kronor — ett belopp av omkring 60,000 kronor måst avses för anskaffning av sjunkminor mot undervattensbåtar, varför endast omkring 90,000 kronor kunnat disponeras för anskaffning av övrig minmateriel för marinen. Enligt av marinförvaltningen verkställda beräkningar skulle emellertid för sistnämnda ändamål erfordras ett årligt anslag av 150,000 kronor. Marinförvaltningen har därför hemställt, att för budgetåret 1927—1928 måtte för anskaffning av minmateriel för marinen anvisas ett extra reservationsanslag av 150,000 kronor.

Marinförvaltningens förevarande framställning finner jag mig i så måtto böra biträda, att jag tillstyrker anvisande för nästkommande budgetår av ett anslag å 75,000 kronor för anskaffning av minmateriel för marinen.

Beträffande den närmare innebörden av detta ärende torde riksdagens vederbörande utskott erhålla kännedom genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till anskaffning av *minmateriel för marinen* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

6. Försök med minmateriel.

[112.] För vissa försök med och undersökningar av minmateriel hava från och med år 1919 anvisats anslag, beräknade efter ett årsbehov av 25,000 kronor.

Marinförvaltningen har nu anfört, att jämväl för budgetåret 1927—1928 erfordrades ett belopp av 25,000 kronor för utförande av sprängtekniska försök ävensom för undersökning, i vad mån i utlandet gjorda framsteg inom minväsendet kunde komma vårt minvapen till godo.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *försök med minmateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

7. Motmedel mot undervattensbåtar.

[113.] I särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har marinförvaltningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av motmedel mot undervattensbåtar såsom extra reservationsanslag för nämnda budgetår anvisa ett belopp av 125,000 kronor.

Jag finner mig böra tillstyrka, att medel för det ändamål, varom här är fråga, äskas av riksdagen. Emellertid synes anslagsbeloppet kunna sänkas till 75,000 kronor.

Beträffande förslaget närmare innebörd torde riksdagens vederbörande utskott erhålla kännedom genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *motmedel mot undervattensbåtar* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

8. Signalmateriel.

[114.] I skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av signalmateriel bevilja ett anslag av 75,000 kronor och därav för nämnda budgetår såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 25,000 kronor.

Vid anmälan av detta ärende inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen, att han funne sig böra tillstyrka vad marinförvaltningen föreslagit; dock syntes för det dåvarande endast böra fattas beslut om det belopp, som borde anvisas å 1926—1927 års budget.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för anskaffning av signalmateriel för nämnda budgetår anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor. Detta Kungl. Maj:ts förslag bifölls av riksdagen.

Marinförvaltningen har nu hemställt, att för omförmälda ändamål måtte för budgetåret 1927—1928 anvisas 25,000 kronor.

Mot marinförvaltningens förevarande framställning har jag intet att erinra. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *signalmateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

9. Kikarmateriel.

[115.] Marinförvaltningen hemställde i särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1926—1927, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av kikarmateriel bevilja ett anslag av 45,000 kronor och därav för sagda budgetår såsom extra reservationsanslag anvisa tredjedelen eller 15,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen, att han funne det angeläget, att åtgärder vidtoges för tillgodo-seende av behovet av förbättrad kikarmateriel, varför han tillstyrkte marin-förvaltningens ifrågavarande förslag. Emellertid syntes beslut för det då-varande allenast böra fattas om det belopp, som borde anvisas för budget-året 1926—1927.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlåtna framställning anvisade riksdagen för nämnda ändamål för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.

Marinförvaltningen har nu hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för nästkommande budgetår anvisas 15,000 kronor.

Vad marinförvaltningen sålunda föreslagit finner jag mig böra tillstyrka. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *kikarmateriel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.

10. Komplettering av avståndsmätareförråden.

[116.] I särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 hemställde marinförvaltningen, att för komplettering av avståndsmätareförråden måtte beviljas ett anslag av 53,500 kronor, samt att därav för nämnda budgetår måtte anvisas hälften eller 26,750 kronor.

Ämbetsverkets förslag blev i så måtto bifallet, att riksdagen, på Kungl. Maj:ts framställning, för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1926—1927 anvisade ett extra reservationsanslag av 26,750 kronor.

Marinförvaltningen har nu hemställt, att för omförmälda ändamål måtte för nästkommande budgetår anvisas 26,750 kronor.

Marinförvaltningens förevarande anslagskrav finner jag mig böra tillstyrka. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *komplettering av avståndsmätareförråden* för budget-året 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 26,750 kronor.

11. Försök med teknisk materiel.

[117.] Till försök med teknisk materiel har riksdagen sedan år 1923 anvisat medel, för budgetåret 1926—1927 med ett belopp av 50,000 kronor.

Under framhållande av att ökade medel för ifrågavarande ändamål erfordrades för att sätta marinförvaltningen i tillfälle att inhämta tillräcklig erfarenhet beträffande de materielanskaffningar av olika slag, som fölle inom ämbetsverkets arbetsområde, har marinförvaltningen hemställt, att för ändamålet måtte för nästkommande budgetår anvisas ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Då försök med teknisk materiel torde böra äga rum jämväl under nästkommande budgetår, finner jag mig böra tillstyrka, att medel anvisas för ändamålet å 1927—1928 års riksstat. Emellertid anser jag mig icke kunna förorda en höjning av anslaget i fråga, utan torde detsamma böra bibehållas vid det belopp, 50,000 kronor, som anvisats under de senaste budgetåren.

Beträffande ärendets närmare innebörd torde riksdagens vederbörande utskott erhålla kännedom genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *försök med teknisk materiel* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

12. Åtgärder för industriens krigsorganisation.

[118.] I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen har för den industriella krigsberedskapen samt för experiment och försök upptagits ett anslag av 10,000 kronor.

På Kungl. Maj:ts i 1926 års statsverksproposition därom gjorda förslag anvisade riksdagen för innevarande budgetår för ifrågavarande ändamål ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Marinförvaltningen har nu i sina medelsäskanden för budgetåret 1927—1928 för omförmälda ändamål upptagit ett belopp av 90,000 kronor.

Marinförvaltningens ifrågavarande förslag finner jag mig icke kunna tillstyrka i vidare mån än att jag för budgetåret 1927—1928 förordar medelsanvisning med samma belopp som för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *åtgärder för industriens krigsorganisation* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

I. Sjökarteverket.

Sedan Kungl. Maj:t den 16 april 1926 uppdragit åt chefen för sjökarteverket att verkställa utredning och inkomma med förslag rörande de åtgärder, som kunde befinnas erforderliga för påskyndande av sjömätningarna vid rikets kuster samt utgivningen av sjökort i stor skala (1 : 50,000), har nämnde chef med skrivelse den 4 oktober 1926 avgivit ifrågavarande förslag.

Häröver hava chefen för marinstaben, marinförvaltningen, kommerskollegium och lotsstyrelsen avgivit infordrade utlåtanden.

Ehuru det är önskvärt, att en utvidgning av sjömätningsverksamheten kommer till stånd, torde dock — såväl med hänsyn till behovet av ytterligare utredning i ärendet, som ock av statsfinansiella skäl — därmed böra anstå ännu något år. Jag har därför beträffande budgetåret 1927—1928 ut-

gått ifrån, att verksamheten kommer att bedrivas i samma omfattning, som för närvarande är fallet.

1. **Avlöning till sjökarteverkets personal, oförändrat**
ordinarie förslagsanslag kronor 176,440: —

2. Omkostnader för sjömätningstväsendet.

[119.] Förevarande anslag jämte extra anslaget till utförande av sjömätningar samt årliga behållningen av sjökortsförsäljningen äro avsedda till bestridande av allmänna utgifter för sjömätningstväsendet.

För budgetåret 1926—1927 äro de båda anslagen upptagna med respektive 49,000 kronor och 287,200 kronor. Då behållningen av sjökortsförsäljningen uppskattats till 50,000 kronor, har alltså ett sammanlagt belopp av (49,000 + 287,200 + 50,000 =) 386,200 kronor beräknats stå till förfogande för ändamålet. Sistnämnda belopp har enligt fastställd stat disponerats sålunda:

till sjömätningsexpeditioner och resekostnader	kronor 159,200: —
» rustning och underhåll	» 140,000: —
» komplettering av båtmaterial m. m.	» 16,000: —
» tryckningskostnader	» 60,000: —
» underhåll av fastighet och inventarier	» 3,000: —
» skrivmaterialier och expenser	» 8,000: —
Summa kronor 386,200: —	

Chefen för sjökarteverket har nu avgivit förslag till beräkning av de allmänna utgifterna för sjömätningstväsendet under budgetåret 1927—1928 och därvid hemställt om ökning av vissa av ifrågavarande poster.

Vad beträffar posten till *sjömätningsexpeditioner och resekostnader*, har kartverkschefen i en tablå sammanställt fullständiga beräkningar över ifrågavarande kostnader. I tablå äro kostnaderna för sjömätningsexpeditionerna, vilka avsetts att pågå med sju fartyg under 160 dagar, upptagna till 175,041 kronor. Kartverkschefen har härvid utgått ifrån ett antal av 150 effektiva expeditiionsdagar. Till denna tid har kartverkschefen emellertid lagt ytterligare 10 dagar, som beräknats åtgå för fartygens ut- och avrustning.

Under rubriken resekostnader har i tablå uppförts ett belopp av 9,500 kronor för kartverkschefens inspektionsresor och personalens å sjömätning-fartygen tjänsteresor.

I särskild skrivelse den 2 december 1926 har kartverkschefen — under framhållande av de säregna förhållanden, som vore rådande å sjömätning-fartygen under pågående expedition — hemställt, att personalen å berörda fartyg måtte komma i åtnjutande av mässpenningar efter de förmånligare grunder, som gällt före ikraftträdandet den 1 augusti 1926 av i kungörelsen den 29 juni 1926 (nr 365) härom givna bestämmelser. Ett bifall till kartverkschefens sistnämnda förslag skulle medföra en beräknad merkostnad av 5,610 kronor.

Till tablåns slutsumma, upptagande kostnaderna för sjömätningsexpeditioner och resekostnader, sammanlagt 184,541 kronor, har kartverkschefen ansett böra fogas en marginal av 3 % å sjömätningskostnaderna, vadan slutbeloppet — vari kostnaden för mässpenningar enligt förmånligare grunder icke upptagits — uppförts med i avrundat tal 189,800 kronor.

Kartverkschefens förslag om utökning av expeditionsdagarnas antal med de till 10 dagar beräknade ut- och avrustningsdagarna skulle medföra en icke oväsentlig kostnadsökning. Med hänsyn härtill anser jag mig icke kunna förorda detsamma, utan torde expeditionernas längd i likhet med vad de senaste åren varit fallet böra beräknas omfatta högst 150 dagar. I anledning härav torde posten böra uppskattas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 153,765 kronor, ökat med en marginal av 3 % till i avrundat tal 158,400 kronor, vartill för resekostnader bör läggas samma belopp, som beräknats för budgetåret 1926—1927, eller 1,000 kronor.

Några medel för beredande av viss särskild förmån i form av högre mässpenningar till personalen å sjömätningsfartygen har jag icke ansett böra beräknas under förevarande anslagspost.

Vad angår posten till *rustning och underhåll*, har kartverkschefen i sina den 31 augusti 1926 avgivna medelsäskanden för nästkommande budgetår upptagit densamma till enahanda belopp, som anvisats för innevarande budgetår, eller 140,000 kronor.

I särskild skrivelse den 30 september 1926 har emellertid kartverkschefen omförmålt, att en fördyring av kostnaderna för arbeten för sjökarteverkets räkning å flottans varv inträtt därigenom, att vissa avlöningskostnader därstädes, som förut bestritts från särskilda avlöningstitlar, från och med ingången av innevarande budgetår kommit att påläggas arbetstitlarna. Den härigenom inträdande fördyringen har av kartverkschefen beräknats till omkring 9,000 kronor för budgetår. Med anledning härav har kartverkschefen i berörda skrivelse hemställt, dels att ett belopp av 9,000 kronor måtte för innevarande budgetår ställas till hans förfogande för bestridande av omförmålda merkostnad, dels ock att det av honom beräknade anslagsbeloppet till rustning och underhåll för budgetåret 1927—1928 måtte höjas med likaledes 9,000 kronor eller till 149,000 kronor.

Marinförvaltningen har i häröver den 26 oktober 1926 avgivet utlåtande framhållit, att ämbetsverket icke disponerade några medel, som kunde tagas i anspråk för omförmålda ändamål. Ej heller torde det kunna ifrågasättas, att rustningen av sjökarteverkets fartyg skulle så inskränkas, att härigenom uppkomme besparingar, tillräckliga att täcka det anmälda medelsbehovet. Vid sådant förhållande syntes ej återstå annat än framställning till riksdagen om anvisande av medel å nästa budgetårs riksstat för täckande av förväntad överbetalning å sjökarteverkets medel till rustning och underhåll.

Då man, enligt vad sålunda blivit upplyst, såväl för innevarande budgetår som ock för det nästkommande har att räkna med en fördyring av ifråga-

varande kostnader, och några medel för täckande av nämnda behov icke stå till förfogande, anser jag mig böra förorda, dels att ett extra anslag å 9,000 kronor, avsett att täcka merkostnaderna för innevarande budgetår, anvisas för ifrågavarande ändamål, dels ock att förevarande anslagspost för budgetåret 1927—1928 undergår förhöjning med det av kartverkschefen föreslagna beloppet, eller 9,000 kronor, och sålunda beräknas till 149,000 kronor.

Till frågan om den extra medelsanvisningen återkommer jag i det följande.

Övriga poster under ifrågavarande anslag hava av kartverkschefen upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår, eller för *komplettering av båtmaterialen* till 16,000 kronor, för *tryckningskostnader* till 60,000 kronor, för *underhåll av fastighet och inventarier* till 3,000 kronor och för *skrivmaterialier och expenser* till 8,000 kronor.

Häremot har jag icke funnit anledning till erinran.

Sammanlagda kostnaderna för sjömätningstväsendet under budgetåret 1927—1928 skulle alltså belöpa sig till (159,400 + 149,000 + 16,000 + 60,000 + 3,000 + 8,000 =) 395,400 kronor.

Såsom jag tidigare omförmålt, hava till bestridande av dessa utgifter avsetts dels ordinarie anslaget till omkostnader för sjömätningstväsendet, dels extra anslaget till utförande av sjömätningar, dels ock den årliga behållningen av sjökortsförsäljningen.

Då det här gäller ett årligen återkommande, i viss mån konstant medelsbehov, synes det mig riktigast, att ifrågavarande kostnader i sin helhet uppföras under ordinarie anslaget till omkostnader för sjömätningstväsendet.

Från förenämnda summa, 395,400 kronor torde emellertid böra dragas behållningen av sjökortsförsäljningen för budgetåret 1927—1928, vilken behållning i enlighet med kartverkschefens förslag synes böra uppskattas till samma belopp, som beräknats för nu löpande budgetår, eller 50,000 kronor. Under förevarande anslag torde alltså böra beräknas 345,400 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie reservationsanslaget till omkostnader för sjömätningstväsendet,	
nu	kronor 49,000: —
med	» 296,400: —
till	kronor 345,400: —

3. Merkostnader för arbeten för sjökarteverkets räkning vid flottans varv.

[120.] Under åberopande av vad jag i nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av vissa *merkostnader för arbeten för sjökarteverkets räkning vid flottans varv* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 9,000 kronor.

4. Reparation av sjömättingsfartyget Falken.

[121.] I sin skrivelse den 31 augusti 1926 med sjökarteverkets medelsäskanden för budgetåret 1927—1928 har kartverkschefen anfört, bland annat, följande.

Från fartygschefen å sjömättingsfartyget Falken hade ingått rapport om att vid underhållsarbeten å fartygssidan å »Falken» fartygsplåten på flera ställen befunnits allvarligt skadad av rost samt att vid bortskrapning av dylik rost ett hål i plåten konstaterats 0,6 meter över vattenlinjen. På grund härav hade det med fartyget hittills bedrivna lodningsarbetet till sjöss måst avbrytas, och kunde fartyget till följd härav tillsvidare endast tjänstgöra som logementsfartyg. Av fortsatta undersökningar av fartygsplåten hade otvetydigt framgått, att denna flerstädes vore så upprostad, att fartyget syntes i behov av att få ett flertal fartygsplåtar nyinsatta, innan det ånyo rustades för ny expedition. För att få omfattningen av detta arbete utrönt snarast möjligt vore det kartverkschefens avsikt att omedelbart efter fartygets avmönstring låta ingående undersöka fartygsskrovet vid flottans varv i Stockholm. Med kännedom om fartygets ålder (38 år) och med stöd av de erfarenheter, som vid föregående tillfällen vunnits beträffande kostnaderna för dylika reparationsarbeten, vore det mer än sannolikt, att dessa kostnader bleve så betydande, att desamma icke enbart kunde bestridas med medel från det ordinarie anslaget till rustning och underhåll.

I särskild skrivelse den 30 september 1926 har kartverkschefen sedermera meddelat, att undersökning beträffande erforderliga reparationsarbeten å »Falken» genom varvschefens i Stockholm försorg verkställets samt givit vid handen, att kostnaderna för sagda ändamål beräknades komma att uppgå till 20,000 kronor. Med anledning härav hemställde kartverkschefen, att nämnda belopp, 20,000 kronor, måtte under loppet av innevarande budgetår ställas till hans förfogande för utförande av den omförmälda reparationen å sjömättingsfartyget Falken.

Marinförvaltningen, som i ärendet avgivit utlåtande den 26 oktober 1926, har anfört, att då ämbetsverket icke disponerade några medel, som kunde tagas i anspråk för berörda ändamål, framställning syntes böra göras hos riksdagen om anvisande av medel för reparation av sjömättingsfartyget Falken, vilken reparation torde böra anstå till efter ingången av nästkommande budgetår.

Med hänsyn till vad myndigheterna anfört anser jag, att erforderliga medel böra å riksstaten för budgetåret 1927—1928 ställas till förfogande för reparation av sjömättingsfartyget Falken. Emot den verkställda kostnadsberäkningen har jag ej funnit anledning till erinran. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *reparation av sjömättingsfartyget Falken* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

5. Omkostnader för kontroll- och undersöknings-
väsendet, *oförändrat ordinarie reservationsanslag* kronor 15,000: —

6. Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande».

[122.] Till redigering och utgivning av tidskriften »Underrättelser för sjöfarande», vilket bestyr genom beslut vid 1920 års riksdag överflyttats till sjökarteverket, har årligen från och med år 1921 anvisats ett extra reservationsanslag. Anslaget, som tidigare utgjort 38,000 kronor, nedsattes för budgetåret 1924—1925 med hänsyn, bland annat, till förefintligheten av vissa besparingar å för ändamålet förut anvisade medel till 31,000 kronor och har för nu löpande budgetår uppförts med samma belopp.

Chefen för sjökarteverket har beräknat medelsbehovet för budgetåret 1927—1928 till 38,649 kronor och med hänsyn till förefintlig reservation å anslaget hemställt om anvisande för ändamålet av ett belopp av 38,000 kronor.

I sagda kostnadsberäkning har kartverkschefen uppfört ett nytt arvode å 4,800 kronor till assistent åt tidskriftens redaktör. Befattningen i fråga har hittills upprätthållits av en sjöofficer på stat.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1926—1927 erinrade kartverkschefen, att i propositionen nr 50 angående försvarsväsendets ordnande till 1925 års riksdag anförts, att, i den mån befattningen såsom assistent åt redaktören med föreslagna indragningar icke kunde upprätthållas av sjöofficer på stat, ersättning jämväl till assistenten syntes böra bestridas från anslaget till tidskriften, under förutsättning att detsamma utginge med det i försvarspropositionen 1924 omförmälda beloppet av 38,000 kronor. Enligt kartverkschefens mening kunde — under förutsättning att av flottans stamofficerare komme att vid sjökarteverket tjänstgöra endast det antal, som i propositionen nr 50 beräknats — icke någon av dessa officerare disponeras för assistentbefattningen, enär de erfordrades för andra uppgifter inom verket.

På grund härav hade kartverkschefen hemställt att få anställa en från förevarande anslag avlönad assistent redan från och med ingången av budgetåret 1926—1927.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t den 7 januari 1926 anförde föredragande departementschefen, att han med hänsyn till den möjlighet, som efter genomförandet av den nya försärsorganisationen torde komma att föreligga att, om så visade sig nödvändigt, uppehålla assistentbefattningen med övertalig personal, ansåge det kunna anstå med uppförandet av ifrågasatt arvode. Vid sådant förhållande syntes icke heller något definitivt ståndpunktstagande till arvodets storlek för det dåvarande böra äga rum.

Chefen för sjökarteverket har emellertid i sin skrivelse den 31 augusti 1926 med sjökarteverkets medelsäskanden för budgetåret 1927—1928 i ämnet anfört följande.

Enär den officer på stat, som senast uppehållit assistentbefattningen, överförts på övergångsstat och enligt generalorder skulle avgå den 1 oktober 1926, stode kartverket åter inför den tyvärr allt för ofta förekommande situationen att på ett eller annat sätt söka få assistentbefattningen besatt. Visserligen hade det förutsatts, att befattningen skulle kunna uppehållas med övertalig personal, men stode någon lämplig person av denna kategori icke att erhålla. Under de icke fullt sex år, som kartverket handhaft bestyret med utgivandet av tidskriften, hade sex personer tjänstgjort som assistenter. Som den nuvarande redaktören passerat 60-årsåldern, vore det med tanke på tidskriftens framtida skötande nu nödvändigt att så söka ordna assistentbefattningen, att assistenten framdeles kunde övertaga redaktörsbefattningen. Det gällde att söka få en språkkunnig och nautiskt bildad person, som nu och för framtiden uteslutande ville ägna sig åt detta arbete. Utan att erbjuda en lämplig aspirant skäligen avlöningsförhållanden torde dock detta icke vara möjligt.

På grund härav har kartverkschefen förnyat sitt förslag om anställande av en assistent åt ifrågavarande tidskrifts redaktör mot ett arvode av 4,800 kronor för år.

Med hänsyn till vad kartverkschefen upplyst, synes förevarande fråga icke längre kunna skjutas på framtiden, utan nu böra få sin lösning. Av den övertaliga personalen torde icke finnas någon, som är lämplig för uppehållande av assistentbefattningen, varför denna utväg till frågans lösning icke står till buds. Jag får därför tillstyrka, att en från förevarande anslag avlönad assistent anställles, och har jag funnit det av kartverkschefen föreslagna arvodet, 4,800 kronor, väl avvägt.

I enlighet med kartverkschefens förslag torde ifrågavarande anslag böra upptagas till 38,000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till redigering och utgivning av *tidskriften »Underrättelser för sjöfarande»* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 38,000 kronor.

7. Bidrag till internationella hydrografiska byrån.

[123.] Till beredande av bidrag till internationella hydrografiska byrån torde, i enlighet med kartverkschefens förslag, böra beräknas ett förslagsanslag å samma belopp som för innevarande budgetår eller 8,500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till beredande av *bidrag till internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 8,500 kronor.

J. Diverse.

1. Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m.. *oförändrat ordinarie reservationsanslag* kronor 12,000: —

2. Extra utgifter.

[124.] Ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter är i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptaget med ett belopp av 90,000 kronor.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen är anslaget upptaget till 70,000 kronor.

Marinförvaltningen, som ansett, att utgifterna under förevarande anslag även under nästa budgetår kunna beräknas komma att påverkas av de utav övergången till den nya organisationen föranledda särskilda medelsbehoven, har hemställt, att anslaget måtte för nämnda budgetår uppföras med ett belopp av 90,000 kronor.

Försiktigheten torde bjuda, att man med hänsyn till de av marinförvaltningen påpekade förhållandena ej heller för budgetåret 1927—1928 räknar med lägre belopp än det sålunda föreslagna. I riksstaten för budgetåret 1927—1928 torde därför böra upptagas:

Extra utgifter, *oförändrat ordinarie reservationsanslag*..... kronor 90,000: —

3. Ersättning för rustning och rotering, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* kronor 1,480: —

4. Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare.

[125.] Ordinarie förslagsanslaget till semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 125,000 kronor.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptogs för här ifrågavarande ändamål ett belopp av 70,000 kronor. Härvid hade emellertid hänsyn icke tagits till den av riksdagen beslutade överföringen till detta anslag av kostnaderna för dyrtidstillägg.

Beträffande anslagsberäkningen för nästkommande budgetår har marinförvaltningen anfört följande.

Ifrågavarande anslag hade under budgetåret 1925—1926 överskridits med omkring 118,000 kronor. Den på grund av den nya försvarsorganisationen betingade nedskärningen av personal, varom här vore fråga, torde vid ingången av nästkommande budgetår vara till fullo genomförd, varigenom en betydande kostnadsminskning kunde påräknas å berörda anslag. Emellertid hade marinförvaltningen, med hänsyn dels därtill, att dyrtidstillägget icke i kostnadsberäkningarna för den nya organisationen beräknats å anslaget, dels ock därtill, att anslaget de senaste åren i så betydande utsträckning blivit överskridet, ansett försiktigheten bjuda att icke nu räkna med ett lägre belopp än det, som för innevarande budgetår stode till förfogande för ifrågavarande ändamål. Marinförvaltningen hemställde därför, att anslaget i riksstaten för nästkommande budgetår måtte upptagas såsom oförändrat ordinarie förslagsanslag med 125,000 kronor.

Med hänsyn till vad marinförvaltningen sålunda anfört finner jag mig böra tillstyrka, att anslaget för nästkommande budgetår upptages med samma

belopp som för det nu löpande budgetåret eller 125,000 kronor. I riksstaten för budgetåret 1927—1928 torde alltså böra uppföras:

Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* kronor 125,000: —

5. Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret.

[126.] Under återopande av vad statsrådet och chefen för finansdepartementet förut denna dag därom anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för bestridande av kostnaderna för *dyrtidstillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000,000 kronor.

IV. FLYGVAPNET.

Enligt det år 1925 fattade beslutet angående försvarsväsendets ordnande skulle flygvapnets uppsättning taga sin början under budgetåret 1926—1927, och vapnets organisation skulle vara fullt genomförd under budgetåret 1930—1931.

De årliga organisationskostnaderna för flygvapnet efter fullbordad uppsättning — d. v. s. från och med budgetåret 1930—1931 — beräknades till 6,000,000 kronor. Under övergångsåren borde, med hänsyn till materielbeståndets avvägning, organisationen erhålla en sådan omfattning, att första årets årskostnader uppginge till omkring 60 %, andra årets till 70 %, tredje årets till 80 % och fjärde årets till 90 % av femte årets årskostnader.

Enligt i försvarspropositionen framlagda beräkningar, mot vilka från riksdagens sida icke gjordes någon erinran, upptogos såsom *engångskostnader* för materielanskaffning, byggnader m. m. för flygvapnet tillhopa 18,000,000 kronor. Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning medgav riksdagen, att av nämnda belopp finge för utförandet av för flygvapnets nyorganisation erforderliga nybyggnader m. m. redan under budgetåret 1925—1926 tagas i anspråk 4,000,000 kronor, att bestridas av vissa för byggnadsföretag vid armén reserverade medel, vilka befunnits obehövligen för därmed ursprungligen avsedda ändamål. Av återstående (18,000,000 — 4,000,000 =) 14,000,000 kronor beräknades 9,000,000 kronor — därav 8,470,000 kronor för materielanskaffning och 530,000 kronor för byggnader m. m. — komma att utgå under budgetåren 1926—1931 och 5,000,000 kronor — avsedda för materielanskaffning — under budgetåren 1931—1936.

Huru de på förstnämnda femårsperiod belöpande engångskostnaderna beräknades bliva fördelade framgår av följande tablå, som även upptager fördelningen av de årliga organisationskostnaderna under samma period.

	Organisations- kostnader	Engångs- kostnader	Summa
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1. året (1926—1927)	3 600 000	2 600 000	6 200 000
2. » (1927—1928)	4 200 000	2 400 000	6 600 000
3. » (1928—1929)	4 800 000	1 800 000	6 600 000
4. » (1929—1930)	5 400 000	1 200 000	6 600 000
5. » (1930—1931)	6 000 000	1 000 000	7 000 000
Summa	24 000 000	9 000 000	33 000 000

I överensstämmelse med den för riksdagen framlagda planen har flygvapnets organisation under innevarande budgetår erhållit en omfattning ungefär motsvarande 60 % av organisationens storlek efter fullbordad uppsättning av vapnet. Summan av de i riksstaten för samma budgetår för flygvapnet anvisade anslagen, med undantag av anslaget till dyrtidstillägg, utgör 6,206,600 kronor och överstiger således endast obetydligt det belopp, 6,200,000 kronor, som, enligt vad nyss nämndes, beräknats för första uppsättningsåret. Härvid är emellertid att märka, att det för bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel avsedda anslaget, vilket i de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna upptagits till 2,600,000 kronor, begränsats till 1,800,000 kronor. Anledningen härtill har varit, att det ansetts nödvändigt att utan något mera avsevärt överskridande av den beräknade kostnadsramen tillgodose ett flertal medelsbehov, som icke medtagits i den ursprungliga kostnadsberäkningen.

De av flygstyrelsen uppgjorda beräkningarna rörande flygvapnets anslagsbehov för budgetåret 1927—1928 grunda sig på den planerliga förutsättningen, att under nämnda budgetår skall ske en utvidgning av vapnets organisation till omkring 70 % av den fullt genomförda organisationens omfattning. Flygstyrelsens anslagsäskanden belöpa sig till i runt tal 12,000,000 kronor eller således 5,400,000 kronor mera än det belopp, 6,600,000 kronor, vartill utgifterna för andra uppsättningsåret tidigare beräknats. Åtskilliga av dessa anslagsäskanden avse sådana extra medelsbehov, som icke beaktats vid uppgörandet av den ursprungliga kostnadsberäkningen, men som äro av den art, att de icke utan synnerliga olägenheter kunna undanskjutas. Vid sådant förhållande och då det av statsfinansiella skäl är nödvändigt att begränsa den totala kostnadssumman för flygvapnet under nästkommande budgetår till ungefär det belopp, som vid 1925 års riksdag angavs såsom erforderligt under nämnda budgetår, torde till bestridande av engångskostnader för flygmaterielanskaffning kunna ställas till förfogande allenast en del av den summa, som enligt planen för flygvapnets uppsättande avsetts att för sådant ändamål disponeras under andra uppsättningsåret. Den planerade materielanskaffningen, vilken genom anslagsreduceringen för innevarande budgetår i betydlig grad förskjutits framåt i tiden, kommer alltså att ytterligare försenas. För ernående av en mera lämpligt avvägd proportion mellan personal-

organisationen och materielbeståndet har jag därför funnit mig böra föreslå, att flygvapnets organisation under nästkommande budgetår bibehålles i stort sett oförändrad. Härigenom kunna de ordinarie anslagen antingen upptagas med helt oförändrade belopp eller i allt fall avsevärt begränsas i jämförelse med de anslagssummor, som skulle bliva erforderliga vid en utveckling av organisationen i enlighet med flygstyrelsens förslag. Inom ramen av samma totala kostnadssumma beräknas till följd härav kunna för anskaffning av flygmateriel disponeras omkring 670,000 kronor mera, än som skulle bliva fallet, därest organisationen redan under nästkommande budgetår utvidgades på nyss angivet sätt.

Huruvida det av mig sålunda förordade uppskovet med utbyggandet av flygvapnets organisation bör föranleda ändring i beslutet angående tidpunkten för fullbordandet av flygvapnets uppsättning, torde icke nu behöva avgöras, utan synes denna fråga först framdeles böra tagas under övervägande.

I skrivelse den 29 maj 1926, nr 4, angående regleringen av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel anförde riksdagen, bland annat, att riksdagen erfarit, att vid utarbetandet av för flygvapnets administration erforderliga författningar det visat sig medföra betydande olägenheter och efter hand med all säkerhet väsentligt ökade kostnader att ordna det självständiga flygvapnets förvaltning i full överensstämmelse med den av 1925 års riksdag godkända organisationen, vilken innebure, att den ekonomiska förvaltningen skulle göras fullt fristående från arméns och marinens centrala förvaltningsorgan. Riksdagen hade med hänsyn till nämnda svårigheter ansett det böra underkastas förnyat övervägande, om icke en ändring borde vidtagas i fråga om flygvapnets förvaltning och räkenskapsväsende. Då enligt riksdagens mening en sådan jämkning i de godkända grunderna torde kunna medföra förenkling i förvaltningsarbetet samt nedbringa kostnaderna, hade riksdagen ansett, att förvaltningsorganisationen vid flygvapnet borde under budgetåret 1926—1927 givas en endast interimistisk karaktär. Riksdagen förutsatte nämligen, att Kungl. Maj:t borde kunna till 1927 års riksdag framlägga förslag i anledning av den utredning, riksdagen sålunda ifrågasatt.

Inom försvarsdepartementet tillkallade utredningsmän hava erhållit i uppdrag att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. Denna torde emellertid knappast kunna slutföras så tidigt, att resultatet av utredningen kan underställas 1927 års riksdags prövning.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

1. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

[127.] I statsverkspropositionen till 1926 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptaga ordinarie förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. med 634,000 kronor. Anslaget var beräknat sålunda:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater.....	kronor 597,586: —
B. Arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband	» 9,600: —
C. Felräkningspenningar, förslagsvis	» 1,000: —
D. Hyresbidrag åt vissa furirer, förslagsvis	» 900: —
E. Anställningspenningar, förslagsvis	» 1,000: —
F. Gottgörelse för tjänstehäst	» 250: —
G. Vissa arvoden m. m., förslagsvis	» 17,600: —
H. Rekryteringskostnader, förslagsvis	» 3,000: —
I. Rese- och traktamentspenningar, förslagsvis	» 18,000: —
J. Flyttningersättning, förslagsvis	» 12,000: —
K. Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare, förslags- vis	» 3,600: —
Summa kronor 664,536: —	

Med hänsyn till uppkommande vakanser ansågs nyssnämnda summa, 664,536 kronor, kunna minskas med 2 % till 651,245 kronor, varjämte avdrag med 17,500 kronor, motsvarande ersättning för tjänstebostäder, beräknades kunna göras. Återstoden, 633,745 kronor, avrundades till 634,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag upptog riksdagen förevarande anslag till 634,000 kronor.

I anslagsberäkningen för nästkommande budgetår torde böra tillkomma en ny anslagspost, nämligen för bestridande av kostnader för ekiperingshjälp.

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater. Under denna rubrik upptagas dels staten för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet, dels ock manskapsstaterna för de särskilda flygkårerna samt för flygskolan.

De av 1926 års riksdag godkända staterna för budgetåret 1926—1927 uppgjordes under den förutsättningen, att flygstyrelsen och de två större flygverkstäderna redan från och med nämnda budgetårs ingång skulle uppsättas i sin helhet, samt att flygkårerna och flygskolan från och med samma tidpunkt skulle uppsättas till 60 % av styrkan efter genomförd organisation, dock vad beträffade 1. flygkåren — som icke kunde beräknas under ifrågasvarande budgetår få sin förlägningsfråga ordnad — endast i avseende å manskapet, vilket avsågs att fördelas å övriga förband.

Flygstyrelsen, som enligt vad förut nämnts räknat med en utvidgning redan under nästkommande budgetår av flygvapnets organisation till omkring 70 % av den slutliga organisationens omfattning, har föreslagit betydande utökningar av flygvapnets personalstater. Därest emellertid, såsom av mig förordats, vapnets organisation bibehålles i stort sett oförändrad under nämnda budgetår, erfordras givetvis icke någon sådan personalökning. Endast på ett par punkter synas mig smärre jämkningar i personalorganisationen böra vidtagas. Sålunda torde å staten för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet böra upptagas ytterligare två beställningar, nämligen en majorsbeställning, avsedd för chefen för flygskolan, samt en kapstens-

beställning, varjämte staten bör i så måtto bringas i överensstämmelse med den av 1925 års riksdag godkända staten för flygvapnet efter fullbordad uppsättning, att regementsofficersbeställningen för chefen för flygstyrelsens intendenturbyrå upptages såsom avsedd för överstelöjtnant eller major (förste marinintendent av 1. eller 2. löneklassen). Vidkommande av flygstyrelsen framfört förslag, att å staten skulle upptagas vissa ytterligare arvodesbefattningar, avsedda för pensionerad personal, synes mig anledning nu icke föreligga att biträda detta förslag, alldenstund under den närmaste tiden, i den mån behov av ökad tillgång å dylik förvaltningspersonal uppstår, för ändamålet torde kunna tagas i anspråk personal på övergångsstat.

De nuvarande manskapsstaterna för flygkåren samt för flygskolan torde under nästkommande budgetår böra bibehållas i oförändrat skick. Liksom för närvarande torde, i avvaktan på ordnandet av 1. flygkårens förlägningsfråga, det för denna kår avsedda manskapet böra även under nästkommande budgetår fördelas å de övriga förbanden.

B. Arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband. I anslagsberäkningen för innevarande budgetår har under förevarande rubrik upptagits ett belopp av 9,600 kronor.

Genom brev den 17 september 1926 har Kungl. Maj:t medgivit, att vart och ett av nedannämnda truppförband finge utav ifrågavarande medel mot redovisning disponera högst följande belopp till bestridande av kostnaderna för upprätthållande av läkarvården vid respektive truppförband under innevarande budgetår, nämligen:

2. flygkåren	kronor 2,450: —
3. »	» 3,180: —
4. »	» 2,385: —
Summa kronor 8,015: —	

Beträffande användningen av det återstående anslagsbeloppet, 1,585 kronor, har Kungl. Maj:t i samma brev förklarat sig vilja efter framställning i varje särskilt fall meddela beslut.

Flygstyrelsen har för nästkommande budgetår beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål sålunda:

3 arvoden à 3,180 kronor för resp. 2., 3. och 4. flygkåren	kronor 9,540: —
till flygstyrelsens disposition	» 1,460: —
Summa kronor 11,000: —	

Mot den av flygstyrelsen framlagda beräkningen av kostnaderna för här ifrågavarande ändamål har jag icke funnit anledning till erinran. I anslagsberäkningen för nästkommande budgetår torde alltså under förestående rubrik böra upptagas 11,000 kronor.

C. Felräkningspenningar. Jämlikt stadgande i officersavlöningsreglementet må beställningshavare, som å tjänstens vägnar handhar kontant uppbörd eller verkställer kontant utbetalning av medel, kunna enligt av Kungl. Maj:t

fastställda grunder erhålla felräkningspenningar till belopp, som bestämmes med hänsyn till de omständigheter, under vilka uppbörd eller utbetalning sker, och i förhållande till den större eller mindre omfattningen därav. Felräkningspenningar må icke i något fall till en och samma beställningshavare utgå med sammanlagt högre belopp för år räknat än 600 kronor.

I sin framställning rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 föreslog chefen för flygvapnet, att för bestridande av kostnader för felräkningspenningar måtte för nämnda budgetår beräknas ett belopp av förslagsvis 1,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen, att ehuru frågan, om och med vilka belopp felräkningspenningar borde utgå till beställningshavare vid flygvapnet, ännu icke kunde underställas Kungl. Maj:ts prövning, intet syntes vara att erinra däremot, att medel för ändamålet, förslagsvis 1,000 kronor, upptoges i anslagsberäkningarna; och har i enlighet härmed för budgetåret 1926—1927 under förevarande rubrik beräknats ett belopp av förslagsvis 1,000 kronor.

Utredningen av frågan, om och med vilka belopp felräkningspenningar böra utgå till beställningshavare vid flygvapnet, har, i avbidan på vinnande av närmare erfarenhet rörande omfattningen av uppbörd och utbetalningar vid flygvapnets olika kassaförvaltningar, ännu icke slutförts, vadan något förslag till bestämmelser i ämnet icke kunnat underställas Kungl. Maj:ts prövning. Med hänsyn härtill synes i anslagsberäkningen för nästkommande budgetår böra för ifrågavarande ändamål upptagas samma belopp, som för nu löpande budgetår beräknats, eller 1,000 kronor.

D. Hyresbidrag åt vissa furirer. E. Anställningspenningar. F. Gottgörelse för tjänstehäst. Under dessa rubriker torde för budgetåret 1927—1928 böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, nämligen:

Hyresbidrag à 225 kronor åt förslagsvis 4 furirer	kronor	900: —
Anställningspenningar à 50 kronor åt förslagsvis 20 volon-		
tärer	»	1,000: —
Gottgörelse för tjänstehäst	»	250: —

G. Ekiperingshjälp. I förut denna dag beslutad proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att ekiperingshjälp enligt i propositionen närmare angivna grunder måtte få utgå till officerare och underofficerare med vederlikar, som äro skyldiga att i tjänsten bära uniform. För flygvapnets vidkommande torde för bestridande av kostnader för ekiperingshjälp under nästkommande budgetår böra beräknas ett belopp av 450 kronor.

H. Vissa arvoden m. m. För innevarande budgetår har förevarande anslagspost upptagits med ett belopp av 17,600 kronor. Genom brev den 18 juni 1926 har Kungl. Maj:t medgivit, att de i nedanstående förteckning angivna avlöningsförmåner finge tillsvidare under sagda budgetår utgå med högst de i förteckningen upptagna, för helt år beräknade belopp:

	Köks- före- ståndare	Maskinist	Eldare	Kokerska	Övrig personal	Summa kronor
3. flygkåren	210	2,550	1,710	660	—	5,130
4. "	210	2,550	1,710	660	—	5,130
Flygskolan	210	2,550	1,710	660	—	5,130
Till juridiskt biträde vid flyg- styrelsen	—	—	—	—	1,610	1,610
Tillsyningsman för flygfältet vid Barkarby	—	—	—	—	600	600
Summa kronor	—	—	—	—	—	17,600

Flygstyrelsen har angivit medelsbehovet under förevarande anslagspost för nästkommande budgetår till 24,000 kronor. Ökningen i jämförelse med det för innevarande budgetår anvisade beloppet beror därpå, att flygstyrelsen ansett sig böra beräkna avlöningsmedel dels åt köksföreståndare, maskinist, eldare och kokerska vid ytterligare en flygkår, dels åt en tillsyningsman för flygetablissemangt å Fårösund samt en uppbördsman för brevdueväsendet i Karlskrona.

I enlighet med flygstyrelsens förslag torde förevarande anslagspost böra för nästkommande budgetår upptagas med ett belopp av 24,000 kronor.

**I. Rekryteringskostnader. J. Rese- och traktamentspenningar. K. Flyttning-
ersättning. L. Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare.** Under dessa ru-
briker torde för budgetåret 1927—1928 böra upptagas samma belopp, som
för innevarande budgetår beräknats för motsvarande ändamål, nämligen:

för rekryteringskostnader	kronor	3,000: —
» rese- och traktamentspenningar	»	18,000: —
» flyttningersättning	»	12,000: —
» semester åt vid flygvapnet anställda arbetare	»	3,600: —

Sammanfattning. I enlighet med vad nu anförts har jag låtit uppgöra be-
räkning av utgifterna under anslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader
m. m. för budgetåret 1927—1928. Denna beräkning (se Bil. nr 83) slutar
å 688,886 kronor.

Med hänsyn till uppkommande vakanser torde anslagssumman kunna
minskas med 2 % till 675,108 kronor.

Häriifrån torde kunna dragas ett belopp av 17,500 kronor, motsvarande
beräknad ersättning för tjänstebostäder.

Anslaget skulle följaktligen för budgetåret 1927—1928 uppgå till 657,608
kronor eller i avrundat tal 658,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de vid detta protokoll fogade förslag till stater
för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet samt
för flygkårerna och flygskolan (se Bil. nr 77—82) att gälla under
budgetåret 1927—1928,

dels ock öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.,

nu	kronor 634,000: —
med	» 24,000: —
till	kronor 658,000: —

2. Resestipendier.

[128.] I de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av utgifterna för flygvapnet efter genomförd organisation upptogs för resestipendier ett belopp av 7,000 kronor.

Vid framläggande inför Kungl. Maj:t av förslag till reglering av utgifterna under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1926—1927 anförde föredragande departementschefen, att med anvisande av anslag för resestipendier för flygvapnet syntes — liksom med motsvarande medelsanvisning för armén och marinen — böra tillsvidare anstå. I enlighet härmed hava icke några medel för berörda ändamål anvisats i riksstaten för innevarande budgetår.

Flygstyrelsen har nu i ämnet anfört följande.

Inom alla länder vore aviatiken stadd i hastig utveckling. Många viktiga spörsmål hade ännu icke vunnit nöjaktig lösning och vore därför föremål för experiment i betydande omfattning. Det låge i sakens natur, att de stora nationerna härvidlag intoge en dominerande ställning. De ekonomiska resurserna i vårt land lämnade icke tillgång till bedrivande av dyrbara experiment. Det gällde därför att följa med utvecklingen och söka inhämta de resultat, som utvunnes, och att nyttiggöra dem för landets flygvapen. Detta torde icke bättre låta sig göra än genom att sätta personal ur flygvapnet i tillfälle att utomlands bedriva nödiga studier och därstädes inhämta lärdomar, som ofta nog endast personliga iakttagelser kunde förmedla. Betydelsen härav syntes icke kunna skattas nog högt med hänsyn därtill, att vårt flygvapen nu vore under uppsättning och det härvid vore av stor vikt och betydelse att lära känna erfarenheterna från utlandet, då det gällde att taga ståndpunkt till uppkommande spörsmål av såväl teknisk som organisatorisk art. Flygstyrelsen funne det därför angeläget, att särskilda medel härför upptoges på ordinarie stat, och hemställde på den grund, att särskilt reservationsanslag måtte äskas av 1927 års riksdag med 7,000 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit och under erinran, att jag i det föregående hemställt om anvisande av medel till resestipendier för arméns och marinens personal, finner jag mig böra tillstyrka flygstyrelsens föresvarande förslag, dock med den ändring, att anslagsbeloppet synes mig kunna för nästkommande budgetår begränsas till 5,000 kronor. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels i riksstaten under fjärde huvudtiteln, avd. Flygvapnet, uppföra ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Resestipendier, reservationsanslag».

dels ock under detta anslag anvisa ett belopp av 5,000 kronor.

B. De värnpliktigas avlöning m. m.

1. De värnpliktigas avlöning och färder m. m.

[129.] För innevarande budgetår är ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m. upptaget med 61,000 kronor. Anslaget har beräknats sålunda:

Titel I. De värnpliktigas avlöning	kronor 51,045: —
Titel II. Understöd åt vissa värnpliktigas familjer	» 500: —
Titel III. Färdkostnader	» 9,475: —
Summa kronor 61,020: —	

eller i avrundat tal 61,000 kronor.

Titel I. De värnpliktigas avlöning. I det föregående har vid behandlingen av lantförsvarets anslag till de värnpliktigas avlöning lämnats en redogörelse för gällande bestämmelser rörande de till värnpliktiga utgående kontanta förmåner.

Enligt stadgande i § 24 av den nya värnpliktslagen skall årskontingenten till linjetjänst vid flygvapnet uttagna värnpliktiga uppgå till 700 man, däri dock icke inräknade studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda. Emellertid stadgas i § 53 av samma lag, att ifrågavarande årskontingent må, intilldess organisationen av flygvapnet fullständigt genomförts, minskas med det antal, Konungen finner gott bestämma. Enligt i 1925 års försvarsproposition framlagda beräkningar, mot vilka från riksdagens sida icke gjorts någon erinran, äro efter genomförd organisation av flygvapnet 46 studenter och likställda samt 200 ersättningsreserven tillhörande värnpliktiga avsedda att årligen tilldelas nämnda vapen.

Av de under år 1926 inskrivna värnpliktiga hava de kontingenter, som tilldelats flygvapnet, begränsats till 60 % av ovan angivna antal eller således till 28 studenter och likställda, 420 övriga till linjetjänst uttagna värnpliktiga samt 120 värnpliktiga tillhörande ersättningsreserven. Därest flygvapnets organisation, såsom av mig föreslagits, under nästkommande budgetår bibehålles i stort sett oförändrad, torde bland de värnpliktiga, som inskrivas under år 1927, samma antal böra tilldelas flygvapnet.

Med utgångspunkt härifrån ävensom från storleken av den till 1925 års klass hörande värnpliktskontingent, som kommer att under budgetåret 1927—1928 fullgöra värnpliktstjänstgöring vid flygvapnet, har uppgjorts beräkning av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid flygvapnet under nämnda budgetår (se Bil. nr 84). Av denna beräkning framgår, att tjänstgöringsdagarnas antal skulle utgöra tillhoppa 100,200, därav 76,825 med penningbidrag av 50 öre och 23,375 med penningbidrag av 1 krona. Medelsbehovet under förevarande anslagstitel bör alltså beräknas till $(76,825 \times 0,50 + 23,375 \times 1,00 =) 61,787$ kronor 50 öre.

Titel II. Understöd åt vissa värnpliktigas familjer. Flygstyrelsen har beräknat utgifterna under budgetåret 1927—1928 för understöd åt vid flygvapnet tjänstgörande värnpliktigas familjer till samma belopp som för innevarande budgetår eller således till 500 kronor.

Häremot har jag icke något att erinra.

Titel III. Färdkostnader. Under förevarande titel torde för nästkommande budgetår böra beräknas samma belopp som för det nu löpande budgetåret eller 9,475 kronor.

Sammanfattning. I enlighet med vad jag nu anfört skulle anslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m. för nästkommande budgetår beräknas sålunda:

Titel I. De värnpliktigas avlöning	kronor 61,787: 50
Titel II. Understöd åt vissa värnpliktigas familjer	» 500: —
Titel III. Färdkostnader	» 9,475: —
Summa kronor 71,762: 50	

eller i avrundat tal 71,800 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m.,

nu	kronor 61,000: —
med	» 10,800: —
till	kronor 71,800: —

C. Expenser m. m.

1. Skrivmaterialier och expenser m. m., oförändrat

ordinarie reservationsanslag kronor 15,000: —

2. Tryckningskostnader.

[130.] I sin framställning rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 hemställde chefen för flygvapnet om anvisande av ett extra reservationsanslag till, bland annat, tryckningskostnader.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 7 januari 1926 anförde föredragande departementschefen, att det i sinom tid syntes böra tagas under omprövning, huruvida flygvapnets årliga utgifter för tryckning av läroböcker, reglementen m. m. för framtiden skulle bestridas från ett särskilt ordinarie anslag eller i anslagshänseende sammanföras med andra ordinarie utgifter, exempelvis expenskostnader. För det dåvarande syntes emellertid den av chefen för flygvapnet föreslagna anordningen med ett särskilt extra anslag för ändamålet vara att förorda. Med hänsyn därtill, att vid flygvapnets uppsättning tryckningskostnaderna kunde beräknas bliva jämförelsevis betydande, syntes försiktigheten bjuda, att anslaget i fråga icke upptoges lägre än 30,000 kronor.

Fjärde huvudtiteln.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t i 1926 års statsverksproposition riksdagen att till bestridande av tryckningskostnader för flygvapnet för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

Riksdagen fann icke anledning till annan erinran mot Kungl. Maj:ts förslag än att anslagsbeloppet ansågs kunna nedsättas till 25,000 kronor.

Flygstyrelsen har nu hemställt, att jämväl för instundande budgetår måtte för ändamålet anvisas ett belopp av 25,000 kronor. Vidkommande frågan, huruvida kostnader av ifrågavarande art för framtiden skola bestridas från ett särskilt ordinarie anslag eller i anslagshänseende sammanföras med andra ordinarie utgifter, har flygstyrelsen anfört, att det syntes lämpligt att välja den förra utvägen för vinnande av överensstämmelse härutinnan med lantförsvaret och sjöförsvaret. Ur budgetsynpunkt vore detta också lämpligare, med hänsyn till att de verkliga tryckningskostnaderna då framkomme, vilket icke utan särskilda åtgärder skulle bliva fallet, om de sammanfördes med utgifter av annan art. Flygstyrelsen har alltså föreslagit, att i riksstaten för budgetåret 1927—1928 måtte uppföras ett ordinarie reservationsanslag till tryckningskostnader med 25,000 kronor.

Vad flygstyrelsen sålunda föreslagit finner jag mig böra tillstyrka. Anslagsbeloppet torde för avrundande av huvudtitelns slutsumma böra jämkas till 25,002 kronor. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels i riksstaten under fjärde huvudtiteln, avd. Flygvapnet, uppföra ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Tryckningskostnader, reservationsanslag»,

dels ock under detta anslag anvisa ett belopp av 25,002 kronor.

D. Förplägnad och intendenturmateriel.

1. Mathållning och furagering.

[131.] Ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 143,500 kronor enligt följande fördelning:

Titel I. Mathållning	kronor 136,920: —
Titel II. Furagering	» 6,595: 55
	Summa kronor 143,515: 55

eller i avrundat tal 143,500 kronor.

Titel I. Mathållning. Medelsbehovet under förevarande anslagstitel har för innevarande budgetår beräknats efter 90 öre för man och dag med tillägg därutöver av ett belopp av 3,000 kronor för ökade kostnader under sjökommendering.

Flygstyrelsen har föreslagit, att jämväl för nästkommande budgetår skulle beräknas en dagskostnad av 90 öre för varje man. Emellertid synas mig liknande skäl, som anförts beträffande arméns mathållningsanslag, tala för

att även medelsbehovet under nu förevarande anslagstitel beräknas på grundval av en till 1 krona 2 öre förhöjd dagskostnad. Därest så sker, torde man icke behöva räkna med något särskilt belopp för ökade kostnader under sjökömmendering.

Antalet tjänstgöringsdagar för de värnpliktiga vid flygvapnet under budgetåret 1927—1928 har, såsom förut nämnts, upptagits till 100,200. För flygvapnets fast anställda manskap torde tjänstgöringsdagarnas antal under nämnda budgetår böra beräknas till 54,500. Sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar skulle alltså utgöra 154,700.

Under ifrågavarande anslagstitel torde således för budgetåret 1927—1928 böra upptagas $(154,700 \times 1,02 =)$ 157,794 kronor.

Titel II. Furagering. Den under förevarande titel för budgetåret 1926—1927 upptagna anslagsposten är avsedd för furagering av 12 flygvapnet tillhörande stamhästar samt chefens för flygvapnet tjänstehäst, sammanlagt 13 hästar. Medelsbehovet har beräknats efter 1 krona 39 öre för häst och dag.

För nästkommande budgetår har flygstyrelsen beräknat anslagsbehovet på grundval av enahanda dagskostnad och för samma antal hästar.

Emellertid har jag, såsom av det föregående framgår, vid uppskattandet av medelsbehovet under arméns furageringsanslag ansett mig böra räkna med en kostnad av 1 krona 50 öre för häst och dag. Beträffande nu förevarande anslagspost torde samma beräkningsgrund böra tillämpas. Anslagsposten bör alltså för nästkommande budgetår upptagas med $(13 \times 366 \times 1,50 =)$ 7,137 kronor.

Sammanfattning. I enlighet med vad jag sålunda anfört skulle anslaget till mathållning och furagering för budgetåret 1927—1928 upptagas med $(157,794 + 7,137 =)$ 164,931 kronor eller i avrundat tal 164,900 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering,

nu	kronor 143.500: —
med	» 21.400: —
till	kronor 164,900: —

2. Beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning.

[132.] I riksstaten för innevarande budgetår har ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning upptagits med 103,000 kronor. Anslaget har fördelats å tre titlar sålunda:

Titel I. Beklädnads- och munderingsutrustning.....	kronor 82,551: 75
Titel II. Kasernutredning.....	» 10,416: —
Titel III. Förplägnadsutredning.....	» 9,987: 45
Summa kronor 102,955: 20	

eller i avrundat tal 103,000 kronor.

Fjärde huvudtiteln.

Anslagsposterna under de olika titlarna hava beräknats på följande sätt:

Titel I	efter 55 öre för man och dag samt 15 öre för häst och dag.
Titel II	» 7 » » » » » .
Titel III	» 5 » » » » » » 1 » » » » » .

Det under titel III sålunda beräknade anslagsbeloppet har med hänsyn till flygkårernas ringa numerär ökats med 2,500 kronor.

För budgetåret 1927—1928 torde medelsbehovet under anslaget böra uppskattas efter samma grunder. I enlighet härmed har jag låtit verkställa beräkning av anslaget (se Bil. nr 85); och slutar denna beräkning å 106,910 kronor 28 öre, vilket belopp synes böra avrundas till 106,900 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning,	
nu	kronor 103,000: —
med	» 3,900: —
till	kronor 106,900: —

3. Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.

[133.] Uti de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av kostnaderna för flygvapnet upptogs de årliga utgifterna för bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m. efter genomförd organisation av flygvapnet till 78,000 kronor.

I sin framställning rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 föreslog chefen för flygvapnet, att till bestridande av ifrågasvarande utgifter måtte för nämnda budgetår anvisas ett anslag av 50,000 kronor, samt hemställde, med hänsyn till att statistiskt underlag saknades i fråga om beräkningen av anslaget, att detsamma måtte tillsvidare erhålla förslagsanslags natur. I enlighet härmed upptogs förevarande anslag i riksstaten för budgetåret 1926—1927 såsom förslagsanslag, och anvisades under detsamma ett belopp av 50,000 kronor.

Flygstyrelsen har i sin skrivelse rörande anslagsberäkningen för nästkommande budgetår anført, att, såvitt nu kunde bedömas, ett belopp av allenast 50,000 kronor näppeligen komme att förslå för bestridande av ifrågasvarande kostnader. Då emellertid icke heller nu säkra hållpunkter föreläge för ett noggrant beräknande av medelsbehovet, ansåge sig flygstyrelsen förhindrad att påyrka anslagets höjande, under förutsättning likväl, att det även under instundande budgetår bibehölle karaktären av förslagsanslag.

I likhet med flygstyrelsen anser även jag, att förevarande anslag tillsvidare i avvaktan på närmare erfarenhet rörande utgiftsbelastningen å detsamma bör upptagas såsom förslagsanslag. Vad beträffar anslagsbeloppets storlek, torde, med hänsyn till vad flygstyrelsen anført rörande sannolikheten av att det nuvarande beloppet kommer att visa sig för knappt beräknat, en höjning

av anslaget böra vidtagas med 10,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.,

nu	kronor 50,000: —
med	» 10,000: —
till	kronor 60,000: —

E. Sjukvård m. m.

1. Sjuk- och veterinärvård.

[134.] Ordinarie förslagsanslaget till sjuk- och veterinärvård har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 12,000 kronor. Anslaget har fördelats å två titlar sålunda:

Titel I. Sjukvård	kronor 11,700: —
Titel II. Veterinärvård	» 300: —
	Summa kronor 12,000: —

Titel I. Sjukvård. Under förevarande titel hava upptagits följande belopp, nämligen:

för sjukvård åt manskap ett belopp av 7,440 kronor, beräknat efter 5 öre för man och tjänstgöringsdag,

för läkarvård m. m. enligt 23 § officersavlöningsreglementet 3,000 kronor samt

för specialsjukvård m. m. en särskild anslagspost av 1,260 kronor.

I riksstaten för nästkommande budgetår torde den för sjukvård åt manskap avsedda anslagsposten böra beräknas på samma sätt som för innevarande budgetår, och de båda övriga anslagsposterna under förevarande titel synas böra upptagas med oförändrade belopp, respektive 3,000 kronor och 1,260 kronor.

Titel II. Veterinärvård. Den för veterinärvård avsedda anslagsposten torde för nästkommande budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 300 kronor.

Sammanfattning. I enlighet med vad nu anförts har jag låtit uppgöra beräkning av anslaget till sjuk- och veterinärvård för budgetåret 1927—1928 (se Bil. nr 86); och slutar denna beräkning å 12,295 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 12,300 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie förslagsanslaget till sjuk- och veterinärvård,	
nu	kronor 12,000: —
med	» 300: —
till	kronor 12,300: —

F. Vapen och ammunition.

1. Vapen och ammunition.

[135.] Ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 72,000 kronor eller 60 % av det belopp, 120,000 kronor, som beräknats årligen komma att efter fullt genomförd organisation av flygvapnet bliva erforderligt för bestridande av kostnaderna för underhåll av vapen och förbrukning av ammunition.

För budgetåret 1927—1928 torde medelsbehovet under förevarande anslag böra beräknas sålunda:

Tit. I. Handvapen och kulsprutemateriel.

Underhållskostnader beräknade efter

154,700 tjänstgöringsdagar à kr. 0.02 ... kronor 3,094: —

Vård och underhåll av kulsprutor i bruk,

72 st. à kr. 125: — » 9,000: — kronor 12,094: —

Tit. II. Handvapen- och kulspruteammunition.

340,000 6.5 mm. skarpa patroner m/94 à

kr. 0.10 kronor 34,000: —

100,000 6.5 mm. kammarpatroner m/12 à

kr. 0.03 » 3,000: —

12,500 6.5 mm. lösa patroner m/94 à kr.

0.04 » 500: —

245,000 6.5 mm. lösa patroner för kul-

sprutor à kr. 0.06 » 14,700: —

8,750 9 mm. skarpa patroner m/07 à kr.

0.08 » 700: — kronor 52,900: —

Tit. III. Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor.

Målskjutningskostnader 448,750 skott med skarpa och kam-

marpatroner à kr. 0.007 kronor 3,141: 25

Tit. IV. Till flygstyrelsens förfogande.

Försök, transporter och oförutsedda utgifter kronor 3,864: 75

Summa kronor 72,000: —

eller samma belopp, som för innevarande budgetår anvisats.

I riksstaten för budgetåret 1927—1928 torde alltså böra upptagas:

Vapen och ammunition, oförändrat ordinarie reservations-
anslag kronor 72,000: —

2. Flygbomber.

[136.] I särskild skrivelse den 31 augusti 1926 angående vissa medelsbehov för flygvapnet har flygstyrelsen gjort framställning om anvisande å riksstaten för budgetåret 1927—1928 av ett anslag å 195,000 kronor för anskaffning av flygbomber.

Jag finner mig böra i så måtto tillstyrka flygstyrelsens förslag, att för här ifrågakarande ändamål synes mig böra anvisas ett belopp av 146,000 kronor.

Det torde icke vara lämpligt att närmare till statsrådsprotokollet redogöra för detta ärende; riksdagens vederbörande utskott torde därom erhålla upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *flygbomber* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 146,000 kronor.

3. Synkroniseringsanordningar för flygkulsprutor.

[137.] Flygstyrelsen har gjort framställning om anvisande av medel för anskaffning av synkroniseringsanordningar för flygkulsprutor samt därvid anført följande.

Å stridsflygplan befintliga flygkulsprutor kunde indelas i två grupper, synkroniserade och osynkroniserade. De synkroniserade kulsprutorna, som vore fast inmonterade i flygplanet och betjänades av flygföraren, sköte genom propellerfältet. För att förhindra, att skott därvid träffade och skadade propellern, funnes en anordning, kallad synkroniseringsanordning, vilken förbunde motorn, eventuellt propellernavet, med kulsprutan och åstadkomme, att avfyring skedde endast under sådana tidsmoment, då intetdera av propellerbladen befunno sig i kulbanan. Att denna anordning funktionsade fullt tillfredsställande vore av synnerlig vikt, i det att ett avskjutet propellerblad som regel föranledde flygplanets störtande. Felaktighet i synkroniseringsanordning hade också vid ett par tillfällen varit anledning till flyghaverier.

Inom flygvapnet hade hittills använts synkroniseringsanordningar av *mekanisk* typ, d. v. s. rörelsen hade från motorn medelst ett system av stänger överförts till kulsprutan. Denna anordning hade emellertid visat sig mindre tillförlitlig. Enär genom såväl inom landet utförda prov som från andra länders flygvapen erhållna underrättelser konstaterats, att synkroniseringsanordningar, konstruerade för överföring *på hydraulisk väg* av avfyringsimpulserna, vore att föredraga, syntes det ofrånkomligt, att jämväl det svenska flygvapnets stridsflygplan försåges med dylik synkroniseringsanordning.

I betraktande av att denna fråga vid uppgörandet av kostnadsberäkningarna för flygvapnets organisation vid 1925 års riksdag ännu icke kunnat anses hava fått en slutgiltig lösning och sålunda medel härför icke kunnat beräknas, syntes det flygstyrelsen nödvändigt, att särskilda medel för ändamålet anvisades.

Kostnaderna för anskaffning av sådana synkroniseringsanordningar under flygvapnets första femårsperiod uppginge enligt närmare redogörelse, som av flygstyrelsen lämnats i särskild skrivelse, till 324,000 kronor, varav för budgetåret 1927—1928 syntes böra anvisas 114,000 kronor.

Flygstyrelsen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av synkroniseringsanordningar för flygkulsprutor bevilja ett anslag av 324,000 kronor samt därav för budgetåret 1927—1928 såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 114,000 kronor.

Då, enligt vad flygstyrelsens framställning i ämnet giver vid handen, ett oavvisligt behov föreligger av sådana anordningar, varom här är fråga, torde medel härför böra ställas till förfogande. Emellertid torde nu allenast böra fattas beslut om det belopp, som bör anvisas å 1927—1928 års budget, och synes mig detta belopp kunna begränsas till 84,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *synkroniseringsanordningar för flygkulsprutor* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 84,000 kronor.

G. Byggnader, flygövningar och flygmateriel m. m.

1. Byggnader, flygfält m. m.

[138.] I de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av utgifterna för flygvapnet efter genomförd organisation upptogs de årliga kostnaderna för underhåll av flygstationer, byggnader, övningsfält och skjutbanor till 80,000 kronor.

Chefen för flygvapnet hemställde i sin skrivelse angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1926—1927, att för underhåll av byggnader, flygfält m. m. måtte i riksstaten för sagda budgetår anvisas ett anslag uppgående till 60 % av nyssnämnda belopp eller således 48,000 kronor.

Vid anmälan av detta ärende inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 7 januari 1926 anförde dåvarande chefen för försvarsdepartementet, att vid uppskattandet av medelsbehovet under arméns byggnadsanslag hänsyn tagits till underhållskostnaderna för samtliga till lantförsvaret då hörande fastigheter, och att det vore avsett, att, sedan beslut fattats angående vilka av berörda fastigheter, som skulle överlätas till flygvapnet, ett mot kostnaderna för underhållet av dessa svarande belopp av arméns byggnadsanslag skulle ställas till flygvapnets förfogande för budgetåret 1926—1927. En liknande anordning syntes böra vidtagas jämväl beträffande underhållskostnaderna för sjöförsvaret tillhöriga fastigheter, som kunde komma att disponeras av flygvapnet. Vid sådant förhållande borde å riksstaten för budgetåret 1926—1927 under flygvapnets anslag till byggnader, flygfält m. m. allenast upptagas erforderliga medel för underhåll av för flygvapnet avsedda *nya* byggnader. Enligt beslut av 1925 års riksdag hade ett belopp av 4,000,000 kronor ställts till förfogande för utförande av nybyggnader m. m. för flygvapnet. Vid vilka tidpunkter ifrågavarande nybyggnader kunde vara färdigställda vore icke möjligt att för det dåvarande med full tillförlitlighet bedöma; därest emellertid omkring hälften av berörda byggnadsarbeten antoges vara fullbordade vid ingången av budgetåret 1926—1927, skulle, med tillämpning av den be-
träffande arméns byggnadsanslag använda beräkningsgrunden, för under-

hållet av de färdigställda byggnaderna under nämnda budgetår erfordras ($\frac{1}{2} \% \text{ å } 2,000,000 =$) 10,000 kronor.

I enlighet härmed upptogs ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m. för budgetåret 1926—1927 med 10,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet under förevarande anslag för nästkommande budgetår har flygstyrelsen anfört följande.

Verkställd utredning hade givit vid handen, att årskostnaderna för underhållet av de etablissemang, som till och med den 1 juli 1926 överförts från armén till flygvapnet, uppginge till 90,000 kronor. Motsvarande belopp för marinens vidkommande vore 8,000 kronor. Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t hade dessa summor ställts till flygvapnets förfogande för budgetåret 1926—1927.

I riksstaten hade såsom ordinarie byggnadsanslag för budgetåret 1926—1927 upptagits endast 10,000 kronor för underhåll av nyuppförda byggnader samt för oförutsedda behov.

Vidare hade till flygvapnets förfogande för underhåll av skogs- och jordbruksfastigheter ställts ett belopp av sammanlagt 4,980 kronor 50 öre, varav 4,449 kronor 70 öre beräknades inflyta såsom inkomster av bemälda fastigheter, medan 530 kronor 80 öre tillhandahållits av arméförvaltningens fortifikationsdepartement.

Inalles hade alltså för budgetåret 1926—1927 anvisats ($90,000 + 8,000 + 10,000 + 530: 80 =$) 108,530 kronor 80 öre.

Vid beräkningen av här föreliggande medelsbehov för budgetåret 1927—1928 hade hänsyn tagits till följande omständigheter:

Någon ytterligare överlämning av fastigheter från armén, respektive marinen beräknades icke äga rum under budgetåret. Skulle sådan i allt fall komma att ske, borde alltså i samband därmed särskilda underhållsmedel överlämnas, i likhet med vad som skett under budgetåret 1926—1927.

De från armén och marinen till flygstyrelsen hittills överlämnade etablissemangen vore med få undantag gamla och i behov av genomgripande reparationer. De medel, som upptagits bland engångskostnaderna för flygvapnets organisation och avsetts för istandsättande av äldre byggnader, hade befunnits för ändamålet otillräckliga. På grund härav måste nämnda istandsättande i avsevärd omfattning ske med anlitage av underhållsmedel under en följd av år, varför någon minskning av de för budgetåret 1926—1927 beräknade underhållskostnaderna för ifrågavarande etablissemang icke vore tänkbar.

Av skogs- och jordbruksfastigheter inflytande inkomster beräknades icke lämna överskott.

För underhåll av flygvapnets övriga anläggningar — nya byggnader, flygfält, bryggor och slipar — torde för budgetåret 1927—1928 en summa av 56,000 kronor förslå. Emellertid borde framhållas, att sänkningen av det för budgetåret 1926—1927 avsedda beloppet (från 48,000 till 10,000 kronor) vållade stora svårigheter, särskilt beträffande underhåll av flygfälten, vilka naturligen tarvade helt andra och dyrbarare arbeten än vanliga övningsfält. På grund härav måste under innevarande budgetår en betydande del nödvändiga åtgärder uppskjutas.

Fördelningen av utgifterna å ordinarie byggnadsanslaget under budgetåret 1927—1928 hade preliminärt och approximativt beräknats sålunda:

	Tit. I. Ordinarie underhåll		Tit. II. Större repara- tioner		Summa
	Kronor		Kronor		Kronor
Tit. I och II.					
2. flygkåren: Hägernäs	500	—	—	—	500
Karlskrona	500	—	2 000	—	2 500
3. flygkåren: Malmen	6 000	—	6 000	—	12 000
4. flygkåren: Frösön	6 000	—	6 000	—	12 000
Boden, Kiruna, Salmis	2 000	—	2 000	—	4 000
Flygskolan, Ljungbyhed	6 000	—	6 000	—	12 000
Centrala flygverkstaden, Malmen	10 000	—	10 000	—	20 000
Centrala flygverkstaden, Västerås	2 000	—	—	—	2 000
Barkarby flygfält	200	—	1 000	—	1 200
Färösunds flygstation	500	—	2 000	—	2 500
Summa	33 700	—	35 000	—	68 700
Tit. III.					
Flygstyrelsens byggnadsanslag	—	—	—	—	85 300
Summa	—	—	—	—	154 000

På grund av vad sålunda anförts hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1927—1928 öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m., nu 10,000 kronor, med 144,000 kronor till 154,000 kronor.

Såsom förut nämnts, hava i de ursprungliga kostnadsberäkningarna för flygvapnet de årliga utgifterna för underhåll av flygstationer, byggnader, övningsfält och skjutbanor efter genomförd organisation av flygvapnet upptagits till 80,000 kronor. Att denna summa är för lågt beräknad framgår redan därav, att enbart för underhållet av de från lantförsvaret och sjöförsvaret till flygvapnet överlämnade fastigheterna enligt de beträffande dessa fastigheter hittills tillämpade beräkningsgrunder kräves ett årligt belopp av 98,000 kronor. Härtill kommer kostnaden för de för flygvapnet avsedda nya byggnaderna, varjämte är att märka, att — såsom ock av flygstyrelsen framhållits — flygfälten tarva väsentligt dyrbarare underhållsarbeten än vanliga övningsfält. Emellertid synes mig det av flygstyrelsen föreslagna anslagsbeloppet, 154,000 kronor, kunna i någon mån reduceras, och torde anslaget böra upptagas med 140,000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m.,
 nu kronor 10,000: —
 med » 130,000: —
 till kronor 140,000: —

2. Inköp av mark m. m. för flygfält vid Rinkaby.

[139.] I sin framställning rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 hemställde chefen för flygvapnet, att för inköp av mark m. m. för flyg-

fält vid Rinkaby i Kristianstads län måtte för nämnda budgetår anvisas ett anslag av 53,400 kronor, samt anförde därvid följande.

Arméns flygspanarskola hade i flera år under viss period förlagts till Rinkaby, varvid erforderligt område för flygfält måst årligen förhyras. Ur utbildningssynpunkt, särskilt med hänsyn till flygvapnets skjutövningar över fritt vatten från flygplan i luften, ävensom för vinnande av erforderligt samarbete med fältartilleriet, syntes en förläggning av flygtrupp till Rinkaby alltfört vara nödvändig. Härtill komme, att tillfälle till synnerligen billigt inköp av för flygfältet erforderlig mark nu föreläge. Enligt inkommet anbud, gällande till den 1 juni 1926, hade markägaren betingat sig ett pris av endast 150 kronor per hektar. Då flygfältet därstädes i enlighet med en framställningen bifogad skiss lämpligen borde få en omfattning av 24 hektar, skulle kostnaden för inköp härav uppgå till endast 3,600 kronor. För flygfältets utjämnande och besåning m. m. torde behöva beräknas en kostnad av 200 kronor per hektar eller 4,800 kronor.

För flygmaterielens ändamålsenliga uppställning och förvaring, i all synnerhet vid förekommande utbyte av motorer eller reparation i övrigt, behöfde en större hangar nyuppföras. Kostnaden härför beräknades till 40,000 kronor. För anordnande av särskild bensinlagringsanläggning erfordrades dessutom 5,000 kronor.

Kostnaderna för anordnande av flygstation vid Rinkaby skulle sålunda uppgå till:

för markinköp	kronor	3,600: —
» flygfältets planering m. m.	»	4,800: —
» uppförande av en större hangar	»	40,000: —
» bensinlagringsanläggning	»	5,000: —
Summa kronor		53,400: —

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t tillstyrkte föredragande departementschefen anvisande av de för områdets förvärvande samt för planering m. m. erforderliga medel, tillhopa (3,600 + 4,800 =) 8,400 kronor. Vidkommande det väckta förslaget om uppförande av en större hangar samt en bensinlagringsanläggning fann däremot departementschefen, att med frågan om anvisande av medel för sådant ändamål borde tillsvidare anstå.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t 1926 års riksdag att till inköp av mark m. m. för flygfält vid Rinkaby för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 8,400 kronor.

I skrivelse den 29 maj 1926, nr 4, anmälde riksdagen, att det av Kungl. Maj:t äskade anslaget blivit anvisat, men meddelade tillika, att riksdagens vederbörande utskott under hand erfarit, att det anbud, varpå Kungl. Maj:ts förslag grundats, tillkommit av misstag från anbudsgivarens sida, samt att det med hänsyn härtill vore tvivelaktigt, huruvida området kunde förvärfvas för det angivna beloppet. Därest så emellertid ej kunde ske, borde frågan ånyo underställas riksdagen.

Flygstyrelsen har nu i ämnet anfört följande.

Anbudsgivaren hade förklarat, att han jämlikt 3 kap. 32 § avtalslagen ansåge sig löst från sitt anbud. I nytt anbud, avgivet den 12 augusti 1926, erbjöde sig markägaren att avstå området i fråga för en köpeskilling av

250 kronor pr tunnland eller sammanlagt för 48 tunnland (24 hektar) 12,000 kronor. Följaktligen erfordrades, därest köpet skulle komma till stånd, ett tilläggsanslag av 8,400 kronor.

I chefens för flygvapnet framställning rörande medelsbehovet för budgetåret 1926—1927 hade under denna punkt jämväl upptagits kostnaderna för uppförande av en större hangar med 40,000 kronor och för bensinlagringsanläggning med 5,000 kronor. Enligt 1926 års statsverksproposition hade emellertid Kungl. Maj:t funnit frågan om anvisande av medel för sådant ändamål böra tillsvidare anstå, varför intet anslag av riksdagen äskats. Flygstyrelsen funne i likhet med chefen för flygvapnet de föreslagna anläggningarna av behovet påkallade, alldenstund dels flygfältet icke dem förutan kunde ändamålsenligt utnyttjas, dels ock dyrbar materiel äventyrades.

Med anledning härav hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till inköp av mark m. m. för flygfält vid Rinkaby för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 53,400 kronor.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har för här ifrågavarande ändamål å riksstaten för budgetåret 1926—1927 anvisats ett anslag å 8,400 kronor, varav avsetts för markinköp 3,600 kronor och för planering m. m. 4,800 kronor. Då det ifrågasatta markförvärvet torde vara för flygvapnet av behovet påkallat och det nya försäljningsanbudet synes kunna godtagas, finner jag mig böra tillstyrka, att det härför ytterligare erforderliga beloppet, 8,400 kronor, ställes till förfogande. Likaledes förordar jag flygstyrelsens framställning i vad den avser anvisande av 5,000 kronor till en bensinlagringsanläggning. Tillhopa skulle sålunda för berörda ändamål erfordras 13,400 kronor. Med frågan om anvisande av medel för uppförande å platsen av en hangarbyggnad torde däremot tillsvidare böra anstå.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *inköp av mark m. m. för flygfält vid Rinkaby* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 13,400 kronor.

3. Förbättringar å vissa skjutbanor.

[140.] I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har flygstyrelsen i fråga om förbättringar å vissa skjutbanor anført följande.

Från och med år 1920 hade medel av riksdagen anvisats till förbättringar å arméns skjutbanor. För dessa medels användning hade särskild plan utarbetats inom arméförvaltningens fortifikationsdepartement.

Enligt 1925 års försvarsorganisation hade till flygvapnet överlämnats vissa armén förut tillhöriga etablissemang med tillhörande skjutbanor, och hade därvid bland annat bestämts, att en del av dessa senare skulle vara tillgängliga jämväl för arméns truppförband. Sålunda hade överlämnats skjutbanor vid Ljungbyhed och Frösön.

Dessa banor, för vilka enligt nyssberörda plan ännu inga extra underhållsmedel varit tillgängliga, vore i sådant skick, att de tarvade genomgående reparationer, om de skulle fylla sitt ändamål. I kostnadsberäkningarna för flygvapnets organisation hade inga medel upptagits för här berörda arbeten, alldenstund man torde hava utgått därifrån, att dessa skjutbanor skulle hinna iordningställas genom arméförvaltningens försorg före avlämningen till flygvapnet.

De markskjutningar, som utfördes vid flygvapnets truppförband, vore av så omfattande art, att anordningarna vid tillgängliga skjutbanor med nödvändighet måste vara såväl fullt betryggande ur säkerhetssynpunkt som ock tidsenliga. I sitt nuvarande skick kunde dessa banor icke användas. På grund härav och då ifrågavarande arbeten utgjorde en fortsättning av de planliga åtgärder, vartill riksdagen tidigare anvisat medel, hade flygstyrelsen ansett sig böra, under hänvisning till vad arméförvaltningen i detta ärende anfört i sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1926—1927, upptaga frågan i detta sammanhang.

Enligt utredning, verkställd av fortifikationsdepartementets skjutbaneofficer, uppginge kostnaderna för förbättring av skjutbanorna å Ljungbyhed och Frösön till respektive 9,000 kronor och 8,000 kronor eller sammanlagt, inklusive beräknade belopp för oförutsedda utgifter m. m., 17,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förbättringar å vissa skjutbanor för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 17,000 kronor.

Flygstyrelsens förevarande framställning finner jag mig böra tillstyrka. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förbättringar å vissa skjutbanor* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 17,000 kronor.

4. Ordnande av officerares och underofficerares inkvartering å vissa förlägningsorter.

[141.] Flygstyrelsen har i sin skrivelse angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 gjort framställning om anvisande av medel för ordnandet av officerares och underofficerares inkvartering å vissa förlägningsorter samt därvid anfört följande.

Enligt 1925 års försvarsorganisation hade till flygvapnet överlämnats en del armén förut tillhöriga etablissemang för förläggning av flygvapnets truppförband och anstalter. Vid beräkningen av engångskostnaderna för vapnets organisation hade vissa belopp upptagits för inredande och istandsättande av äldre byggnader, avsedda för inrymmande av ogifta befälspersoner och manskap. Beträffande gifta officerare och underofficerare syntes man däremot hava dels räknat med tillgång av bostäder i den allmänna hyresmarknaden, dels ock utgått därifrån, att de bostadslägenheter, som tillhörde ovanberörda etablissemang, skulle vid överlämnandet vara i beboeligt skick och följaktligen icke tarva mera omfattande reparationer.

Emellertid hade det visat sig å ena sidan, att bostadsbrist föreläge å vissa platser i främsta rummet Ljungbyhed och Frösön, där det befunnits omöjligt att förhyra lägenheter för ifrågavarande ändamål, samt å andra sidan, att befintliga, kronan tillhöriga bostadshus vid närmare undersökning varit i behov av synnerligen omfattande reparationer för att fylla rimliga anspråk på komfort och hygien. Därtill komme, att i en del gamla byggnader efter reparationsarbetenas igångsättande yppats så betänkliga brister, att så gott som fullständig ombyggnad blivit nödvändig.

På grund av nämnda bostadsbrist hade flygstyrelsen sett sig nödsakad att i möjligaste mån utnyttja de statens byggnader, som lämpligen kunde inredas till bostäder för gift personal.

Sålunda avsåges å *Ljungbyhed* i den s. k. arrendatorsbostaden vid Herrevadskloster, vilken ursprungligen beräknats inrymma endast en familj, att

ordnas två lägenheter för officerare; en bostadsbyggnad för ogifta inom Norra skånska infanteriregementets förutvarande etablissemang skulle inredas till fyra lägenheter för gifta underofficerare, varjämte tre av chefen för första arméfördelningen förhyrda bostadslägenheter i gamla sjukhuset vid Nybro skulle ombonas och förses med vatten-, avlopps- och elektriska ledningar.

Å *Frösön* vore förhållandena än ogynnsammare. På denna plats tillkomme de olägenheter, som vållades av klimatiska förhållanden. Med undantag av byggnaderna vid Kungsgården (Frösö remontdepå), vilka varit bebodda året runt, hade bostadslägenheterna där endast varit avsedda för sommarbruk. Visserligen hade lägeretablissemangets år 1916 undergått en del reparationer för att möjliggöra vinterförläggning därstädes av trupp under kortare perioder, men därvid hade bostadslägenheterna kommit i andra hand, alldenstund det främst gällt att vinterbona de byggnader, som skulle mottaga truppförläggning. Dessutom vore att märka, att de byggnader, som nu avsåges till bostadslägenheter, endast i ringa grad tagits i anspråk för vinterskolorna och följaktligen ej ombonats i samma utsträckning som de övriga.

För inkvartering av gifta officerare hade man å *Frösön* att tillgå remontdepåns bostadslägenheter, bestående av Kungsgårdens corps de logis och flygelbyggnad. Den förra inrymde en lägenhet, för stor för en och för liten för två familjer. Den senare innehölle bostad för fodermarsk samt dessutom bryggstuga. I båda fallen erfordrades alltså ombyggnad för ordnande av två lägenheter i corps de logiet, försedda med värmeledning, samt en i flygelbyggnaden. Därtill komme, att det förra efter arbetenas igångsättande befunnits så illa medfaret, att väsentligt ökade reparationsåtgärder blivit nödvändiga. För åstadkommande av ytterligare bostadslägenheter funnes ingen annan utväg än att inreda dylika i sådana byggnader å *Frösö* läger, som kunde för ändamålet avstås. Sålunda avsåges förutvarande officersbyggnaden på östra lägret, inrymmande mässlokaler och enkelrum för ogifta, men ej fullständigt vinterbonad, att ombyggas till fyra lägenheter samt en del andra småbyggnader att inredas och ombonas.

På grund av ovannämnda förhållanden, vilka vid tidpunkten för uppgörandet av de kostnadsförslag, som lagts till grund för beräkandet av engångskostnaderna för flygvapnets organisation, icke kunnat förutses eller överblickas, vore det icke möjligt att genomföra de för inkvarteringens ordnande erforderliga åtgärderna med anlitande enbart av nu tillgängliga medel.

Enligt av flygstyrelsen verkställd utredning uppginge kostnaden för här berörda arbeten å *Ljungbyhed* till 45,000 kronor, varav c:a 30,000 kronor kunde utgå av för ändamålet anvisade anslag. Å *Frösön* droge de oundgängligen erforderliga åtgärderna en kostnad av c:a 75,000 kronor, varav c:a 38,000 kronor kunde bestridas av disponibla anslagsmedel. Följaktligen förefunnes ett behov av sammanlagt (15,000 + 37,000 =) 52,000 kronor.

Flygstyrelsen hade ansett ofrånkomligt att bereda drägliga bostadsförhållanden för den personal, som vore placerad till tjänstgöring på sådana orter, där icke blott tillgång till bostäder i den allmänna bostadsmarknaden saknades, utan även omständigheterna i övrigt vore ägnade att försvåra en familjs vistelse under längre tid. I detta hänseende torde såväl *Ljungbyhed* som *Frösön* kunna räknas till de sämst lottade förläggningsplatserna.

På grund av vad sålunda anförts hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till ordnande av officers- och underofficersinkvarteringen å *Ljungbyhed* och *Frösön* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 52,000 kronor.

De ombyggnads- och inredningsarbeten, som av flygstyrelsen föreslagits för ordnandet av officerares och underofficerares inkvartering å *Ljungbyhed*

och Frösön, synas mig vara av behovet påkallade. Framställning bör därför göras hos riksdagen om anvisande av det belopp, 52,000 kronor, som härför erfordras utöver för ändamålet redan disponibla medel. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *ordnande av officerares och underofficerares inkvartering å vissa förläggningssorter* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 52,000 kronor.

5. Vatten- och avloppsledningar för 3. flygkårens etablissemang å Malmen.

[142.] Flygstyrelsen har gjort framställning om anvisande av medel för anläggande av vatten- och avloppsledningar för 3. flygkårens etablissemang samt därvid anført följande.

Inom Första livgrenadjärregementets förutvarande lägeretablissemang å Malmen, som från och med den 1 juli 1926 överlämnats till vård och förvaltning av flygstyrelsen och som upplåtits till förläggning av 3. flygkåren, vore vatten- och avloppsledningssystemet synnerligen otillfredsställande med hänsyn till sanitära förhållanden. Därtill komme, att dithörande anläggningar, vilka egentligen avsetts för sommarbruk, ej utan genomgripande ändringar kunde fungera året runt. Även ur brandsäkerhetssynpunkt vore det ofrånkomligt, att denna fråga löstes.

Vattenbehovet för Andra livgrenadjärregementets och 3. flygkårens lägeretablissemang tillgodosåges för närvarande dels genom grävda brunnar, dels genom pumpning från en vattensamling nordost om lägerområdet till ett inom Andra livgrenadjärregementets område beläget mindre vattentorn, som befunne sig i ganska bristfälligt skick. I nämnda vattensamling utmynnade lägreets huvudavloppsledning. Verkställda prov hade givit vid handen, att det uppumpade vattnet vore hälsovådligt.

Inom centrala flygverkstadens å Malmen område, som vore beläget söder om flygfältet på ett avstånd av omkring 700 meter från flygkårens lägeretablissemang, vore däremot vatten- och avloppsledningar i fullgott skick. Där finnes såväl vattentorn som reningsverk för avloppsvatten, båda nybyggda. Dessas kapacitet vore så stor, att lägeretablissemangets ledningar efter ombyggnad och komplettering kunde med dem förbindas, varigenom för flygkårens vidkommande denna synnerligen viktiga fråga skulle kunna lösas.

Flygstyrelsen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till vatten- och avloppsledningar för 3. flygkårens etablissemang å Malmen för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 61,000 kronor.

Under åberopande av vad flygstyrelsen sålunda i ärendet anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *anläggning av vatten- och avloppsledningar för 3. flygkårens etablissemang å Malmen* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 61,000 kronor.

6. Ångcentral m. m. för 4. flygkårens etablissemang å Frösön.

[143.] I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har flygstyrelsen i fråga om anläggande av ångcentral m. m. för 4. flygkårens etablissemang å Frösön anført följande.

Inom 4. flygkårens etablissemang skedde uppvärmningen av samtliga trupp-förläggningslokaler medelst lokala eldstäder. För driften av kokinrättningen funnes en mindre ångpanna.

Dessa anordningar vore givetvis med hänsyn till å Frösön rådande klimatiska förhållanden synnerligen olämpliga ur såväl ekonomisk som hygienisk synpunkt. Under de kortare perioder, då truppförläggning vintertid förut ägt rum, hade man endast med största svårighet kunnat hålla förläggnings-lokalerna nöjaktigt uppvärmda. Då dessa numera året runt skulle bebos, vore det nödvändigt att vidtaga åtgärder för billigare och effektivare uppvärmning.

För truppen funnes ingen möjlighet till bad under den kalla årstiden. Därtill komme, att Storsjöns vatten hade så låg normaltemperatur även under sommaren, att bad i densamma endast tidvis kunde förekomma. Transporter av truppen till Östersund för erhållande av bad i därvarande truppförbands badanstalter bleve alltför tidsödande och vore under viss tid av året, för så vitt det gällde färd med åkdon, på grund av klimatiska förhållanden ibland ej möjliga, särskilt under snösmältningsperioden.

Nu nämnda olägenheter kunde avhjälpas genom anläggande av en ångcentral med badinrättning, densammas anknytande till kokinrättningen samt anordnande av ånguppvärmning av förläggningslokalerna. Enligt av arméförvaltningens fortifikationsdepartements värmebyrå verkställd utredning uppginge kostnaderna för berörda arbeten till 135,000 kronor.

På grund härav hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till ångcentral m. m. för 4. flygkåren för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 135,000 kronor.

Med hänsyn till vad flygstyrelsen i ämnet anført finner jag mig böra tillstyrka den föreliggande framställningen om anläggande av ångcentral jämte badinrättning inom 4. flygkårens etablissemang. Flygstyrelsen har även hemställt om anvisande av medel för anordnande av vattenledning för samma etablissemang. Ehuru det vore önskvärt, att jämväl sistnämnda anläggning komme till stånd redan under nästkommande budgetår och i samband med installerandet av ångcentralen, har jag, i betraktandet av nödvändigheten att i möjligaste mån begränsa utgifterna under nämnda budgetår, ansett mig nödsakad föreslå, att därmed får tillsvidare anstå. För att emellertid ångcentralanläggningen det oaktat må kunna med fördel utnyttjas, erfordras, enligt vad jag under hand inhämtat, vissa särskilda anordningar för säkerställande av vattentillgången, vilket har till följd, att de av flygstyrelsen för ändamålet beräknade kostnaderna, 135,000 kronor, ökas med 8,000 kronor till 143,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anordnande av ångcentral m. m. för 4. flygkårens etablissemang å Frösön för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 143,000 kronor.

7. Badinrättning för flygskolan å Ljungbyhed.

[144.] Flygstyrelsen har anført, att för den till Ljungbyhed i Norra skånska infanteriregementets förutvarande lägeretablissemang förlagda flygskolan icke under den kalla årstiden funnes någon möjlighet till badning. Denna olägen-

het vore med hänsyn till hygieniska fordringar av så allvarlig art, att åtgärder snarast möjligt borde vidtagas för densammas avhjälpande. Enligt verkställd utredning kunde lämpligen förutvarande ammunitionsförrådet (byggnad nr 32) ombyggas och inredas till varmbadhus. Kostnaderna för detta arbete, inklusive framdragande av vatten- och avloppsledningar, uppginge till 24,000 kronor.

Flygstyrelsen har därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för uppförande av badinrättning för flygskolan å Ljungbyhed för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 24,000 kronor.

Jag tillstyrker flygstyrelsens förevarande framställning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för uppförande av *badinrättning för flygskolan å Ljungbyhed* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 24,000 kronor.

8. Hangarbyggnad m. m. för ett sjuktransportaeroplan.

[145.] Förslag har blivit väckt om anskaffande av ett sjuktransportaeroplan, vilket skulle stationeras vid 4. flygkåren å Frösön samt avses att betjäna såväl militär som civil sjukvård. Kostnaderna för anskaffning av ifrågasvarande flygplan torde kunna utgå av det anslag till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m., om vars anvisande jag i det följande kommer att hemställa. Vad angår de av flygplanets bruk för civil sjukvårdsverksamhet föranledda underhålls- och driftkostnaderna, torde dessa kostnader, vilka uppskattats till 25,000 kronor årligen, böra gäldas av anslag under femte huvudtiteln, på sätt av chefen för socialdepartementet kommer att närmare angivas. Beträffande åter vissa med anskaffningen förenade engångskostnader, nämligen för uppförande av hangarbyggnad och slipanordning för flygplanet, vilka kostnader beräknats till 32,500 kronor, torde härför böra avses ett särskilt extra anslag under fjärde huvudtiteln.

Då emellertid ärendet ännu icke befinner sig i det skick, att detsamma kan göras till föremål för slutgiltig prövning, torde nyssnämnda belopp böra preliminärt beräknas i riksstatsförslaget för budgetåret 1927—1928. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den särskilda proposition i ämnet, som kan komma att till riksdagen avlätas, tillsvidare för uppförande av *hangarbyggnad m. m. för ett sjuktransportaeroplan* för budgetåret 1927—1928 beräkna ett extra reservationsanslag av 32,500 kronor.

9. Flygövningar.

[146.] Ordinarie reservationsanslaget till flygövningar är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 1,189,000 kronor.

Uti sina beräkningar av anslagsbehovet för budgetåret 1927—1928 har flygstyrelsen utgått ifrån, att flygövningarna under sistnämnda budgetår

komma att bedrivas i en utsträckning motsvarande 70 % av det för genomförd organisation planerade flygövningsprogrammets omfattning.

För egen del förutsätter jag emellertid, i anslutning till vad i det föregående anförts, att flygövningarna under nästa budgetår icke erhålla större omfattning än under nu löpande budgetår. Ifrågavarande anslag torde därför böra upptagas med oförändrat belopp.

I detta sammanhang synes det mig lämpligt att bringa följande till riksdagens kännedom.

Från anslaget till flygövningar bestrides, bland annat, kostnaden för flygtillägg till flygvapnets personal. Vid beslutet om den nya försvarsorganisationen lärer hava avsetts, att flygtillägget, som då utgick med ett lika bestämt belopp till alla flygförare och flygspanare samt med ett lägre belopp till flygmekaniker, för framtiden skulle utgå i graderad skala med i medeltal 6 kronor per flygare och dag. I enlighet härmed har ock anslaget till flygövningar beräknats i riksstaten för innevarande budgetår. Med anledning härav har försvarsväsendets lönenämnd efter chefens för flygvapnet och flygstyrelsens hörande den 17 sistlidne december avgivit förslag till ändrade grunder för de under flygtjänstgöring utgående särskilda förmåner, att provisoriskt tillämpas, intill dess i samband med den förestående regleringen av de militära pensionsfrågorna prövning ägt rum av frågan angående beredande av skäligt understöd åt personal, som under flygtjänstgöring drabbats av olycksfall, eller, där sådant olycksfall medfört döden, åt den avlidnes efterlevande. I huvudsaklig överensstämmelse med berörda förslag har Kungl. Maj:t genom brev den 23 december 1926 meddelat bestämmelser i ämnet.

I enlighet med vad ovan anförts torde i riksstaten för budgetåret 1927—1928 böra upptagas:

Flygövningar, *oförändrat ordinarie reservationsanslag*... kronor 1,189,000: —

10. Flygmateriel.

[147.] Ordinarie reservationsanslaget till flygmateriel har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 1,342,200 kronor. Anslagsbeloppet utgör omkring 60 % av de beräknade årliga kostnaderna för motsvarande ändamål efter genomförd organisation av flygvapnet. Enligt fastställd stat har anslaget fördelats å två titlar sålunda:

Titel I. Flygmaterielens underhåll och förnyelse..... kronor 1,102,200: —

Titel II. För fullständiga haverier » 240,000: —

Flygstyrelsen har nu hemställt, att anslaget måtte för budgetåret 1927—1928 upptagas med 2,239,000 kronor. De i anslaget ingående posterna hava upptagits till 70 % av de beräknade kostnaderna efter genomförd organisation, varjämte äskats ett belopp av 670,600 kronor, motsvarande värdet av

den flygmateriel, som under de båda sistförflutna budgetåren drabbats av haveri och icke kunnat ersättas av tillgängliga underhållsmedel.

Ehuru flygstyrelsens framställning giver vid handen, att flyghaverier under den senaste tiden ägt rum i större omfattning än som förutsatts vid anslagsberäkningarnas uppgörande, synes mig tillräcklig erfarenhet i berörda hänseende ännu icke hava vunnits för att redan nu av denna anledning ifrågasätta någon ändring av grunderna för det ordinarie anslagets beräkning. De medel, som kunna ställas till förfogande för extra anskaffning av flygmateriel, torde böra sammanföras under det anslag, varom jag under nästföljande punkt kommer att göra framställning. Med hänsyn härtill och då, enligt vad jag tidigare föreslagit, flygvapnets organisation bör under nästkommande budgetår bibehållas i stort sett orubbad, synes ordinarie flygmaterielanslaget böra upptagas med oförändrat belopp. I riksstaten för budgetåret 1927—1928 torde alltså böra uppföras:

Flygmateriel, *oförändrat ordinarie reservationsanslag*... kronor 1,342,200: —.

11. Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m.

[148.] För innevarande budgetår har, såsom förut nämnts, till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel anvisats ett extra reservationsanslag av 1,800,000 kronor.

Flygstyrelsen har nu beträffande motsvarande medelsanvisning för nästkommande budgetår anført följande.

Utgifterna för flygvapnets engångskostnader hade i de för 1925 års riksdag framlagda kostnadsberäkningarna upptagits till:

för budgetåret 1926—1927	kronor 2,600,000: —
» » 1927—1928	» 2,400,000: —
eller sammanlagt kronor 5,000,000: —.	

Av förestående summa hade emellertid för budgetåret 1926—1927 anvisats ett extra reservationsanslag av endast 1,800,000 kronor. För att den beslutade organisationen med avseende å materielanskaffningen icke skulle förtryckas, och för att i någon mån motverka de betydande flyghaverier, som ägt rum, erfordrades sålunda för budgetåret 1927—1928 för sagda ändamål ett anslag av $(5,000,000 - 1,800,000 =) 3,200,000$ kronor. Härav avsåges för slutförandet av flygvapnets byggnadsföretag en summa av 530,000 kronor, vilken summa inginge i det vid 1925 års riksdag till 9,000,000 kronor beräknade beloppet för flygvapnets engångskostnader. För materielanskaffning skulle således kunna beräknas en summa av $(3,200,000 - 530,000 =) 2,670,000$ kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,200,000 kronor.

Med hänsyn till angelägenheten av att begränsa statsutgifterna och då, såsom förut nämnts, det visat sig oundgängligen erforderligt att tillgodose vissa extra medelsbehov för flygvapnet, vilka icke beaktats vid uppgörandet

av de för 1925 års riksdag framlagda kostnadsberäkningarna, nödgas jag föreslå en reduktion av nu ifrågavarande anslagsbelopp till 2,000,000 kronor.

Det synes mig icke lämpligt att närmare till statsrådsprotokollet redogöra för detta ärende; riksdagens vederbörande utskott torde därom erhålla upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

12. Materielprovning, oförändrat ordinarie reservations-

anslag kronor 20,000: —

13. Fallskärmar.

[149.] Chefen för flygvapnet hemställde i sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1926—1927, att för flygvapnets fredsövningar måtte få anskaffas 58 stycken fallskärmar av typ Raoul Thörnblad samt 58 stycken fallskärmar av typ Irving för en kostnad av respektive 52,200 kronor och 78,300 kronor eller således tillhopa 130,500 kronor.

I anledning härav föreslog Kungl. Maj:t i 1926 års statsverksproposition riksdagen att för anskaffning av fallskärmar för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 130,500 kronor. I nämnda proposition angavs, att det framdeles borde göras till föremål för ytterligare övervägande, huru anskaffningen borde fördelas å de båda ifrågavarande fallskärmostyperna.

Kungl. Maj:ts förslag bifölls av riksdagen.

Flygstyrelsen har nu hemställt om anvisande av medel för fortsatt anskaffning av fallskärmar samt därvid anført följande.

I och med flygvapnets procentuella ökning under innevarande femårsperiod gjorde sig behovet av ökat antal fallskärmar gällande. Med hänsyn till kassation på grund av flyghaverier torde den för första organisationsåret 1926—1927 angivna siffran (58 + 58 =) 116 böra ökas till 120. Med tillämpning av samma årliga progression, som i övrigt tillämpades vid flygvapnets uppsättning, bleve alltså behovet av fallskärmar för fredsövningar:

under budgetåret	1927—1928	140
»	» 1928—1929	160
»	» 1929—1930	180
»	» 1930—1931	200

Fallskärmar, som avsåges att medföras vid de dagliga flygningarna, bleve emellertid utsatta för nötning, som försvagade tyget, varför försiktigheten bjöde att icke räkna med en längre livslängd av en fallskärm än två år. För underhåll av fallskärmsstocken borde alltså varje år beräknas kostnaden för halva antalet under föregående år i bruk varande fallskärmar. Antalet skärmar, som varje år skulle nyanskaffas, utgjordes av differenserna mellan årsbehoven enligt förestående uppgift. Under budgetåren 1927—1931 borde alltså årligen anskaffas följande antal fallskärmar:

	Underhåll.	Nyanskaffning.	Summa.
Under budgetåret 1927—1928.....	60	20	80
» » 1928—1929.....	70	20	90
» » 1929—1930.....	80	20	100
» » 1930—1931.....	90	20	110

Som grund för kostnadsberäkningen borde läggas nuvarande kostnad för bästa utländska fallskärm, 1,500 kronor, i vilket belopp erforderliga transport- och försäkringsavgifter inginge. Anskaffningskostnaden för nästa budgetår skulle alltså belöpa sig till 120,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 120,000 kronor för fortsatt anskaffning av fallskärmar.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, avses med den av flygstyrelsen föreslagna anskaffningen av fallskärmar dels ersättande av de fallskärmar, som förslitas under övningarna, dels ock en utökning av antalet förefintliga fallskärmar, motsvarande den av flygstyrelsen förordade utvidgningen av flygvapnets organisation under nästkommande budgetår. Då emellertid, såsom förut nämnts, den nuvarande organisationen av flygvapnet torde böra under nämnda budgetår bibehållas i stort sett oförändrad, synes här ifrågavarande medelsanvisning kunna begränsas till att avse allenast ersättande av den förslitna materielen. Vidare torde det icke vara erforderligt att för hela den avsedda anskaffningen beräkna ett så högt à-pris som det av flygstyrelsen angivna. Med hänsyn härtill finner jag mig böra föreslå, att det äskade anslagsbeloppet för nästkommande budgetår reduceras till 75,000 kronor.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela beslut rörande vilka fallskärmtypen, som böra ifrågakomma till anskaffning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *fallskärmar* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

14. Flottörer.

[150.] I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1926—1927 hemställde chefen för flygvapnet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av flottörer bevilja ett anslag å 220,000 kronor, att fördelas med 110,000 kronor å vardera av budgetåren 1926—1927 och 1927—1928.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t den 7 januari 1926 förklarade sig föredragande departementschefen tillstyrka ifrågavarande anslagskrav; dock borde för det dåvarande beslut fattas allenast om det belopp, som vore avsett att anvisas å 1926—1927 års budget. Med bifall till Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlätna förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 110,000 kronor för anskaffning av flottörer.

Flygstyrelsen har nu hemställt, att jämväl för nästkommande budgetår måtte för ifrågavarande ändamål anvisas ett anslag av 110,000 kronor.

Jag finner mig böra tillstyrka, att medel anvisas för fortsatt anskaffning av flottörer. Då det emellertid synts nödvändigt att redan under nästkommande budgetår tillgodose åtskilliga i det föregående omförmälda extra medelsbehov, som icke tidigare förutsetts, torde, för åstadkommande av begränsning av de totala kostnaderna för flygvapnet under samma budgetår, den av flygstyrelsen för nu ifrågavarande ändamål begärda anslagssumman, 110,000 kronor, böra fördelas med halva beloppet, 55,000 kronor, å vardera av budgetåren 1927—1928 och 1928—1929. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *flottörer* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 55,000 kronor.

15. Förlag av materialier för flygplantillverkning.

[151.] Under åren 1921—1923 anvisade riksdagen tillhoppa 60,000 kronor för anskaffande av förlag av materialier för flygplantillverkningen vid arméns flygverkstäder å Malmen, i syfte att för denna tillverkning erforderliga kvantiteter torrt virke m. m. ständigt skulle finnas ineliggande i förråd.

Flygstyrelsen har nu beträffande behovet av ökat förlag av materialier för flygplantillverkning anfört följande.

Flygverkstäderna å Malmen hade från och med den 1 juli 1926 övergått till den nuvarande centrala flygverkstaden å Malmen, varvid förenämnda förlag av materialier dit överflyttats. Denna verkstad syntes sålunda för närvarande icke vara i behov av ökat förlag av dylika materialier.

Under innevarande budgetår avsåges att i huvudsak färdigställa dels den centrala flygverkstaden i Västerås, dels de två mindre flygverkstäderna å Frösön och å Ljungbyhed. För dessa tre flygverkstäder föreläge nu behov av att jämväl erhålla erforderligt anslag för anskaffande av förlag av materialier för flygplantillverkning. Härvid erfordrades för centrala flygverkstaden i Västerås samma belopp, som tillförts centrala flygverkstaden å Malmen, eller 60,000 kronor, under det att för vardera av de två mindre flygverkstäderna å Frösön och å Ljungbyhed härför behövt anslag syntes kunna begränsas till 30,000 kronor. För anskaffande av förlag av materialier för flygplantillverkning erfordrades sålunda anvisandet av ett anslag av (60,000 + 30,000 + 30,000 =) 120,000 kronor.

Flygstyrelsen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffande av förlag av materialier för flygplantillverkning vid vissa flygverkstäder bevilja ett extra reservationsanslag av 120,000 kronor, att förslagsvis utgå under vardera av budgetåren 1927—1928 och 1928—1929 med 60,000 kronor.

Då till följd av de nya flygverkstädernas tillkomst behov föreligger av ökat förlag av materialier för flygplantillverkning, finner jag mig böra tillstyrka, att medel för ändamålet ställas till förfogande. Mot det av flygstyrelsen beräknade beloppet, 120,000 kronor, har jag icke något att erinra. Emellertid torde anslaget kunna fördelas på tre år i stället för två år och

riksdagens beslut nu böra avse allenast det första av dessa tre år, för vilket torde böra anvisas 40,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *förlag av materialier för flygplantillverkning* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

H. Diverse.

1. **Extra utgifter, oförändrat ordinarie reservationsanslag** kronor 21,000: —

2. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet.**

[152.] Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag därom anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för bestridande av kostnaderna för *dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor.

V. GEMENSAMMA ANSLAG.

1. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.**

[153.] Ordinarie reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 90,000 kronor.

Med hänsyn till att genomförandet av den nya försvarsorganisationen i många fall krävt igångsättandet av utredningar, vilka ansetts böra anförtros åt särskilda sakkunniga eller utredningsmän, kommer under den närmaste tiden att föreligga ett betydligt ökat anslagsbehov för ifrågavarande ändamål. För nästkommande budgetår torde därför en höjning av anslagsbeloppet böra vidtagas. Den erforderliga höjningen har av mig uppskattats till 30,000 kronor, vadan anslagsbeloppet alltså skulle komma att uppgå till 120,000 kronor.

På grund av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att *öka* ordinarie reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga,

nu	kronor	90,000: —
med	„	30,000: —
till ...	kronor	120,000: —.

Fjärde huvudtiteln.

2. Försvarsväsendets lönenämnd.

[154.] I riksstaten för budgetåret 1926—1927 har upptagits ett extra anslag å 25,000 kronor för försvarsväsendets lönenämnd.

Beträffande uppkommen fråga om sammanslagning av allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder får jag hänvisa till vad statsrådet och chefen för finansdepartementet senare denna dag därom kommer att anföra vid behandlingen av sjunde huvudtiteln. Såsom därav torde framgå, har lönenämndernas nuvarande organisation ansetts böra oförändrad äga bestånd även för nästkommande budgetår.

Då jag icke nu ifrågasätter någon ändring i det för försvarsväsendets lönenämnd för innevarande budgetår upptagna anslagsbeloppet, får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *försvarsväsendets lönenämnd* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 25,000 kronor.

3. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

[155.] Under återopande av vad statsrådet och chefen för finansdepartementet förut denna dag till statsrådsprotokollet över finansärenden därom anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlätas angående *tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen*, tillsvidare under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1927—1928 beräkna ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor.

4. Den ekonomiska försvarsberedskapens organisation.

[156.] Frågan om den allmänna ekonomiska försvarsberedskapens organisation har under år 1926 varit föremål för utredning av särskilda för ändamålet tillkallade sakkunniga, vilka den 28 sistlidna oktober avgivit betänkande med förslag i ämnet. Över nämnda betänkande hava yttranden infordrats från vederbörande myndigheter.

Ifrågavarande ärende föreligger visserligen ännu icke i det skick, att det kan underställas Kungl. Maj:ts prövning, men det är min avsikt att framdeles under loppet av 1927 års riksdag föreslå avlåtande av proposition i ämnet.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på den särskilda proposition i ämnet, som kan komma att till riksdagen avlätas, tillsvidare för bestridande av kostnader för *den ekonomiska försvarsberedskapens organisation* för budgetåret 1927—1928 beräkna ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor.

Vad departementschefen i avseende å regleringen av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel yttrat, tillstyrkt och hemställt behagar Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan jämväl av statsrådets övriga ledamöter, gilla och bifalla samt förordnar, att utdrag av detta protokoll skall tillställas finansdepartementet till ledning vid avfattandet av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsverkets behov för budgetåret 1927—1928.

Ur protokollet:

Georg Z. Topelius.

Stat
för Arméförvaltningen.
 för budgetåret 1927—1928.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Avlöning till civil personal.					
Generalkrigskommissarie	1	Avd. A. 3	Kontorsbiträden	13	Avd. B. 4
Krigsråd	4	Avd. B.30	Domäntjänsteman, arvode	1	—
Ombudsman	1	Avd. B.26			
Revisionskommissarier	2	Avd. B.26	Avlöning till civilmilitär personal.		
Sekreterare	1	Avd. B.26	Å sjukvårdsstyrelsen:		
Pensionskamrerare	1	Avd. B.24	Ordinarie personal.		
Kamrerare	3	Avd. B.24	Generalfältläkare	1	C. 16
Krigskassör	1	Avd. B.24	Överfältläkare	1	C. 14
Revisionskommissarie	1	Avd. B.24	Överfältveterinär	1	C. 14
Sekreterare	1	Avd. B.24	Byråassistent, regementsläkare	1	C. 11
Sekreterare och kamrerare	2	Avd. B.24	Byråassistent, regementsveteri- när	1	C. 9
Bokhållare	2	Avd. B.21	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Notarier	4	Avd. B.21			
Registrator	1	Avd. B.21	Pensionerad personal.		
Revisorer	9	Avd. B.21	Sjukvårdsintendent, arvode	1	—
Kansliskrivare	5	Avd. B.11	Förrådsförvaltare, arvode	1	—
Förste expeditionsvakt	1	Avd. B. 7			
Kanslibiträden	8	Avd. B. 7			
Expeditionsvakter	6	Avd. B. 5			

Löner till ovanstående ordinarie civil personal, förslagsvis	kronor	385 700:—
Löner till ovanstående ordinarie civilmilitär personal, förslagsvis	”	60 468:—
Vikariatsersättningar, förslagsvis	”	11 000:—
Avlöning till icke-ordinarie befattningshavare m. m. (härin ingår, bland annat, arvode till domäntjänstemannen med 5 400 kronor)	”	75 500:—
Summa förslagsanslag kronor		532 668:—

Till arméförvaltningen hörande militär och civilmilitär personal, som åtnjuter avlöning å andra stater.

Å artilleridepartementet:

generalfälttygmästaren, fälttygmästaren, artilleristabsofficerare, 1 infanteriofficer och departementsskrivare;

Å fortifikationsdepartementet:

chefen för fortifikationen, regementsofficerare, officerare och underofficerare vid fortifikationen efter behov;

Å intendentsdepartementet:

generalintendenten, 2 regementsofficerare, officerare och underofficerare vid intendenturkåren efter behov;

Å sjukvårdsstyrelsen:

1 generalstabsofficer.

Anm. Befattningarna såsom sjukvårdsintendent och förrådsförvaltare skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Bil. nr 2.

Stat
för Generalitetet.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.		
Generalstabschef, inspektör för infanteriet, arméfördelningschefer, militärbefäl- havare för Övre Norrland, generalfälttygmästare, chef för fortifikationen, generalintendent	10	O. 8
Inspektör för kavalleriet m. m.	1	O. 7

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 183 000: —

Summa förslagsanslag kronor 183 000: —

Stat
för arméfördelningsstab, militärbefäl och inspektioner.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
a) Arméfördelningsstaberna.			d) Militärbefälet på Gotland.		
Ordinarie beställningshavare.			Ordinarie beställningshavare.		
Brigadchefer	5	O. 7	Militärbefälhavare ¹⁾	1	O. 6
Fältläkare	4	C. 13	Stabsläkare (regementsläkare)	1	C. 11
Fältveterinärer	4	C. 11	Bataljonsläkare	1	C. 9
Pensionerad personal.			Pensionerad personal.		
Expeditionsunderofficerare, arvode	12	—	Fortifikationsofficer, arvode	1	—
			Officer, biträde hos stabsintenden- den, arvode	1	—
			Expeditionsunderofficerare, biträden hos fortifikationsofficeren och stabsintendenten, arvoden	2	—
			Förrädsförvaltare vid intenden- turförrådet å Tingsstäde, arvode	1	—
b) Militärbefälet för Övre Norrland.			e) Infanteriinspektionen.		
Ordinarie beställningshavare.			Pensionerad personal.		
Kapten, adjutant, arvode	1	O. 3	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Pensionerad personal.			f) Kavalleriinspektionen m. m.		
Expeditionsunderofficer, arvode	1	—	Pensionerad personal.		
			Redogörare, officer, arvode	1	—
			Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
c) Östra brigaden.			g) Militärläroverksinspek- tionen.		
Ordinarie beställningshavare.			Pensionerad personal.		
Kapten, adjutant, arvode	1	O. 3	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Pensionerad personal.					
Expeditionsunderofficer, arvode	1	—			

Löner resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 191 674: —
 Arvode för upprätthållande av veterinärvården vid militärbefälet på Gotland,
 att utgå med belopp motsvarande lön i 8:e lönegraden i löneplan C av
 avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära
 beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet, förslagsvis » 5 790: —

Summa förslagsanslag kronor 197 464: —

¹⁾ Så länge den nuvarande militärbefälhavaren kvarstår i tjänst, åtnjuter han lön enligt lönegraden O. 7 i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet.

- Anm. 1.** Kapten, som förordnas till adjutant, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. Den vid truppförbandet därigenom ledigblivna lönen disponeras av vederbörande truppförbandschef för den närmast i tur till kaptensbefordran stående kompetente löjtnanten; den sålunda ledigblivna löjtnantslönen disponeras för den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten och underlöjtnantslönen på samma sätt till eventuellt befintlig surnumerär underlöjtnant (fänrik).
- Anm. 2.** Befattningar, som äro avsedda att uppehållas av pensionerad personal, skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.
- Anm. 3.** Arvodet för upprätthållande av veterinärvården vid militärbefälet på Gotland må icke utgå, därest för veterinärvårdens uppehållande förordnas veterinär på övergångsstat.

Bil. nr 4.

**Stat
för Generalstaben.**

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Militär personal.			Pensionerad personal		
Överadjutanter och stabs- adjutanter.			Redogörare, arvode	1	—
Överste	1	O. 6	Bibliotekarie, arvode	1	—
Överstelöjtnanter	4	O. 5	Aktuarier, arvoden	3	—
Majorer	11	O. 4	Expeditionsunderofficerare, arvo- den	2	—
Kaptener	34	O. 3	Civil personal.		
Militärattachéer.			Professor	1	Avd. B. 30
Överstelöjtnant	1	O. 5	Krigsarkivarie	1	Avd. B. 26
Majorer	3	O. 4	Förste expeditionsvakt	1	Avd. B. 7
			Expeditionsvakter	3	Avd. B. 5

Löner till ovanstående officerare, förslagsvis	kronor	347 622:—
Löner till ovanstående ordinarie civil personal, förslagsvis	"	33 264:—
Arvode till bibliotekarie	"	3 180:—
Arvoden å 3,180 kronor till 3 aktuarier	"	9 540:—
Arvoden m. m. till militärattachéer	"	48 000:—
Vikariatsersättning under semester för ordinarie civila beställningshavare, förslagsvis	"	1 000:—
Ersättning åt aspiranter och inkommenderade officerare	"	19 200:—
Ersättning åt officerare, kommenderade till järnvägarna	"	25 200:—
För passagesystemets genomförande i kaptensgraden	"	1 530:—

Summa förslagsanslag kronor 488 536:—

- Anm. 1.* Innehavare av i staten uppförd militärattachébeställning skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén.
- Anm. 2.* Befattningarna såsom redogörare och expeditionsunderofficerare skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.
- Anm. 3.* Arvodena till bibliotekarie och aktuarier må icke utgå, därest för resp. befattningars uppehållande förordnas officerare på aktiv stat eller övergångsstat.
- Anm. 4.* Om brist uppstår i någon av de tre sista här ovan upptagna posterna, må till täckande därav användas å andra av dessa poster möjligen uppkommande besparingar, under villkor att summan av dessa tre poster icke överskrides.

Stat
för Artilleristaben.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Summa kronor.	
Ordinarie beställningshavare.				
Överste, chef	1	O. 6	—	—
Majorer	2	O. 4	—	—
Kaptener	9	O. 3	—	—
Kaptener eller löjtnanter	3	O. 3 el. O. 2	—	—
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 5	—	—
Pensionerad personal.				
Expeditionsofficer, arvode	1	—	—	—
Expeditionsunderofficer, arvode	1	—	—	—
Löner till ovanstående ordinarie militära beställningshavare, förslagsvis	—	—	115 872	—
Lön till expeditionsvakten, förslagsvis	—	—	2 988	—
Arvode till 1 artilleristabsofficer, chef för konstruktionsavdelningen	—	—	1 200	—
Arvoden å 600 kronor till 11 artilleristabsofficerare och 1 infanteriofficer	—	—	7 200	—
Summa förslagsanslag kronor			127 260	—

- Anm. 1.* Innehavare av i staten uppförd officersbeställning skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén.
- Anm. 2.* Befattningarna såsom expeditionsofficer och expeditionsofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.
- Anm. 3.* I staten uppfört arvode utgår endast under förutsättning, att vederbörande officer innehar beställning högst såsom kompaniofficer.

Bil. nr 6.

Stat
för Kommendantskapet i Boden.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Summa kronor.
Ordinarie beställningshavare.			
Kommendant	1	O. 7	—
Regementsläkare för Bodens garnison och garnisonssjukhus samt för bestridande av tjänsten såsom fästningsläkare vid kommen- dantskapet	2	C. 11	—
Bataljonsläkare för Bodens garnison och garnisonssjukhus	2	C. 9	—
Regementsveterinär för Bodens garnison och fästningsveterinär vid kommendantskapet	1	C. 9	—
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	—	—	56 232
Arvoden å 1 170 kronor till en var av regementsläkarna, bataljons- läkarna och regementsveterinären i Boden	—	—	5 850
Övrig personal.			
Garnisonspastor, arvode ¹⁾	1	—	4 200
Expeditionsunderofficerare, arvoden	2	—	—
Summa förslagsanslag kronor			66 282

¹⁾ Utöver arvodet utgår kallortstillägg enligt de i 12 § i avlösningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade grunder.

Anm. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för rullföringsbefälhavare med biträden.

	Antal.	Enhets- kostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
Befälhavaren för Stockholms stads rullföringsområde	1	—	3 600 —
Rullföringsbefälhavare i landsorten	73	3 180 —	232 140 —
Rullföringsbefälhavare å Gotland, tillika landstomsområdes- befälhavare	4	2 760 —	11 040 —
Officerare vid Stockholms stads rullföringsområde	3	3 180 —	9 540 —
Biträden vid Stockholms stads rullföringsområde	6	2 340 —	14 040 —
Biträden vid Stockholms lantrullföringsområde	2	2 340 —	4 680 —
Biträden vid rullföringsområden i landsorten	83	2 130 —	176 790 —
Biträden vid rullföringsområden å Gotland, tillika landstoms- förrådsförvaltare	4	1 710 —	6 840 —
Summa kronor	—	—	458 670 —

Anm. 1. Förestående arvoden äro avsedda att utgå under förutsättning att resp. befattningar uppehållas av personal i reserven. Om och i vad mån arvodena må utgå, därest annan personal för ändamålet förordnas, beror av de bestämmelser, som utfärdas av Kungl. Maj:t.

Anm. 2. Utöver arvodena utgå kallortstillägg enligt de i 12 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade grunder.

Bil. nr 8.

Stat
för bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater.

	Antal.	Enhets- kostnad. Lön. (Arvode.) Kronor.	Summa kronor.
Bataljonsläkare, löner	40	2 400	96 000
2 ålderstillägg till lönen å 300 kronor, det ena efter 3 års och det andra efter 6 års väl vitsordad tjänst.			
Dagarvoden å 12 kronor under 75 dagar för förslagsvis 27 bataljonsläkare	—	—	24 300
Dagarvoden å 6 kronor under 75 dagar för förslagsvis 13 bataljonsläkare	—	—	5 850
Fältläkarstipendiater, arvoden	18	1 410	25 380
Dagarvoden å 12 kronor under 90 dagar för 18 fältläkar- stipendiater	—	—	19 440
		Summa kronor	170 970

Ålderstillägg till ovanstående bataljonsläkare, förslagsvis kronor 12 000: —

Summa förslagsanslag kronor 182 970: —

Anm. 1. Vid inträffande avgång i beställning såsom bataljonsläkare vid fältläkarkåren skall frågan om beställningens återbesättande underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 2. De för fältläkarstipendiaterna avsedda arvoden skola indragas i mån av avgång bland nämnda befattningshavare.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Kronor.	Summa kronor.
Reservofficerskurserna.				
Kompanichef, lärare, arvode	1	—	—	600
Kadettofficerare (subalternofficerare), lärare, arvoden .	4	—	300	1 200
Kompaniadjutant, arvode	1	—	—	—
Lärare i krigskonst och topografi, arvode	1	—	—	600
Biträdande lärare, arvode	—	—	—	250
För ytterligare en kurs	—	—	—	2 650
Säger för reservofficerskurserna, högst kronor	—	—	—	5 300
Betjäningsspersonal förslagsvis: 4 förmän, 1 maskinist (förmän), 1 hovslagare, 1 dagvakt, 11 gårdskarlar, 6 hästskötare, 4 logementsuppassare, 3 slottsuppassare, 1 baderska, 1 städerska, 1 sjuksköterska, 1 sköterske- biträde, 1 hushållerska, 2 kokerskor, 7 köksbiträden och 1 kökskarl, högst				
	—	—	—	53 100
Arvode till chefen för krigsskolan				kronor 2 040: —
Summa förslagsanslag kronor				183 501: —

Anm. 1. Chefen skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten eller löjtnant, som förordnas till adjutant, kompanichef, kadettofficer eller lärare, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. Den vid truppförbandet därigenom ledigblivna lönen disponeras av vederbörande truppförbandschef för den närmast i tur till kaptens-(löjtnants-)befordran stående kompetente löjtnanten (underlöjtnanten); den sålunda ledigblivna löjtnants-(underlöjtnants-)lönen disponeras för den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnumeräre underlöjtnanten eller fänriken).

Anm. 2. Befattningarna såsom redogörare, bataljonsadjutant m. m., förvaltare m. m., köksföreståndare och kompaniadjutant skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal på övergångsstat.

Anm. 3. Betjäningsspersonalen åtnjuter, utöver den kontanta avlöningen, inkvartering och servis in natura samt erforderligt bränsle och lyse.

Stat
för Krigshögskolan.

	Antal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Summa kronor.
Överstelöjtnant, chef	1	O. 5	—
Kapten, adjutant, arvode	1	O. 3	—
Majorer, lärare	2	O. 4	—
Kaptener, lärare, arvoden	3	O. 3	—
Förste expeditionsvakt	1	Avd. B. 7	—
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 5	—
Löner resp. arvoden till ovanstående officerare, förslagsvis	—	—	59 304
Löner till ovanstående expeditionsvakter, förslagsvis	—	—	6 288
Biträdande adjutant, tillika redogörare, arvode	1	—	—
Till lärarna i tvångsämnena, arvoden efter ett till 990 timmar beräknat läsår å 14 kronor för varje timmes undervis- ningsskyldighet eller 14×990	—	—	13 860
Till lärarna i de valfria ämnena, arvoden efter ett till 960 tim- mar beräknat läsår å 10 kronor för varje timmes underv- isningsskyldighet eller 10×960	—	—	9 600
Lärare i ridning, arvode	1	—	960
Repetitörer, arvoden	—	—	1 200
Summa förslagsanslag kronor			91 212

Anm. 1. Innehavare av i staten uppförd regementsofficersbeställning skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten, som förordnas till adjutant eller lärare, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. Den vid truppförbandet därigenom ledigblivna lönen disponeras av vederbörande truppförbandschef för den närmast i tur till kaptensbefordran stående kompetente löjtnanten. Den sålunda ledigblivna löjtnantslönen disponeras för den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten och underlöjtnantslönen på samma sätt till eventuellt befintlig surnummerär underlöjtnant (fänrik).

Anm. 2. Beställningen såsom förste expeditionsvakt indrages vid nuvarande beställningshavarens avgång.

Anm. 3. Befattningen såsom biträdande adjutant m. m. skall, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal på övergångsstat.

Stat
för Artilleri- och ingenjörhögskolan.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Summa kronor.	
Överstelöjtnant, chef	1	O. 5	—	—
Kaptener (därav 1 adjutant och 4 lärare), arvoden	5	O. 3	—	—
Förste expeditionsvakt	1	Avd. B. 7	—	—
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 5	—	—
Lön resp. arvoden till ovanstående officerare, förslagsvis	—	—	47 505	—
Löner till ovanstående expeditionsvakter, förslagsvis	—	—	6 288	—
Redogörare för medels- och persedeluppbörden, arvode	1	—	2 610	—
Lärare i artilleri och tillämpad mekanik vid högre artillerikursen, arvode	1	—	2 460	—
Lärare i artilleri vid allmänna artillerikursen med undervisnings- skyldighet jämväl vid högre fortifikationskursen, arvode	1	—	1 740	—
Lärare i befästningskonst vid högre och allmänna fortifikations- kurserna, arvode	1	—	2 100	—
Lärare i förbindelselära och tillämpad mekanik vid högre fortifika- tionskursen med undervisningsskyldighet i befästningskonst med förbindelselära vid allmänna artillerikursen, arvode	1	—	1 470	—
Lärare i krigskonst vid högre artilleri- och fortifikationskurserna, arvode	1	—	1 050	—
Lärare i krigskonst vid allmänna artilleri- och fortifikationskurserna, arvode	1	—	1 650	—
Lärare i byggnadskonst och beskrivande geometri, arvode	1	—	1 380	—
Lärare i matematik, arvode	1	—	4 080	—
Lärare i fysik, arvode	1	—	2 640	—
Lärare i kemi, arvode	1	—	2 340	—
Till biträdande lärare och repetitörer, arvoden	—	—	4 000	—
Till skolchefens disposition för lärarearvoden	—	—	1 000	—
Laboratoriebiträde, arvode	1	—	2 340	—
Summa förslagsanslag kronor			84 653	—

- Anm. 1.* Chefen skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten, som förordnas till adjutant eller lärare, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. Den vid truppförbandet därigenom ledigblivna lönen disponeras av vederbörande truppförbandschef för den närmast i tur till kaptensbefordran stående kompetente löjtnanten; den sålunda ledigblivna löjtnantslönen disponeras för den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten och underlöjtnantslönen på samma sätt till eventuellt befintlig surnumerär underlöjtnant (fänrik).
- Anm. 2.* Beställningen såsom förste expeditionsvakt indrages vid nuvarande befattningshavarens avgång och ersättes med en expeditionsvakt.
- Anm. 3.* Arvodet till redogöraren för medels- och persedeluppbörden må icke utgå, därest för befattningens uppehållande förordnas officer eller underofficer på aktiv stat eller på övergångsstat.
- Anm. 4.* Därest laboratoriebiträdet i sådan egenskap åtnjuter tjänstebostad, skall han därför erlagga ersättning enligt de i 19 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade grunder.

**Stat
för Ridskolan.**

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Arvode. (Dag- avlönning.) Kronor.	Summa kronor.
Major, chef.	1	O. 4	—	—
Ryttmästare eller löjtnanter (därav 1 förste lärare, 1 lära- re, tillika adjutant, och 1 andre lärare), arvoden . .	3	O. 3 el. O. 2	—	—
Bataljonsveterinär	1	C. 8	—	—
Redogörare	1	Uo. 4	—	—
Löner resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställ- ningshavare, förslagsvis	—	—	—	34 768
Läkare, arvode	1	—	—	930
Förvaltare, förutom fri bostad och bränsle samt plante- ringsland, arvode	1	—	—	1 950
Förste lärare i ridning, arvode	1	—	—	1 800
Andre " " , arvode	1	—	—	1 350
Lärare i krigsvetenskap, arvode	1	—	—	1 200
Dagavlönning å 3 kronor pr dag åt två lönlösa kavalleri- officerare under 10 månader, förslagsvis	—	—	909	1 818
Maskinist, arvode	1	—	—	1 290
Hovslagarunderbefäl, dagtraktamente å 2 kronor i 365 dagar	1	—	—	730
Stallbetjante, förslagsvis	—	—	—	9 187
Beklädnadsersättning åt förvaltaren och 7 stallbetjante å 120 kronor	—	—	—	960
Summa förslagsanslag kronor				55 983

- Anm. 1.* Chefen skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Ryttmästare eller löjtnant, som förordnas till lärare eller adjutant, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörigt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. Den vid truppförbandet därigenom ledigblivna lönen disponeras av vederbörande truppförbandschef för den närmast i tur till ryttmästar-(löjtnants-)befordran stående kompetente löjtnanten (underlöjtnanten); den sålunda disponibla löjtnants-(underlöjtnants-)lönen disponeras för den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnummeräre underlöjtnanten eller fänriken).
- Anm. 2.* Arvodet till förvaltaren må icke utgå, därest för befattningens uppehållande förordnas underofficer på övergångsstat.

Stat
för Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
Överstelöjtnant, chef	1	O. 5	—	—
Kaptener, förste lärare, arvoden	3	O. 3	—	—
Löjtnant, adjutant, tillika bibliotekarie, arvode	1	O. 2	—	—
Lön resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställnings- havare, förslagsvis	—	—	—	37 524
Läkare, inbeordrad under högst 178 dagar	1	—	—	—
Redogörare, arvode	1	—	—	930
Förvaltare (inkvartering, vedbrand och lyse in natura), arvode	1	—	—	1 740
Väbel (d:o, d:o), arvode	1	—	—	1 740
Vapenhantverkare, inbeordrad under 153 dagar	1	—	—	—
Köksföreståndare, arvode	1	—	—	—
Förste lärare, inbeordrade under 156 dagar, arvoden	3	—	1 080	3 240
Andre lärare, " " 153 " , arvoden	5	—	540	2 700
Repetitörer " " 153 " , arvoden	7	—	200	1 400
Subalternofficerare " " 70 "	60	—	—	—
Kaptener " " 30 "	20	—	—	—
Majorer " " 30 "	10	—	—	—
Tjänstgöringstraktamenten åt adjutanten ävensom, efter ovan angivna respektive dagantal, åt vapenhantverkare, lärare, repetitörer och för utbildning kommenderade officerare, förslagsvis	—	—	—	61 384
Tjänstgöringstraktamenten åt officerare och underoffi- cerare vid övningsstrupp, förslagsvis	—	—	—	14 190
Summa förslagsanslag kronor				124 848

- Anm. 1. Chefen skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten eller löjtnant, som förordnas till förste lärare, resp. adjutant, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. Den vid truppförbandet därigenom ledigblivna lönen disponeras av vederbörande truppförbandschef för den närmast i tur till kaptens-(löjtnants-)befordran stående kompetente löjtnanten (underlöjtnanten); den sålunda ledigblivna löjtnants-(underlöjtnants-)lönen disponeras för den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnumeräre underlöjtnanten eller fänriken).
- Anm. 2. De i staten för lärarna och repetitörerna beräknade tjänstgöringstraktamentena — vari icke inräknas de under förekommande resdagar utgående traktamenten — skola, med iakttagande av att det för varje lärare eller repetitör angivna antalet dagar för år icke överskrides, till dem utgå enligt i vederbörlig författning gällande grunder under de tider, då de äro inkallade till tjänstgöring vid pågående skola eller för utförande av skjutförsök.
- Anm. 3. Läkaren åtnjuter under tjänstgöring vid skjutskolan ersättning från skolans anslag allenast under förutsättning, att ersättningen icke skall enligt särskilda bestämmelser utgå av andra anslagsmedel.
- Anm. 4. Befattningen såsom köksföreståndare skall, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Artilleriets skjutskola.

				An- tal.	Summa kronor.
Staben.					
Chef,	inbeordrad	under 49 dagar		1	—
Lärare, arvoden å 180 kronor,	inbeordrade	" 49 "		2	360
Adjutant, kapten,	inbeordrad	" 49 "		1	—
Adjutanter, löjtnanter,	inbeordrade	" 49 "		2	—
Redogörare,	inbeordrad	" 49 "		1	—
Läkare,	"	" 49 "		1	—
Veterinär,	"	" 49 "		1	—
Till skjutskolan beordrade officerare och underofficerare.					
Överstelöjtnanter och majorer,	inbeordrade	under 49 dagar		6	—
Kaptener och löjtnanter,	"	" 49 "		26	—
Sergeanter,	"	" 49 "		4	—
Instruktionsdivisionen.					
Major,	inbeordrad	under 49 dagar		1	—
Kaptener,	inbeordrade	" 49 "		5	—
Löjtnanter,	"	" 49 "		7	—
Styckjunkare,	"	" 49 "		2	—
Sergeanter,	"	" 49 "		15	—
Tyghantverkare,	"	" 49 "		2	—
Kompletteringsbatterier.					
Kaptener,	inbeordrade	under 8 dagar		2	—
Löjtnanter,	"	" 8 "		4	—
Styckjunkare,	"	" 8 "		2	—
Sergeanter,	"	" 8 "		2	—
Tjänstgöringstraktamenten enligt författningsenligt gällande grunder åt före- stående personal, förslagsvis				—	27 408
Summa förslagsanslag kronor					27 768

Anm. Läkare och veterinär åtnjuta under tjänstgöring vid skjutskolan ersättning från skolans anslag allenast under förutsättning, att ersättningen icke skall enligt särskilda bestämmelser utgå av andra anslagsmedel.

Bil. nr 15.

Stat
för Underofficersskolan m. m.

	Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlönings- reglemente	Summa kronor	
I. Underofficersskolan.				
Överstelöjtnant, chef	1	O. 5		
Adjutant, kapten, arvode	1	O. 3		
Kompanichefer, kaptener, arvoden	2	O. 3		
Avdelningschefer, löjtnanter, arvoden	6	O. 2		
Lön resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställnings- havare, förslagsvis	—	—	57 846	—
Bataljonsadjutant, arvode	1	—	—	—
Kompaniadjutanter, arvoden	2	—	—	—
Officer ur intendenturkåren, lärare, arvode	1	—	600	—
Officerare ur fortifikationen och trängen, tillfälligt beordrade lärare	2	—	—	—
Studierektor, arvode	1	—	9 500	—
Timlärare, arvoden	—	—	41 280	—
Tjänstgöringstraktamenten till ovanstående officerare ur forti- fikationen och trängen, förslagsvis	—	—	2 600	—
Säger för underofficersskolan, förslagsvis	—	—	111 826	—
II. Förberedande underofficersskolan.				
Kapten (ryttmästare), beordrad under 225 dagar	1	—	—	—
Subalternofficerare, beordrade " " "	9	—	—	—
Fanjunkare, " " " "	2	—	—	—
Sergeanter, " " " "	6	—	—	—
Tjänstgöringstraktamenten för ovanstående officerare och underofficerare, förslagsvis	—	—	29 520	—
Timlärare, arvoden	—	—	47 040	—
Säger för förberedande underofficersskolan, förslagsvis	—	—	76 560	—
Summa förslagsanslag kronor	—	—	188 386	—

Anm. 1. Chefen skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten eller löjtnant, som förordnas till adjutant, kompanichef eller avdelningschef, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. Den vid truppförbandet därigenom ledigblivna lönen disponeras av vederbörlig truppförbandschef för den närmast i tur till kaptens-(löjtnants-)befordran stående kompetente löjtnanten (underlöjtnanten); den sålunda ledigblivna löjtnants-(underlöjtnants-)lönen disponeras för den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnumeräre underlöjtnanten eller fänriken).

Anm. 2. Befattningarna såsom bataljonsadjutant och kompaniadjutant skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal på övergångsstat.

Stat
för Svea livgarde.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Vapenhantverkarvicekorpral . . .	1	Ma. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Vapenhantverkarsoldat	1	Ma. 1
Majorer	2	O. 4	Musikpersonal.		
Kaptener	10	O. 3	Musikdirektör av första graden .	1	O. 2
Löjtnanter	19	O. 2	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Underlöjtnanter och fänrikar . .	7	O. 1	Musiksergeanter	6	Uo. 2
Underofficerare.					
Fanjunkare	8	Uo. 3	Musikfurirer av första klassen .	4	Ma. 5
Sergeanter	18	Uo. 2	Musikfurirer av andra klassen .	3	Ma. 4
Manskap.					
Furirer av första klassen . . .	12	Ma. 5	Musikkorpraler	4	Ma. 3
Furirer av andra klassen . . .	25	Ma. 4	Musikvicekorpraler	4	Ma. 2
Korpraler	24	Ma. 3	Musikvolontärer	10	Ma. 1
Vicekorpraler	24	Ma. 2	Civilmilitär personal.		
Volontärer	37	Ma. 1	Regementsläkare	1	C. 11
Sjukvårdsfurir av första klassen	1	Ma. 5	Bataljonsläkare	1	C. 9
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2	Pensionerad personal.		
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1	Officer (expeditionsofficer), arvode	1	—
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2	Expeditionsunderofficerare, arvo-	2	—
Vapenhantverkarfurirer av andra	1	Ma. 4	den	1	—
klassen	2	Ma. 4	Vapenunderofficer, arvode . . .	1	—
Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3	Underofficer, biträde åt regements-	1	—
			intendenten, arvode		

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 542 346: —

Summa förslagsanslag kronor 542 346: —

¹⁾ Därav 1 avsedd för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

Anm. 1. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må sekundchefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Anm. 3. Befattningarna såsom expeditionsofficer, expeditionsofficer, vapenunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Göta livgarde.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Regementet.					
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—
Majorer	2	O. 4	Underofficer, förrädsförvaltare, arvode	1	—
Kaptener	6	O. 3			
Löjtnanter	7	O. 2			
Underlöjtnanter och fänrikar . .	3	O. 1			
Underofficerare.					
Fanjunkare	6	Uo. 3			
Sergeanter	9	Uo. 2			
Manskap.					
Furirer av första klassen . . .	10	Ma. 5	Stridsvagnsbataljonen.		
Furirer av andra klassen . . .	17	Ma. 4	Officerare.		
Korpraler	16	Ma. 3	Överstelöjtnant	1	O. 5
Vicekorpraler	16	Ma. 2	Kaptener, arvoden	2	O. 3
Volontärer	24	Ma. 1	Löjtnanter, arvoden	6	O. 2
Sjukvårdsfurir av andra klassen .	1	Ma. 4			
Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3	Underofficerare.		
Sjukvårdssoldat	1	Ma. 1	Fanjunkare	2	Uo. 3
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2	Sergeanter	4	Uo. 2
Vapenhantverkarfurirer av andra klassen	2	Ma. 4			
Vapenhantverkarvicekorpral . .	1	Ma. 2	Manskap.		
			Furirer av första klassen	3	Ma. 5
Civilmilitär personal.			Furirer av andra klassen	6	Ma. 4
Vapenhantverkare	1	C. 3	Korpraler	8	Ma. 3
Förrädsvaktmästare	1	C. 1	Vicekorpraler	8	Ma. 2
			Volontärer	12	Ma. 1
Pensionerad personal.			Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3
Expeditionsunderofficerare, arvo- den	2	—	Civilmilitär personal.		
Vapenunderofficerare, arvoden .	2	—	Verkmästare av andra klassen .	1	C. 4
			Pensionerad personal.		
			Förrädsunderofficer	1	—

Löner resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 385 923: —

Summa förslagsanslag kronor 385 923: —

Ann. 1. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må sekundchefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgrader. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Ann. 2. Överstelöjtnanten skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten eller löjtnant, som förordnas vid stridsvagnsbataljonen, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. Den vid truppförbandet därigenom ledigblivna lönen disponeras av vederbörande truppförbandschef för den närmast i tur till kaptens-(löjtnants)befordran stående kompetente löjtnanten (underlöjtnanten); den sålunda ledigblivna löjtnants-(underlöjtnants)-lönen disponeras för den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnummeräre underlöjtnanten eller fänriken).

- Anm. 3.* Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.
- Anm. 4.* Befattningar, som äro avsedda att uppehållas av pensionerad personal, skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat

för Livregementets grenadjärer, Livgrenadjärregementet, Upplands, Skaraborgs, Södermanlands, Jönköpings-Kalmar, Älvsborgs och Bohusläns regementen samt Norra skånska infanteriregementet.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Vapenhantverkarvicekorpral . . .	1	Ma. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Vapenhantverkarsoldat	1	Ma. 1
Majorer	2	O. 4			
Kaptener	10	O. 3	Musikpersonal.		
Löjtnanter	19	O. 2	Musikdirektör av första graden . .	1	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar . .	7	O. 1	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
			Musiksergeanter	4	Uo. 2
Underofficerare.					
Fanjunkare	8	Uo. 3	Musikfurirer av första klassen . .	3	Ma. 5
Sergeanter	18	Uo. 2	Musikfurirer av andra klassen . .	2	Ma. 4
			Musikkorpraler	2	Ma. 3
Manskap.					
Furirer av första klassen . . .	12	Ma. 5	Musikvicekorpraler	2	Ma. 2
Furirer av andra klassen . . .	25	Ma. 4	Musikvolontärer	6	Ma. 1
Korpraler	24	Ma. 3	Civilmilitär personal.		
Vicekorpraler	24	Ma. 2	Regementsläkare	1	C. 11
Volontärer	37	Ma. 1	Bataljonsläkare	1	C. 9
Sjukvårdsfurir av första klassen	1	Ma. 5	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3			
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2	Pensionerad personal.		
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1	Expeditionsunderofficerare, arvo-		
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2	den	2	—
Vapenhantverkarfurir av andra			Vapenunderofficer, arvode . . .	1	—
klassen	1	Ma. 4	Underofficer, biträde åt regements-		
Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3	intendenten, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen, förslagsvis kronor 488 322: —

Summa förslagsanslag kronor 488 322: —

- Anm. 1. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må vederbörande chef inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2. Förutom till det i staten upptagna manskapet må avlöning enligt gällande bestämmelser utgå till ännu kvarstående indelta korpraler och vicekorpraler.
- Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.
- Anm. 4. Befattningarna såsom expeditiönsunderofficer, vapenunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Kronobergs regemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Vapenhantverkarvicekorpral . .	1	Ma. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Vapenhantverkarsoldat	1	Ma. 1
Majorer	2	O. 4	Musikpersonal.		
Kaptener	13	O. 3	Musikdirektör av första graden .	1	O. 2
Löjtnanter	23	O. 2	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Underlöjtnanter och fänrikar . .	8	O. 1	Musiksergeanter	4	Uo. 2
Underofficerare.					
Fanjunkare	11	Uo. 3	Musikfurirer av första klassen .	3	Ma. 5
Sergeanter	23	Uo. 2	Musikfurirer av andra klassen .	2	Ma. 4
Manskap.					
Furirer av första klassen	17	Ma. 5	Musikkorpraler	2	Ma. 3
Furirer av andra klassen	35	Ma. 4	Musikvicekorpraler	2	Ma. 2
Korpraler	32	Ma. 3	Musikvolontärer	6	Ma. 1
Vicekorpraler	32	Ma. 2	Civilmilitär personal.		
Volontärer	52	Ma. 1	Regementsläkare	1	C. 11
Sjukvårdsfurir av första klassen	1	Ma. 5	Bataljonsläkare	2	C. 9
Sjukvårdsfurirer av andra klassen	2	Ma. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sjukvårdsvicekorpral	1	Ma. 2	Pensionerad personal.		
Sjukvårdssoldater	3	Ma. 1	Expeditionsunderofficerare, arvo- den	3	—
Hovslagarvicekorpraler	2	Ma. 2	Vapenunderofficerare, arvoden .	2	—
Vapenhantverkarfurirer av andra klassen	2	Ma. 4	Underofficerare, biträden åt rege- mentsintendenterna, arvoden .	2	—
Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3	Underofficer, förrådsförvaltare, ar- vode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 599 878:—

Summa förslagsanslag kronor 599 878:—

- Anm. 1.** I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må regementschefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2.** Förutom till det i staten upptagna manskapet må avlöning enligt gällande bestämmelser utgå till ännu kvarstående indelta korpraler och vicekorpraler.
- Anm. 3.** Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.
- Anm. 4.** Befattningarna såsom expeditonsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten och förrådsförvaltare skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat

för Dalregementet, Hälsinge, Hallands, Västerbottens och Värmlands regementen, Jämtlands fältjägarregemente, Södra skånska infanteriregementet och Västernorrlands regemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Vapenhantverkarkorporal	1	Ma. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Vapenhantverkarsoldat	1	Ma. 1
Major	1	O. 4			
Kaptener	9	O. 3	Musikpersonal.		
Löjtnanter	18	O. 2	Musikdirektör av första graden	1	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	6	O. 1	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Underofficerare.					
Fanjunkare	8	Uo. 3	Musiksergeanter	4	Uo. 2
Sergeanter	17	Uo. 2	Musikfurirer av första klassen	3	Ma. 5
Manskap.					
Furirer av första klassen	11	Ma. 5	Musikfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Furirer av andra klassen	23	Ma. 4	Musikkorporaler	2	Ma. 3
Korporaler	20	Ma. 3	Musikvicekorporaler	2	Ma. 2
Vicekorporaler	20	Ma. 2	Musikvolontärer	6	Ma. 1
Volontärer	34	Ma. 1	Civilmilitär personal.		
Sjukvårdsfurir av första klassen	1	Ma. 5	Regementsläkare	1	C. 11
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Bataljonsläkare	1	C. 9
Sjukvårdskorporal	1	Ma. 3	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sjukvårdsvicekorporal	1	Ma. 2	Förrädsvaktmästare	1	C. 1
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1	Pensionerad personal.¹⁾		
Hovslagarvicekorporal	1	Ma. 2	Expeditionsunderofficerare, arvo- den	2	—
Vapenhantverkarsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Vapenunderofficer, arvode	1	—
			Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen, förslagsvis kronor 461 482: —

Summa förslagsanslag kronor 461 482: —

¹⁾ Vid Södra skånska infanteriregementet skall finnas ytterligare en pensionerad underofficer, avsedd såsom förrädsförvaltare & Revingehed.

Anm. 1. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må regementschefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtagna erforderliga jämkningar i avseende & antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Förutom till det i staten upptagna manskapet må avlöning enligt gällande bestämmelser utgå till ännu kvarstående indelta korporaler och vicekorporaler.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnummerar underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen & löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Anm. 4. Befattningarna såsom expeditionssunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten samt förrädsförvaltare & Revingehed skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Norrbottens regemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Vapenhantverkarvicekorpral . .	1	Ma. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Vapenhantverkarsoldat	1	Ma. 1
Majorer	3	O. 4			
Kaptener	12	O. 3	Musikpersonal.¹⁾		
Löjtnanter	21	O. 2	Musikdirektör av första graden .	1	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar . .	8	O. 1	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Underofficerare.					
Fanjunkare	9	Uo. 3	Musiksergeanter	6	Uo. 2
Sergeanter	20	Uo. 2	Musikfurirer av första klassen .	4	Ma. 5
Manskaps.					
Furirer av första klassen	12	Ma. 5	Musikfurirer av andra klassen .	3	Ma. 4
Furirer av andra klassen	25	Ma. 4	Musikkorpraler	4	Ma. 3
Korpraler	28	Ma. 3	Musikvicekorpraler	4	Ma. 2
Vicekorpraler	28	Ma. 2	Musikvolontärer	10	Ma. 1
Volontärer	37	Ma. 1	Civilmilitär personal.		
Sjukvårdsfurir av första klassen	1	Ma. 5	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3	Pensionerad personal.		
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2	Expeditionsunderofficerare, arvo-	2	—
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1	den		
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2	Vapenunderofficer, arvode . . .	1	—
Vapenhantverkarfurir av andra	1	Ma. 4	Underofficer, biträde åt rege-	1	—
klassen	1	Ma. 3	mentsintendenten, arvode . . .		
Vapenhantverkarkorpral	1				

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 579 829:—

Summa förslagsanslag kronor 579 829:—

¹⁾ Avsedd för Bodens garnison.

Anm. 1. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må regementschefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Förutom till det i staten upptagna manskapet må avlöning enligt gällande bestämmelser utgå till ännu kvarstående indelta korpraler och vicekorpraler.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbesättning icke besättas till följd därav, att till befördran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befördran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fäurik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Anm. 4. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Majt icke annorlunda bestämmer, tillvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Gotlands infanterikår.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överstelöjtnant	1	O. 5	Vapenhantverkarkorporal	1	Ma. 3
Kaptener	6	O. 3	Vapenhantverkarsoldat	1	Ma. 1
Löjtnanter	9	O. 2	Musikpersonal.		
Underlöjtnanter och fänrikar	4	O. 1	Musikdirektör av första graden	1	O. 2
Underofficerare.					
Fanjunkare	5	Uo. 3	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Sergeanter	11	Uo. 2	Musiksergeanter	4	Uo. 2
Manskap.					
Furirer av första klassen	8	Ma. 5	Musikfurirer av första klassen	3	Ma. 5
Furirer av andra klassen	15	Ma. 4	Musikfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Korporaler	16	Ma. 3	Musikkorporaler	2	Ma. 3
Vicekorporaler	16	Ma. 2	Musikvicekorporaler	2	Ma. 2
Volontärer	23	Ma. 1	Musikvolontärer	6	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Civilmilitär personal.		
Sjukvårdskorporal	1	Ma. 3	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sjukvårdssoldat	1	Ma. 1	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Hovslagarvicekorporal	1	Ma. 2	Pensionerad personal.		
			Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
			Vapenunderofficer, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 272 874: —

Summa förslagsanslag kronor 272 874: —

Anm. 1. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må kårchefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente

Anm. 3. Befattningarna såsom expeditiönsunderofficer och vapenunderofficer skola, därest Kungl. Majt icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Livregementet till häst, Livregementets husarer och
Skånska kavalleriregementet.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			Musikpersonal.		
Överste	1	O. 6	Musikdirektör av andra graden	²)1	Uo. 3
Ryttmästare	7	O. 3	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Löjtnanter	13	O. 2	Musiksergeanter	³)2	Uo. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	5	O. 1	Musikfurir av första klassen	1	Ma. 5
Underofficerare.			Musikfurirer av andra klassen	³)2	Ma. 4
Fanjunkare	5	Uo. 3	Musikkorpral	1	Ma. 3
Sergeanter	9	Uo. 2	Musikvicekorpral	1	Ma. 2
Manskap.			Musikvolontärer	³)3	Ma. 1
Furirer av första klassen	5	Ma. 5	Civilmilitär personal.		
Furirer av andra klassen	18	Ma. 4	Bataljonsläkare	1	C. 9
Korpraler	23	Ma. 3	Bataljonsveterinär	1	C. 8
Volontärer	180	Ma. 1	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Pensionerad personal.		
Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Sjukvårdsryttare	2	Ma. 1	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Hovslagarfurir av andra klassen	¹)1	Ma. 4	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—
Hovslagarkorpraler	4	Ma. 3	Underofficer, furageuppbördsman m. m., arvode	1	—
Hovslagarryttare	4	Ma. 1			
Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen, förslagsvis kronor 396 383:—

Summa förslagsanslag kronor 396 383:—

¹) Vid Livregementet till häst skola finnas 2 hovslagarfurirer av andra klassen, varav den ene är avsedd för ridskolan.

²) Vid Livregementets husarer och Skånska kavalleriregementet skall icke finnas någon musikdirektör.

³) Vid vart och ett av Livregementets husarer och Skånska kavalleriregementet skall endast finnas 1 musiksergeant, 1 musikfurir av andra klassen och 2 musikvolontärer.

Anm. 1. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må vederbörande chef inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlö-
nande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Förutom till det i staten upptagna manskapet må avlöning enligt gällande bestämmelser utgå till ännu kvarstående indelta vicekorpraler.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörigt avlöningsreglemente.

Anm. 4. Befattningarna såsom expeditonsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten och furageuppbördsman skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Norrlands dragonregemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			Musikpersonal.		
Överste	1	O. 6	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Ryttmästare	8	O. 3	Musiksergeant	1	Uo. 2
Löjtnanter	15	O. 2	Musikfurir av första klassen	1	Ma. 5
Underlöjtnanter och fänrikar	6	O. 1	Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Underofficerare.			Musikkorporal	1	Ma. 3
Fanjunkare	6	Uo. 3	Musikvicekorporal	1	Ma. 2
Sergeanter	10	Uo. 2	Musikvolontärer	2	Ma. 1
Manskap.			Civilmilitär personal.		
Furirer av första klassen	6	Ma. 5	Bataljonsläkare	1	C. 9
Furirer av andra klassen	22	Ma. 4	Regementsveterinär	1	C. 9
Korporaler	29	Ma. 3	Vapenhantverkare	1	C. 3
Volontärer	225	Ma. 1	Pensionerad personal.		
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Sjukvårdskorporal	1	Ma. 3	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Sjukvårdsryttare	3	Ma. 1	Underofficer, biträde åt regements- inten-enten, arvode	1	—
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Underofficer, furageuppbördsman m. m., arvode	1	—
Hovslagarkorporaler	5	Ma. 3			
Hovslagarryttare	5	Ma. 1			
Vapenhantverkarkorporal	1	Ma. 3			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 474 612:—

Summa förslagsanslag kronor 474 612:—

Anm. 1. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må regementschefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller meniga.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Anm. 3. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regements-inten-enten och furageuppbördsman skola, därest Kungl Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat

för överstelöjtnanter och majorer vid kavalleriregementena.

		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			
Överstelöjtnanter		2	O. 5
Majorer		2	O. 4
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis			kronor 38 280: —
			Summa förslagsanslag kronor 38 280: —

Bil. nr 26.

Stat
för Svea, Vendes och Norrlands artilleriregementen.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Hovslagarfurir av andra klassen	³⁾ 1	Ma. 4
Överstelöjtnant	1	O. 5	Hovslagarkonstaplar	3	Ma. 3
Majorer	2	O. 4	Hovslagarartillerister	4	Ma. 1
Kaptener	11	O. 3	Hantverksfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Löjtnanter	18	O. 2	Hantverkskonstaplar	2	Ma. 3
Underlöjtnanter och fänrikar	8	O. 1	Hantverksartillerister	2	Ma. 1
Underofficerare.			Civilmilitär personal.		
Styckjunkare	8	Uo. 3	Regementsläkare	1	C. 11
Sergeanter	²⁾ 17	Uo. 2	Bataljonsläkare	1	C. 9
			Regementsveterinär	⁴⁾ 1	C. 9
			Bataljonsveterinär	1	C. 8
Manskap.			Pensionerad personal.		
Furirer av första klassen	²⁾ 13	Ma. 5	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Furirer av andra klassen	²⁾ 26	Ma. 4	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Konstaplar	36	Ma. 3	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—
Volontärer	105	Ma. 1	Underofficer, furageuppbördsman m. m., arvode	1	—
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4			
Sjukvårdskonstaplar	2	Ma. 3			
Sjukvårdsartillerister	3	Ma. 1			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen, förslagsvis kronor 525 147:—

Summa förslagsanslag kronor 525 147:—

¹⁾ Vid Vendes artilleriregemente skall finnas ytterligare 1 sergeant.

²⁾ Vid Vendes artilleriregemente skola finnas ytterligare 1 furir av första klassen och 1 furir av andra klassen.

³⁾ Vid Svea artilleriregemente skall finnas ytterligare 1 hovslagarfurir av andra klassen avsedd för generalstabens av kronan inlösta stalletablissemang.

⁴⁾ Vid Norrlands artilleriregemente skall icke finnas någon regementsveterinär.

Anm. 1. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må regementschefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Anm. 3. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten och furageuppbördsman skola, därest Kungl. Majt icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Göta artilleriregemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			Musikpersonal.		
Överste	1	O. 6	Musikdirektör av andra graden	1	Uo. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musikstyckjunkare	1	Uo. 3
Majorer	2	O. 4	Musiksergeanter	2	Uo. 2
Kaptener	11	O. 3	Musikfurir av första klassen	1	Ma. 5
Löjtnanter	18	O. 2	Musikfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Underlöjtnanter och fänrikar	8	O. 1	Musikkonstapel	1	Ma. 3
			Musikvicekonstapel	1	Ma. 2
			Musikvolontärer	3	Ma. 1
Underofficerare.			Civilmilitär personal.		
Styckjunkare	8	Uo. 3	Regementsläkare	1	C. 11
Sergeanter	17	Uo. 2	Bataljonsläkare	1	C. 9
			Regementsveterinär	1	C. 9
			Bataljonsveterinär	1	C. 8
Manskap.			Pensionerad personal.		
Furirer av första klassen	13	Ma. 5	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Furirer av andra klassen	26	Ma. 4	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Konstaplar	36	Ma. 3	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—
Volontärer	105	Ma. 1	Underofficer, furageuppbördsman m. m., arvode	1	—
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4			
Sjukvårdskonstaplar	2	Ma. 3			
Sjukvårdsartillerister	3	Ma. 1			
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Ma. 4			
Hovslagarkonstaplar	3	Ma. 3			
Hovslagarartillerister	4	Ma. 1			
Hantverksfurir av andra klassen	1	Ma. 4			
Hantverkskonstaplar	2	Ma. 3			
Hantverksartillerister	2	Ma. 1			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 552 037:—

Summa förslagsanslag kronor 552 037:—

Anm. 1. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må regementschefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Anm. 3. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten och furageuppbördsman skola, därest Kungl. Majt icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Gotlands artillerikår.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överstelöjtnant	1	O. 5	Konstaplar	14	Ma. 3
Kaptener	5	O. 3	Volontärer	71	Ma. 1
Löjtnanter	9	O. 2	Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Underlöjtnanter och fänrikar	3	O. 1	Sjukvårdskonstapel	1	Ma. 3
			Sjukvårdsartillerist	1	Ma. 1
			Hovslagarkonstapel	1	Ma. 3
			Hovslagarartillerist	1	Ma. 1
			Hantverksfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Underofficerare.					
Styckjunkare	3	Uo. 3	Hantverkskonstaplar	2	Ma. 3
Sergeanter	7	Uo. 2	Hantverksartillerister	2	Ma. 1
Manskap.					
Furirer av första klassen	5	Ma. 5	Pensionerad personal.		
Furirer av andra klassen	10	Ma. 4	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
			Vapenunderofficer, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 209 724: —

Summa förslagsanslag kronor 209 724: —

- Anm. 1.* I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må kårchefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskapsbeställningar vidtagna erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2.* Vid inträffande avgång i beställning inom hovslagarpersonalen skall frågan om återbesättning av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.
- Anm. 3.* Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.
- Anm. 4.* Befattningarna såsom expeditionsunderofficer och vapenunderofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat

för Bodens artilleriregemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Volontärer	105	Ma. 1
Överstelöjtnant	1	O. 5	Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Majorer	2	O. 4	Sjukvårdskonstaplar	2	Ma. 3
Kaptener	11	O. 3	Sjukvårdsartillerister	3	Ma. 1
Löjtnanter	18	O. 2	Hovslagarkonstapel	1	Ma. 3
Underlöjtnanter och fänrikar	8	O. 1	Hovslagarartillerist	1	Ma. 1
			Hantverksfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Underofficerare.					
Styckjunkare	8	Uo. 3	Hantverkskonstaplar	3	Ma. 3
Sergeanter	18	Uo. 2	Hantverksartillerister	3	Ma. 1
Manskap.					
Furirer av första klassen	13	Ma. 5	Pensionerad personal.		
Furirer av andra klassen	26	Ma. 4	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Konstaplar	30	Ma. 3	Vapenunderofficer, arvode	1	—
			Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 503 205:—

Summa förslagsanslag kronor 503 205:—

- Anm. 1.* I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må regementschefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskapsbeställningar vidtagna erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2.* Vid inträffande avgång i beställning inom hovslagarpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.
- Anm. 3.* Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.
- Anm. 4.* Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Smålands artilleriregemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Hantverkskonstaplar	4	Ma. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Hantverksartillerister	3	Ma. 1
Majorer	2	O. 4			
Kaptener	13	O. 3	Musikpersonal.		
Löjtnanter	22	O. 2	Musikdirektör av andra graden	1	Uo. 3
Underlöjtnanter och fänrikar	9	O. 1	Musikstyckjunkare	1	Uo. 3
			Musiksergeanter	2	Uo. 2
Underofficerare.					
Styckjunkare	10	Uo. 3	Musikfurir av första klassen	1	Ma. 5
Sergeanter	20	Uo. 2	Musikfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
			Musikkonstapel	1	Ma. 3
			Musikvicekonstapel	1	Ma. 2
			Musikvolontärer	3	Ma. 1
Manskap.					
Furirer av första klassen	13	Ma. 5	Civilmilitär personal.		
Furirer av andra klassen	26	Ma. 4	Regementsläkare	1	C. 11
Konstaplar	35	Ma. 3	Bataljonsläkare	1	C. 9
Volontärer	113	Ma. 1			
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Pensionerad personal.		
Sjukvårdskonstaplar	2	Ma. 3	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Sjukvårdsartillerister	2	Ma. 1	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—
Hovslagarkonstaplar	3	Ma. 3			
Hovslagarartillerister	4	Ma. 1			
Hantverksfurirer av andra klassen	2	Ma. 4			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 572 590:—
 Två arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid regementet, att utgå
 med belopp motsvarande lön det ena i 9:e lönegraden och det andra i 8:e
 lönegraden i löneplan C av avlöningsreglementet för officerare och under-
 officerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid
 försvarsväsendet, förslagsvis " 12 763:—

Summa förslagsanslag kronor 585 353:—

- Anm. 1.* I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må regementschefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2.* Vid inträffande avgång i beställning inom hovslagarpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.
- Anm. 3.* Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.
- Anm. 4.* Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Maj:ts icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.
- Anm. 5.* Arvodena för upprätthållande av veterinärvården må icke utgå, därest för veterinärvårdens uppehållande förordnas veterinär på övergångsstat.

Stat
Karlsborgs artilleriregemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Hantverkskonstaplar	3	Ma. 3
Överstelöjtnant eller major	1	O. 5 el. O. 4	Hantverksartillerister	2	Ma. 1
Kaptener, arvoden	8	O. 3	Musikpersonal. ¹⁾		
Löjtnanter, arvoden	20	O. 2	Musikdirektör av andra graden	1	Uo. 3
Underofficerare.			Musikstyckjunkare	1	Uo. 3
Styckjunkare	6	Uo. 3	Musiksergeanter	2	Uo. 2
Sergeanter	13	Uo. 2	Musikfurir av första klassen	1	Ma. 5
Manskap.			Musikfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Furirer av första klassen	8	Ma. 5	Musikkonstapel	1	Ma. 3
Furirer av andra klassen	15	Ma. 4	Musikvicekonstapel	1	Ma. 2
Konstaplar	24	Ma. 3	Musikvolontärer	3	Ma. 1
Volontärer	74	Ma. 1	Civil personal.		
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Garnisonspastor å Karlsborg	1	—
Sjukvårdskonstapel	1	Ma. 3	Pensionerad personal.		
Sjukvårdsartillerist	1	Ma. 1	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Hovslagarkonstapel	1	Ma. 3	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Hovslagarartillerist	1	Ma. 1	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—
Hantverksfurirer av andra klassen	2	Ma. 4			
Löner resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 364 704:—					
Avlöning till garnisonspastor " ²⁾ 3 000:—					
Arvode för upprätthållande av veterinärvården vid regementet, att utgå med belopp motsvarande lön i 8:e lönegraden i löneplan C av avlöningsregle- mentet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställnings- havare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet, förslagsvis " 6 006:—					
Summa förslagsanslag kronor 373 710:—					

¹⁾ Avsedd för Karlsborgs garnison.

²⁾ Därav 2 000 kronor i lön och 1 000 kronor i arvode.

- Anm. 1.** I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må regementschefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2.** Vid inträffande avgång i beställning inom hovslagarpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.
- Anm. 3.** De i staten uppförda regementsofficerarna skola vara underkastade transport till andra beställningar i innehavande grad inom armén. Kapten eller löjtnant, som förordnas vid Karlsborgs artilleriregemente, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. Den vid respektive truppförband därigenom ledigblivna lönen disponeras av vederbörande truppförbandschef för den närmast i tur till kaptens-(löjtnants-)befordran stående kompetente löjtnanten (underlöjtnanten); den sålunda ledigblivna löjtnants-(underlöjtnants-)lönen disponeras för den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnumeräre underlöjtnanten eller fänriken).
- Anm. 4.** Befattningarna såsom expeditonsunderofficer, vapenunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.
- Anm. 5.** Arvodet för upprätthållande av veterinärvården må icke utgå, därest för veterinärvårdens uppehållande förordnas veterinär på övergångsstat.

Stat
för Norrbottens artillerikår.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Major	1	O. 4	Konstaplar	10	Ma. 3
Kaptener	4	O. 3	Volontärer	20	Ma. 1
Löjtnanter	7	O. 2	Sjukvårskonstapel	1	Ma. 3
Underlöjtnanter och fänrikar	2	O. 1	Sjukvårdsartillerist	1	Ma. 1
			Hovslagarkonstapel	1	Ma. 3
			Hovslagarartillerist	1	Ma. 1
Underofficerare.					
Styckjunkare	2	Uo. 3	Pensionerad personal.		
Sergeanter	6	Uo. 2	Expeditionsunderofficer, tillika vapenunderofficer, arvode	1	—
Manskap.					
Furirer av första klassen	5	Ma. 5	Kasernunderofficer, tillika väbel, arvode	1	—
Furirer av andra klassen	9	Ma. 4			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 156 363: —

Summa förslagsanslag kronor 156 363: —

- Anm. 1.* I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må kårchefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2.* Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.
- Anm. 3.* Befattningarna såsom expeditionsunderofficer och kasernunderofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Artilleriets fabriker och tyganstalter.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Ordinarie personal.					
Fälttygmästare	1	O. 5	Tyg- eller fabrikskrivare	8	C. 3
Styresmän	3	O. 4	Tyghantverkare.	40	C. 3
Tygmästare av första klassen	1	O. 4	Fortmaskinister.	7	C. 3
D:o av andra klassen	2	O. 3			
Tyg- eller fabriksingenjörer	5	C. 12			
Tyg- eller fabriksförvaltare av första klassen	11	C. 7	Pensionerad personal.		
Departementsskrivare	2	C. 6	Officer, ledare för artilleridepar- tementets tekniska revision, ar- vode	1	—
Besiktningstruskmästare eller tyg- verkmästare	17	C. 6	Expeditionsunderofficerare, ar- voden	12	—
Verkmästare av första klassen	6	C. 6	Kontroll- och besiktningssunder- officerare, arvoden	2	—
Tygförvaltare av andra klassen	7	C. 5			
Verkmästare av andra klassen	2	C. 4			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 588 654: —

Arvoden å 2,040 kronor till fälttygmästaren och å 2,400 kronor till en var av

3 styresmän vid artilleriets fabriker » 9 240: —

Summa förslagsanslag kronor 597 894: —

Anm. 1. Innehavare av i staten uppförda ordinarie beställningar skola vara underkastade trans-
port till andra beställningar i innehavande grader eller tjänsteklasser inom armén.

Anm. 2. Befattningarna såsom ledare för artilleridepartementets tekniska revision, expeditions-
underofficer samt kontroll- och besiktningssunderofficer skola, därest Kungl. Maj:t
icke annorlunda bestämmer; tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat

för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid fortifikationen.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överstar	3	O. 6	Bataljonsveterinärer	3	C. 8
Överstelöjtnanter	4	O. 5	Fortifikationskassörer	8	C. 7
Majorer	8	O. 4	Departementsskrivare	1	C. 6
Kaptener	44	O. 3	Tygverkmästare	8	C. 6
Löjtnanter	52	O. 2	Vapenhantverkare	4	C. 3
Underlöjtnanter och fänrikar	22	O. 1	Tyghantverkare	20	C. 3
			Förrådsvaktmästare	4	C. 1
Underofficerare.					
Fanjunkare	31	Uo. 3	Civil personal.		
Sergeanter	60	Uo. 2	Expeditionsvakt vid fortifikations- stabens huvudstation	1	Avd. B. 5
Musikunderofficerare.					
Musikfanjunkare	1	Uo. 3	Pensionerad personal.		
Musiksergeant	1	Uo. 2	Bibliotekarie, arvode	1	—
Civilmilitär personal.					
Radioingenjör	1	C. 12	Expeditionsofficer, arvode	1	—
Regementsläkare	¹⁾ 1	C. 11	Expeditionsunderofficerare, ar- voden	7	—
Bataljonsläkare	2	C. 9	Underofficerare, biträden åt rege- mentsintendenterna, arvoden	4	—
			Tillsyningsmän, arvoden	2	—

Löner till ovanstående ordinarie militära och civilmilitära beställningshavare,
förlagsvis kronor 1 378 468:—
Lön till ovanstående ordinarie expeditionsvakt, förlagsvis " 2 988:—
Arvoden till 5 stabsofficerare av kaptens eller löjtnants grad à 600 kr. " 3 000:—
Summa förlagsanslag kronor 1 384 456:—

¹⁾ Ersättes vid inträffande avgång med bataljonsläkare.

Anm. 1. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Anm. 2. Befattningarna såsom bibliotekarie, expeditionsofficer, expeditionsofficer, biträde åt regementsintendenten och tillsyningsman skola, därest Kungl. Maj: icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Svea ingenjörkår.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av första klassen	7	Ma. 5	Vapenhantverkarsoldat	1	Ma. 1
Furirer av andra klassen	13	Ma. 4	Hantverksfurir av första klassen	1	Ma. 5
Korpraler	17	Ma. 3	Hantverksfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Vicekorpraler	17	Ma. 2	Hantverkskorpraler	3	Ma. 3
Volontärer	94	Ma. 1	Hantverksvicekorpraler	3	Ma. 2
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Hantverkssoldater	8	Ma. 1
Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3			
Sjukvårdsvicekorpral	1	Ma. 2	Musikmanskap.		
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1	Musikfurir av första klassen . .	1	Ma. 5
Hovslagarkorpral	1	Ma. 3	Musikfurir av andra klassen . .	1	Ma. 4
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2	Musikkorpral	1	Ma. 3
Hovslagarsoldater	2	Ma. 1	Musikvicekorpral	1	Ma. 2
Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3	Musikvolontärer	2	Ma. 1
Vapenhantverkarsvicekorpral . .	1	Ma. 2			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 148 824: —

Summa förslagsanslag kronor 148 824: —

Anm. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må kårchefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Bil. nr 36.

Stat
för Göta ingenjörkår.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av första klassen	6	Ma. 5	Hovslagarkorpral	1	Ma. 3
Furirer av andra klassen	12	Ma. 4	Hovslagarsoldat	1	Ma. 1
Korpraler	15	Ma. 3	Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3
Vicekorpraler	15	Ma. 2	Vapenhantverkarsvicekorpral . .	1	Ma. 2
Volontärer	83	Ma. 1	Vapenhantverkarsoldat	1	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Hantverksfurir av första klassen	1	Ma. 5
Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3	Hantverksfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Sjukvårdsvicekorpral	1	Ma. 2	Hantverkskorpraler	3	Ma. 3
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1	Hantverkavicekorpraler	3	Ma. 2
			Hantverkssoldater	8	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 128 040:—

Summa förslagsanslag kronor 128 040:—

Anm. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må kårchefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat
för Bodens ingenjörkår.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av första klassen	4	Ma. 5	Hovslagarkorpral	1	Ma. 3
Furirer av andra klassen	9	Ma. 4	Hovslagarsoldat	1	Ma. 1
Korpraler	13	Ma. 3	Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3
Vicekorpraler	12	Ma. 2	Vapenhantverkarvicekorpral	1	Ma. 2
Volontärer	66	Ma. 1	Vapenhantverkarsoldat	1	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Hantverksfurir av första klassen	1	Ma. 5
Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3	Hantverksfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Sjukvårdsvicekorpral	1	Ma. 2	Hantverkskorpraler	3	Ma. 3
Sjukvårdssoldat	1	Ma. 1	Hantverksvicekorpraler	3	Ma. 2
			Hantverkssoldater	8	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 105 360: —

Summa förslagsanslag kronor 105 360: —

Anm. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må kårchefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat
för Fälttelegrafkåren.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av första klassen	6	Ma. 5	Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Furirer av andra klassen	13	Ma. 4	Hovslagarsoldat	1	Ma. 1
Korpraler	18	Ma. 3	Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3
Vicekorpraler	17	Ma. 2	Vapenhantverkarvicekorpral . .	1	Ma. 2
Volontärer	95	Ma. 1	Vapenhantverkarsoldat	1	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Hantverksfurir av första klassen .	1	Ma. 5
Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3	Hantverksfurirer av andra klassen	3	Ma. 4
Sjukvårdsvicekorpral	1	Ma. 2	Hantverksskorpraler	6	Ma. 3
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1	Hantverksvicekorpraler	5	Ma. 2
Hovslagarkorpral	1	Ma. 3	Hantverkssoldater	12	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 151 056: —

Summa förslagsanslag kronor 151 056: —

Anm. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må kårchefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat

för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid trängen.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			Civilmilitär personal.		
Överste	1	O. 6	Regementsläkare	4	C. 11
Överstelöjtnanter	2	O. 5	Bataljonsläkare	4	C. 9
Majorer	3	O. 4	Bataljonsveterinärer	4	C. 8
Kaptener	19	O. 3	Hantverkare	16	C. 3
Löjtnanter	30	O. 2	Förrådsvaktmästare	4	C. 1
Underlöjtnanter och fänrikar	11	O. 1			
Underofficerare.			Pensionerad personal.		
Fanjunkare	19	Uo. 3	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Sergeanter	39	Uo. 2	Vapenunderofficerare, arvoden	4	—
Musikunderofficerare.			Underofficerare, biträden åt rege- mentsintendenterna, arvoden	4	—
Musikfanjunkare	1	Uo. 3	Underofficerare, furageuppbörds- män m. m., arvoden	4	—
Musiksergeant	1	Uo. 2			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 719 191:—

Summa förslagsanslag kronor 719 191:—

Anm. 1. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Anm. 2. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten och furageuppbördsman skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Svea, Göta och Norrlands trängkårer.

Manskap.	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Furirer av första klassen	5	Ma. 5	Volontärer	17	Ma. 1
Furirer av andra klassen	9	Ma. 4	Hovslagarkorpral	1	Ma. 3
Korpraler	11	Ma. 3	Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Vicekorpraler	11	Ma. 2	Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga
kårer, förslagsvis kronor 54 552: —

Summa förslagsanslag kronor 54 552: —

Anm. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må kårchefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat
för Skånska trängkåren.

Manskap.	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Musikmanskap.	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Furirer av första klassen	5	Ma. 5	Musikfurir av första klassen . .	1	Ma. 5
Furirer av andra klassen	9	Ma. 4	Musikfurir av andra klassen . .	1	Ma. 4
Korpraler	11	Ma. 3	Musikkorpral	1	Ma. 3
Vicekorpraler	11	Ma. 2	Musikvicekorpral	1	Ma. 2
Volontärer	17	Ma. 1	Musikvolontärer	2	Ma. 1
Hovslagarkorpral	1	Ma. 3			
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2			
Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 60 624: —

Summa förslagsanslag kronor 60 624: —

Anm. I den mån så betingas av gällande anställningskontrakt, må kårchefen inom ramen för det i staten upptagna sammanlagda antalet manskaps- och musikmanskapsbeställningar vidtaga erforderliga jämkningar i avseende å antalet beställningar i de särskilda manskapsgraderna. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lagre grad eller menige.

Stat
för Intendenturkåren.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överstar	2	O. 6	Civilmilitär personal.		
Överstelöjtnanter	5	O. 5			
Majorer	8	O. 4	Departementsskrivare	2	C. 6
Kaptener	62	O. 3	Civil personal.		
Löjtnanter	9	O. 2			
Underofficerare.			Expeditionsvakt vid intendentur- staben	1	Avd. B. 5
Förvaltare	53	Uo. 4	Pensionerad personal.		
Fanjunkare	5	Uo. 3			
Sergeanter	10	Uo. 2	Expeditionsofficerare, arvoden .	2	—
Manskap.			Expeditionsunderofficerare, arvo- den	7	—
Furirer av första klassen	11	Ma. 5			
Furirer av andra klassen	11	Ma. 4			

Löner till ovanstående ordinarie militära och civilmilitära beställningshavare, förslagsvis	kronor	961 027:—
Lön till ovanstående ordinarie expeditionsvakt, förslagsvis	»	2 988:—
Tjänstgöringstraktamenten till sådana intendents- eller förvaltaraspiranter, som avlagt intendents- eller förvaltarexamen, under tjänstgöring utom eget truppförbands förläggningssort, förslagsvis	»	28 500:—
Dagarvoden till officerare och underofficerare, vilka, utan att uppbära lön & intendenturkårens stat eller vara berättigade till tjänstgöringstrakta- mente, förordnas att uppehålla befattning vid nämnda kår, förslagsvis	»	15 000:—
Summa förslagsanslag kronor		1 007 515:—

Anm. Befattningarna såsom expeditionsofficer och expeditionsunderofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för garnisonssjukhuset i Stockholm.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
I. Avlöningar m. m.				
<i>Ordinarie beställningshavare.</i>				
Överläkare, regementsläkare	2	C. 11	—	—
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, för- slagsvis kronor	—	—	—	19 080
Arvode till chefläkaren	—	—	—	1 170
<i>Övrig personal.</i>				
Överläkare vid avdelningen för hud- och könssjukdomar, tillika föreståndare för polikliniken för nämnda sjuk- domar, arvode	1	—	—	4 650
Underläkare, förutom fri bostad med möbler och säng- servis, bränsle och lyse samt kost, arvoden	2	—	3 480	6 960
Underläkare, d.o. d.o	3	—	3 270	9 810
Läkare vid polikliniken för öron-, näs- och halssjukdo- mar, arvode	1	—	—	3 480
Föreståndare för tandpolikliniken, arvode	1	—	—	2 910
Läkare vid ögonpolikliniken, arvode	1	—	—	2 340
Sjukhusintendent, arvode	1	—	—	—
Förrådsförvaltare, tillika biträde åt intendenten, arvode	1	—	—	1) 2 440
Apoteksföreståndare, arvode	1	—	—	8 100
Biträdande apotekare, arvode	1	—	—	5 400
Obducent, arvode	1	—	—	1 170
Röntgenföreståndare, arvode	1	—	—	3 480
Sjukgymnast, arvode	1	—	—	1 050
Sjukhuspredikant, arvode	1	—	—	600
Juridiskt biträde, arvode	1	—	—	360
Husmoder, förutom fri bostad med möbler och säng- servis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvode	1	—	—	1 290
3 tillägg å arvodet å 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.				
Översköterskor, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvoden	8	—	1 050	8 400
3 tillägg å arvodet å 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.				
Undersköterskor, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvoden	8	—	480	3 840
Kvinnliga sjukhusbiträden, förutom fri kost, arvoden	8	—	1) 815	6 520
Köksföreståndare, arvode	1	—	—	1) 2 440
Överkokerska, förutom fri bostad med möbler och säng- servis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvode	1	—	—	900
2 tillägg å arvodet å 100 kronor, att utgå, det ena efter 5 års och det andra efter 10 års väl vitsordad tjänst.				
Kokerska, förutom fri bostad med möbler och säng- servis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvode	1	—	—	600
Transport	—	—	—	76 740

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
Transport	—	—	—	76 740
Köksbiträden, förutom fri bostad med möbler och säng- servis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvoden	4	—	450	1 800
Sjukhusväbel, förutom fri bostad med bränsle och lyse, arvode	1	—	—	1 740
Baderska, förutom fri kost, arvode	1	—	—	²⁾ 815
Städerskor, förutom fri bostad med möbler och säng- servis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvoden	2	—	450	900
Tvättförestånderska, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvode	1	—	—	870
2 tillägg å arvodet å 100 kronor, att utgå, det ena efter 5 års och det andra efter 10 års väl vitsordad tjänst.	5	—	²⁾ 815	4 075
Tvättbiträden, förutom fri kost, arvoden	1	—	—	²⁾ 815
Sömmerska, förutom fri kost, arvode	1	—	—	—
Maskinist, förutom fri bostad med bränsle och lyse, arvode	1	—	—	1 740
Eldare, arvoden	2	—	1 650	3 300
Automobilförare, förutom fri bostad med bränsle och lyse, arvode	1	—	—	2 100
Gårdsvaktmästare, tillika snickare, förutom fri bostad med bränsle och lyse, arvode	1	—	—	1 470
Gårdsvaktmästare, tillika trädgårdsmästare, arvode	1	—	—	1 920
Apoteksbiträde, förutom fri kost, arvode	1	—	—	²⁾ 815
Portvakt, förutom fri bostad med bränsle och lyse, arvode	1	—	—	1 410
Till arvode åt extra personal jämlikt § 25 reglementet för sjukhuset	—	—	—	3 500
Till vikariatersättning under sjukdom	—	—	—	600
För beredande av tjänstledighet åt sjukhusets personal	—	—	—	7 400
Sjukvård och underhåll åt sjuk personal	—	—	—	500
Säger för övrig personal, högst kronor	—	—	—	112 510
II. Arvodestillägg.				
Arvodestillägg å 360 kronor (= 120 × 3) åt 1 husmoder och 8 översköterskor (360 × 9) kronor	—	—	—	3 240: —
Arvodestillägg å 200 kronor (= 100 × 2) åt 1 över- kokerska och 1 tvättförestånderska (200 × 2) kronor	—	—	—	400: —
eller tillhopa kronor 3 640: —,	—	—	—	—
varav beräknas förslagsvis hälften eller	—	—	—	1 820
Summa förslagsanslag kronor				134 580

¹⁾ Därav 700 kronor i ersättning för bostad med bränsle och lyse.

²⁾ " 365 " i hyresbidrag.

Anm. 1. Befattningen såsom sjukhusintendent skall, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda be-
stämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Anm. 2. Arvoden till undersköterskor utgå endast, för såvitt dessa platser icke beklädas av
sjuksköterskeelever från Röda korset.

Anm. 3. Därest fri bostad tillhandahålles apoteksföreståndaren, skall han därför erlägga ersätt-
ning enligt de i 19 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt
civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade
grunder.

- Anm. 4.* Om samtliga underläkarbefattningar ej äro besatta, må av därigenom uppkommande besparing förhöjt arvode av Kungl. Maj:t tilldelas tjänstgörande underläkare.
- Anm. 5.* I fråga om rätt för husmoder eller översköterska att för tillträdande av arvodes-tillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring skall i tillämpliga delar gälla vad i 6 och 7 §§ i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet är stadgat i fråga om uppflyttning till högre löneklass.
- Anm. 6.* Därest fri bostad med bränsle och lyse beredes förrådsförvaltaren och köksföreståndaren, skall, så länge denna förmån kvarstår, ersättning för bostad med bränsle och lyse ej till dem utgå.

Stat
för garnisonssjukhuset å Karlsborg.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
I. Avlöningar m. m.				
<i>Ordinarie beställningshavare.</i>				
Regementsläkare för Karlsborgs garnison och garnisonssjukhus	1	C. 11	—	—
Bataljonsläkare " " " "	1	C. 9	—	—
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslags- vis kronor	—	—	—	15 804
<i>Övrig personal.</i>				
Sjukhusväbel, förutom fri bostad med bränsle och lyse, arvode	1	—	—	1 740
Översköterskor, förutom fri bostad med möbler och säng- servis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvoden	2	—	1 050	2 100
3 tillägg å arvodet å 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.	—	—	—	—
Kokerska (föreståndarinna för köket), förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvode	1	—	—	480
Köksbiträde, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvode	1	—	—	360
Gårdskarlar* och eldare, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvode	1	—	—	1 050
För beredande av tjänstledighet åt sjukhusets personal samt till vikariatsersättning under sjukdom	—	—	—	360
Säger för övrig personal, högst kronor	—	—	—	6 090
II. Arvodestillägg.				
Arvodestillägg å 360 kronor (=120×3) åt 2 översköterskor eller tillhopa 720 kronor, varav beräknas förslagsvis hälften eller	—	—	—	360
Summa förslagsanslag kronor	—	—	—	22 254

* Avsedd även för renhållning, vedhuggning och vedbärning.

Anm. I fråga om rätt för översköterska att för tillträdande av arvodestillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring skall i tillämpliga delar gälla vad i 6 och 7 §§ i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet är stadgat i fråga om uppflyttning till högre löneklass.

Stat
för garnisonssjukhuset i Boden.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enheta- kostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
I. Arvoden m. m.				
Sjukhusintendent, förutom fri bostad med bränsle och lyse	1	—	—	3 180 —
Husmoder, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	1 290 —
3 tillägg å arvodet å 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.				
Översköterskor (därav 1 operationssköterska och 1 röntgen- sköterska), förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	2	—	1 170 —	2 340 —
3 tillägg å arvodet å 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.				
Översköterskor (därav 8 avdelningssköterskor, 1 poliklinik- sköterska och 1 barnmorska), förutom fri bostad med möb- ler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	10	—	1 050 —	10 500 —
3 tillägg å arvodet å 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.				
Undersköterskor (därav 1 biträdande barnmorska), förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	8	—	480 —	3 840 —
Kvinnliga sjukhusbiträden, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	8	—	450 —	3 600 —
Förrådsförvaltare, tillika biträde åt intendenten	1	—	—	¹⁾ 2 440 —
Sjukhusväbel	1	—	—	¹⁾ 2 440 —
Köksförestånderska, tillika överkokerska, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	1 050 —
2 tillägg å arvodet å 100 kronor, att utgå, det ena efter 5 års och det andra efter 10 års väl vitsordad tjänst.				
Kokerska, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	600 —
Köksbiträden, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	3	—	450 —	1 350 —
Baderskor, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	2	—	450 —	900 —
Städerskor, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	2	—	450 —	900 —
Tvättförestånderska, förutom fri bostad med möbler och säng- servis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	870 —
2 tillägg å arvodet å 100 kronor, att utgå, det ena efter 5 års och det andra efter 10 års väl vitsordad tjänst.				
Tvättbiträden	6	—	²⁾ 815 —	4 890 —
Sömmerska	1	—	—	²⁾ 815 —
Maskinist, förutom fri bostad med bränsle och lyse	1	—	—	3 000 —
Eldare, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	2	—	1 500 —	3 000 —
Transport	—	—	—	47 005 —

¹⁾ Därav 700 kronor i ersättning för bostad med bränsle och lyse.

²⁾ " 365 " " " " " " " " " " " "

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
Transport	—	—	—	47 005
Trädgårdsmästare, förutom fri bostad med bränsle och lyse	1	—	—	2 400
Automobilförare, förutom fri bostad med bränsle och lyse	1	—	—	2 100
Portvakt, tillika gårdskar, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	1 050
Till arvoden åt extra personal	—	—	—	7 100
Till vikariatsersättning under sjukdom	—	—	—	600
För beredande av tjänstledighet åt sjukhusets personal	—	—	—	6 400
För utbildning av sjuksköterskeelever	—	—	—	3 600
Sjukvård och underhåll åt sjuk personal	—	—	—	500
Säger för arvoden m. m., högst kronor	—	—	—	70 755
II. Arvodestillägg.				
Arvodestillägg å 360 kronor (= 120 × 3) åt 1 husmoder och 12 översköterskor (= 360 × 13) kronor				4 680:—
Arvodestillägg å 200 kronor (= 100 × 2) åt 1 köks- förestånderska (överkokerska) och 1 tvättföre- stånderska (200 × 2) kronor				400:—
eller tillhopa kronor 5 080:—				
varav beräknas förslagsvis hälften eller				2 540
Summa förslagsanslag kronor	—	—	—	73 295

- Anm. 1.* I fråga om rätt för husmoder eller översköterska att för tillträddande av arvodestillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring skall i tillämpliga delar gälla vad i 6 och 7 §§ i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet är stadgat i fråga om uppflyttning till högre löneklass.
- Anm. 2.* Utöver arvoden utgå kallortstillägg enligt de i 12 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade grunder.
- Anm. 3.* Det ankommer på maskinisten eller endera av eldarna att enligt kommandantens i Boden bestämmande tjänstgöra såsom biträdande automobilförare.
- Anm. 4.* Trädgårdsmästaren är skyldig att jämväl i mån av behov tillhandagå truppförbanden och övriga militära anstalter i Boden med råd och upplysningar i trädgårdsärenden.
- Anm. 5.* Från posten »för utbildning av sjuksköterskeelever» må till sjuksköterskeelever utgå rese- och traktamentsersättning enligt de för ordinarie sjuksköterskor vid armén gällande grunder under de på grund av utbildningen erforderliga resor mellan Boden och Umeå ävensom för elevernas vid garnisonssjukhuset i Boden resor till och från hospitalen i Östersund och Piteå samt sanatorierna i Sandträsk och Piteå.

Stat
för arméns sjuksköterskekår.

	Antal.	Enhetskostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
Sjuksköterskor, utom fri bostad med möbler, bränsle och lyse samt kost, tvätt och fria resor	39	1 050 —	40 950 —
3 tillägg å arvodet å 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.	—	— —	10 500 —
För anställande av extra sjuksköterskor	—	— —	5 400 —
Ersättning till sjuksköterskeelever för bostad med bränsle och lyse	—	— —	56 850 —
Säger högst kronor	—	— —	7 020 —
Arvodestillägg å 360 kronor (= 120 × 3) åt 39 sjuksköterskor eller tillhopa 14,040 kronor, varav beräknas förslagsvis hälften eller	—	— —	63 870 —
Summa förslagsanslag kronor	—	— —	

- Anm. 1.* Sjuksköterska åtnjuter utöver arvodet kallortstillägg enligt de i 12 § i avlösningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade grunder.
- Anm. 2.* I fråga om rätt för sjuksköterska att för tillträdande av arvodestillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring skall i tillämpliga delar gälla vad i 6 och 7 §§ i avlösningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet är stadgat ifråga om uppflyttning till högre löneklass.
- Anm. 3.* Det i staten uppförda beloppet för anställande av extra sjuksköterskor disponeras av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse i och för anställande av extra sjuksköterskor dels såsom vikarier för de ordinarie sjuksköterskorna under semester och sjukdom, dels ock för att stå till förfogande vid tillfallen, då sjukligheten kräver ökad sjukvårdspersonal, eller vid större förläggning av trupp till ett annat truppförbands etablissemang m. m.
- Anm. 4.* Det i staten uppförda beloppet för »ersättning till sjuksköterskeelever för bostad med bränsle och lyse» disponeras av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse för beredande av dylik ersättning med i ett för allt 30 kronor för månad till elev, åt vilken bostad icke kan beredas i vederbörligt sjukhus eller eljest i kronans byggnad.

Stat
för polispersonalen i Boden och Å Karlsborg.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
I Boden.			Å Karlsborg.		
Poliskommissarie	1	C. 6	Överkonstapel	1	C. 3
Överkonstaplar	5	C. 3	Konstaplar	2	C. 2
Konstaplar	18	C. 2			
Extra konstaplar	6	—			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 109 044: —

Arvoden till 6 extra konstaplar till belopp motsvarande lön i 1:a lönegraden
i löneplan C av avlöningsreglementet för officerare och underofficerare
samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvars-
väsendet, förslagsvis " 19 800: —

Till polispersonalens i Boden resor och till dess tillfälliga förstärkning, högst " 600: —

Summa förslagsanslag kronor 129 444: —

Anm. 1. Extra konstapel åtnjuter utöver arvodet kallortstillägg enligt de i 12 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade grunder.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i konstapelbeställning Å Karlsborg skall en dylik beställning indragas.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.			B. Arvoden till vissa icke-ordinarie befattningshavare m. fl. ersättningar.				Summa kronor.
	köks-föreståndare.	furage-uppbörds-män.	övr.ig personal.	maskinister.	eldare.	kökerskor och köksbiträden.	övr.ig personal.	
Tillsyningsmannen vid landstormsförrådet nr 12 B	—	—	—	—	—	—	60	60
Tillsyningsmannen vid Senoren	—	—	—	—	—	—	30	30
Kronobergs regemente	348	—	—	1) 2 832	1) 1 992	2) 1 152	—	11 322
Tillsyningsmannen vid Kronobergshed	144	144	—	2 550	1 500	660	—	234
Hallands regemente	348	144	—	2 550	1 920	660	—	5 622
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen å övningsfältet vid Halmstad	—	—	—	—	—	—	50	50
Norra skånska infanteriregementet	348	144	—	2 550	1 710	3) 768	—	7 302
Södra skånska infanteriregementet	348	144	—	2 940	1 782	4) 1 080	—	7 794
Skånska kavalleriregementet	282	348	—	2 550	1 920	1 080	—	6 810
Tillsyningsmän för vissa byggnader å Ljungbyhed	—	—	—	—	2 340	1 290	—	468
Tillsyningsman å övningsfältet vid Bulltofta	—	—	—	—	—	—	300	300
Vendes artilleriregemente	282	282	—	2 550	1 710	660	—	9 918
För uppbörden och redovisningen vid Råbelöv	—	—	348	2 550	—	660	—	348
Vaktaren vid Råbelövs kruthus	—	—	—	—	—	—	468	468
Tillsyningsman för skogen å Rinkaby skjutfält	—	—	—	—	—	—	300	300
Tillsyningsman vid Rinkaby skjutfält och byggnader	—	—	—	—	—	—	582	582
Vaktaren vid etablissemangst. å s. k. Blekedammen	—	—	—	—	—	—	348	348
Smålands artilleriregemente	282	282	—	2 550	5) 2 136	660	—	5 910
Förvaltaren vid Skillingaryds skjutfält	—	—	—	—	—	—	1 410	1 410
Skånska trängkåren	210	210	—	2 550	6) 2 130	660	—	5 760
Västra arméfördelningen.								
Till juridiskt biträde vid arméfördelningen	—	—	—	—	—	—	348	348
Vissa arvoden att utbetalas från arméfördelningens stab	—	—	—	—	—	—	96	96
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen å övningsfältet vid Skövde	—	—	—	—	—	—	300	300
Tillsyningsmannen öfver kronans byggnader å Karlstens fästning	—	—	468	—	—	—	—	468

¹⁾ Därav 282 kr. i ersättning för bostad, bränsle och lyse.

2) " 492 " " " " " " " " " " .

§) „ 108 „ „ „ „ „ „ „

4) " 420 " " " " "

b) " 426 " " " " " " "

[illegible]

¹⁾ Därav 848 kr. i ersättning för bostad, bränsle och lyse.

²) „ 588 ” ” ” ” ” ” ” .

8. " 890 " " " " " " " " " "

4) " 426 " " " " " " " " "

5) " 500 " " " " " " " " " " " "

مندانتسکاپت ۱ بدن .

[illegible]

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.			B. Arvoden till vissa icke-ordinarie befattningshavare m. fl. ersättningar.				Summa kronor.
	köksföreståndare.	fursage- upp- börds- män.	övrig personal.	maskinister.	eldare.	kokerskor och köksbiträden.	övrig personal.	
Artilleriets fabriker och tyg-anstalter samt kontrollpersonal.								
Fyra kontrollofficerare å 1,200 kronor			4 800					4 800
Tre kontrollbiträden (underof- ficerare) å 750 kronor . . .			2 250					2 250
Ledaren av arbetena vid artilleriets huvudlaboratorium . . .			468					468
Vaktaren vid kruthuset å Ridön, med skyldighet att där hålla båt . . .							582	582
Tygofficern vid Stockholms tygstation . . .			600					600
Portvakten vid Stockholms tyg- station, huvudingången, för- utom fri bostad, lyse och vedbrand . . .							348	348
Portvakten vid d.o., ingången Sibyllegatan 4, förutom fri bostad, lyse och vedbrand . .							348	348
Arbetsofficern vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori . . .			1 200					1 200
Besiktningsofficern vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori . .			1 020					1 020
Skottställningsofficern vid d.o Skottställningsunderofficern vid d.o . . .			1 020					1 020
Läkaren vid d.o . . .			750					750
Arbetsofficern vid ammuni- tionsfabriken å Marieberg . .							930	930
Besiktningsofficern vid d.o . .			1 200					1 200
Läkaren vid d.o . . .			600					600
Vaktaren vid de till Karlsborgs fästning hörande kruthusen . .			720					720
Arbetsofficern vid ammuni- tionsfabriken å Karlsborg . .							1 500	1 500
Besiktningsofficern vid d.o . .			1 500					1 500
Styresmannen vid Åkers krut- bruk (representationskostna- der) . . .			600					600
Arbetsofficern vid Åkers krut- bruk . . .			870					870
Läkaren vid d.o . . .			1 200					1 200
Besiktningsofficern vid d.o, därest för befattningen avses underofficer . . .							870	870
Remontdepåernas personal . .			750					750
Arvoden och expenser m. m. åt landstormsområdesbefäl- havare och landstormsförråds- förvaltare . . .							57 000	57 000
Summa kronor							181 600	181 600

Beräkning
av ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.
för budgetåret 1927—1928.

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater för:			
Generalitetet, staber m. m.			
Generalitetet	183 000	—	
Arméfördelningsstaber, militärbefäl och inspektioner	197 464	—	
Generalstaben	488 536	—	
Artilleristaben	127 260	—	
Kommendantskapet i Boden	66 282	—	
Rullföringsbefälhavare med biträden	458 670	—	
Bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater	182 970	—	1 704 182
Undervisningsverken.			
Krigsskolan	183 501	—	
Krigshögskolan	91 212	—	
Artilleri- och ingenjörhögskolan	84 653	—	
Ridskolan	55 983	50	
Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet	124 848	—	
Artilleriets skjutskola	27 768	—	
Underofficersskolan m. m.	188 386	—	756 351 50
Truppförbanden m. m.			
Infanteriet.			
Svea livgarde	542 346	—	
Göta "	385 923	—	
Livregementets grenadjärer	500 466	—	
Livgrenadjärregementet	500 466	—	
Upplands regemente	500 466	—	
Skaraborgs regemente	476 178	—	
Södermanlands "	488 321	—	
Kronobergs "	599 878	—	
Jönköpings-Kalmar regemente	464 033	—	
Dalregementet	457 254	—	
Hälsinge regemente	457 254	—	
Älvsborgs "	500 466	—	
Hallands "	445 979	—	
Bohusläns "	488 321	—	
Norrbottnens "	579 829	—	
Västerbottnens "	468 528	—	
Värmlands "	468 528	—	
Jämtlands fältjägarregemente	479 803	—	
Norra skånska infanteriregementet	476 178	—	
Södra "	445 979	—	
Västernorrlands regemente	468 528	—	
Gotlands infanterikår	272 874	—	10 467 598
Transport	—	—	12 928 181 50

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
Transport	—	12 928 131 50	—
<i>Kavalleriet.</i>			
Livregementet till häst	420 744	—	—
Livregementets husarer	380 568	—	—
Skånska kavalleriregementet	387 837	—	—
Norrlands dragonregemente	474 612	—	—
Överstelöjtnanter och majorer vid kavalleriregemen- tena	38 280	1 702 041	—
<i>Artilleriet.</i>			
Svea artilleriregemente	542 037	—	—
Göta "	552 037	—	—
Vendes "	500 427	—	—
Norrlands "	532 977	—	—
Gotlands artillerikår	209 724	—	—
Bodens artilleriregemente	503 205	—	—
Smålands "	585 353	—	—
Karlsborgs "	373 710	—	—
Norrbottnens artillerikår	156 363	—	—
Artilleriets fabriker och tyganstalter	597 894	4 553 727	—
<i>Fortifikationen och ingenjörtrupperna.</i>			
Officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid fortifikationen	1 384 456	—	—
Svea ingenjörkår	148 824	—	—
Göta "	128 040	—	—
Bodens "	105 360	—	—
Fälttelegrafkåren	151 056	1 917 736	—
<i>Trängen.</i>			
Officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid trängen	719 191	—	—
Svea trängkår	54 552	—	—
Göta "	54 552	—	—
Norrlands trängkår	54 552	—	—
Skånska trängkåren	60 624	943 471	—
<i>Intendenturen.</i>			
Intendenturkåren	—	1 007 515	—
<i>Garnisonssjukhusen m. m.</i>			
Garnisonssjukhuset i Stockholm	134 580	—	—
" å Karlsborg	22 254	—	—
" i Boden	73 295	—	—
Arméns sjuksköterskekår	63 870	293 999	—
<i>Polispersonalen.</i>			
Polispersonalen i Boden och Karlsborg	—	129 444	—
B. Kallortstillägg, förslagsvis			59 350 —
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa truppförband			5 000 —
D. Felräkningspenningar, förslagsvis			17 700 —
E. Arvoden å 50 öre pr dag åt sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenter, förslagsvis			9 500 —
F. Hyresbidrag å 225 kronor åt förslagsvis 150 furirer			33 750 —
Transport			23 601 364 50

		Summa kronor.	
Transport		23 601 364	50
G. Anställningspenningar å 50 kronor åt förslagsvis 1 100 volontärer	55 000	—	
H. Dagavlönning och dagavlönningstillägg åt indelt manskap, förslagsvis	137 000	—	
I. Kostnader för musikelever	12 450	—	
J. Gottgörelse för tjänstehästar, förslagsvis	148 000	—	
K. Stipendier å 2 000 kronor för underlättande av officersrekryteringen i Boden	16 000	—	
L. Ekiperingshjälp, förslagsvis	68 550	—	
M. Vissa arvoden m. m.	727 121	—	
N. Oförutsedda utgifter m. m.	30 000	—	
Summa kronor		24 795 485	50
Tillkommer avlöning till det nu befintliga manskapet, i vad numerären överstiger den i förestående stater upptagna kadern, för den tid och i den utsträck- ning detta manskap beräknas komma att kvarstå i tjänst under senare halvåret 1927		776 360	—
Tillkommer beräknad avlöning för tiden 1 juli—31 december 1927 för det antal besatta officers- och underofficers- samt motsvarande beställningar vid armén, som finnas utöver det i förestående stater upptagna antalet beställ- ningar		2 238 330	—
Tillkommer beräknade kostnader för tiden 1 juli—31 december 1927 för nu ut- gående arvoden, vilka utesluts i den under rubrik »M. Vissa arvoden m. m.» intagna förteckningen		45 000	—
Tillhopa kronor		27 855 175	50
Avgår beräknad ersättning för tjänstebostäder kronor	700 000:—		
Avgår för beräknade vakanser i manskapsgraden »	186 600:—		
Avgår för beräknad ersättning från respektive landsting till vissa militära sjukhus »	70 000:—	956 600	—
Återstå kronor		26 898 575	50

eller i avrundat tal 26 900 000 kronor.

Beräkning

av ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal & övergångsstat vid armén
för budgetåret 1927—1928.

	Antal beställningar				Antal beställningar		
	enligt nuva- rande stater.	enligt före- slagna stater.	över- taliga (effek- tiva el- ler va- kanta).		enligt nuva- rande stater.	enligt före- slagna stater.	över- taliga (effek- tiva el- ler va- kanta).
Militär personal.				Civilmilitär personal.			
Officerare.				Generalfältläkare	1	1	—
Generaler	12	10	2	Överfältläkare, överfält- veterinär	2	2	—
Kommandant och lik- ställda	3	7	—	Fältläkare	6	4	2
Överstar	52	41	11	Tyg- o. fabriksingenjörer	5	5	—
Överstelöjtnanter och lik- ställda	65	53	12	Radioingenjör	1	1	—
Majorer	108	93	15	Regementsläkare	48	35	13
Kaptener (ryttmästare)	662	523	139	Fältveterinärer	6	4	2
Löjtnanter	907	707	200	Bataljonsläkare	52	41	11
Underlöjtnanter och fän- rikar	331	250	81	Regementsveterinärer	11	6	5
Underofficerare.				Bataljonsveterinärer	24	15	9
Förvaltare	77	54	23	Tyg- och fabriksförvaltare 1. klassen	11	11	—
Fanjunkare (styckjunkare)	497	314	183	Fortifikationskassörer	11	8	3
Sergeanter	972	662	310	Departementsskrivare	14	5	9
Musikunderofficerare.				Besiktningssrustmästare	18	17	1
Musikdirektörer och fan- junkare (styckjunkare)	48	55	165	Tygverkmästare	8	8	—
Sergeanter	274	102		Verkmästare 1. klassen	6	6	—
				Poliskommissarie	1	1	—
				Tygförvaltare 2. klassen	7	7	—
				Verkmästare 2. klassen	2	2	—
				Tyg- och fabrikskrivare	8	8	—
				Tyghantverkare	64	60	4
				Hantverkare	23	16	7
				Vapenhantverkare	40	30	10
				Fortmaskinister	7	7	—
				Polisöverkonstaplar	6	6	—
				Poliskonstaplar	20	20	—
				Förrädsvaktmästare	38	31	7

Löner till innehavare av förestående beställningar, vilka frivilligt
övergått eller beräknas frivilligt övergå till övergångsstaten:

under första övergångsperioden kr. 1 063 282: —
" andra " " 487 743: — 1 551 025: —

Löner till innehavare av förestående beställningar, vilka tvångsvis
överförs eller beräknas bliva tvångsvis överförda till över-
gångsstaten:

under första övergångsperioden kr. 2 459 752: —
" andra " " 1 481 745: — 3 941 497: —

Summa kronor 5 492 522: —

eller i avrundat tal 5 500 000 kronor.

Stat

för officerare och underofficerare å reservstat vid armén.

	Antal.	Enhetskostnad. Lön. Kronor.	Summa kronor.
Officerare.			
Generalspersoner	2	7 440	14 880
Överstar i högre löneklassen	2	6 360	12 720
Överstar i lägre löneklassen	5	5 940	29 700
Majorer	29	4 800	139 200
Kompaniofficerare i högsta löneklassen	24	2 820	67 680
Kompaniofficerare i mellersta löneklassen	42	2 220	93 240
Kompaniofficerare i lägsta löneklassen	48	1 620	77 760
Underofficerare.			
Underofficerare i högre löneklassen	55	1 560	85 800
Underofficerare i lägre löneklassen	65	1 260	81 900
Summa kronor	—	—	602 880

- Anm. 1. Därest förhållandena sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t vidtaga jämkning i antalet löntagare inom de olika löneklasserna, dock att statens lönesumma för varje grad härigenom icke må överskridas.
- Anm. 2. Årliga avlöningstillägg utgå till kompaniofficer i mellersta löneklassen efter uppnådd 43 års ålder med 360 kronor, till kompaniofficer i lägsta löneklassen efter uppnådd 37 års ålder med 360 kronor och efter uppnådd 43 års ålder med ytterligare 360 kronor samt till underofficer i lägre löneklassen efter uppnådd 42 års ålder med 180 kronor.
- Anm. 3. Under tjänstgöring utom bostadsorten utgår tjänstgöringstraktamente enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Stat
för fältläkarkårens reservstat.

	Antal.	Enhetskostnad. Lön. Kronor.		Summa kronor.	
Fältläkare	2	5 940	—	11 880	—
Regementsläkare	12	4 800	—	57 600	—
Bataljonsläkare	6	2 820	—	16 920	—
Summa kronor	—	—	—	86 400	—

Anm. Under tjänstgöring utom bostadsorten utgår tjänstgöringstraktamente enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Beräkning
av de värnpliktigas vid armén tjänstgöringsdagar
för budgetåret 1927—1928.

	T j ä n s t g ö r i n g s d a g a r			
	med penningbidrag		med penningtillskott	
	å 0,50 kr.	å 1 kr.	å 0,25 kr.	å 0,50 kr.
Linjen.				
Infanteriet	2 919 000	20 900	—	73 000
Kavalleriet	166 800	4 800	—	—
Artilleriet	587 100	15 900	—	—
Ingenjörtrupperna	206 900	4 900	—	—
Trängtrupperna	185 800	2 400	4 000	—
Intendenturtrupperna	52 900	800	1 200	—
Studenter och likställda	281 000	315 800	20 600	3 500
Säger för linjen	4 399 500	365 500	25 800	76 500
Icke vapenföra och ersättningsreserven	1 125 000	—	—	—
Summa tjänstgöringsdagar	5 524 500	365 500	25 800	76 500
	5 890 000			

Beräkning
av ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m.
för budgetåret 1927—1928.

	Kronor.
I. Kasernutredning.	
Tjänstgöringsdagar för manskap:	
för fast anställt manskap 2 785 000 dagar	
» värnpliktiga (bil. 53) . 5 890 000 »	
Säger 8 675 000 dagar à 0,07 kr.	607 250: —
II. Förplägnadsutredning.	
Tjänstgöringsdagar för manskap:	
för fast anställt manskap 2 785 000 dagar	
» värnpliktiga (bil. 53) . 5 890 000 »	
Säger 8 675 000 dagar à 0,05 kr. 433 750: —	
Underhållsdagar för hästar (bil. nr 58):	
vid staber m. fl. 70 500 dagar	
» infanteriet 240 525 »	
» kavalleriet 1 165 349 »	
» artilleriet 899 383 »	
» ingenjörtrupperna . . . 109 021 »	
» trängen 108 292 »	
» intendenturtrupperna . 2 430 »	
för ackordhästar(intendents- departementet) 7 000 »	
Säger 2 602 500 dagar à 0,01 kr. 26 025: —	459 775: —
III. Intendenturfordon	250 000: —
IV. Skidmateriel	65 000: —
V. Pionjär- och signalmateriel	90 000: —
Säger kr. 1 472 025: —	
eller i avrundat tal	1 472 000 —

Bil. nr 56.

Beräkning
av ordinarie reservationsanslaget till remontering för budgetåret 1927—1928.

	Kronor.	Summa kronor.
Utgifter.		
Inköp av remonter.		
410 remonter å 1 100 kronor	451 000 —	
Transport-, rese- och diverse kostnader.		
410 remonter å 187 kronor 50 öre	76 875 —	
Omkostnader vid depåerna	15 600 —	
Å depå störtade remonter.		
10 remonter å 1 287 kronor 50 öre	12 875 —	
Summa kronor	556 350 —	
Inkomster.		
Ersättning för utrangerade stamhästar.		
Ett beräknat belopp av kronor 100 000: —	— —	
Ersättning för till tjänstehästar uttagna stamhästar		
10 under tiden 1 juli 1927—30 juni 1928 uttagna hästar å 1 600 kronor 16 000: —	116 000 —	
Återstod kronor	440 350 —	
eller i avrundat tal	— —	440 000 —

Bil. nr 57.

**Beräkning
av underhållsdagar för stam- och lejda hästar, remonter m. fl.
för budgetåret 1927—1928.**

	Under- hålls- dagar.	Summa underhålls- dagar.
A. Stamhästar.		
Staber m. fl.	47 600	
Infanteriet	201 600	
Kavalleriet	1 118 804	
Artilleriet	755 000	
Ingenjörtrupperna	70 700	
Trängen	85 400	
Intendenturtrupperna	1 100	2 280 204
B. Lejda hästar.		
Infanteriet	6 464	
Kavalleriet	1 600	
Artilleriet	44 862	
Ingenjörtrupperna	15 620	
Intendenturtrupperna	225	68 771
C. Ackordhästar.		
Infanteriet	27 561	
Artilleriet	89 896	
Ingenjörtrupperna	21 936	
Trängen	22 127	
Intendenturtrupperna	1 105	
Intendentsdepartementet	7 000	169 625
D. Remonter.		
Vid truppförbanden	18 000	18 000
Vid remontdepåerna	188 000	
E. Egna tjänstehästar.		
Staber m. fl.	22 900	
Infanteriet	4 900	
Kavalleriet	35 000	
Artilleriet	3 100	65 900
Summa underhållsdagar	—	2 602 500

¹⁾ Endast vid beräkning av »Titel VII, Veterinärvård» under sjukvårdsanslaget.

Bil. nr 58.

Beräkning

av ordinarie förslagsanslaget till furagering för budgetåret 1927—1928.

	Underhålls- dagar.	Summa underhålls- dagar.	Säger kronor.	Summa kronor.
Staber m. fl.				
Stamhästar	47 600			
Egna tjänstehästar	22 900	70 500		
Truppförbanden.				
Infanteriet.				
Stamhästar	201 600			
Lejda hästar	6 464			
Ackordhästar	27 561			
Egna tjänstehästar	4 900	240 525		
Kavalleriet.				
Stamhästar	1 118 804			
Lejda hästar	1 600			
Egna tjänstehästar	35 000			
Ersättningsremonter	9 945	1 165 349		
Artilleriet.				
Stamhästar	755 000			
Lejda hästar	44 862			
Ackordhästar	89 896			
Egna tjänstehästar	3 100			
Ersättningsremonter	6 525	899 383		
Ingenjörtrupperna.				
Stamhästar	70 700			
Lejda hästar	15 620			
Ackordhästar	21 936			
Ersättningsremonter	765	109 021		
Trängen.				
Stamhästar	85 400			
Ackordhästar	22 127			
Ersättningsremonter	765	108 292		
Intendenturtrupperna.				
Stamhästar	1 100			
Lejda hästar	225			
Ackordhästar	1 105	2 430	2 525 000	
Arméförvaltningens intendentsdepartement.				
Lejda hästar	—	7 000		
Summa underhållsdagar å 1 krona 50 öre	—	2 602 500	3 903 750	—
Remontdepåerna.				
400 under budgetåret 1926—1927 inköpta re- monter å 327 kronor	—	—	130 800	—
		Säger kr.	4 034 550	—
eller i avrundat tal			—	4 035 000

Beräkning
av ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar för budgetåret 1927—1928.

		Kronor.
I. Hästlega.		
Utgifter.		
Hästlega i 68 771 dagar (bil. nr 57) à 5 kr.	343 855:—	
Inköp av 218 ackordhästar à 600 kr.	130 800:—	
Utackordering av 3 540 ackordhästar à 15 kr.	53 100:—	
Gottgörelse för hästlega enligt särskild föreskrift, förslagsvis	10 000:—	
Säger för utgifter	537 755:—	
Inkomster.		
Försäljning av 109 ackordhästar à 100 kr.	10 900:—	
Ackordavgifter för 3 540 ackordhästar à 20 kr.	70 800:—	81 700:—
Återstår att av riksdagen beviljas kr.	456 055:—	
II. Befälsövningar	115 000:—	
III. Vinterövningar	261 000:—	
IV. Truppförbandens övriga övningar	872 709:—	
V. Frivilliga övningar med landstormen	50 000:—	
Säger kronor	1 754 764:—	
eller i avrundat tal		1 755 000

Bil. nr 60.

Beräkning
av ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m.
för budgetåret 1927—1928.

		Kronor.
I. Sjukvård i allmänhet.		
Tjänstgöringsdagar för manskap:		
för fast anställt manskap	2 785 000 dagar	
» värnpliktiga (bil. nr 53)	5 890 000 »	
	Säger 8 675 000 dagar å 0,035 kr.	303 625:—
II. Sanatorievård åt personal vid armén		60 000:—
III. Tandvård		30 000:—
IV. Ögonsjukvård och annan specialsjukvård		35 000:—
V. Läkarvård m. m. enligt § 23 i officersavlöningsreglementet .		40 000:—
VI. Underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. vid garnisons sjukhusen		50 000:—
VII. Arméns bakteriologiska laboratorium		2 000:—
VIII. Veterinärvård.		
Underhållsdagar för hästar:		
vid staber m. fl. (bil. nr 58)	70 500 dagar	
» infanteriet	240 525 »	
» kavalleriet	1 165 349 »	
» artilleriet	899 383 »	
» ingenjörtrupperna	109 021 »	
» trängen	108 292 »	
» intendenturtrupperna	2 430 »	
för ackordhästar (intendentsdep.)	7 000 »	
» remonter (å depåerna) (bil. nr 57)	188 000 »	
	Säger 2 790 500 dagar å 0,048 kr.	133 944:—
	Säger kr.	654 569:—
eller i avrundat tal kr.		655 000:—

Stat
för Marinförvaltningen
för budgetåret 1927—1928.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Artilleriavdelningen.					
Kemist	1	C. 12	Förste revisor	1	B. 26
Expeditionsunderofficer (pensione- rad underofficer)	1	—	Kamrerare	1	B. 24
			Sekreterare	1	B. 21
Torpedavdelningen.					
Expeditionsunderofficer (pensione- rad underofficer)	1	—	Aktuarie och registrator	1	B. 21
			Marinkassör	1	B. 21
Minavdelningen.					
Expeditionsunderofficer (pensione- rad underofficer)	1	—	Notarie	1	B. 21
			Revisorer	2	B. 21
Fortifikationsavdelningen.					
Chef	1	—	Revisor och bokhållare	1	B. 21
			Förste expeditionsvakt	1	B. 7
Intendentavdelningen.					
Expeditionsunderofficer (pensione- rad underofficer)	1	—	Expeditionsvakter	2	B. 5
			Kontorsbiträden	4	B. 4
Civilavdelningen.					
Marinöverkommissarie	1	A. 1	Advokatfiskal, som tillika för- rättar advokatfiskalsgöromålen vid Stockholms station	1	—
Amiralitetsråd	1	B. 30			
			<i>Å övergångsstat.</i>		
			Artilleriavdelningen.		
			Andre kemist	1	C. 9
			Civilavdelningen.		
			Sekreterare	2	B. 24
			Notarie, revisorer	3	B. 21
			Expeditionsvakter	2	B. 5

Löner till ovanstående kemist och andre kemist, förslagsvis	kronor	18 000: —
Löner till ovanstående övrig ordinarie personal, förslagsvis	"	159 700: —
Arvode till chefen för fortifikationsavdelningen	"	1 170: —
Arvoden till expeditionsunderofficerare	"	—: —
Vikariatsersättningar, förslagsvis	"	2 500: —
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. (härin ingår arvode till advokatfiskalen med 4 000 kronor)	"	79 000: —
Summa förslagsanslag kronor		260 370: —

Anm. För pensionerade underofficerare avsedda befattningar skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal å övergångsstat.

Stat
för flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår
 för budgetåret 1927—1928.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörande avlösningsreglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörande avlösningsreglemente.
Officerskåren.			Sjömanskåren.		
Flaggmän	5	O. 8	Flaggkorpraler	50	Mm. 3
Kommendörer	7	O. 6	Korpraler och högbåtsmän	¹⁾ 1 064	Mm. 2
Kommendörkapten av 1. graden	17	O. 5	Meniga	1 700	Mm. 1
Kommendörkapten av 2. graden	18	O. 4	Meniga under 5 månader	135	Mm. 1
Kaptener	111	O. 3	Skeppsgossekåren.²⁾		
Löjtnanter	100	O. 2	Skeppsgossar i 3. årskursen	135	—
Underlöjtnanter och fänrikar	46	O. 1	Skeppsgossar i 2. årskursen	145	—
Underofficerskåren.			Skeppsgossar i 1. årskursen	170	—
Förnadsförvaltare	17	Uo. 4			
Flaggunderofficerare	155	Uo. 3			
Underofficerare av 2. graden	346	Uo. 2			
Underofficerare av 3. graden	300	Uo. 1			

Löner till ovanstående beställningshavare, förslagsvis	kronor 7 467 234:—
Arvode till beställningshavare, som förordnas att samtidigt uppehålla befälhavande amirals- och stationsbefälhavarambetena i Karlskroha	3 480:—
Arvode till varvschefen i Karlskrona	1 800:—
Arvode till varvschefen i Stockholm	900:—
Anställningspenning för förslagsvis 525 man	26 250:—
Lönetillägg åt korpraler, riktare, förslagsvis	20 000:—
Hysesbidrag åt manskap, förslagsvis 160 man à 225 kr.	36 000:—
Inkvarteringsersättning till manskap, förslagsvis	22 500:—
Dagavlönning till 135 skeppsgossar à 0,35 kronor under 7 månader	10 017:—
Dagavlönning till 145 skeppsgossar à 0,25 kronor under 12 månader	13 234:—
Dagavlönning till 170 skeppsgossar à 0,15 kronor under 12 månader	9 307:—
Ordningssmannaarvoden åt skeppsgossar	730:—

Summa förslagsanslag kronor 7 611 452:—

¹⁾ Därav högst 150 högbåtsmän.

²⁾ Under tiden 1 juli—30 september 1927 må sammanlagda antalet skeppsgossar utgöra 345.

Anm. 1. I mån av avgång, på grund av befordran eller eljest, bland underofficerare av 3. graden skall antalet flaggkorpraler utökas med avgången motsvarande antal.

Anm. 2. För högbåtsmän avsedda beställningar skola hållas vakanta, i den mån övertalig personal (underofficerare av 3. graden, kockar och hovmästare, korpraler med underofficers av 3. graden löneförmåner samt poliser) tages i anspråk för bestridande av för högbåtsmän avsedda befattningar.

Anm. 3. Vid vakanser inom korpralsgraden, utöver i anm. 2 nämnda, må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal meniga.

Anm. 4. Vid vakanser inom sjömanskåren må skeppsgossekåren ökas med ett vakanserna motsvarande antal nummer, dock högst 100.

Stat

för kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl.

för budgetåret 1927—1928.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerskåren.					
Chef	1	O. 8	Manskap.¹⁾		
Överstar	2	O. 6	Flaggkorpraler	11	Mm. 3
Överstelöjtnanter	4	O. 5	Korpraler	212	Mm. 2
Majorer	7	O. 4	Meniga	352	Mm. 1
Kaptener	32	O. 3			
Löjtnanter	34	O. 2	Musikpersonal.		
Underlöjtnanter och fänrikar	16	O. 1	Musikflaggjunkare	2	Uo. 3
Underofficerskåren.			Pensionerad personal.		
Förrådsförvaltare	6	Uo. 4	Underofficerare	10	—
Flaggunderofficerare	26	Uo. 3			
Underofficerare av 2. graden	63	Uo. 2			
Underofficerare av 3. graden	49	Uo. 1			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 1 551 850:—
 Anställningspenning för förslagsvis 175 man » 8 750:—
 Hyresbidrag åt manskap, förslagsvis » 11 250:—
 Arvoden till pensionerade underofficerare » —:—

Summa förslagsanslag kronor 1 571 850:—

¹⁾ Under tiden 1 juli—31 oktober 1927 må antalet korpraler utgöra 250 och antalet meniga 390.

Anm. 1. I mån av avgång, på grund av befordran eller eljes, bland underofficerare av 3. graden skall antalet flaggkorpraler utökas med avgången motsvarande antal.

Anm. 2. Vid vakanser inom korpralsgraden må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal meniga.

Anm. 3. För pensionerade underofficerare avsedda befattningar skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal å övergångsstat.

Bil. nr 64.

Stat

för mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl.

för budgetåret 1927—1928.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Mariningenjörkåren.			Poliskåren.		
Marinöverdirektör	1	—	(Arvoden enligt § 36 i officersavlönings- reglementet till:)		
Marindirektörer av 1. graden	2	C. 14	Överkonstaplar, tillika tjänst- görande såsom poliskommis- sarier	2	C. 4
Marindirektörer av 2. graden	3	C. 13	Överkonstaplar	2	C. 3
Mariningenjörer av 1. graden, 1. löneklassen	9	C. 12	Konstaplar	9	C. 2
Mariningenjörer av 1. graden, 2. löneklassen	5	C. 10	Extra konstaplar	3	—
Mariningenjörer av 2. graden	6	C. 9			
Extra mariningenjörer	3	—	<i>Å övergångsstat.</i>		
Specialingenjörer av 1. graden	4	C. 13	Överkonstaplar	2	C. 3
Specialingenjörer av 2. graden	8	C. 12	Konstaplar	18	C. 2
Specialingenjörer av 3. graden	4	C. 10			
Mariningenjörsstipendiater	3	—			
Marinintendenturkåren.			Musikpersonal.		
Marinöverintendent	1	O. 6	Musikdirektörer	2	O. 2
Förste marinintendenter, 1. löne- klassen	2	O. 5			
Förste marinintendenter, 2. löne- klassen	5	O. 4	Civil personal.		
Marinintendenter av 1. graden	28	O. 3	Expeditionsvakter vid Karlskrona station	3	B. 5
Marinintendenter av 2. graden	14	O. 2	Expeditionsvakter vid Stockholms station	2	B. 5
Marinunderintendenter	6	O. 1	Advokatfiskal vid Karlskrona sta- tion	1	—
Marinläkarkåren.			<i>Å övergångsstat.</i>		
Marinöverläkare	1	C. 15	Expeditionsvakt vid Karlskrona station	1	B. 5
Förste marinläkare	3	C. 13	Expeditionsvakter vid Stockholms station	2	B. 5
Marinläkare av 1. graden	6	C. 10			
Marinläkare av 2. graden	16	—	Pensionerad personal.		
Marinläkarstipendiater	8	—	Underofficerare	29	—
Ecklesiastikstaten.					
Amiralitetspastorer	2	—			
Amiralitetspredikanter	2	—			
Klockare	2	—			
Kyrkvaktare	1	—			
<i>Å övergångsstat.</i>					
Amiralitetspredikant	1	—			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare vid mariningenjörkåren, marinintendenturkåren och marinläkarkåren, förslagsvis	kronor	824 000:—
Arvoden till ovanstående överkonstaplar och konstaplar, förslagsvis	"	124 154:—
Löner till ovanstående ordinarie expeditionsvakter, förslagsvis	"	22 608:—
Löner till ovanstående musikdirektörer	"	8 604:—
Arvode till marinöverdirektören	"	16 000:—
Arvoden enl. löneplan C, löneklass 14 till 3 extra mariningenjörer, förslagsvis	"	16 362:—

Transport kronor 1 011 728:—

	Transport kronor 1 011 728:—	
Lönefyllnad till specialingenjör av 2 eller 3. graden, som förestår torped-verkstaden i Karlskrona	”	480:—
Lönefyllnad till specialingenjör av 3. graden, verkstadsingenjör vid flottans station i Karlskrona	”	480:—
Arvoden till 3 mariningenjörsstipendiater à 1,740 kronor	”	5 220:—
Arvoden till 2 marinläkare av 1. graden, sjukhusläkare, à 1,170 kronor	”	2 340:—
Arvode till 1 röntgenläkare vid flottans sjukhus i Karlskrona	”	2 300:—
Två arvoden à 1,170 kronor för verkställande av ögonundersökningar och ögonbehandling	”	2 340:—
Ersättning för verkställande av ögonundersökningar av sjöofficerare och sjökadetter	”	1 500:—
Arvoden à 2,700 kronor till 16 marinläkare av 2. graden	”	43 200:—
Arvodesförhöjning à 300 kronor till 16 marinläkare av 2. graden	”	4 800:—
Arvoden till 8 marinläkarstipendiater à 1,410 kronor	”	11 280:—
Dagarvoden à 12 kronor till marinläkare av 2. graden och marinläkarstipendiater samt marinläkarstipendiater över stat under tjänstgöring i land, förslagsvis högst	”	20 000:—
Ekiperingshjälp vid första anställning till marinläkarstipendiat över stat, förslagsvis högst	”	5 000:—
Avlöning till 1 amiralitetspastor vid flottans station i Karlskrona	”	2 000:—
Avlöning till 1 amiralitetspastor vid flottans station i Stockholm	”	1 860:—
Avlöning till 2 amiralitetspredikanter vid flottans station i Karlskrona	”	2 400:—
Avlöning till 1 amiralitetspredikant vid flottans station i Stockholm	”	1 410:—
Avlöning till klockaren vid amiralitetsförsamlingen i Karlskrona	”	600:—
Avlöning till klockaren vid Skeppsholms församling	”	720:—
Arvode 150 kronor samt ersättning för mistad bostadsförmån 350 kronor till 1 kyrkvaktare vid amiralitetsförsamlingen i Karlskrona	”	500:—
Arvoden till extra konstaplar i Karlskrona, löneplan C, lönegrad 1, förslagsvis	”	5 604:—
Arvode till extra konstapel i Stockholm, löneplan C, lönegrad 1, förslagsvis	”	3 144:—
Vikariatsersättning åt polispersonal, förslagsvis	”	2 000:—
Arvode till 1 advokatfiskal vid Karlskrona station	”	3 000:—
Arvoden till pensionerade underofficerare	”	—:—
Summa förslagsanslag kronor 1 133 906:—		

Ann. 1. Skulle det i staten bestämda antalet marinläkare av 2. graden icke finnas fulltaligt, må de arvoden, som i följd därav sakna innehavare, till så stor del, som erfordras, användas till avlöning av ett vakanserna bland marinläkare av 2. graden motsvarande antal marinläkarstipendiater.

Ann. 2. Av arvodet till advokatfiskalen i Karlskrona anses 700 kronor utgöra tjänstgöringspenningar.

Ann. 3. För pensionerade underofficerare avsedda befattningar skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal å övergångsstat.

Bil. nr 65.

Stat
för vid Marinstaben anställd personal
 för budgetåret 1927—1928.

	Antal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Bibliotekarie (pensionerad officer)	1	—
Expeditionsunderofficer (pensionerad underofficer)	1	—
Expeditionsvakt	1	B. 5
Kontorsbiträde	1	B. 4
Löner till ovanstående beställningshavare, förslagsvis	kronor	5 820:—
Arvode till bibliotekarien	”	— :—
Arvode till ovanstående expeditionsunderofficer	”	— :—
Extra befattningshavare, renskrivning m. m.	”	2 400:—
Arvoden m. m. till marinattachéer	”	36 000:—
Summa förslagsanslag		kronor 44 220:—

Ann. För pensionerad personal avsedda befattningar skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tills vidare bestridas av personal å övergångsstat.

Stat
för sjörullföringsbefälhavare med biträden
 för budgetåret 1927—1928.

	An- tal.	Enhets- kostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
Sjörullföringsbefälhavare i Stockholm	1	3 600	3 600
Sjörullföringsbefälhavare i landsorten	2	3 180	6 360
Sjörullföringsbiträde i Stockholm	1	2 340	2 340
Sjörullföringsbiträden i landsorten	5	2 130	10 650
Summa kronor	—	—	22 950

Anm. Förestående arvoden äro avsedda att utgå under förutsättning, att respektive befattningar uppehållas av personal i reserven. Om och i vad mån arvodena må utgå, därest annan personal för ändamålet förordnas, beror av bestämmelser, som utfärdas av Kungl. Maj:t.

Stat
för Sjökrigshögskolan
 för budgetåret 1927—1928.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Summa kronor.
Lärare.			
Lärare i allmänna kursen, arvoden för ett till 25 veckor beräknat läsår å 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan	—	—	12 075
Lärare i högre kurserna, arvoden för ett till 25 veckor beräknat läsår å 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan	—	—	12 250
samt å 125 kronor för varje veckotimmes handledning vid prak- tiska övningar i torped- och minlära	—	—	500
Arvoden å högst 116 kronor per månad enligt chefens för högskolan fördelning till repetitörer, som utöva repetitörstjänst med bibehål- lande av annan tjänstebefattning	—	—	1 392
Summa högst kronor	—	—	26 217
Betjäning.			
Expeditionsvakt	1	B. 5	—
Lön till ovanstående expeditionsvakt, förslagsvis kronor	—	—	—
Summa förslagsanslag kronor			26 217

Anm. Befattningen såsom expeditionsvakt uppehålls tillsvidare av personal å övergångsstat.

Stat
för Sjökrigsskolan
 för budgetåret 1927—1928.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Kronor.	Summa kronor.
Lärare.				
Lektor:				
Lön	2 600: —			
Tjänstgöringspenningar	1 400: —	1	4 000	4 000
Arvoden för ett till 25 veckor beräknat läsår å 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan för lärare i fysik och matematik med mekanik, å 250 kronor för läraren i franska språket, å 75 kronor för lärare i organisationslära samt krigs- och sjölagar å sjöofficerslinjen ävensom i reglemente för marinen och krigslagar å kustartillerilinjén samt å 175 kronor för lärare i övriga militära ämnen vid skolan i land:				
22 × 350	kronor			7 700: —
8 × 250	"			2 000: —
8,5 × 75	"			637: 50
96,5 × 175	"			16 887: 50
Tillökning i arvoden för undervisning av kadetter å kustartillerilinjén, 2. årets kurs vid sjökrigsskolan	—	—	—	—
Lärare i gymnastik och vapenföring, tillika ledare av kadetternas idrottsövningar, arvode	—	—	—	800
För undervisning i maskinarbete samt annan extra undervisning ävensom till vikariatsersättning	—	—	—	1 160
Lärare för undervisning av kadetter å marinintendentslinjen	—	—	—	—
Befälspersonal.				
Kadettofficerare och kadettintendenter från flottan, arvoden	6	—	540	3 240
Kadettofficer från kustartilleriet, arvode	1	—	—	540
Kadettofficerare från flottan, arvoden å 45 kronor i 5 månader	2	—	—	450
Läkare, arvode	1	—	—	1 020
Betjäning.				
Expeditionsvakt	1	B. 5	—	—
Portvakt, arvode jämte fri bostad	1	—	—	870
Summa högst kronor				39 305
Lön till ovanstående expeditionsvakt, förslagsvis			kronor	2 988: —
Summa förslagsanslag kronor				42 293: —

Anm. 1. Den tillökning i lön och tjänstgöringspenningar, som i enlighet med därom utfärdade bestämmelser tillkommer lektor, utgår av avlösningsanslaget.

Anm. 2. Chefen för sjökrigsskolan äger att till extra undervisning och vikariatsarvoden disponera möjligen på grund av ändrad undervisningsplan uppstående besparingar i arvodesanslaget till lärarna.

Anm. 3. Då läraren i gymnastik icke samtidigt med tjänstgöringen vid skolan uppehåller egen beställning vid marinen, skall arvodet utgå allenast med 510 kronor för år.

Bil. nr 69.

Stat
för marinens underofficersskolor
för budgetåret 1927—1928.

För bestridande av undervisning i språk m. fl. ämnen:
Ersättningar efter av Kungl. Maj:t fastställda grunder och fördelning, förslags-
vis högst kronor 13 500: —

Bil. nr 70.

Stat
för skeppsgosseskolorna
för budgetåret 1927—1928.

	Antal.	E n h e t s k o s t n a d			
		Lön. Arvode.	Tjänatgörings- penningar.	Summa kronor.	
Skolan i Karlskrona.					
Rektor	1	4 000	—	2 000	6 000
Ordinarie ämneslärare	5	2 200	—	1 400	3 600
Extra ordinarie ämneslärare	1) 3	2 600	—	—	2 600
Skolan i Marstrand.					
Ordinarie ämneslärare	2) 3	2 200	—	1 400	3 600
Extra ordinarie ämneslärare	3) 2	2 600	—	—	2 600
Å ö v e r g å n g s s t a t .					
Ordinarie ämneslärare i Karlskrona	1	2 200	—	1 400	3 600
Ordinarie ämneslärare i Marstrand	1	2 200	—	1 400	3 600

Löner och tjänstgöringspenningar till ovanstående ordinarie beställningshavare kronor 42 000: —
Arvoden till ovanstående extra-ordinarie ämneslärare " 8 450: —
Arvode till en förste lärare vid skolan i Marstrand " 600: —
Arvoden till 2 lärare i slöjd vid skolan i Karlskrona à 400 kronor " 800: —
Arvoden till 2 lärare i slöjd vid skolan i Marstrand à 300 kronor " 600: —
Arvoden till timlärare à 110 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet
i veckan " 3 400: —
Kostnader för inövande av hornblåsare och trumslagare vid skolan i Karlskrona " 420: —
Arvode för inövande av hornblåsare och trumslagare vid skolan i Marstrand " 294: —
Arvode till lärare för meddelande av undervisning åt de skeppsgossebåren i
Marstrand tillhörande skeppsgossar, vilka äro förlagda i Stockholm, à 50
kronor i månaden under 7 månader " 350: —

Summa förslagsanslag kronor 56 914: —

¹⁾ Så länge å övergångsstat kvarstår en ordinarie ämneslärare, hålles ett arvode vakant.

²⁾ Därav en tillika förste lärare.

³⁾ Från den 1 oktober 1927 och tillsvidare, så länge å övergångsstat kvarstår en ordinarie ämneslärare, hålles ett arvode vakant.

Anm. 1. I den mån för arvoden till timlärare beräknat belopp icke behöver för ändamålet tagas i anspråk, må så stor del, som erfordras, användas för avlönande av erforderliga extra lärarkrafter för undervisningen i slöjd.

Anm. 2. Pensionsunderlaget för rektor skall utgöra 4,300 kronor. Därest befattningshavare varit tillförordnad rektor, skall sådant vid bestämmande av pensionens belopp räknas honom tillgodo på samma sätt, som om han varit befullmäktigad rektor.

Anm. 3. För ordinarie ämneslärare kan lönen höjas efter 5 år med 400 kronor, efter 10 år med ytterligare 400 kronor och efter 15 år med än ytterligare 400 kronor.

Anm. 4. Extra ordinarie ämneslärare skola anställas i mån av behov efter beslut av Kungl. Maj:t i varje fall.

Förteckning

öfver i stat icke uppförda arvoden m. m.

	A. Arvoden till ordinarie befattnings- havare med avlönning från anslag under fjärde huvud- titeln, sjöför- svaret, m. fl.	B. Arvoden till vissa icke- ordinarie befattnings- havare m. fl. ersättningar.	Summa kronor.
Marinens centrala myndigheter m. fl.			
Portvakt hos marinförvaltningen	468 —	— —	468 —
Portvakt i marininstaben (jämte fri bostad samt bränsle och lyse)	— —	540 —	540 —
1 kontrollofficer i Bofors	1 200 —	— —	1 200 —
Flottans station i Karlskrona.			
Underekipagemästare vid flottans station i Karlskrona	600 —	— —	600 —
Verkstadsintendenten vid marinens centrala beklädnads- verkstad	1 200 —	— —	1 200 —
1 uppbördsman vid sjömanskårens matinrättning . . .	348 —	— —	348 —
1 " " skeppsgossekårens "	282 —	— —	282 —
1 " " sjöreservens "	210 —	— —	210 —
1 " " flottans sjukhus "	— —	144 —	144 —
Till båtsmän tjänstgörande utom varvet	— —	72 —	72 —
1 eldare i stationsbefälhavarens kanslihus	— —	1 570 —	1 570 —
1 " i sjömanskårens matinrättning	— —	2 450 —	2 450 —
1 " i skeppsgossekårens "	— —	2 450 —	2 450 —
1 tillsyningsman vid stationens häkte och arrester . .	174 —	— —	174 —
Uppbördsman vid skjutbanorna	348 —	— —	348 —
Avdelningsföreståndare vid inskjutningsstationerna . .	468 —	— —	468 —
Biträde vid radiotelegrafverkstaden	348 —	— —	348 —
Flottans station i Stockholm.			
1 uppbördsman vid sjömanskårens matinrättning . . .	348 —	— —	348 —
1 " " sjöreservens "	204 —	— —	204 —
1 förestånderska för stationens tvätt- och badinrättning	— —	1 170 —	1 170 —
1 uppbördsman, tillika maskinist, i stationens tvätt- och badinrättning	— —	2 460 —	2 460 —
1 kontrollant i stationens tvätt- och badinrättning . .	348 —	— —	348 —
Tillsyningsman vid kustflottans måldepå vid Vitsgarn	— —	600 —	600 —
1 tillsyningsman vid stationens häkte och arrester . .	174 —	— —	174 —
Skeppsgossekåren i Marstrand.			
1 läkare	— —	2 340 —	2 340 —
1 sjuksköterska	— —	2 530 —	2 530 —
Till vakthållning	— —	5 846 —	5 846 —
Vaxholms fästning och Vaxholms kustartilleriregemente.			
Till juridiskt biträde åt kommandanten	— —	300 —	300 —
1 uppbördsman vid matinrättningen å Oscar-Fredriksborg	282 —	— —	282 —
Transport	7 002 —	22 472 —	29 474 —

	A. Arvoden till ordinarie befattnings- havare med avlönning från anslag under fjärde huvud- titeln, sjöför- svaret, m. fl.	B. Arvoden till vissa icke- ordinarie befattnings- havare m. fl. ersättningar.	Summa kronor.
Transport	7 002 —	22 472 —	29 474 —
1 uppbördsman vid matinrättningen å Vaxholms kastell . . .	210 —	— —	210 —
1 » » » » Siaröfortet . . .	72 —	— —	72 —
1 » » » » Ångsholmsfortet . . .	72 —	— —	72 —
Tillsyningspersonal för bevakning:			
1 tillsyningsman för Värmdö kruthus	200 —	— —	200 —
1 » » Siaröfortet	870 —	— —	870 —
1 » » Ångsholmsfortet	870 —	— —	870 —
Övrig tillsyningspersonal	— —	1) 3 940 —	3 940 —
1 kokerska	— —	830 —	830 —
1 sjuksköterska	— —	3 030 —	3 030 —
1 » » » »	— —	2) 1 010 —	1 010 —
1 maskinist vid varmbadnrättningen	— —	2 920 —	2 920 —
Karlskrona fästning och Karlskrona kustartilleriregemente.			
Till juridiskt biträde	— —	300 —	300 —
1 uppbördsman vid matinrättningen i regementets kasern i Karlskrona	282 —	— —	282 —
1 » » » å Kungsholms fort	210 —	— —	210 —
1 » » » » Västra Hästholms fort	144 —	— —	144 —
1 » » » » Almö eller Aspö	72 —	— —	72 —
1 » » » » Oscarsvärn	72 —	— —	72 —
Tillsyningspersonal för bevakning	— —	1) 4 980 —	4 980 —
1 eldare vid matinrättningen i stadskasernen	— —	2 190 —	2 190 —
2 » » värmeledningen » »	— —	2 832 —	2 832 —
1 kokerska	— —	830 —	830 —
Älvsborgs fästning.			
Tillsyningspersonal för bevakning	— —	1) 1 450 —	1 450 —
Hemsö fästning.			
Tillsyningspersonal för bevakning	— —	1) 840 —	840 —
Summa kronor	10 076 —	47 624 —	57 700 —

¹⁾ Arvodena utgå enligt av marinförvaltningen fastställd fördelning.

²⁾ För tiden 1 juli—31 oktober 1927.

Beräkning

av ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl.
för budgetåret 1927—1928.

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater för:			
Kårer och stater m. m.			
Flottans officerskår, underofficerskår, sjömans-			
kår och skeppsgossekår	7 611 452 —		
Kustartilleriets officerskår, underofficerskår,			
manskap m. fl.	1 571 850 —		
Mariningenjörkåren, marinintendenturkåren,			
marinläkarkåren m. fl.	1 133 906 —		
Vid marinstabens anställd personal	44 220 —		
Sjörullföringsbefälhavare med biträden	22 950 —	10 384 378 —	
Undervisningsverken.			
Sjökrigshögskolan	26 217 —		
Sjökrigsskolan	42 293 —		
Marinens underofficersskolor	13 500 —		
Skeppsgosseskolorna	56 914 —	138 924 —	10 523 302 —
B. Felräkningspenningar, förslagsvis	—	—	2 400 —
C. Inkvarteringsbidrag till kadetter m. fl., förslagsvis	—	—	7 000 —
D. Månadslön, arvoden m. m. till personal vid flottans	—	—	43 000 —
sjukhus i Karlskrona, högst	—	—	55,000 —
E. Avlöning till icke-ordinarie personal & stationskon-	—	—	29,450 —
turen m. fl. expeditioner, högst	—	—	57 700 —
F. Ekiperingshjälp, förslagsvis	—	—	800 —
G. Arvoden enligt förteckning	—	—	10 000 —
H. Kostnader för musikelever vid kustartilleriet . .	—	—	8 800 —
I. Oförutsedda utgifter för uppehållande tillfälligtvis	—	—	
av uppbördsmanabefattningar m. m. samt för			
eventuellt behövliga ändringar i arvoden, för-			
slagsvis	—	—	
J. Ålderstillägg, förslagsvis	—	—	

Härutöver beräknas avlöning erforderlig för

30 skeppsgossar under tiden 1 juli—30 september 1927	700: —
Manskap vid kustartilleriet under tiden 1 juli—31 oktober 1927	28,650: —

Summa kronor 10 766 802: —

eller avrundat 10 767 000 kronor.

Bil. nr 73.

Beräkning

av ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal å övergångsstat vid marinen
för budgetåret 1927—1928.

	Antal beställningshavare, som överförts till övergångsstat			Antal beställningshavare, som överförts till övergångsstat	
	tvångsvis	frivilligt		tvångsvis	frivilligt
Militär personal.			Civilmilitär personal.		
<i>Flottan.</i>			Mariningenjörkåren.		
Officerskåren.			Marindirektör av 1. graden . . .	1	—
Kommendörkapten av 1. graden . . .	—	2	Mariningenjör av 1. graden, 1. löneklassen	—	1
Kommendörkapten av 2. graden . . .	1	1	Mariningenjör av 1. graden, 2. löneklassen	—	1
Kaptener	3	11	Mariningenjör av 2. graden . . .	—	1
Underofficerskåren.			Specialingenjör av 1. graden . .	—	1
Flaggunderofficerare	59	5	Specialingenjör av 2. graden . .	1	1
Underofficerare av 2. graden . . .	123	39			
Underofficerare av 3. graden . . .	115	101	Marinintendenturkåren.		
<i>Kustartilleriet.</i>			Förste marinintendenter, 2. löneklassen	—	2
Officerskåren.			Marinintendenter av 1. graden .	7	4
Majorer	1	2	Marinintendenter av 2. graden .	1	3
Kaptener	6	7	Marinläkarkåren.		
Underofficerskåren.			Marinläkare av 1. graden . . .	2	—
Flaggunderofficerare	23	4			
Underofficerare av 2. graden . . .	63	8			
Underofficerare av 3. graden . . .	70	40			

Avlöning till ovanstående beställningshavare efter avdrag för beräknad avgång samt för avlöningsminskning till sådana tvångsvis överförda beställningshavare, som under budgetåret tillåtas inträda i de rättigheter och skyldigheter, som tillkomma beställningshavare, vilken frivilligt överförts till övergångsstat kronor 2 000 000 :—

Stat
för marinens reservstat.
 för budgetåret 1927—1928.

	Antal.	Enhetskostnad. Lön. Kronor.	Summa kronor.
A. Flottan (övergångsstat).			
Kommendörkapten av 2. graden	2	4 800 —	9 600 —
Kapten i mellersta löneklassen	1	2 220 —	2 220 —
Kaptener i lägsta löneklassen	3	1 620 —	4 860 —
Underofficerare i högre löneklassen	2	1 560 —	3 120 —
B. Kustartilleriet.			
Major	1	4 800 —	4 800 —
Kaptener i högsta löneklassen	2	2 820 —	5 640 —
Kapten i mellersta löneklassen	1	2 220 —	2 220 —
Kaptener (löjtnanter) i lägsta löneklassen	2	1 620 —	3 240 —
Underofficerare i högre löneklassen	3	1 560 —	4 680 —
Underofficerare i lägre löneklassen	3	1 260 —	3 780 —
Säger för löner	—	—	44,160 —

- Anm. 1.* Därest förhållandena sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t vidtaga jämkning i antalet beställningar inom de olika tjänstegraderna och löneklasserna av kustartilleriets reservstat, dock att de särskilda summorna av i nämnda stat upptagna löner för regements-officerare, för kapten (löjtnanter) samt för underofficerare härigenom icke må överskridas.
- Anm. 2.* Årliga avlöningstillägg utgå till kapten i mellersta löneklassen efter uppnådd 43 års ålder med 360 kronor, till kapten i lägsta löneklassen eller löjtnant efter uppnådd 37 års ålder med 360 kronor och efter uppnådd 43 års ålder med ytterligare 360 kronor samt till underofficer i lägre löneklassen efter uppnådd 42 års ålder med 180 kronor.
- Anm. 3.* Under tjänstgöring utom bostadsorten utgår tjänstgöringstraktamente enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Beräkning

av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga m. fl. vid marinen
för budgetåret 1927—1928.

	Antal tjänstgöringsdagar		Summa tjänstgöringsdagar	
	med penningbidrag		för värnpliktiga.	för kadetter m. fl.
	å 50 öre.	å 1 krona.		
Flottan.				
Värnpliktiga	305 717	127 333	433 050	—
Kadetter m. fl.	4 043	25 237	—	29 280
Summa	309 760	152 570	433 050	29 280
Genom hemförlovning beräknas kunna avgå	12 000	18 000	30 000	—
Säger för flottan	297 760	134 570	403 050	29 280
Kustartilleriet.				
Värnpliktiga i linjetjänst	138 840	24 180	163 020	—
Ersättningsreserv	61 670	—	61 670	—
Värnpliktiga studenter	6 310	3 190	9 500	—
Kadetter	2 920	2 560	—	5 480
Säger för kustartilleriet	209 740	29 930	234 190	5 480
Sammanlagt antal tjänstgöringsdagar	507 500	164 500	637 240	34 760
	672 000		672 000	

Anm. I det sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar beräknas ingå 7 122 dagar med penningtillskott å 25 öre.

Beräkning

av anslagsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.

för budgetåret 1927—1928.

	Kronor.	Summa kronor.
I. Kostnaderna för bränsle, lyse, vatten och renhållning m. m.	—	695 000
II. Tvättkostnaderna beräknas sålunda:		
<i>Tvätt av beklädnadspersedlar:</i>		
Fri tvätt för stammanskap ombord under vintermånaderna, 150 000 tjänstgöringsdagar à 15 öre	22 500	—
		Beräknat antal tjänstgöringsdagar.
Fri tvätt för skeppsgossar		146 805
" " " värnpliktiga vid flottan		403 050
" " " " kustartilleriet		234 190
		<u>784 045 à 6 öre</u>
<i>Tvätt av sängservis:</i>	47 043	—
1 172 277 tjänstgöringsdagar (se kasernutredningsanslaget) à 5 öre .	58 614	—
<i>Övrig tvätt:</i>		
Tvätt för matinrättningar, sjukhus m. m.	15 000	143 157
Summa	—	838 157

Stat

för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet
för budgetåret 1927—1928.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Officerare.			Civilmilitär personal.		
Chef, generalsperson (flaggman)	1	O. 8	Flygöveringenjör	1	C. 14
Överste (kommendör)	1	O. 6	Förste flygingenjörer	2	C. 13
Överstelöjtnant (kom- mendörkapten av 1. graden)	1	O. 5	Flygingenjörer av 1. gr. " " 2. "	2	C. 12
Majorer (kommendör- kapten av 2. graden)	4	O. 4	Flygingenjör " 3. "	3	C. 11
Kaptener	13	O. 3	Bataljonsläkare	1	C. 10
Löjtnanter	12	O. 2	Verkmästare av 1. kl.	1	C. 9
			" " 2. "	4	C. 6
			Tyghantverkare	4	C. 4
			Vapenhantverkare	1	C. 3
			Förrädsvaktmästare	3	C. 3
				4	C. 1
Intendenturpersonal.			Civil personal.		
Överstelöjtnant eller ma- jorurintendenturkåren (1. marinintendent av 1. eller 2. löneklassen)	1	O. 5 eller O. 4	Expeditionsvakt	1	Avd. B. 5
Kaptener ur intendentur- kåren (marinintenden- ter av 1. graden)	3	O. 3			
Löjtnant ur intendentur- kåren (marinintendent av 2. graden)	1	O. 2			
Underofficerare.			Pensionerad personal.		
Förrädsförvaltare	6	Uo. 4	Officer, registrator och bibliotekarie hos flyg- styrelsen	1	—
Fanjunkare	5	Uo. 3	Officer, intendentur- utbildad	1	—
Sergeanter	9	Uo. 2	Underofficerare	9	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 481 080: —
Vikariatsersättning till ovanstående civila beställningshavare » 150: —

Summa förslagsanslag kronor 481 230: —

Anm. 1. De i staten upptagna ordinarie beställningshavarna skola vara underkastade transport till andra beställningar i innehavande grader inom armén respektive marinen.

Anm. 2. De för pensionerad personal avsedda befattningarna skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal å övergångsstat.

Stat
för 1. flygkåren
 för budgetåret 1927—1928.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Manskap.					
Furir av 1. klassen	1	Ma. 5	Vapenhantverkarfurir av		
” ” 2. ”	1	Ma. 4	2. klassen	1	Ma. 4
Korpraler	3	Ma. 3	Hantverksfurir av 2.		
Vicekorpraler	4	Ma. 2	klassen	1	Ma. 4
Volontärer	12	Ma. 1	Hantverkskorpral	1	Ma. 3
Sjukvårdsfurir av 2.			Hantverksvicekorpral ...	1	Ma. 2
klassen	1	Ma. 4	Hantverkssoldater	3	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis..... kronor 24 480:—

Summa förslagsanslag kronor 24 480:—

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat
för 2. flygkåren
 för budgetåret 1927—1928.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av 1. klassen	2	Ma. 5	Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3
Korpraler	3	Ma. 3	Hantverksfurir av 1.		
Vicekorpraler	5	Ma. 2	klassen	1	Ma. 5
Volontärer	12	Ma. 1	Hantverksfurir av 2.		
Sjukvårdsfurir av 2.			klassen	1	Ma. 4
klassen	1	Ma. 4	Hantverkskorpral	1	Ma. 3
Vapenhantverkarfurir av			Hantverksvicekorpral ...	1	Ma. 2
2. klassen	1	Ma. 4	Hantverkssoldater	7	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis..... kronor 30 552:—

Summa förslagsanslag kronor 30 552:—

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Bil. nr 80.

Stat

för 3. flygkåren
för budgetåret 1927—1928.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av 1. klassen ...	2	Ma. 5	Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3
Korpraler	3	Ma. 3	Hantverksfurir av 1.		
Vicekorpraler	5	Ma. 2	klassen	1	Ma. 5
Volontärer	20	Ma. 1	Hantverksfurir av 2.		
Sjukvårdsfurir av 2.			klassen	1	Ma. 4
klassen	1	Ma. 4	Hantverkskorpral	1	Ma. 3
Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3	Hantverksvicekorpral	1	Ma. 2
Vapenhantverkarsfurir av			Hantverkssoldater	7	Ma. 1
2. klassen	1	Ma. 4			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 36 504: —

Summa förslagsanslag kronor 36 504: —

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Bil. nr 81.

Stat

för 4. flygkåren
för budgetåret 1927—1928.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Manskap.					
Furir av 1. klassen	1	Ma. 5	Vapenhantverkarsfurir av		
Korpraler	3	Ma. 3	2. klassen	1	Ma. 4
Vicekorpraler	3	Ma. 2	Hantverksfurir av 1.		
Volontärer	5	Ma. 1	klassen	1	Ma. 5
Sjukvårdsfurir av 2.			Hantverkskorpral	1	Ma. 3
klassen	1	Ma. 4	Hantverksvicekorpral	1	Ma. 2
			Hantverkssoldat	1	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 17 136: —

Summa förslagsanslag kronor 17 136: —

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat
för flygskolan
 för budgetåret 1927—1928.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Manskap.					
Furir av 1. klassen	1	Ma. 5	Vapenhantverkarkorpral	1	Ma. 3
Korpraler	3	Ma. 3	Hantverksfurir av 1.		
Vicekorpraler	5	Ma. 2	klassen	1	Ma. 5
Volontärer	10	Ma. 1	Hantverkskorpral	1	Ma. 3
Sjukvårdsfurir av 2.			Hantverksvicekorpral ...	1	Ma. 2
klassen	1	Ma. 4	Hantverkssoldater	5	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 23 784: —

Summa förslagsanslag kronor 23 784: —

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Bil. nr 83.

Beräkning
av ordinarie förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.
 för budgetåret 1927—1928.

	Kronor.	Summa kronor.
A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater för:		
Officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet	481 230	—
1. flygkåren	24 480	—
2. "	30 552	—
3. "	36 504	—
4. "	17 136	—
Flygskolan	23 784	—
		613 686
B. Arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband	—	11 000
C. Felräkningspenningar, förslagsvis	—	1 000
D. Hyresbidrag å 225 kronor åt förslagsvis 4 furirer	—	900
E. Anställningspenningar å 50 kronor åt förslagsvis 20 volontärer	—	1 000
F. Gottgörelse för tjänstehäst	—	250
G. Ekiperingshjälp, förslagsvis	—	450
H. Vissa arvoden m. m. (köksföreståndare, maskinister m. fl.), förslagsvis	—	24 000
I. Rekryteringskostnader, förslagsvis	—	3 000
J. Rese- och traktamentspenningar, förslagsvis	—	18 000
K. Flyttningersättning, förslagsvis	—	12 000
L. Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare, förslagsvis	—	3 600
Summa kronor	—	688 886

Bil. nr 84.

Beräkning
av de värnpliktigas vid flygvapnet tjänstgöringsdagar
 för budgetåret 1927—1928.

	Tjänstgöringsdagar	
	med penning- bidrag å 50 öre.	med penning- bidrag å 1 krona.
Värnpliktiga av 1925 års klass	5 280	—
Värnpliktiga av 1926 och 1927 års klasser:		
Reservofficersaspiranter samt studenter och likställda	4 375	7 975
Övriga i linjetjänst	51 400	15 400
Ersättningsreserv	15 770	—
Summa tjänstgöringsdagar	76 825	23 375
	100 200	

Bil. nr 85.

Beräkning
av ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning
samt kasern- och förplägnadsutredning
 för budgetåret 1927—1928.

	Kronor.
I. Beklädnads- och munderingsutrustning.	
Tjänstgöringsdagar för manskap:	
för fast anställt manskap 54 500 dagar	
» värnpliktiga 100 200 »	
Säger 154 700 dagar à kr. 0.55 kr. 85 085: —	
Underhållsdagar för hästar (13 × 366 =) 4 758 à kr. 0.15 » 713: 70	85 798 70
II. Kasernutredning.	
Tjänstgöringsdagar för manskap 154 700 à kr. 0.07	10 829 —
III. Förplägnadsutredning.	
Tjänstgöringsdagar för manskap 154 700 à kr. 0.05 kr. 7 735: —	
Underhållsdagar för hästar 4 758 à kr. 0.01 » 47: 58	
Tillägg med hänsyn till flygkårernas ringa numerär » 2 500: —	10 282 58
Summa kronor	106 910 28

Bil. nr 86.

Beräkning
av ordinarie förslagsanslaget till sjuk- och veterinärvård
 för budgetåret 1927—1928.

		Kronor.
I. Sjukvård.		
Sjukvård åt manskap, 154 700 tjänstgöringsdagar å kr. 0.05	kr. 7 735:—	
Läkarvård m. m. enligt 23 § officersavlöningsreglementet	» 3 000:—	
Specialsjukvård m. m.	» 1 260:—	11 995—
II. Veterinärvård		300—
Summa kronor		12 295—

Sammandrag och register

till

fjärde huvudtiteln för budgetåret 1927—1928.

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
1. Departementet.					
	4	1	Departementschefen	24,000	—
1	4	2	Departementet, <i>förslagsanslag</i>	286,840	—
2	6	3	Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid departementet, <i>förslagsanslag</i>	—	40,000
Säger för departementet				310,840	40,000
2. Lantförsvaret.					
A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.					
3	7	1	Arméförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	532,668	—
4	8	2	Arméförvaltningens verksamhet	—	32,900
5	8	3	Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., <i>förslagsanslag</i>	26,900,000	—
6	48	4	Avlöning till personal å övergångsstat vid armén, <i>förslagsanslag</i>	5,500,000	—
7	48	5	Avskedsersättning åt övertaligt underbefäl vid armén m. fl., <i>förslagsanslag</i>	—	1,740,000
	49	6	Inkvarteringens ordnande i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	21,450	—
8	49	7	Mötesbidrag, <i>förslagsanslag</i>	—	12,000
9	50	8	Rekryteringskostnader, <i>reservationsanslag</i>	268,000	—
10	53	9	Arméns reservstater, <i>förslagsanslag</i>	762,000	—
11	55	10	Arméns personal över stat, <i>förslagsanslag</i>	¹⁾ 380,000	—
12	55	11	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	375,000	—
13	56	12	Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsnämndernas ordförande, <i>förslagsanslag</i>	80,000	—
14	57	13	Flyttningersättning, <i>förslagsanslag</i>	200,000	—
15	57	14	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	15,000	—
Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.				35,034,118	1,784,900
B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.					
16	58	1	De värnpliktigas avlöning, <i>förslagsanslag</i>	3,172,000	—
17	60	2	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, <i>förslagsanslag</i>	75,000	—
18	61	3	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	1,000,000	—
Säger för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning				4,247,000	—

¹⁾ Beräknat belopp

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
C. Undervisning, understöd, expenser m. m.					
19	62	1	Undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, <i>reservationsanslag</i>	907,000	—
20	76	2	Vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, <i>reservationsanslag</i>	—	54,250
21	78	3	Studiestipendier, <i>reservationsanslag</i>	27,000	—
	79	4	Understöd åt föreningar och till skrifers utgivande, <i>reservationsanslag</i>	26,000	—
22	79	5	Befrämjande av den andliga vården vid armén, <i>reservationsanslag</i>	50,000	—
23	82	6	Frivilliga skytteväsendets befrämjande, <i>reservationsanslag</i>	—	470,000
24	86	7	Skrivmaterialier, expenser, m. m., <i>reservationsanslag</i>	355,500	—
25	94	8	Skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, <i>reservationsanslag</i>	300,000	—
	98	9	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	250,000	—
26	98	10	Vissa arbeten å mobiliseringsverket, <i>reservationsanslag</i>	30,000	—
27	99	11	Generalstabens översiktskarta över Sverige, <i>reservationsanslag</i>	—	7,400
Säger för undervisning, understöd, expenser m. m.				1,945,500	531,650
D. Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.					
28	100	1	Mathållning, <i>förslagsanslag</i>	8,849,000	—
29	102	2	Munderingsutrustning, <i>reservationsanslag</i>	5,010,000	—
30	103	3	Kasernutredning, intendenturfordon m. m., <i>reservationsanslag</i>	1,472,000	—
31	106	4	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, <i>reservationsanslag</i>	3,750,000	—
32	108	5	Remontering, <i>reservationsanslag</i>	250,000	—
33	117	6	Inlösen av tjänstehästar, tillhörande personal å övergångsstat, <i>förslagsanslag</i>	—	150,000
34	118	7	Furagering, <i>förslagsanslag</i>	4,035,000	—
35	119	8	Engångskostnader för anskaffning av motormateriel för trängen, <i>reservationsanslag</i>	—	251,200
36	121	9	Drift och underhåll av motorfordon, <i>reservationsanslag</i>	—	141,600
37	122	10	Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	34,000
38	122	11	Truppförbandens övningar, <i>reservationsanslag</i>	1,450,000	—
39	131	12	Vinterrekrytskola vid Södra skånska infanteriregementet	—	35,000
40	131	13	Sjötransportmateriel för övningar med kustfästningarnas infanteribesättningar	—	53,500
41	132	14	Fält- och fälttjänstövningar, <i>reservationsanslag</i>	700,000	—
42	133	15	Luftförsvarsövningar, <i>reservationsanslag</i>	—	36,000
Säger för förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.				25,516,000	701,300

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
E. Sjukvård m. m.					
43	134	1	Sjuk- och veterinärvård m. m., <i>reservationsanslag</i>	655,000	—
44	136	2	Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, <i>reservationsanslag</i>	—	20,000
45	137	3	Engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinär- vårdsmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	60,000
46	137		Röntgenutrustning för Västernorrlands regementes sjukhus		
Säger för sjukvård m. m.				655,000	80,000
F. Vapen och ammunition.					
47	139	1	Vapen och ammunition m. m., <i>reservationsanslag</i>	5,271,000	—
48	144		Engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel		
49	145	2	Tillverkning av handvapen, <i>reservationsanslag</i>	—	130,000
50	146	3	Försök med viss artillerimateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	130,000
51	150	4	Underhåll av och försök med stridsvagnar, <i>reservationsanslag</i>	—	50,000
52	150	5	Istandsättande av stridsvagnsmaterielen, <i>reservationsanslag</i>	—	75,000
53	151	6	Istandsättande av viss skadad artillerimateriel i Bodens fäst- ning, <i>reservationsanslag</i>	—	35,000
54	152	7	Anskaffning av eldledningsinstrument för fasta luftvärns- batterier, <i>reservationsanslag</i>	—	100,000
Säger för vapen och ammunition				5,271,000	520,000
G. Byggnader och ingenjurmateriel.					
55	152	1	Byggnader, övningsfält och skjutbanor, <i>reservationsanslag</i>	2,700,000	—
56	157	2	Förbättringar å vissa skjutbanor, <i>reservationsanslag</i>	—	25,000
57	158	3	Bilgarage m. m. för den till Linköping förlagda trängkåren, <i>reservationsanslag</i>	—	28,000
58	159	4	Reparation av vissa lägenheter tillhörande Karlbergs kungs- gård, <i>reservationsanslag</i>	—	39,000
59	161	5	Nytt filter vid vattenledningsverket i Boden, <i>reservationsanslag</i>	—	60,000
60	162	6	Tvättinrättning vid Skaraborgs regementes kasernetablis- sment i Skövde, <i>reservationsanslag</i>	—	100,000
61	164	7	Centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden, <i>reser- vationsanslag</i>	—	40,000
62	165	8	Ingenjurmateriel, <i>reservationsanslag</i>	191,800	—
63	166	9	Försök med ny ingenjurmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	200,000
64	169	10	Engångskostnader för anskaffning av ingenjurmateriel, <i>reser- vationsanslag</i>	—	122,000
65	170	11	Ballongmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	24,000
66	171	12	Arméns brevduveväsende, <i>reservationsanslag</i>	—	10,000
67	172	13	Fortifikationsdepartementets åtgärder för industriens krigs- organisation, <i>reservationsanslag</i>	—	21,000
68	173	14	Upprensning av Rocksta-ån, <i>reservationsanslag</i>	—	20,000
Säger för byggnader och ingenjurmateriel				2,891,800	689,000

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
H. Diverse.					
69	174	1	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i>	400,000	—
70	175	2	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	350,000	—
71	175	3	Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare, <i>förslagsanslag</i>	160,000	—
72	176	4	Förflyttningar av viss armémateriel m. m., <i>reservationanslag</i>	—	750,000
73	177	5	Ersättning till vissa kommuner	—	1/ 60,000
74	177	6	Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid lantförsvaret, <i>förslags- anslag</i>	—	5,100,000
Säger för diverse				910,000	5,910,000
Säger för lantförsvaret				76,470,418	10,216,850
3. Sjöförsvaret.					
A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.					
75	178	1	Marinförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	260,370	—
76	179	2	Avlöning till personal vid kårer och stater m. fl., <i>förslags- anslag</i>	10,767,000	—
77	195	3	Avlöning till personal & övergångsstat vid marinen, <i>förslags- anslag</i>	2,000,000	—
78	196	4	Avskedsersättning åt övertaligt underbefäl, månadslönnare m. fl. vid marinen, <i>förslagsanslag</i>	—	200,000
	197	5	Rekryteringskostnader, <i>förslagsanslag</i>	134,000	—
79	197	6	Marinens reservstat, <i>förslagsanslag</i>	56,800	—
80	198	7	Marinens reservpersonal, <i>förslagsanslag</i>	1/ 120,000	—
81	199	8	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	70,000	—
82	199	9	Flyttningersättning, <i>förslagsanslag</i>	30,000	—
83	199	10	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	12,000	—
Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.				13,450,170	200,000
B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.					
84	200	1	De värnpliktigas avlöning, <i>förslagsanslag</i>	420,000	—
	203	2	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, <i>förslagsanslag</i>	5,000	—
	203	3	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., <i>förslags- anslag</i>	120,000	—
Säger för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning				545,000	—
C. Undervisning, understöd, expenser m. m.					
85	203	1	Undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m., <i>reservationsanslag</i>	43,900	—
86	204	2	Studiestipendier, <i>reservationsanslag</i>	—	—
	204	3	Understöd åt föreningar, <i>reservationsanslag</i>	18,800	—
Transport				62,700	—

1) Beräknat belopp.

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			Transport	62,700	
87	204	4	Skrivmaterialier och expenser m. m., <i>reservationsanslag</i>	340,000	—
88	206	5	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	50,000	—
	207	6	Biblioteksverksamhet för underbefäl och manskap vid mari- nen, <i>reservationsanslag</i>	5,500	—
89	207	7	Teknisk materiel för undervisningsändamål, <i>reservationsanslag</i> Säger för undervisning, understöd, expenser m. m.	—	32,250
				458,200	32,250
			D. Förplägnad, beklädnad m. m.		
90	208	1	Förplägnad, <i>förslagsanslag</i>	2,522,000	—
91	209	2	Beklädnad, <i>reservationsanslag</i>	1,141,000	—
92	210	3	Kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m., <i>reservationsanslag</i>	146,700	—
93	210	4	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., <i>reservations- anslag</i>	678,000	—
			Säger för förplägnad, beklädnad m. m.	4,487,700	—
			E. Övningar.		
	212	1	Flottans krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	4,463,000	—
94	212	2	Ökade förmåner under sjökommendering åt personal, tjänst- görande å undervattensbåt, <i>reservationsanslag</i>	—	71,000
95	212	3	Kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>reservations- anslag</i>	500,000	—
	215	4	Krigsövningar vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	15,000	—
			Säger för övningar	4,978,000	71,000
			F. Sjukvård.		
96	215	1	Sjukvård för marinen, <i>reservationsanslag</i>	180,300	—
			G. Flytande materiel och byggnader.		
97	216	1	Underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m., <i>reservations- anslag</i>	6,500,000	—
98	226	2	Flottans ersättningsbyggnad, <i>reservationsanslag</i>	—	1) 8,160,000
99	227	3	Ändringsarbeten å pansarskeppen Sverige och Gustaf V, <i>reservationsanslag</i>	—	98,000
100	228	4	Ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg, <i>reserva- tionsanslag</i>	—	170,000
101	229	5	Stridskonskällare vid flottans station i Karlskrona, <i>reserva- tionsanslag</i>	—	61,100
102	229	6	Reparation av portarna till Oscar II:s docka, <i>reservationsanslag</i> Transport	—	32,500
				6,500,000	8,521,600

1) Beräknat belopp.

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			Transport	6,500,000	8,521,600
103	230	7	Klosettanordningar i skeppsgossekasernen i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>	—	17,200
104	231		Kajarbeten vid flottans station i Stockholm		
105	232	8	Befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., <i>reservationsanslag</i>	350,000	—
106	235	9	Kustartilleriets materiel m. m., <i>reservationsanslag</i>	530,000	—
107	236	10	Konservering av Ny Älvsborgs fästning, <i>reservationsanslag</i> ...	—	15,400
			Säger för flytande materiel och byggnader	7,380,000	8,554,200
			H. Artilleri, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel.		
	237	1	Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner, <i>reservationsanslag</i>	50,000	—
108	237	2	Eldledningsmateriel för flottan, <i>reservationsanslag</i>	—	480,000
109	238	3	Luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg, <i>reservationsanslag</i>	—	470,000
110	240	4	Svepmateriel för flottan, <i>reservationsanslag</i>	—	75,000
111	240	5	Minmateriel för marinen, <i>reservationsanslag</i>	—	75,000
112	241	6	Försök med minmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	25,000
113	242	7	Motmedel mot undervattensbåtar, <i>reservationsanslag</i>	—	75,000
114	242	8	Signalmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	25,000
115	242	9	Kikarmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	15,000
116	243	10	Komplettering av avståndsmätareförråden, <i>reservationsanslag</i>	—	26,750
117	243	11	Försök med teknisk materiel, <i>reservationsanslag</i>	—	50,000
118	244	12	Åtgärder för industriens krigsorganisation, <i>reservationsanslag</i>	—	10,000
			Säger för artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel	50,000	1,326,750
			I. Sjökarteverket.		
	245	1	Avlöning till sjökarteverkets personal, <i>förslagsanslag</i>	176,440	—
119	245	2	Omkostnader för sjömätningstväsendet, <i>reservationsanslag</i>	345,400	—
120	247	3	Merkostnader för arbeten för sjökarteverkets räkning vid flottans varv.....	—	9,000
121	248	4	Reparation av sjömätningarfartyget Falken, <i>reservationsanslag</i>	—	20,000
	249	5	Omkostnader för kontroll- och undersökningstväsendet, <i>reservationsanslag</i>	15,000	—
122	249	6	Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande», <i>reservationsanslag</i>	—	38,000
123	250	7	Internationella hydrografiska byrån, <i>förslagsanslag</i>	—	8,500
			Säger för sjökarteverket	536,840	75,500

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			J. Diverse.		
	250	1	Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m., <i>reservationsanslag</i>	12,000	—
124	251	2	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	90,000	—
	251	3	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i>	1,480	—
125	251	4	Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare, <i>förslagsanslag</i>	125,000	—
126	252	5	Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret, <i>förslagsanslag</i>	—	2,000,000
			Säger för diverse	228,480	2,000,000
			Säger för sjöförsvaret	32,294,690	12,259,700
			4. Flygvapnet.		
			A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.		
127	254	1	Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m., <i>förslagsanslag</i> ..	658,000	—
128	259	2	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	5,000	—
			Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	663,000	—
			B. De värnpliktigas avlöning m. m.		
129	260	1	De värnpliktigas avlöning och färder m. m., <i>förslagsanslag</i> ...	71,800	—
			C. Expenser m. m.		
	261	1	Skrivmaterialier och expenser m. m., <i>reservationsanslag</i>	15,000	—
130	261	2	Tryckningskostnader, <i>reservationsanslag</i>	25,002	—
			Säger för expenser m. m.	40,002	—
			D. Förplägnad och intendenturmateriel.		
131	262	1	Mathållning och furagering, <i>förslagsanslag</i>	164,900	—
132	263	2	Beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning, <i>reservationsanslag</i>	106,900	—
133	264	3	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., <i>förslagsanslag</i>	60,000	—
			Säger för förplägnad och intendenturmateriel	331,800	—
			E. Sjukvård m. m.		
134	265	1	Sjuk- och veterinärvård, <i>förslagsanslag</i>	12,300	—
			F. Vapen och ammunition.		
135	266	1	Vapen och ammunition, <i>reservationsanslag</i>	72,000	—
136	267	2	Flygbomber, <i>reservationsanslag</i>	—	146,000
137	267	3	Synkroniseringsanordningar för flygkulsprutor, <i>reservationsanslag</i>	—	84,000
			Säger för vapen och ammunition	72,000	230,000

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
G. Byggnader, flygövningar och flygmateriel m. m.					
138	268	1	Byggnader, flygfält m. m., <i>reservationsanslag</i>	140,000	—
139	270	2	Inköp av mark m. m. för flygfält vid Rinkaby, <i>reservationsanslag</i>	—	13,400
140	272	3	Förbättringar å vissa skjutbanor, <i>reservationsanslag</i>	—	17,000
141	273	4	Ordnande av officerares och underofficerares inkvartering å vissa förläggningssorter, <i>reservationsanslag</i>	—	52,000
142	275	5	Vatten- och avloppsledningar för 3. flygkårens etablissemang å Malmen, <i>reservationsanslag</i>	—	61,000
143	275	6	Ångcentral m. m. för 4. flygkårens etablissemang å Frösön, <i>reservationsanslag</i>	—	143,000
144	276	7	Badinrättning för flygskolan å Ljungbyhed, <i>reservationsanslag</i>	—	24,000
145	277	8	Hangarbyggnad m. m. för ett sjuktransportaeroplan, <i>reservationsanslag</i>	—	¹⁾ 32,500
146	277	9	Flygövningar, <i>reservationsanslag</i>	1,189,000	
147	278	10	Flygmateriel, <i>reservationsanslag</i>	1,342,200	—
148	279	11	Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m., <i>reservationsanslag</i>	—	2,000,000
	280	12	Materielprovning, <i>reservationsanslag</i>	20,000	—
149	280	13	Fallskärmar, <i>reservationsanslag</i>	—	75,000
150	281	14	Flottörer, <i>reservationsanslag</i>	—	55,000
151	282	15	Förlag av materialier för flygplantillverkning, <i>reservationsanslag</i>	—	40,000
Säger för byggnader, flygövningar och flygmateriel m. m.				2,691,200	2,512,900
H. Diverse.					
	283	1	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	21,000	—
152	283	2	Dyrctidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet, <i>förslagsanslag</i>	—	100,000
Säger för diverse				21,000	100,000
Säger för flygvapnet				3,903,102	2,842,900
5. Gemensamma anslag.					
153	283	1	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	120,000	—
154	284	2	Försvarsväsendets lönenämnd	—	25,000
155	284	3	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	—	¹⁾ 10,000
156	284	4	Den ekonomiska försvarsberedskapens organisation, <i>reservationsanslag</i>	—	¹⁾ 80,000
Säger för gemensamma anslag				120,000	115,000
Summa				118,099,050	25,474,450
				138,573,500	

¹⁾ Beräknat belopp.

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL

VID
LAGTIMA RIKSDAGEN I STOCKHOLM

ÅR 1927

FÖRSTA SAMLINGEN

ANDRA BANDET

*Bilaga till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående
statsverkets tillstånd och behov: femte, sjätte och
sjunde huvudtitlarna*

Femte huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 4 januari 1927.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden
THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN,
HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet PETTERSSON, anmäler de frågor, som tillhöra
regleringen för *budgetåret 1927—1928* av utgifterna under *riksstatens
femte huvudtitel*, omfattande anslagen till *socialdepartementet*, samt
anför därvid följande:

A. Departementet.

1. Departementschefen, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 24,000.

[1.] 2. Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli. I skrivelse
den 21 maj 1926, nr 245, anmälde riksdagen sina beslut i anledning av
Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen till samma års riksdag (Utgifterna:
för flera huvudtitlar gemensamma frågor, punkten 1, samt särskilda punkter
under vederbörande huvudtitlar) gjorda framställningar i fråga om personal-
indragningar i statsdepartementen och därmed sammanhängande förhållanden.

För socialdepartementets vidkommande innebar riksdagens beslut i nämnda
ämne bland annat, att å övergångsstat för departementet skulle från och
med den 1 juli 1926 uppföras dels två kanslirådsbefattningar i lönegraden B
30, dels ock en å äldre stat kvarstående kanslisekreterarbefattning. I sam-
band härmed godkände riksdagen följande ordinarie stater för socialdeparte-
mentet, att tillämpas från och med den 1 juli 1926:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsanslag* kronor 182,900

Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., *för-
slagsanslag* » 31,700

Ersättning till sakkunniga biträden åt statens inspektör för
fattigvård och barnavård » 6,000

Förslagsanslag kronor 220,600

B. Övergångsstat.

Avlöningar, *förslagsanslag* kronor 28,100.

I anslutning till beslutet rörande stater för departementet minskade riksdagen det ordinarie förslagsanslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, tidigare 273,700 kronor, med 25,000 kronor till 248,700 kronor samt uteslöt ur riksstaten det tidigare utgående ordinarie anslaget till övergångsstat för socialdepartementet.

Genom brev den 18 juni 1926 fastställde Kungl. Maj:t de av riksdagen godkända staterna. I samband härmed beslöt Kungl. Maj:t bland annat, att å övergångsstat för socialdepartementet skulle från och med den 1 juli 1926 allenast uppföras en kanslirådsbefattning. Samtidigt förordnades emellertid, i enlighet med av riksdagen lämnat bemyndigande, att innehavaren av en kanslirådsbefattning samt den å äldre stat kvarstående kanslisekretären skulle — jämte andra befattningshavare — från och med den 1 juli 1926 vara uppförda å allmänna indragningsstaten.

På grund av Kungl. Maj:ts nu omförmälda beslut uppstår besparing å den från och med innevarande budgetår gällande övergångsstaten, medan å andra sidan motsvarande utgiftsökning uppkommer å det under elfte huvudtiteln uppförda anslaget till allmänna indragningsstaten. Härav följer, att anslaget till socialdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli från och med nästkommande budgetår kan nedsättas, nämligen genom minskning av övergångsstaten med skillnaden mellan det däri nu upptagna beloppet 28,100 kronor och det belopp, som bör avses för avlöning för den å övergångsstaten uppförda kanslirådsbefattningen. I enlighet med hittills tillämpade beräkningsgrunder utgör sist avsedda belopp 11,460 kronor.

Emellertid påverkas övergångsstatens storlek även av det förslag rörande viss omändring beträffande registratorstjänsterna i statsdepartementen m. m., för vilket chefen för finansdepartementet tidigare i dag vid behandling av för flera huvudtitlar gemensamma frågor redogjort och vilket jag här tillåter mig återropa. Detta förslag innebär för socialdepartementets del, att den nuvarande registratorsbefattningen i lönegraden B 22 skall överföras till övergångsstaten och å den ordinarie staten ersättas med en registratorsbefattning i lönegraden B 15.

I enlighet med detta förslag bör från den i socialdepartementets ordinarie avlöningsstat ingående anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän, nu å 182,900 kronor, utbrytas och till övergångsstaten överföras det för den hittillsvarande registratorsbefattningen beräknade beloppet, som utgör 7,668 kronor. Övergångsstaten skulle alltså från och med nästkommande budgetår beräknas till $(11,460 + 7,668)$ 19,128 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 19,100 kronor. Den ordinarie avlöningsstatens anslagspost till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle efter utbrytningen upptagas med $(182,900 - 7,668)$ 175,232 kronor eller, avrundat, 175,200 kronor. Då den till uppförande i lönegrad B 15 föreslagna registratorstjänsten icke är avsedd att tillsättas, innan den på övergångsstat överförde registratorn avgått från sin tjänst, bör nämligen, i enlighet med vad chefen för finansdepartementet i

nyssnämnda sammanhang antytt, vid beräkning av anslagsposten i fråga hänsyn icke nu tagas till uppförandet av en ny registratorsbefattning i sistnämnda lönegrad.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit och då någon ändring i socialdepartementets stater utöver vad nu angivits icke är erforderlig, skulle dessa stater från och med budgetåret 1927—1928 erhålla följande lydelse:

A. Ordinarie avlöningsstat.

	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	175,200
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	31,700
Ersättning till sakkunniga biträden åt statens inspektör för fattigvård och barnavård ..	6,000
Summa kronor	212,900.

B. Övergångsstat.

Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	kronor 19,100.
---	----------------

I enlighet härmed bör anslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli upptagas med (212,900 + 19,100) 232,000 kronor, vilket innebär en nedsättning i förhållande till nuvarande anslag med 16,700 kronor.

Åberopande vad sålunda anförts och under hänvisning i övrigt till vad chefen för finansdepartementet under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor yttrat rörande registratorstjänsterna i statsdepartement, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels från och med den 1 juli 1927, med uteslutande av den å socialdepartementets ordinarie stat uppförda registratorsbefattningen i lönegraden B 22, å samma stat upptaga en registratorsbefattning i lönegraden B 15;

dels från och med samma dag till övergångsstat överföra den nuvarande registratorsbefattningen i departementet;

dels godkänna de av mig här förordade förslagen till ordinarie avlöningsstat samt till övergångsstat för socialdepartementet, att tillämpas från och med budgetåret 1927—1928;

dels ock nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, nu 248,700 kronor, med 16,700 kronor till kronor 232,000.

B. Sociala verk och inrättningar.

Socialstyrelsen.

[2.] 1. **Socialstyrelsen.** Nu gällande ordinarie stat för socialstyrelsen slutar å 319,400 kronor. I enlighet härmed är det ordinarie förslagsanslaget till styrelsen i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptaget till nämnda belopp.

I skrivelse den 15 september 1926 har styrelsen hemställt, att ifrågasvarande anslag måtte för nästkommande budgetår upptagas till 335,400 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t i särskilda propositioner (nr 113 och 117) till 1926 års riksdag framlagt förslag angående bland annat omorganisation av det frivilliga statsunderstödda sjukkasseväsendet, har riksdagen, som icke bifallit de framlagda förslagen, i skrivelse den 5 juni 1926 (nr 348) hemställt, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, i vad mån en omorganisation av det statsunderstödda sjukkasseväsendet kunde ske i enlighet med riktlinjer, som angivits i andra särskilda utskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 3.

För verkställande av den sålunda begärda utredningen tillkallades inom socialdepartementet särskilda sakkunniga. Dessa sakkunniga hava den 15 december 1926 avgivit sitt betänkande. Detta utmynnar i förslag rörande omorganisation av sjukkasseväsendet av i huvudsak följande innebörd. De nuvarande sjukkassorna skulle införas under lagstiftningen om understödsföreningar. De kassor, som uppfyllde vissa krav i avseende å organisation, omfattningen av lämnad sjukhjälp m. m., skulle kunna av tillsynsmyndigheten vinna erkännande som *sjukkassor* och därmed erhålla rätt till statsbidrag efter i förhållande till de nu gällande väsentligt höjda grunder. Dylikt statsbidrag skulle, så vitt angår nu befintliga kassor, kunna meddelas flera kassor å en och samma ort, men på plats, där redan erkänd sjukkassa helt eller till huvudsaklig del fyller det syfte, som är ändamålet med nybildad förenings verksamhet, skulle erkännande som sjukkassa icke kunna lämnas den nya föreningen. Såsom ett särskilt slags sjukkassor skulle kunna erkännas så kallade *distrikts-sjukkassor*, varav endast en skulle få finnas inom vart och ett s. k. sjukkassemråde. Dessa distriktssjukkassor skulle hava till huvudsaklig uppgift att handhåva försäkringen under den längre sjukhjälpstid, som faller utanför den av sjukkassorna för närvarande vanligast tillämpade, alltför korta sjukhjälpstiden, ävensom att meddela försäkring för kostnader för läkar- och sjukhusvård. Dessutom skulle dessa distriktssjukkassor hava att obligatoriskt lämna moderskapshjälp åt anslutna medlemmar samt äga att medverka såsom organ för andra socialförsäkringsgrenar, nämligen olycksfallsförsäkringen och pensionsförsäkringen. De sakkunnigas förslag är avsett att träda i kraft den 1 januari 1928 men räknar med en övergångstid av två år.

Det är min förhoppning, att förslag till omorganisation av det frivilliga sjukkasseväsendet skall kunna föreläggas den kommande riksdagen. I detta sammanhang torde jag endast få angiva huru, såvitt för närvarande kan bedömas, en framställning i detta ämne i väsentlig anslutning till de sakkunnigas förslag kommer att inverka å en del nu i riksstaten under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar, upptagna anslag.

För närvarande äro under nyssnämnda avdelning uppförda, bland andra, följande anslag, nämligen *dels*, såsom förut nämnts, till socialstyrelsen ett ordinarie förslagsanslag å 319,400 kronor, *dels* ett extra anslag för upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet å 124,600 kronor, *dels* ett ordinarie

förslagsanslag till sjukkasseeväsendets befrämjande å 3,070,000 kronor och dels ett extra förslagsanslag till sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, å 170,000 kronor.

Omförmälda förslag rörande sjukförsäkringen torde icke komma att inverka på det ordinarie anslaget till socialstyrelsen. I avbidan på proposition beträffande sjukförsäkringens organisation synes emellertid även detta anslag böra i riksstatsförslaget för budgetåret 1927—1928 endast preliminärt beräknas, varvid torde kunna upptagas det nuvarande anslagsbeloppet, 319,400 kronor.

Vad däremot angår det extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet, är att märka, att den ifrågasatta omorganisationen under den närmaste tiden torde komma att medföra väsentligt ökat arbete å socialstyrelsens sjukkasseyrå. Då lagens utfärdande omedelbart kommer att kräva vidtagande av omfattande åtgärder från tillsynsmyndigheten (utfärdandet av normalstadgar, uppställandet av normaltariffer o. s. v.) och då det torde kunna förväntas, att en del sjukkassor redan före reformens ikraftträdande vidtaga åtgärder för att inordna sig under det nya systemet, lär den av omorganisationen föranledda stegringen i socialstyrelsens personalbehov böra beräknas för hela nästkommande budgetår.

Vidare föreligga vissa andra förslag, som torde komma att inverka på sist omförmälda anslag. Sålunda pågå förarbeten till ändrad lagstiftning rörande invandringen till riket och främlingskontrollen ävensom rörande arbetarskydd. Därest lagstiftning i dessa hänseenden genomföres, torde därav kunna föranledas ökade kostnader för socialstyrelsen; redan nu gällande provisoriska anordning i förstnämnda ämne har visat sig medföra viss kostnadsökning. Härtill kommer, att sedan socialstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts beslut uppgjort förslag i fråga om landstingens deltagande i kostnaden för kontroll genom statsverkets försorg över bränsleförbrukningen vid värmeanläggningar inom landstingen tillhöriga eller av dem understödda anstalter, socialstyrelsen den 19 oktober 1926 inkommit med utredning i detta ämne. Det är min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t framläggande av förslag i ämnet, vilket förslag skulle beträffande socialstyrelsen innebära en årlig mindre kostnadsökning. Slutligen är i förevarande sammanhang att nämna, att jag ansett, att det anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår finnes med ett belopp av 3,600 kronor uppfört för sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården, bör kunna utslutas ur riksstaten för nästkommande budgetår och att i stället utgifterna för detta ändamål böra bestridas från det extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet.

De höjningar av sistnämnda anslag, som för nu angivna ändamål kunna beräknas bliva erforderliga för nästkommande budgetår, kunna, så vitt för närvarande kan bedömas, uppskattas till sammanlagt omkring 75,000 kronor. Med framställning i samtliga dessa ämnen torde emellertid böra anstå, till dess propositioner i förenämnda ämnen komma att framläggas.

I detta sammanhang torde jag även få erinra, att, såsom chefen för finansdepartementet anført vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, av särskilt tillkallade sakkunniga framlagts förslag till vissa indragningar och förändringar beträffande fullmäktig- och sakkunniginstitutionerna hos de centrala ämbetsverken, vilket förslag är avsett att beaktas i förslaget till riksstat för nästkommande budgetår. Vad angår socialstyrelsens ämbetsområde innebär de sakkunnigas förslag, att det arvode å 2,000 kronor, som för närvarande utgår till vardera av de två socialfullmäktige hos styrelsen, skall nedsättas till 1,000 kronor om året. Dessutom hava de sakkunniga föreslagit, att det sociala rådet skall avskaffas utom i vad avser sektionerna för sjukkasseväsendet och understödsföreningarna, vilka sektioner skulle fortfara såsom särskilda nämnder. Jämväl med behandlingen av de sålunda uppkomna frågorna torde böra anstå, till dess definitivt förslag rörande nu ifrågasatt anslag kan framläggas. Här torde jag endast böra omnämna, att jag vid övervägande av de sakkunnigas förslag kommit till den uppfattningen, att den ifrågasatta nedsättningen av socialfullmäktiges arvode bör förordas, dock att sänkningen bör tillämpas först från och med ingången av år 1928, då den tid utgår, för vilken de nuvarande fullmäktige äro utsedda. Vad angår sociala rådet har jag funnit såväl ekonomiska som andra skäl tala för att rådet bibehålles oförändrat. För nästa budgetår skulle ett bifall till vad jag sålunda anser mig böra förordas medföra en besparing av 1,000 kronor.

Vid den nu ifrågasatt provisoriska beräkningen av anslaget torde emellertid hänsyn knappast böra tagas till denna nedsättning.

I avbidan på särskild proposition i förevarande ämne synes alltså i överensstämmelse med vad nyss anfördes det extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet kunna upptagas till 124,600 + 75,000 kronor eller, avrundat, till 200,000 kronor.

I en den 24 september 1926 dagtecknad promemoria har vidare chefen för socialstyrelsens sjukkasseyrå på anförda grunder framhållit, att anslaget till sjukkasseväsendets befrämjande borde för budgetåret 1927—1928 — under förutsättning av oförändrade grunder för statsbidragens utgående — beräknas till 3,200,000 kronor. Då, såvitt för närvarande kan bedömas, den i samband med omorganisationen av sjukkasseväsendet ifrågasatta förhöjningen av statsbidragen till kassorna icke alls eller endast högst obetydligt kan väntas bliva märkbar under tiden före den 1 juli 1928, torde ifrågasatt anslag tills vidare kunna i avbidan på särskild proposition i ämnet i förslaget till riksstat upptagas till det sålunda förordade beloppet, 3,200,000 kronor.

Vad nu senast anförts äger tillämplighet jämväl beträffande anslaget till sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd. Även detta anslag torde alltså kunna tills vidare upptagas med ett utan avseende å den ifrågasatta omorganisationen beräknat belopp. I berörda promemoria har anförts, att under

sådana förhållanden anledning till ändring av det nu upptagna beloppet, 170,000 kronor, icke föreligger.

Rörande beräkningen av anslagen till socialstyrelsens verksamhet, till sjukkasseväsandets befrämjande och till sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, gör jag framställning i det följande.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition, som må komma att avlåtas i ämnet, i riksstaten beräkna det *ordinarie* förslagsanslaget till *socialstyrelsen* till oförändrat belopp..... kronor 319,400.

[3.] 2. **Socialstyrelsens verksamhet.** Under återopande av vad jag anför under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *socialstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1927—1928 beräkna ett *extra* anslag av kronor 200,000.

Arbetsfred, arbetsförmedling, arbetarskydd m. m.

[4.] 3. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.** För varje år från och med år 1907 har riksdagen anvisat ett extra förslagsanslag att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande och användas till ersättning åt förlikningsmän m. m. för medling i arbetstvister.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition i ämnet har 1920 års riksdag antagit ny lag om medling i arbetstvister. Sedermera har Kungl. Maj:t utfärdat lag i berörda ämne den 28 maj 1920 (nr 245). Närmare föreskrifter angående medling i arbetstvister äro meddelade i kungörelse den 31 december 1920 (nr 898). Med avseende å rikets indelning i distrikt för medling i arbetstvister gäller Kungl. Maj:ts skrivelse den 31 december 1909 (sv. förf.saml. nr 171).

1920 års riksdag anvisade i anledning av Kungl. Maj:ts framställning på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag å 144,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande och användas till ersättning åt förlikningsmän m. m. för medling i arbetstvister.

Ifrågavarande anslag har sedermera med hänsyn huvudsakligen till storleken av belastningen å detsamma undergått sänkningar. För de två senaste budgetåren har anslaget i riksstaten upptagits med 110,000 kronor. Därav hava omkring 70,000 kronor beräknats åtgå till fasta utgifter — förlikningsmännens arvoden och förlikningsmannae Expeditionen — medan av det återstående beloppet bestridas mera oberäkneliga utgifter, såsom för förlikningskommissioner, särskilda förlikningsmän o. d.

I skrivelse den 15 september 1926 har *socialstyrelsen* hemställt, att förevarande anslag måtte för budgetåret 1927—1928 beräknas till oförändrat belopp 110,000 kronor.

Belastningen å förevarande anslag under budgetåret 1925—1926 utgjorde enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning 86,332 kronor. Med hänsyn till denna siffra synes mig anslaget kunna för nästa budgetår underkastas någon nedsättning. Med iakttagande av önskvärdheten av någon marginal för oförutsedda utgifter torde anslaget därvid kunna bestämmas till 95,000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag
av kronor 95,000.

[5.] 4. **Centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister m. m.** Till bestri-
dande av kostnaderna för centrala skiljenämnden har för budgetåret 1926—
1927 anvisats ett extra förslagsanslag av 16,000 kronor.

För samma budgetår har även anvisats ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor till särskilda skiljedomare i arbetstvister. Belastningen å motsva-
rande anslag för budgetåret 1925—1926 utgjorde 4,000 kronor.

Med äskande av anslag för motsvarande ändamål för budgetåret 1927—1928 torde böra tills vidare anstå. Anledningen härtill är, att förberedelser till viss lagstiftning, ägnad att påverka anslagets storlek, för närvarande pågå inom socialdepartementet. Den äsyftade lagstiftningen avser rättsligt av-
görande av vissa arbetstvister och torde, därest den genomföres, komma att leda till att de nuvarande organen, centrala skiljenämnden och de sär-
skilda skiljedomarna, ombildas eller ersättas med andra statliga organ. På det stadium arbetet ännu befinner sig är det mig icke möjligt att lämna några närmare uppgifter angående lagstiftningens blivande innehåll. Här torde jag endast få angiva, i vad mån detsamma är av beskaffenhet att på-
verka budgeten.

Såvitt för närvarande kan bedömas, skulle kostnaden för de i den ifrågasatta lagstiftningen avsedda organen kunna uppskattas till omkring 90,000 kronor årligen. Då ifrågavarande lagstiftning ej kan antagas komma att träda i kraft förr än den 1 januari 1928, skulle hälften av detta belopp eller 45,000 kronor falla på nästkommande budgetår. I enlighet med vad nyss anförts, bör å andra sidan för samma budgetår blott beräknas halv årskostnad för centrala skiljenämnden och skiljedomarna; tills vidare torde man därvid — med utgångspunkt från kostnaden för närvarande — kunna uppskatta halva årskostnaden för nämnden och skiljedomarna till 10,000 kronor.

Då riktlinjerna för den nya lagstiftningen icke för närvarande kunna närmare angivas, lär det icke vara lämpligt att i riksstatsförslaget upp-
taga nytt anslag för de ifrågasatta organen. I stället synes kostnaden här-
för samt för centrala skiljenämnden och de särskilda skiljedomarna böra

under övergångsåret bestridas från ett gemensamt anslag, förslagsvis benämnt *centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister m. m.* I enlighet med det anförda skulle detta anslag beräknas till (45,000 + 10,000) 55,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition, som må komma att avlämnas i ämnet, till *centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister m. m.* för budgetåret 1927—1928 beräkna ett extra förslagsanslag av kronor 55,000.

[6.] 5. **Offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m.** Alltsedan år 1906 har riksdagen beviljat extra förslagsanslag till befrämjande och organiserande av den *offentliga arbetsförmedlingen i riket*. För innevarande budgetår är anslag för detta ändamål i riksstaten uppfört med 240,000 kronor.

Gällande föreskrifter angående understöd av statsmedel till befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen återfinnas i kungörelse den 30 juni 1916 (nr 320) med däri genom kungörelse den 16 maj 1918 (nr 278) gjorda ändringar. Från nyssnämnda anslag utgå även avlöningar till vissa hos socialstyrelsen anställda tjänstemän för handläggning av arbetsförmedlings- och arbetsmarknadsfrågor.

Sedan ett antal år tillbaka hava vidare beviljats extra förslagsanslag till bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort än där de vistas. För detta ändamål är under rubriken *medellösa arbetssökandes resor* i nu gällande riksstat uppfört ett anslag av 1,000 kronor.

Beträffande dispositionen av sistnämnda anslag gäller kungörelse den 30 juni 1916 (nr 319) med vissa däri genom kungörelser den 16 maj 1918 (nr 279) och den 23 maj 1919 (nr 239) vidtagna ändringar.

I skrivelse den 15 september 1926 har *socialstyrelsen* hemställt, att ifrågasvarande båda förslagsanslag måtte för budgetåret 1927—1928 upptagas med senast anvisade belopp, respektive 240,000 och 1,000 kronor.

I detta sammanhang vill jag nämna, att jag låtit verkställa undersökning rörande möjligheten av att genom ändrad gruppering av huvudtitelns anslag samt sammanslagning av olika anslag viss förenkling ävensom större överskådlighet med avseende å huvudtitelns uppställning skulle kunna ernås. Denna undersökning har lett till ändringsförslag på särskilda punkter i huvudtiteln. Beträffande nu förevarande två anslag föreslår jag i enlighet härmed, att desamma från och med nästkommande budgetår sammanslås till ett gemensamt anslag under rubriken *offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m.* Vad angår anslagsbeloppet må nämnas, att nettoutgifterna för budgetåret 1925—1926 utgjort beträffande anslaget till offentliga arbetsförmedlingen i riket 235,660 kronor och beträffande anslaget till medellösa arbetssökandes resor 508 kronor. Med hänsyn till dessa belastningssiffror synes det ifrågasatta nya anslaget ej behöva sättas högre än till 240,000 kronor eller samma belopp, vartill anslaget för den offentliga arbetsförmedlingen nu är beräknat.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m.* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 240,000.

[7.] 6. **Bekämpande av arbetslösheten.** Av 1926 års riksdag beviljades för budgetåret 1926—1927 för bekämpande av arbetslösheten ett extra reservationsanslag av 8,000,000 kronor. Riksdagens beslut i ämnet anmälades genom dess skrivelse nr 344.

Statens arbetslöshetskommission har nu i skrivelse den 24 november 1926 gjort framställning om anvisande av anslag till hjälpverksamheten för de arbetslösa under budgetåret 1927—1928. I denna skrivelse har kommissionen till en början anfört, att, under förutsättning av att kommissionens verksamhet komme att fortgå efter i stort sett oförändrade grunder, kostnaderna för arbetslöshetens bekämpande under innevarande budgetår kunde beräknas uppgå till omkring 6,400,000 kronor. Då den 1 november 1926 funnits disponibelt ett belopp av i runt tal 8,250,000 kronor och hjälpverksamheten under återstoden av budgetåret kunde beräknas draga en kostnad av omkring 4,925,000 kronor, skulle härav följa, att ett belopp av omkring 3,325,000 kronor skulle kunna förväntas den 1 juli 1927 återstå av de för ändamålet redan anvisade medlen och alltså bli disponibelt för nästkommande budgetår. Vidkommande beräkningen av det för sistnämnda budgetår behövliga beloppet har kommissionen vidare uttalat som sin uppfattning, att arbetslösheten icke kunde väntas då bli av mindre omfattning än under innevarande budgetår och att endast en lycklig utveckling av den industriella produktionen och det ekonomiska livet i övrigt kunde påverka förhållandena i motsatt riktning. Under betonande av det vanskliga i en förhandsberäkning sådan som den ifrågavarande har kommissionen uppskattat kostnaderna för arbetslöshetens bekämpande för nästkommande budgetår till åtminstone samma belopp som det, vilket kommissionen beräknat för innevarande budgetår, eller, som nyss nämndes, omkring 6,400,000 kronor. Utom det belopp, som syntes kunna besparas från innevarande budgetår, skulle alltså enligt kommissionen ett belopp av ytterligare 3,075,000 kronor krävas för budgetåret 1927—1928. Med ledning av de sålunda gjorda beräkningarna har kommissionen emellertid funnit ett nytt anslag av 5,000,000 kronor böra anvisas för sistnämnda budgetår, därvid kommissionen med hänsyn till osäkerheten vid bedömande av arbetsmarknadens framtida gestaltning ansåge det överskott, som kunde med ett anslag av denna storlek antagas uppstå, vara för kommissionen behövt för att i verksamheten användas som rörelsekapital ävensom för att kunna tillgripas som en reserv för oförutsedda utgifter.

I särskilt yttrande till kommissionens protokoll har kommissionens expert från arbetsgivarsidan förklarat sig anse det erforderliga beloppet av statsmedel för budgetåret 1927—1928 uppgå till 3,000,000 kronor.

Departements-
chefen.

Av vad kommissionen i sin framställning anfört synes mig framgå, att nytt anslag för arbetslöshetens bekämpande bör ställas till arbetslöshets-

kommissionens förfogande för nästkommande budgetperiod. Utredning pågår beträffande frågan om arbetslöshetsförsäkring, men de sakkunniga, som äro sysselsatta med denna utredning, kunna icke väntas bliva färdiga med sitt arbete i så god tid, att förslag i ämnet kan föreläggas 1927 års riksdag.

Vad beträffar beloppet av det erforderliga anslaget hava, såsom nyss nämdes, olika meningar kommit till synes vid ärendets behandling hos arbetslöshetskommissionen. Därvid har emellertid tillika framhållits vanskligheten av en förhandsberäkning av ifrågavarande slag, särskilt på grund av svårigheterna, då det gäller att för närvarande bedöma arbetsmarknadens gestaltning under budgetåret 1927—1928. För min del är jag icke beredd att ännu taga definitiv ståndpunkt till spörsmålet om det erforderliga anslagets storlek. Under riksdagens lopp torde utsikterna på arbetsmarknaden kunna bättre än nu överskådas, och jag anhåller därför, att med framläggande av förslag i ämnet måtte få tills vidare anstå. Jag vill erinra, att motsvarande förfaringssätt tillämpades vid 1926 års riksdag.

Vid det tillfälle, då jag sålunda torde få återkomma till ämnet, torde jag även få lämna en närmare redogörelse för arbetsmarknadens läge, arbetslöshetskommissionens verksamhet under det gångna budgetåret, kommissionens ekonomiska ställning samt innehållet av dess ifrågavarande framställning.

I avvidan på frågans slutliga behandling torde emellertid i riksstaten böra beräknas ett anslag för arbetslöshetens bekämpande. I fråga om beloppet av det anslag, som sålunda bör upptagas i staten, må visserligen erinras, att å nionde huvudtiteln medel torde komma att beredas för vissa arbetsföretag — nyodlingar och avdikningsföretag m. m. — genom vilka arbetstillfällen skulle komma att i något vidgad omfattning beredas för arbetslösa. Detta oaktat synes emellertid anslaget under femte huvudtiteln för arbetslöshetens bekämpande tills vidare böra beräknas till det av arbetslöshetskommissionen föreslagna beloppet. Jag vill alltså föreslå, att anslogsbehovet tills vidare beräknas till 5,000,000 kronor.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den proposition, som må komma att avlätas i ämnet, till *bekämpande av arbetslösheten* för budgetåret 1927—1928 beräkna ett *extra* reservationsanslag

av kronor 5,000,000.

[8.] 7. **Yrkesinspektionen.** I riksstaten för innevarande budgetår är det ordinarie förslagsanslaget till yrkesinspektionen uppfört med 291,500 kronor, motsvarande slutsumman i den för yrkesinspektionen gällande staten. Berörda stat, godkänd av 1925 års riksdag och av Kungl. Maj:t fastställd genom brev den 12 juni 1925, är av följande lydelse:

Stat.	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	272,400
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	2,000
Kontorskostnader m. m.	17,100
Summa kronor 291,500	

Utöver det ordinarie anslaget har, alltsedan den nuvarande yrkesinspektionens tillkomst eller från och med år 1913, för varje budgetperiod varit anvisat ett extra anslag till upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet. Sistnämnda anslag blev i samband med den år 1923 beslutade löneregleringen för vissa inspektionens befattningshavare uppfört med 77,900 kronor, vilket belopp för ändamålet anvisades även för budgetåret 1924—1925. På grund av 1925 års riksdags beslut rörande lönereglering för yrkesinspektionens kvinnliga befattningshavare samt i fråga om ordnandet av kvinnliga tjänstemäns avlöningsförhållanden i allmänhet höjdes anslaget för budgetåret 1925—1926 till 78,500 kronor. Sistnämnda belopp är för ändamålet uppfört jämväl i nu gällande riksstat.

För användningen av det extra anslaget för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet under budgetåret 1926—1927 har Kungl. Maj:t genom brev den 26 juni 1926 fastställt följande stat:

avlöningar samt vikariats- och övertidsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare ävensom ersättning till experter och för tillfällig skrivhjälp, högst	kronor 59,040
förstärkning av den i yrkesinspektionens ordinarie stat upptagna anslagsposten till kontorskostnader m. m., förslagsvis	» 19,460
Summa kronor 78,500.	

Från anslagsposten till avlöningar samt vikariats- och övertidsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. avlönas följande icke-ordinarie befattningshavare i nedannämnda lönegrader, nämligen

Befattningshavare.	Lönegrad.
1 specialinspektör för tillsynen av skogsarbetarnas m. fl. bostadsförhållanden	B 24
2 yrkesinspektörsassistenter	B 20
1 biträde hos yrkesinspektrisen	B 7
9 kontorsbiträden	B 4

I skrivelse den 15 september 1926 har *socialstyrelsen* hemställt om anvisande av extra anslag för budgetåret 1927—1928 till upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet. Styrelsen har därvid anført, att yrkesinspektrisen samt skogs- och flottledsinspektörens expeditioner i september 1926 överflyttats från den av statsverket förhyrda fastigheten Stora Nygatan 40—42 till statsverkets fastighet Birger Jarlstorg 5 i Stockholm. Någon hyra eller kostnad för uppvärmning behövde sålunda icke beräknas för berörda expeditionslokaler för budgetåret 1927—1928. För senast förflutna budgetår 1925—1926 hade hyrorna för ifrågavarande lokaler, inberäknat ersättning för uppvärmning och belysning, uppgått till sammanlagt 2,730: 81 kronor. Med hänsyn härtill syntes det extra anslaget för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet kunna för budgetåret 1927—1928 minskas med ett belopp av, i runt tal, 2,700 kronor. Någon annan anledning till ändring av anslaget i fråga föreläge däremot icke. Detsamma skulle sålunda kunna upptagas till ett belopp av 75,800 kronor.

Såsom framgår av det förut anförda, har det extra anslaget till upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, vilket utgått alltsedan den nuvarande yrkesinspektionens tillkomst, under de senaste åren hållit sig konstant, om man frånser den ändring, som föranleddes av 1925 års riksdags beslut i fråga om kvinnliga befattningshavares avlöningsförhållanden m. m. Då vidare detta medelsbehov måste anses vara av stadigvarande natur, synes mig anslaget nu kunna sammanslås med det ordinarie anslaget till yrkesinspektionen, något som tydligen är lämpligt med hänsyn till önskvärldheten av större koncentration i huvudtitelns uppställning. Sammanslagningen torde böra ske på sådant sätt, att den till avlöningar samt vikariats- och övertid ersättningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. avsedda posten i inspektionens extra stat överflyttas till den ordinarie staten såsom en särskild anslagspost under benämningen avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., varjämte den extra statens post till förstärkning av den i yrkesinspektionens ordinarie stat upptagna anslagsposten till kontorskostnader m. m. sammanslås med sistnämnda post i den ordinarie staten. Vad angår storleken av nu ifrågasatt anslagsposter föreligger ej anledning till ändring beträffande beloppet till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., 59,040 kronor. Nu anvisade medel till kontorskostnader m. m. böra i enlighet med vad socialstyrelsen föreslagit nedsättas med i avrundat tal 2,700 kronor, med vilken summa inspektionens lokalkostnader numera minskats. Med hänsyn till beloppet av de faktiska utgifterna för kontorskostnader m. m. under de senaste åren anser jag mig emellertid kunna ifrågasätta en ytterligare minskning med 1,000 kronor, varigenom den totala nedsättningen skulle uppgå till 3,700 kronor. Den nya anslagsposten till kontorskostnader m. m. skulle alltså upptagas med sammanlagt 32,860 kronor, under det att för ändamålet för närvarande äro anvisade tillhoppa (17,100 + 19,460) 36,560 kronor.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit skulle staten för yrkesinspektionen komma att sluta på ett belopp av 366,300 kronor eller 74,800 kronor mera än nuvarande stat, med vilket sistnämnda belopp det ordinarie förslagsanslaget till inspektionen från och med nästkommande budgetår alltså bör höjas.

Det inordnande av det extra anslaget till yrkesinspektionens verksamhet uti det ordinarie anslaget till nämnda inspektion, som jag här tillstyrkt, bör givetvis icke medföra någon ändring beträffande den nu från det extra anslaget avlönade personalens ställning i lönehänseende m. m. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser, som må finnas påkallade i sådant syfte.

Under återopande av vad jag sålunda anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande stat för yrkesinspektionen, att tillämpas från och med budgetåret 1927—1928:

Femte huvudtiteln.

Stat.	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	272,400
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	2,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	59,040
Kontorskostnader m. m.	32,860
Summa kronor 366,300;	

dels ock höja det ordinarie förslagsanslaget till yrkesinspektionen, nu 291,500 kronor, med 74,800 kronor till kronor 366,300.

[9.] 8. **Föreningen för arbetarskydd i Stockholm.** Alltsedan år 1907 har föreningen för arbetarskydd i Stockholm åtnjutit statsbidrag. Detta bidrag har till och med budgetåret 1925—1926 uttryckligen anvisats såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för en av föreningen anordnad permanent utställning härstädes av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet. Beträffande bidragets belopp under olika år hänvisar jag till den redogörelse, som i detta avseende lämnats i statsverkspropositionen till 1925 års riksdag (femte huvudtiteln, punkten 19). För vart och ett av de tre senaste budgetåren har extra anslag för ändamålet beviljats med 3,000 kronor.

I skrivelse den 13 september 1926 har *föreningen* anhållit om ett understöd till föreningen för budgetåret 1927—1928 med 4,000 kronor eller samma belopp, som utgick för vart och ett av åren 1913—1920 samt för budgetåret 1923—1924.

Till stöd för framställningen anför föreningen följande:

Föreningens mål vore att, genom vidgande av intresset för arbetarskyddet och spridande av kännedomen om lämpliga skyddsåtgärder, söka minska och förebygga de faror för olycksfall och ohälsa, som på grund av arbetets natur hotade kroppsarbetaren. Denna uppgift sökte föreningen fylla dels genom den permanenta skyddsutställningen, dels genom där hållna demonstrationer och föreläsningar och dels genom föredrag å andra orter, utlåning av bildmaterial, spridande av lämpligt tryck och ej minst genom föreningens tidskrift »Arbetarskyddet». Otvivelaktigt skulle verksamheten kunna vidgas genom inspelning och förevisning av skyddsfilmer (en början därtill vore redan gjord), genom utgivande av lämpliga illustrerade anslag m. m. och därigenom mera verksamt bidraga till skyddsarbetet i övrigt, men härför kräddes större ekonomiska uppoffringar än föreningen med nuvarande ställning kunde bära. Från föreningens sida hade upprepade framställningar riktats till industrifirmor, privatpersoner och organisationer om bidrag till utvidgande av verksamheten, men en på bredare basis lagd verksamhet kunde ej igångsättas, baserad på dylika ovissa och tillfälligtvis inflytande medel. Föreningen vore därför för upprätthållande av sin nuvarande verksamhet i fortsatt trängande behov av understöd från statens sida.

I utlåtande den 30 september 1926 har *socialstyrelsen* framhållit, att föreningen under de senare åren strävat efter att utsträcka sin verksamhet till att omfatta flera nya arbetsuppgifter. I detta avseende har socialstyrelsen erinrat, att föreningen i framställning till Kungl. Maj:t om anslag för bud-

getåret 1925—1926 meddelat, att föreningen beslutat göra en insats till arbetarskyddets utveckling och förbättring genom att införa den s. k. safety-first-rörelsen i Sverige — angående innebörden och betydelsen av denna rörelse m. m. hänvisas till förenämnda punkt 19 under femte huvudtiteln av 1925 års statsverksproposition — men att Kungl. Maj:t ansett sig icke kunna biträda framställningen, i vad den avsett anslag för nämnda rörelses igångsättande och upprätthållande.

Socialstyrelsen har vidare anført, att den samhällsnyttiga verksamhet som föreningen bedreve enligt styrelsens åsikt vore väl värd att effektivt understödjas av statsmakterna, samt att de av föreningen såväl förut som nu föreslagna åtgärderna till vidgande av denna verksamhet i hög grad syntes ägnade att främja det behjärtansvärda mål, som föreningen föresatt sig. Socialstyrelsen har därför tillstyrkt, att föreningen måtte tilldelas det begärda statsbidraget, 4,000 kronor, vilket icke syntes socialstyrelsen för högt beräknat.

Med hänsyn till föreningens uppgift anser jag mig böra tillstyrka fortsatt statsunderstöd till dess verksamhet. Vad angår bidragets belopp, synes mig av en föreningens skrivelse bilagd redogörelse för dess ekonomiska ställning framgå, att en höjning av bidraget icke kräves för upprätthållande av föreningens verksamhet i dess nuvarande omfattning. En bidragshöjning, avsedd att möjliggöra en utvidgning av verksamheten till nya arbetsuppgifter, anser jag mig av statsfinansiella skäl icke kunna förorda.

Med stöd av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *föreningen för arbetarskydd i Stockholm* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* anslag av kronor 3,000.

Departements-
chefen.

[10.] 9. **Arbetsrådet.** Till bestridande av kostnaderna för arbetsrådet var för vart och ett av budgetåren 1924—1925 och 1925—1926 anvisat ett extra förslagsanslag av 61,150 kronor.

Den för budgetåret 1924—1925 gällande avlönings- och omkostnadsstaten för arbetsrådet, fastställd genom brev den 11 april 1924, upptog under avlöningsstaten dels avlöningar — fördelade på lön, tjänstgöringspenningar och ortstillägg — till en ordförande och chef med 15,000 kronor, till en ledamot, tillika sekreterare, med 7,800 kronor samt till ett kvinnligt biträde i tredje lönegraden (registrator) med 2,350 kronor, dels ock arvoden å tillhoppa 20,000 kronor åt fem ledamöter. Avlöningsstaten slutade sålunda å ett belopp av 45,150 kronor. Härjämte var i staten under rubriken omkostnader upptaget ett belopp av 16,000 kronor till diverse ändamål. Slutsumman å avlönings- och omkostnadsstaten utgjorde alltså 61,150 kronor.

För budgetåret 1925—1926 fastställdes genom brev den 8 maj 1925 avlönings- och omkostnadsstat av samma lydelse som den för budgetåret 1924—1925 gällande. I staten vidtogs emellertid sedermera genom beslut den 31 december 1925 en ändring. Vid nämnda tidpunkt avgick nämligen arbets-

rådets dåvarande ordförande och chef ur sin tjänst, och i samband med förordnande av ny ordförande ombildades befattningen, som dittills betraktats såsom innehavarens huvuduppgift, till en befattning, avsedd att innehavas vid sidan av annan tjänst och avlönad med ett till 4,000 kronor nedsatt arvode, varå dyrtidstillägg icke utgick.

Med hänsyn till den sålunda vidtagna anordningen beträffande ordförande-befattningen i arbetsrådet föreslog Kungl. Maj:t (prop. nr 145) 1926 års riksdag att för budgetåret 1926—1927 till rådet anvisa ett med 11,000 kronor nedsatt extra förslagsanslag av 50,150 kronor. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag (skrivelse nr 340).

På grund av den utav Kungl. Maj:t den 31 december 1925 förordnade ordförandens utnämning till statsråd i början av juni 1926 vidtogs ånyo en organisationsändring i arbetsrådet med därav följande förändrad disposition av avlöningsstaten för rådet. Avlönings- och omkostnadsstat för budgetåret 1926—1927 fastställdes genom brev den 18 juni 1926 och erhöll följande utseende:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa
	kronor	kronor	kronor	kronor
A. Avlöningar.				
1 ordförande och chef	4,700	2,500	600	7,800
1 ledamot, arvode	—	—	—	4,000
5 ledamöter, arvoden å tillhoppa	—	—	—	20,000
1 biträde i tredje lönegraden (registrator)	1,450	700	200	2,350
Kronor	—	—	—	34,150
B. Omkostnader.				
Till vikariatsersättningar, ersättningar till extra tjänstemän och andra biträden, ersättningar för särskilda utredningar genom tekniskt eller ekonomiskt sakkunniga, tryckningskostnader, hyra, kostnader för belysning, uppvärmning, städning, möbler, böcker, tidningar, telefoner, kontorsrekvisita m. m. ävensom arvoden samt resekostnads- och traktamentsersättningar åt suppleanter, då de inkallas såsom ersättare för de ledamöter, som representera arbetsgivare eller arbetare, förslagsvis	—	—	—	16,000
Summa kronor	—	—	—	50,150

Av denna stat framgår, att ersättningen till ordföranden och chefen fastställdes till ett belopp, motsvarande avlöningen för extra byråchef å gammal stat, eller 7,800 kronor. Å detta belopp har sedermera, liksom å avlöning till extra byråchef, medgivits tillfällig löneförbättring med 1,000 kronor för år. Ordföranden har härigenom för innevarande budgetår erhållit samma av-

löningsförmåner, som förut utgått till innehavaren av befattningen såsom ledamot, tillika sekreterare, hos rådet.

Genom beslut den 18 juni 1926 förordnades till ordförande och chef för arbetsrådet dittillsvarande ledamoten och sekreteraren. Samtidigt förordnades ny ledamot av rådet, vartill utsågs dess förutvarande tekniske expert. Då ny expert ej utsågs, inbesparades härigenom det tidigare från omkostnadsstaten utgående expertarvodet å 1,000 kronor.

I skrivelse den 13 september 1926 har *arbetsrådet* gjort framställning om äskande av anslag till rådet för budgetåret 1927—1928. Beträffande omfattningen av rådets arbetsbörda har rådet därvid till en början anfört följande:

Sedan de principiella frågorna rörande tillämpningen och genomförandet av lagen om arbetstidens begränsning i stort sett vunnit sin lösning under åren 1920 och 1921, hade rådets arbetsbörda från och med ingången av år 1922 varit tämligen konstant. Antalet till rådet under åren 1922—1925 inkomna ärenden samt deras fördelning framginge av följande sammanställning:

	1922	1923	1924	1925
Ansökningar om avgöranden, utlåtanden samt undantag enligt 5 § arbetstids- lagen	116	72	77	82
Ärenden rörande nödfallsarbete	464	460	447	449
Övertidsärenden	348	398	371	374
Andra ärenden	83	99	108	207
Hela antalet ärenden	1,011	1,029	1,003	1,112

Till och med den 31 augusti 1926 hade inkommit 706 ärenden, medan under motsvarande tid 1925 inkommit 589 ärenden. Någon minskning i arbetet på grund av den nya arbetstidslag, som skulle gälla från och med ingången av år 1927, syntes icke vara att förvänta. Snarare syntes den nya lagen medföra ökat arbete, bland annat på grund av dess bestämmelser om särskild reglering av arbetstiden för viss personal i hotell-, restaurant- eller kaféerörelse och om utvidgad befogenhet för rådet rörande medgivande av tillstånd till övertidsarbete.

Efter en redogörelse för de för rådet under senare år gällande staterna, av vilken redogörelse framgår, att kostnaderna för rådets verksamhet för tiden från och med år 1922 kraftigt nedbringats — för år 1922 med 32,600 kronor i förhållande till tidigare anslag, för år 1923 med ytterligare 13,550 kronor, för tiden 1 januari—30 juni 1924 med ytterligare 18,575 kronor och för tiden 1 juli 1924—31 december 1925 med ytterligare 4,000 kronor, allt för år räknat — har rådet omnämnt den genom förberörda brev den 18 juni 1926 genomförda organisationsändringen samt därefter uttalat sig angående anslagsbehovet för nästkommande budgetår. Rådet har härvid framhållit, att en väsentlig *höjning av avlöningen till ordföranden och chefen* syntes påkallad. Härom yttrar rådet:

Arbetsrådets ordförande hade alltifrån rådets upprättande i november 1919 och till utgången av 1925 åtnjutit en avlöning av 15,000 kronor för år. Å detta belopp hade jämväl utgått dyrtidstillägg. Någon minskning i ordfö-

randens arbete hade icke ägt rum; fastmera vore detsamma för närvarande mera omfattande, än det vid något tidigare tillfälle varit. Under åren 1919 och 1920, då antalet ärenden varit som störst, hade ordföranden icke tjänstgjort såsom föredragande. Föredragningen hade i stället till väsentlig del ombesörjts av två ledamöter av rådet, vilka åtnjutit en avlöning av 12,000 kronor vardera jämte dyrtidstillägg. Under senare delen av 1920 hade därjämte varit förordnad ytterligare en föredragande ledamot. Vidare hade hos arbetsrådet under år 1919 och början av år 1920 tjänstgjort en sekreterare, tillika föredragande, samt under återstoden av år 1920 två och tidvis tre sekreterare, tillika föredragande. Var och en av ifrågavarande befattningshavare hade åtnjutit avlöning såsom till extra byråchef. Under åren 1921—1925 hade ordföranden i viss utsträckning deltagit i föredragningen av ärenden inför rådet. En betydande del av föredragningen hade dock ålegat andra befattningshavare. Såsom föredragande hade sålunda under större delen av 1921 samt under hela 1922 och större delen av 1923 tjänstgjort dels en ledamot med en avlöning av 12,000 kronor jämte dyrtidstillägg, dels ock den å staten upptagna sekreteraren, tillika föredragande. Denne senare hade därjämte — under åren 1921 och 1922 med biträde av en av rådet utsedd sekreterare — ombesörjt uppsättningen av alla beslut och skrivelser. Under åren 1924 och 1925 hade föredragningen varit delad mellan ordföranden och sekreteraren, vilken sistnämnde från och med den 1 juli 1924 jämväl varit ledamot av rådet. Sedan från och med början av innevarande budgetår samtliga befattningar hos arbetsrådet med undantag av ordförande- och registratorsbefattningarna omändrats till bisysslor, hade ordföranden däremot — med bibehållande av samtliga de uppgifter, som ålåg honom såsom ordförande — blivit ensam föredragande inför rådet. Samtidigt hade han därjämte fått å sig överflyttade alla de särskilda göromål, som förut åvilat sekreteraren.

Då alltså arbetsbördan för rådets ordförande med innevarande budgetår högst betydligt ökats, syntes det rådet uppenbart, att ordförandens avlöning i varje fall icke borde utgå med lägre belopp än det för åren 1919—1925 fastställda. Enligt arbetsrådets uppfattning syntes avlöningen för rådets ordförande sålunda böra bestämmas till 15,000 kronor, å vilket belopp jämväl syntes, i likhet med vad förut varit förhållandet, böra utgå dyrtidstillägg. För en dylik höjning av ordförandens avlöning talade även en jämförelse med de avlöningar, som utginge till cheferna för övriga centrala ämbetsverk. Den sålunda föreslagna avlöningsförhöjningen syntes skäligen böra utgå retroaktivt för budgetåret 1926—1927.

Frånsett avlöningen till arbetsrådets ordförande har rådet ansett de i nu gällande *avlöningsstat* ingående posterna kunna vid beräkningen av rådets anslagsbehov för det kommande budgetåret upptagas till oförändrade belopp.

I fråga om utgifterna under rådets *omkostnadsstat* har arbetsrådet anfört, att en avsevärd minskning komme att inträda redan från den 1 oktober 1926. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 3 september 1926 hade nämligen åt rådet från och med förstnämnda dag upplåtits lokaler i den staten tillhöriga fastigheten Norra Blasieholmshamnen 13 i Stockholm. Vid sådant förhållande bortfölle den tidigare hyreskostnaden, som utgjort 6,618 kronor 47 öre för budgetåret 1924—1925 och 5,900 kronor 48 öre för budgetåret 1925—1926. Vidare

hade bortfallit det expertarvode å 1,000 kronor som förut utgått. I anledning härav syntes rådets omkostnadsstat kunna för nästa budgetår nedsättas med tillhopa 6,500 kronor.

Vid bifall till vad arbetsrådet sålunda föreslagit skulle rådets avlönings- och omkostnadsstat för budgetåret 1927—1928 komma att sluta på ett belopp av 50,850 kronor, därav 41,350 kronor å avlöningsstaten och 9,500 kronor å omkostnadsstaten. Den föreslagna staten innebär, framhåller rådet, trots den beräknade höjningen av ordförandens avlöning, i jämförelse med de under tiden 1 juli 1924—31 december 1925 gällande staterna en besparing av 10,300 kronor och i jämförelse med staten för innevarande budgetår en ökning av allenast 700 kronor.

Med återopande av vad sålunda anförts har arbetsrådet hemställt, att Kungl. Maj:t måtte *dels* till bestridande av kostnaderna för arbetsrådets verksamhet under budgetåret 1927—1928 äska ett extra förslagsanslag av 50,850 kronor, *dels* och vidtaga erforderliga åtgärder för beredande åt arbetsrådets ordförande av retroaktiv avlöningsförhöjning för budgetåret 1926—1927.

Beträffande frågan om avlöningen till arbetsrådets ordförande och chef må till en början framhållas, att det vid genomförandet av den ändring i rådets organisation, som ägt tillämpning från och med innevarande budgetår, icke förelåg möjlighet att för nämnda budgetår bestämma avlöningen till högre belopp än 7,800 kronor, detta emedan riksdagens beslut rörande anslag till rådet fattats under andra förutsättningar beträffande organisationen. Med hänsyn till berörda organisationsändring synes det emellertid vara påkallat att, på sätt arbetsrådet hemställt, avlöningen nu åter fastställs till det belopp av 15,000 kronor, som från och med rådets tillkomst intill den 1 januari 1926 var bestämt. Härigenom skulle ersättningen till chefen för arbetsrådet komma att uppgå till samma belopp som utgår till den befattningshavare, vilken alltsedan den 27 juni 1924 på förordnande uppehåller befattningen såsom chef för försäkringsrådet. Ersättningen torde böra utgå i form av arvode. Jag vill emellertid betona, att jag vid förordande av den ifrågasatta höjningen av avlöningen till arbetsrådets ordförande och chef utgått från att denne, såsom nu är fallet, även i framtiden skall bestrida de med tjänst såsom sekreterare och föredragande hos rådet eljest förenade göromål, så att särskild sekreterare icke skall behöva tillsättas. Skulle av någon anledning en förändring härutinnan sedermera finnas påkallad, torde det böra tagas under övervägande att åter ombilda befattningen såsom ordförande och chef till en befattning att innehavas vid sidan av annan syssla.

Departements-
chefen.

Å det till t. f. chefen för försäkringsrådet utgående arvudet åtnjutes dyrtidstillägg enligt de för nyreglerade verk gällande grunderna, under det att arbetsrådets chef intill den 1 januari 1926 uppburit dyrtidstillägg enligt de för oregerade verk gällande bestämmelserna. För att, såsom synes lämpligt, åvägbringa full likställighet i avlöningshänseende mellan de båda nu angivna befattningshavarna torde det böra bestämmas, att dyrtidstillägg å ar-

vodet till arbetsrådets ordförande och chef skall beräknas enligt de grunder, som tillämpas beträffande dyrtidstillägg åt befattningshavare i nyreglerade verk.

Arbetsrådets förslag, att den förhöjda avlöningen till ordföranden och chefen för rådet skulle retroaktivt utgå även för innevarande budgetår, anser jag mig av principiella skäl icke kunna tillstyrka. Det föreslagna förhöjda avlöningsbeloppet torde alltså böra tillämpas först från och med den 1 juli 1927.

Ett bifall till vad jag nu tillstyrkt föranleder en ökning av avlöningsstaten för arbetsrådet med 7,200 kronor, motsvarande skillnaden mellan 15,000 kronor och den tidigare till en ledamot, tillika sekreterare, utgående avlöningen av 7,800 kronor. Avlöningsstaten skulle alltså komma att sluta på 41,350 kronor.

Vad angår omkostnadsstaten tillstyrker jag arbetsrådets förslag, som innebär en minskning med 6,500 kronor i förhållande till omkostnadsstatens nuvarande belopp. Någon ytterligare nedsättning torde, trots bortfallandet av det tidigare expertarvodet å 1,000 kronor, icke vara möjlig, emedan, enligt vad jag inhämtat, ökade kostnader för vikariatsersättningar och extra personal m. m. uppkommit till följd av den företagna organisationsändringen. Härjämte bör beaktas, att arbetsrådet i sin nya lokal har att bestrida utgifter för uppvärmning och belysning, vilka kostnader förut ingingo i hyran.

I enlighet med vad jag sålunda förordat skulle anslaget till arbetsrådet för nästkommande budgetår upptagas med (41,350 + 9,500) 50,850 kronor. Med hänsyn till att från anslaget bestridas kostnader i förekommande fall för ersättning till vittnen och sakkunniga, som arbetsrådet jämlikt lagen om arbetstidens begränsning låter höra vid allmän underrätt (kungörelser den 14 december 1917, nr 818, och den 18 juni 1926, nr 214), torde anslaget böra liksom hittills varit fallet erhålla karaktären av förslagsanslag.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *arbetsrådet* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 50,850.

10. Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens. Från och med budgetåret 1925—1926 är i riksstaten uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 15,000 kronor till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens. Kostnaderna för Sveriges deltagande i konferensens sammanträden bestredos tidigare huvudsakligen dels av femte huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, dels ock av samma huvudtitels anslag till extra utgifter.

Vid äskande av anslag för ifrågavarande ändamål (statsverkspropositionen till 1925 års riksdag, femte huvudtiteln, punkten 15) framhöll vederbörande departementschef, att från anslaget borde gäldas samtliga kostnader för Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens' sammanträden, således även kostnaderna för ombuds och experters resor

inom landet. Vidare framhölls, att därest Sveriges regering — som för det dåvarande ej hade någon representant i den internationella arbetsbyråns styrelse — framdeles skulle bliva representerad genom en ledamot eller en suppleant i denna styrelse, jämväl de kostnader, som eventuellt kunde uppstå för statsverket genom en regeringsrepresentants deltagande i styrelsens sammanträden, borde gäldas av förevarande anslag.

Mot vad sålunda anförts gjordes av riksdagen ingen erinran. Sedan Sverige numera erhållit en adjungerad ledamot i arbetsbyråns styrelse, utgå därav föranledda kostnader från anslaget i fråga.

Inom den internationella arbetsorganisationen hava i vissa fall anordnats särskilda konferenser för behandling av specialfrågor berörande organisationens verksamhetsområden. Sålunda hava i Genève åren 1923, 1925 och 1926 hållits av internationella arbetsbyrån anordnade socialstatistiska konferenser, vid vilka Sverige varit representerat. Kostnaderna för de svenska ombudens deltagande i dessa konferenser hava bestritts dels från femte huvudtitelns anslag till extra utgifter, dels från samma huvudtitels anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Det synes mig vara lämpligt, att jämväl kostnaderna för Sveriges deltagande i sådana specialkonferenser, som anordnas av den internationella arbetsorganisationens organ och vid vilka Kungl. Maj:t finner Sverige böra representeras, för framtiden få gäldas från här ifrågavarande anslag. Någon höjning av anslaget lärer för närvarande icke böra föranledas av en dylik utvidgning av användningen därav. Därest riksdagen ej framställer erinran häremot, torde Kungl. Maj:t, i enlighet med vad nu anförts, i förekommande fall böra förordna om anslagets användande för ändamål av här angiven art.

I riksstaten för budgetåret 1927—1928 torde det *ordinarie* förslagsanslaget till *Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens* upptagas med *oförändrat belopp* kronor 15,000.

Olycksfallsförsäkring.

11. Riksförsäkringsanstalten, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* kronor 243,200.

[11.] 12. Riksförsäkringsanstaltens verksamhet. I statsverkspropositionen till 1926 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkten 5, att riksdagen måtte i avbidan på särskild proposition i ämnet för upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet m. m. utöver ordinarie anslag för budgetåret 1926—1927 beräkna ett extra förslagsanslag av 655,500 kronor. Detta förslag — innefattande beräkning av halvårsbelopp — sammanhängde med ifrågasatt omorganisation av den sociala olycksfallsförsäkringen, genom vilken omorganisation den nuvarande riksförsäkringsanstalten skulle hava upphört med sin verksamhet med ingången av innevarande år. I proposition nr 111 föreslog därefter Kungl. Maj:t riksdagen att för budgetåret 1926—1927 för ändamålet anvisa ett extra förslagsanslag å nämnda belopp. Sedan riksdagen avslagit omorganisationsförslaget, beräknade riksdagen, att ifrågavarande anslag skulle bliva erforderligt för hela innevarande budgetår, och anvisade detsamma till av riksförsäkringsanstalten äskat belopp av

1,346,000 kronor, vilket innebar en minskning med 500 kronor i förhållande till motsvarande anslag för nästföregående budgetår. Anslaget utgjorde för år 1922 1,450,000 kronor, för budgetåret 1923—1924 1,365,000 kronor och för budgetåret 1924—1925 1,318,500 kronor.

För användningen av det för budgetåret 1926—1927 sålunda anvisade anslaget har Kungl. Maj:t genom brev den 29 juni 1926 fastställt följande stat (för jämförelse angivas inom parentes de belopp, som voro upptagna i staten för budgetåret 1925—1926):

avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare, ersättningar till sakkunniga, personliga lönetillägg m. m., högst	kronor	860,000: —	(860,000: —)
hyra, kostnad för uppvärmning, belysning och städning, resekostnads- och traktementsersättningar, rättegångskostnader, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidningar och tidskrifter, inköp av böcker, anskaffande och underhåll av inventarier, för skrivmaterialier, telefoner och telegram, vakthållning nattetid inom ämbetsverkets lokaler, annonsering m. m., förslagsvis	»	220,000: —	(220,000: —)
kostnad för ortsombuden samt andra dylika kostnader, förslagsvis	»	265,000: —	(265,000: —)
kostnad för läkarundersökning och anskaffande av läkarbetyg, då sådant ej skall av arbetsgivare eller av annat anslag bekostas, samt andra dylika kostnader, förslagsvis	»	1,000: —	(1,500: —)
omkostnader för förvaltningen av riks-försäkringsanstaltens fonder (däri inberäknat avlöning till en icke-ordinarie befattningshavare i 21 lönegraden, avdelning B, i löneplanen och ett extra ordinarie skrivbiträde ävensom arvoden och ersättning till särskilda ledamöter och rådgivare, jämte suppleanter, vid behandling inom anstalten av frågor rörande fondförvaltningen), förslagsvis	»	18,500: —	(18,500: —)
Summa kronor		1,364,500: —	(1,365,000: —)

Såsom framgår av de anförda siffrorna, överstiger statens slutsumma med 18,500 kronor det beviljade anslaget. Detta sammanhänger därmed, att utöver det extra anslaget till upprätthållande av anstaltens verksamhet under budgetåret 1926—1927 — liksom tidigare — av olycksfallsförsäkringsfondens

medel utgår ett belopp av 18,500 kronor till gäldande av omkostnaderna för förvaltningen av anstaltens fonder. Enligt brev den 20 juni 1924 har nämneligen Kungl. Maj:t i överensstämmelse med riksdagens beslut förordnat, att av den i 19 § av lagen om försäkring för olycksfall i arbete omförmälda fonds medel skulle från och med budgetåret 1924—1925 efter ingången av juli månad för varje budgetår till anstalten utbetalas ett belopp av tills vidare sistnämnda storlek såsom ersättning till statsverket för anstaltens bestyr med förvaltningen av sagda fonder.

I skrivelse den 20 augusti 1926 har *riksförsäkringsanstalten* avgivit förslag till beräkning av extra anslag för upprätthållande av anstaltens verksamhet under nästkommande budgetår.

Vad till en början angår posten *avlöningar m. m.* har riks-försäkringsanstalten inledningsvis meddelat, att under budgetåret 1925—1926 för detta ändamål utgivits 831,246 kronor, samt vidare anfört, att enligt inom anstalten verkställda beräkningar skulle, under antagande av att samma personal fortfarande vore anställd hos riks-försäkringsanstalten samt med beräk-nande av föreskrivna avlöningshöjningar m. m., kostnaden för nästa budgetår uppgå till omkring 860,500 kronor. Med hänsyn till den under senare tid i samband med ökat antal olycksfall högst betydande stegringen i arbetet för de hos riks-försäkringsanstalten anställda biträdande läkarna syntes det emellertid oundgängligt, att något ökad kostnad för arvoden till biträdande läkare beräknades. Riks-försäkringsanstalten, som, enligt vad i det följande skall närmare utvecklas, anslagit det därför erforderliga beloppet till 3,000 kronor, har fördenskull ansett, att anslagsposten i dess helhet skulle behöva upptagas till 863,500 kronor.

På min anmodan att — särskilt med hänsyn till de förändringar i olycksfallsförsäkringslagen, som trätt i kraft med detta års ingång — verkställa förnyad beräkning av anslagsposten till avlöningar m. m. har riks-försäkringsanstalten i en promemoria av den 15 november 1926 lämnat dylik beräkning, vid vilken hänsyn jämväl tagits dels till de förändringar beträffande personalen, som ägt rum efter avlåtandet av anstaltens nyssnämnda skrivelse av den 20 augusti 1926, dels till yttranden, som från anstaltens samtliga ledamöter infördrats rörande möjligheten att verkställa ytterligare inskränkningar i fråga om personalbehovet med beaktande även av nyssnämnda lagändringar.

Enligt promemorian hade följande därvid framgått.

På första skaderegleringsbyrån vore göromålens ökning eller minskning ytterst beroende på ökning eller minskning i antalet större försäkringar. Svårighet mötte därför att kunna beräkna, huruvida någon ökning kunde bli-a erforderlig för nästkommande budgetår. Någon minskning i behovet av arbetskraft ansåges icke komma att uppstå på grund av lagändringarna. På andra skaderegleringsbyrån syntes småningom en ökning av personalen vara att förvänta på grund av ökat antal livräntetagare, ökat antal revisioner av livräntor m. m. För nästa budgetår beräknades dock ej ökning vara erforderlig. På försäkringsbyrån hade viss reduktion av personalen ansetts kunna äga rum. Å andra sidan beräknades någon ökning å försäkringsmatematiska och statistiska byrån vara erforderlig, nämligen med ett extra

biträde. På administrativa byrån, byrån för ombuds- m. fl. ärenden och tredje skaderegleringsbyrån syntes någon minskning av utgifterna på grund av lagändringarna ej vara att emotse, ej heller i övrigt någon förändring.

Den förnyade beräkningen av kostnaden för avlöningar m. m. slutade å en summa av omkring 854,000 kronor, vari då inginge den ifrågasatta höjningen av arvoden till anstaltens biträdande läkare. Härvid hade dock, anförde anstalten, kostnaden för vikariatsersättningar och extra arbetskraft m. m. beräknats mycket knappt, och i fall ökning av göromålen skulle medföra behov av ökad arbetskraft, ansåge anstalten det sannolikt, att anstalten bleve nödsakad att göra framställning hos Kungl. Maj:t om ökat anslag.

Med hänsyn till att växlingarna i anstaltens försäkringsrörelse vore omöjliga att förutse, då de vore beroende dels av ändringar i konjunkturläget, dels av eventuella överflyttningar av försäkringar mellan riks-försäkringsanstalten och de ömsesidiga bolagen, vore riks-försäkringsanstalten i behov av viss marginal för att täcka eventuellt ökat behov av arbetskraft. Riks-försäkringsanstalten ansåge därför, att anslagsposten lämpligen borde bibehållas vid det i skrivelsen den 20 augusti 1926 föreslagna beloppet. På grund av föreskrivna avlöningsförhöjningar syntes i allt fall följande år en ökning av kostnaderna vara att emotse.

Beträffande den ifrågasatta höjningen av *arvoden till riks-försäkringsanstaltens biträdande läkare* har riks-försäkringsanstalten i en särskild, den 15 november 1926 dagtecknad promemoria anfört bland annat följande.

I statsverkspropositionen till 1917 års riksdag (6:e huvudtiteln, sid. 187—188) beräknades arvode till en biträdande läkare hos riks-försäkringsanstalten med 3,000 kronor, och en sådan läkare hade upptagits i den av Kungl. Maj:t den 26 oktober 1917 fastställda extra staten för riks-försäkringsanstalten.

Genom beslut den 25 oktober 1918 hade Kungl. Maj:t medgivit, att under år 1919 två biträdande läkare finge vara anställda hos riks-försäkringsanstalten, var och en med ett arvode av 3,000 kronor.

Av det särskilda anslaget till bestridande av kostnader för ärenden rörande kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, avlönades dessutom till och med år 1919 ytterligare en biträdande läkare, specialist å lung- och hjärtsjukdomar. Från och med år 1920 erhöles denne läkare avlöning från det extra anslaget för riks-försäkringsanstaltens verksamhet i allmänhet. Beloppet av det till honom utgående arvodet hade från och med år 1919 höjts från 1,500 till 3,000 kronor.

Från och med år 1920 hade alltså från det extra anslaget till uppehållande av riks-försäkringsanstaltens verksamhet utgått arvoden till tre biträdande läkare med 3,000 kronor till en var av dem.

Alltsedan tillkomsten av ifrågavarande befattningar som biträdande läkare hade de innehafts av docenten i kirurgi, biträdande överkirurgen N. A. M. Troell (t. f. 1918), professorn i ortopedi, överläkaren vid vanförestalten i Stockholm S. E. P. Haglund (t. f. 1919) samt överläkaren vid Söderby sjukhus A. G. Gullbring (t. f. 1914), den sistnämnde anställd huvudsakligen för ärenden rörande kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Jämlikt kungörelse den 20 september 1919 (nr 650) utginge från och med år 1919 tillfällig löneförbättring åt biträdande läkaren Troell med 750 kronor. Övriga biträdande läkare erhöles däremot ej sådan löneförbättring.

Den från och med år 1922 genomförda löneregleringen för riks-försäkringsanstaltens befattningshavare hade ej medfört någon höjning av arvoden till riks-försäkringsanstaltens biträdande läkare, vilka arvoden alltjämt stått oför-

ändrade. Däremot hade löneregleringen såtillvida inneburit en försämring för läkarna, att de finge åtnjuta dyrtidstillägg enligt de för nyreglerade verk gällande grunderna, vilket medförde en avsevärd sänkning i dyrtidstilläggets belopp.

Beträffande de ifrågavarande läkarnas göromål har riks försäkringsanstalten anført, att de i allmänhet hade att tillhandagå riks försäkringsanstalten i alla ämnen, som erfordrade medicinsk sakkunskap, samt för sådant ändamål avgiva yttranden i ärenden, som till dem överlämnades, ävensom närvara vid de sammanträden och överläggningar, till vilka de kallades.

Företrädesvis ålåg det enligt anstalten de biträdande läkarna att:

1) vid handläggning av tvivelaktiga spörsmål av medicinsk art genom förfrågningar eller skriftväxling införskaffa erforderliga utredningar från den behandlande läkaren;

2) avgiva yttranden, då tvivel kunde förefinnas om viss åkommas olycksfallsnatur;

3) i särskilda fall avgiva yttranden i fråga om skadades sjukdomstillstånd samt beträffande eventuell tid och grad för därigenom orsakad arbetsoförmåga;

4) biträda vid avgivande av yttranden angående invaliditetsgrader;

5) avgiva yttranden rörande skadades behov av massagebehandling, annan behandling för arbetsförmågans återställande eller höjande, proteser och dylikt;

6) medverka vid förande av medicinsk statistik (kortregister) rörande anmälda skador;

7) i förekommande fall verkställa undersökningar av skadade personer, vilka vore försäkrade i riks försäkringsanstalten; samt

8) biträda med granskning av räkningar å läkarvård, medicin och dylikt.

Beträffande omfattningen av de biträdande läkarnas arbete hos anstalten har vid sistnämnda promemoria fogats uppgift, avseende tiden från och med år 1922. Från denna uppgift, som utvisar att arbetsbördan för samtliga läkarna under denna tid varit i kraftigt stigande, må anföras följande siffror, avseende år 1925:

	Antal ärenden	Antal tjänstgörings- timmar
Professor Haglund	4,079	216
Docenten Troell	4,105	236
Doktor Gullbring	3,601	—

Doktor Gullbrings arbete har uppgivits vara av natur att lämpligen delvis utföras i hemmet, varför någon uppgift angående antalet tjänstgöringstimmar icke kunnat för honom lämnas. Även de övriga läkarna hade i vissa fall att utföra arbete i hemmet utöver arbetstiden å tjänsterummet.

Angående de skäl, som talade för den begärda arvodesförhöjningen, har riks försäkringsanstalten anført följande.

Läkarnas arbete vore av synnerligen stor betydelse för genomförande av riks försäkringsanstaltens försäkringsverksamhet. Detta gällde ej allenast beträffande skadeersättningarnas bestämmande och bedömande av avgivna läkarintyg utan även för frågan om de skadades behöriga vårdande och dirigerande av ortsläkarnas åtgöranden för åstadkommande av så billigt och effektivt vård som möjligt.

Med hänsyn till den framstående och speciella sakkunskap, som måste krävas av riks försäkringsanstaltens läkare, vore det oundgängligt, att deras

arvoden icke sattes för lågt, om riks försäkringsanstalten skulle kunna förvärva verkligt goda krafter. En omständighet, som även förtjänade beaktande, vore, att riks försäkringsanstaltens läkare icke åtnjöte någon kostnadsfri semester. Under ledighet hade de att själva avlöna vikarier och torde därvid nödgas avstå hela arvodet för motsvarande tid. Det torde även i vissa fall föreligga svårighet att kunna erhålla fullt kompetent vikarie för detta arvode.

Det nu utgående arvodet motsvarade för varje ärende allenast 75 öre à 1 krona (inberäknat dyrtidstillägg, där sådant utginge). Det syntes utan vidare vara tydligt, att ett dylikt belopp ej kunde anses vara tillfredsställande ersättning för avgivande av ett läkarutlåtande, byggt på en under mångårig erfarenhet förvärfvad speciell sakkunskap. Ett av en ortsläkare å riks försäkringsanstaltens formulär utfärdat vanligt sjukintyg ersattes i regel med 4 kronor.

På dessa skäl har riks försäkringsanstalten föreslagit, att det till var och en av de biträdande läkarna nu utgående arvodet måtte förhöjas med 1,000 kronor.

Beträffande anslagsposten till *hyra m. m.* meddelar riks försäkringsanstalten, att utgifterna under denna post under budgetåret 1925—1926 uppgått till 213,336 kronor enligt i anstaltens skrivelse angiven specifikation.

Med hänsyn till den under budgetåret 1925—1926 sålunda vunna erfarenheten föreslår anstalten, att ifrågavarande anslagspost för budgetåret 1926—1927 måtte minskas med 2,500 kronor eller från 220,000 kronor till 217,500 kronor. Kostnaderna skulle enligt anstaltens beräkning komma att fördela sig på följande sätt (för jämförelse meddelas belastningssiffrorna för budgetåret 1925—1926 samt de för budgetåret 1926—1927 beräknade siffrorna):

	1925—1926 kronor.	1926—1927 kronor.	1927—1928 kronor.
För hyra	125,700	126,000	126,000
» uppvärmning, belysning och städning	18,617	19,000	19,000
» resekostnads- och traktamentsersättningar.....	2,478	5,000	5,000
» rättegångskostnader	102	500	500
» tryckningskostnader	15,443	16,000	16,000
» kostnader för prenumeration å tidningar och tidskrifter, inköp av böcker	7,011	7,000	7,000
» anskaffande och underhåll av inventarier	13,647	10,000	13,000
» skrivmaterialier.....	12,069	15,500	12,500
» telefoner och telegram, vakthållning nattetid inom ämbetsverkets lokaler, annonsering m. m.	18,269	21,000	18,500
Summa kronor	213,336	220,000	217,500

Kostnaderna för *ortsombuden* samt andra dylika kostnader hade enligt riks försäkringsanstalten under budgetåret 1925—1926 uppgått till 264,999

kronor. Under budgetåret 1924—1925 hade kostnaderna ifråga uppgått till 255,573 kronor. Då dessa kostnader stode i viss relation till antalet inträffade olycksfall och även till riks försäkringsanstaltens försäkringsverksamhet i övrigt, syntes det icke vara uteslutet, att en fortsatt ökning av kostnaderna komme att inträda. Då det emellertid vore omöjligt att nu göra några beräkningar häröver och då ifrågavarande anslagspost vore av förslagsanslags natur, hade anstalten funnit sig böra föreslå, att anslagsposten beräknades till 265,000 kronor eller samma belopp, varmed den upptagits för innevarande budgetår. I denna kostnad inginge även ersättning till vissa sjuk-kassor för bestyret med utbetalning av ersättningar för riks försäkringsanstaltens räkning.

Anslagsposten för *läkarundersökning och anskaffande av läkarbetyg*, då sådant ej skall av arbetsgivare eller av annat anslag bekostas, samt andra dylika kostnader, för innevarande budgetår beräknad till 1,000 kronor, har riks försäkringsanstalten ansett kunna nedsättas till 500 kronor.

För bestridande av omkostnaderna för *förvaltningen av riks försäkringsanstaltens fonder* bör enligt riks försäkringsanstalten beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, 18,500 kronor. Utgifterna för detta ändamål uppgingo under budgetåret 1925—1926 till 18,516 kronor.

Enligt sålunda angivna grunder har anslaget till riks försäkringsanstalten å extra stat för budgetåret 1927—1928 ansetts böra beräknas sålunda:

avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare, ersättningar till sakkunniga, personliga lönetillägg m. m., förslagsvis	kronor	863,500: —
hyra, kostnad för uppvärmning, belysning och städning, resekostnads- och traktamentsersättningar, rättegångskostnader, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidningar och tidskrifter, inköp av böcker, anskaffande och underhåll av inventarier, för skrivmaterialier, telefoner och telegram, vakthållning nattetid inom ämbetsverkets lokaler, annonsering m. m., förslagsvis	»	217,500: —
kostnad för ortsombuden samt andra dylika kostnader, förslagsvis	»	265,000: —
kostnad för läkarundersökning och anskaffande av läkarbetyg, då sådant ej skall av arbetsgivare eller av annat anslag bekostas, samt andra dylika kostnader, förslagsvis	»	500: —
omkostnader för förvaltningen av riks försäkringsanstaltens fonder (däri inberäknat avlöning till en icke-ordinarie befattningshavare i 21 lönegraden, avdelning B, i löneplanen och ett extra ordinarie skrivbiträde ävensom arvoden och ersättning till särskilda ledamöter och rådgivare, jämte suppleanter, vid behandling inom anstalten av frågor rörande fondförvaltningen), förslagsvis	»	18,500: —
Summa kronor		1,365,000: —

I enlighet med berörda, den 20 juni 1924 meddelade föreskrift skola omkostnaderna för förvaltningen av riks försäkringsanstaltens fonder bestridas av olycksfallsförsäkringsfondens medel. På grund härav skulle enligt denna

beräkning det extra anslaget för upprätthållande av anstaltens verksamhet under budgetåret 1927—1928 beräknas till 1,346,500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts har riksförsäkringsanstalten hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet, utöver ordinarie anslag, för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag å 1,346,500 kronor.

*Omkostnader
för förvalt-
ningen av
riksförsäk-
ringsanstal-
tens fonder.*

Innan jag ingår på behandlingen av de särskilda posterna i det anslag, som bör begäras av riksdagen, anhåller jag att få något beröra uppkommen fråga angående vissa ändringar beträffande riksförsäkringsanstaltens sammansättning vid behandling av frågor rörande fondförvaltningen m. m.

Chefen för finansdepartementet har vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor erinrat, att av särskilda, enligt Kungl. Maj:ts be- myndigande tillkallade sakkunniga den 12 november 1926 avlämnats betän- kande med utredning rörande fullmäktigsystemet inom statsförvaltningen m. m.

Bland de institutioner, vilka de sakkunniga i sitt betänkande upptagit till behandling, äro de särskilda organ, som ställts till riksförsäkrings- anstaltens förfogande vid behandlingen av fondförvaltningsfrågor. I sådant hänseende finnas för närvarande dels två på det finansiella området sakkunniga personer, vilka skola såsom särskilda ledamöter i anstalten deltaga i behandlingen och avgörandet av dylika frågor, dels ock två andra av Konungen utsedda personer, representerande den ene arbetsgivarsidan, det vill säga försäkrings- tagarna, och den andra arbetarna, det vill säga de försäkrade. Dessa råd- givare deltaga icke i frågornas avgörande utan blott i överläggningarna. Arvode utgår till vardera av de sakkunniga med 1,500 kronor och till var- dera av rådgivarna med 1,000 kronor, allt för år, varjämte de äga åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning.

Ifrågavarande sakkunnigförslag innebär nu, att några dylika särskilda råd- givare icke vidare skola finnas men att i stället skall utses en tredje särskild ledamot, besittande sakkunskap på det sociala området i allmänhet. Beträffande arvodet till de sakkunniga ledamöterna föreslås icke någon förändring. Kost- naderna för ifrågavarande institution skulle alltså minskas från ($2 \times 1,500 + 2 \times 1,000$) 5,000 kronor till ($3 \times 1,500$) 4,500 kronor.

I avgivet utlåtande över de sakkunnigas förslag har *statskontoret* förklarat, att statskontoret icke hade något att erinra mot indragningen av de s. k. rådgivarna men att statskontoret på närmare anförda skäl ansåge utökningen av antalet särskilda sakkunniga ledamöter hos anstalten vara överflödig.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet yttrande förklarat sig anse den nu- varande sammansättningen av anstalten vid behandlingen av förevarande frågor vara att föredraga framför den av de sakkunniga föreslagna. I varje fall syntes något behov av ökning av antalet i besluten deltagande ledamöter icke föreligga.

Departements-
chefen.

Det är min uppfattning, att de sakkunnigas förslag beträffande indragning av de s. k. rådgivarna bör av statsmakterna biträdas samt att, i överens-

stämmelse med statskontorets och riksförsäkringsanstaltens mening, antalet sakkunniga ledamöter hos anstalten bör bibehållas vid två. Senare i dag torde jag få tillfälle att i annat sammanhang utveckla skälen för denna min mening ävensom att framlägga förslag rörande de ändringar i grunderna för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens olycksfallsförsäkringsfond, som erfordras för genomförande av det sålunda förordade förslaget.

Redan här torde jag emellertid få vid beräkningen av den extra staten för riksförsäkringsanstalten utgå från detta förslag, vilket tydligen skulle minska årskostnaderna med ett belopp, motsvarande rådgivarnas arvode, eller 2,000 kronor. Då ersättningarna till de sakkunniga och rådgivarna ingå i det belopp, varmed ersättning från olycksfallsförsäkringsfonden utgår till riksförsäkringsanstalten såsom gottgörelse för kostnaderna för fondförvaltningen, inverkar nyssnämnda kostnadsminskning icke på storleken av det nu behandlade anslaget. Det från fonden utgående beloppet, nu 18,500 kronor, kan emellertid tydligen nedsättas till 16,500 kronor, och den extra staten kan beräknas 2,000 kronor lägre än för närvarande.

Vad härefter angår posten till *avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.*, vilken post av riksförsäkringsanstalten föreslagits höjd från 860,000 kronor till 863,500 kronor, erinras, att anstalten i sin promemoria av den 15 november 1926 anför, att den verkställda beräkningen av de faktiska kostnaderna för avlöningar m. m. under budgetåret slutade å en summa av omkring 854,000 kronor. I detta belopp ingår även den föreslagna höjningen med 3,000 kronor av *arvodena till riksförsäkringsanstaltens biträdande läkare*.

Övriga
anslagsposter.

Anstaltens förslag i sistnämnda hänseende har jag icke ansett mig kunna obeskuret tillstyrka. Det torde ännu icke kunna med säkerhet avgöras, huruvida den under sista tiden konstaterade ökningen av antalet hos riksförsäkringsanstalten anmälda olycksfall är av bestående natur eller om densamma icke snarare kommer att visa sig vara övergående. Någon tids längre erfarenhet därutinnan synes mig böra avvaktas, innan en så betydande förhöjning av läkararvodena vidtages, som nu föreslagits. En viss mindre förbättring i läkarnas avlöningsförhållanden synes mig emellertid önskvärd, särskilt i betraktande därav att läkarna icke hava rätt till kostnadsfri semester och alltså nödgas själva avlöna de vikarier, som uppehålla tjänsten under den tid, då de äro lediga. I enlighet härmed är det min avsikt att, därest riksdagen icke har något att däremot erinra, förorda, att arvodet till envar av riksförsäkringsanstaltens biträdande läkare höjes med 500 kronor. Den nu behandlade anslagsposten skulle i händelse av bifall till detta förslag belastas med en ökad årlig kostnad av 1,500 kronor.

Beträffande beräkningen i övrigt av den nu ifrågavarande anslagsposten har riksförsäkringsanstalten funnit sig icke kunna räkna med någon avsevärd arbetsbesparing såsom följd av de vid 1926 års riksdag beslutade och från ingången av detta år gällande ändringarna i 1916 års olycksfallsförsäkringslag. Anstalten torde därvid hava utgått från att den arbetsbespa-

ring, som — enligt vad bland annat andra särskilda utskottet vid 1926 års riksdag uttalat — kan väntas bliva en följd av införandet av s. k. intervall-system för olycksfallsersättningarnas bestämmande, skall komma att motvägas av arbetsökning som följd av andra lagändringar, framför allt utvidgningen av rätten till ersättning för efterlevande till en genom olycksfall skadad arbetare samt införandet av rätt till visst belopp såsom ersättning för slitning av s. k. proteser. Enligt min mening är det visserligen att hoppas, att lagändringarna i sin helhet skola, när arbetet hos anstalten hunnit inrättas efter desamma, verkligen visa sig medföra en icke oväsentlig arbetsminskning och alltså kunna föranleda en nedsättning av kostnaderna för riks försäkringsanstalten. Intill dess erfarenhet vunnits härutinnan, kan emellertid försiktigheten möjligen kräva, att man icke räknar med någon dylik arbetsminskning utan alltså vid anslagets beräkning för nästa budgetår utgår från det personalbehov, som anstalten ansett komma att föreligga. Jag förutsätter dock därvid, att anstalten oavlåtligt skall hava sin uppmärksamhet fästad på önskvärdheten av att genom organisatoriska förändringar, där sådana visa sig lämpliga, samt personalindragningar kostnaderna för anstalten så långt som möjligt nedbringas. Vid sådant förhållande håller jag före, att man beträffande personalkostnaderna icke behöver räkna med högre belopp än den av anstalten beräknade faktiska avlöningssumman, 854,000 kronor. Därest mitt nyssnämnda förslag angående ersättning till biträdande läkarna godkännes, skulle härifrån avgå 1,500 kronor och alltså återstå 852,500 kronor, vilket belopp emellertid torde kunna avrundas till 850,000 kronor. En minskning med 13,500 kronor föreslås alltså här i förhållande till det av anstalten äskade beloppet 863,500 kronor.

Vad sedan angår posten till *hyra m. m.*, synes mig av de anförda belastningssiffrorna för budgetåret 1925—1926 framgå att, därest all möjlig sparsamhet iakttages, kostnaden kan genom nedsättning av vissa delposter ytterligare nedbringas med 8,000 kronor eller från det av riks försäkringsanstalten beräknade beloppet 217,500 kronor till 209,500 kronor. Enligt den beräkning, som ligger till grund för denna uppskattning, skulle kostnaderna inom posten komma att fördela sig på följande sätt:

	Kronor.
för hyra	126,000
» uppvärmning, belysning och städning	18,000
» resekostnads- och traktamentsersättningar	4,000
» rättgångskostnader	500
» tryckningskostnader	15,000
» kostnader för prenumeration å tidningar och tidskrifter, inköp av böcker	6,000
» anskaffande och underhåll av inventarier	10,000
» skrivmaterialier	12,000
» telefoner och telegram, vakthållning nattetid inom ämbetsverkets lokaler, annonsering m. m.	18,000
Summa kronor	209,500

Vidkommande *övriga poster* har jag icke någon erinran att framställa mot riksförsäkringsanstaltens förslag.

Enligt de nu angivna grunderna skulle alltså den extra staten för riksförsäkringsanstalten för budgetåret 1927—1928 kunna beräknas till sammanlagt (2,000 + 13,500 + 8,000) 23,500 kronor lägre belopp än anstalten föreslagit eller alltså till (1,365,000 — 23,500) 1,341,500 kronor. Av detta belopp skulle i överensstämmelse med vad nyss anförts en summa av 16,500 kronor motsvaras av omkostnaderna för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens fonder samt bestridas av olycksfallsförsäkringsfondens medel. Det extra förslagsanslaget till riksförsäkringsanstaltens verksamhet skulle alltså upptagas till 1,325,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *riksförsäkringsanstaltens verksamhet* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 1,325,000.

13. **Försäkringsrådet, oförändrat ordinarie förslagsanslag** kronor 83,600.

[12.] 14. **Försäkringsrådets verksamhet.** För budgetåret 1926—1927 har riksdagen anvisat ett extra förslagsanslag av 32,200 kronor för upprätthållande av försäkringsrådets verksamhet.

Genom beslut den 29 juni 1926 har Kungl. Maj:t därefter fastställt följande stat för anslagets användning:

avlöningar och vikariatsersättningar åt icke-ordinarie befattningshavare, högst	kronor 12,300
ersättning åt sakkunniga, arvode åt suppleant för ledamot i försäkringsrådet, vilken representerar arbetsgivarna eller arbetarna, samt resekostnads- och traktamentsersättningar m. m., förslagsvis	» 12,200
kostnad för uppvärmning, belysning och städning, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidskrifter, för inköp av böcker, för anskaffning och underhåll av inventarier m. m., förslagsvis	» 7,700
Summa kronor 32,200.	

I skrivelse den 27 augusti 1926 har *försäkringsrådet* framlagt förslag till beräkning av extra anslag till rådets verksamhet för budgetåret 1927—1928.

Rådet har härvid till en början erinrat, att rådet i skrivelse den 28 augusti 1925 angående anslag för budgetåret 1926—1927 framhållit nödvändigheten av att erhålla förstärkning av personalen för att kunna medhinna behandlingen av besvär- och ansökningsärenden samt ärenden av mera allmän beskaffenhet, remisser m. m. ävensom någon granskning av försäkringsinrättningarnas beslut. Då emellertid frågan om försäkringsrådets eller överinstansens i den sociala olycksfallsförsäkringen framtida gestaltning alltjämt vore svävande, hade rådet i fråga om arbetskrafternas ökning inskränkt sig till att begära en — sedermera också beviljad — höjning från 8,800 till

12,300 kronor av anslagsposten till *avlöningar och vikariatersättning*ar åt *icke-ordinarie befattningshavare*, huvudsakligen för beredande av avlöning med närmare angivna belopp till en andre amanuens i sextonde lönegraden med halvtidstjänstgöring och till ett extra ordinarie biträde i lägsta lönegraden.

Jämte meddelande att rådet från och med början av oktober 1924 arbetade på två avdelningar, varvid dock borde märkas, att en del av personalen vore gemensam för båda avdelningarna, lämnar härefter rådet följande redogörelse beträffande omfattningen av rådets arbetsbörda.

Antalet inkomna ärenden utgjorde år 1923 2,001 och år 1924 2,292. Under år 1925 hade antalet inkomna ärenden uppgått till 3,065, därav besvärsmål 2,426, ansökningar om utbyte av livränta mot kapital 259 samt infordrade ärenden 380. Under tiden 1 januari—30 juni 1926 hade inkommit 1,607 ärenden, därav besvärsmål 1,306, ansökningar om utbyte 186 samt infordrade ärenden 115. Motsvarande antal för tiden 1 januari—30 juni 1925 hade varit 1,505, 1,278, 141 och 86. I siffrorna vore icke inräknade de vanligen förekommande förvaltningsärendena, ärenden av mera allmän natur, kungl. remisser m. m., som ofta krävde avsevärd tid. Balansen hade den 31 december 1924 utgjort 737 och den 31 december 1925 785 ärenden. Den 30 juni 1926 hade antalet balanserade ärenden uppgått till 860.

Under framhållande av den sålunda inträdda ökningen av antalet ärenden, vilken ökning enligt rådets uppfattning torde komma att fortgå, förklarar rådet, att det icke syntes bliva möjligt att hålla balansen nere utan ytterligare personalförstärkning.

Vidkommande omfattningen av denna personalökning framhåller rådet till en början önskvärdheten av att beträffande en del mål i utslagen den mera utförliga rubrikskrivning eller motivering, som tidigare förekommit men från och med år 1924 avskaffats, ånyo kunde komma till användning. Därigenom skulle nämligen försäkringsinrättningarnas arbete underlättas och större enhetlighet i avgörandena befordras. Härjämte syntes det rådet vara önskvärt, att rådet i större utsträckning än nu kunde ske hunne granska försäkringsinrättningarnas viktigare beslut. För sålunda angivna ändamål borde den personal, som hade att bereda och handlägga ärendena, utökas, så att den erhöles i stort sett samma omfattning som före år 1923 verkställd indragning av anslag å extra stat till ett försäkringsråd, en sekreterare, en notarie och en vaktmästare (se härom statsverkspropositionen år 1923, femte huvudtiteln, punkt 11, och år 1924, femte huvudtiteln, punkt 4). I samband därmed syntes, med hänsyn till rådets funktioner och ställning såsom sista instans, böra tillses, att personalen i så stor utsträckning som möjligt bereddes en mera fast anställning.

Därest, med hänsyn till att frågan om den sociala olycksfallsförsäkringens organisation ännu vore svävande, sålunda angivna åtgärder ansåges icke kunna vidtagas, vore dock något vunnet, om rådet erhöles möjlighet att — i stället för nu en heltids- och en halvtidsamanuens, den förre i adertonde och den senare i sextonde lönegraden — hava anställda två kompetenta heltidsamanuenser. För detta ändamål skulle krävas en ökning med 2,700 kronor av anslagsposten till *avlöningar m. m. åt icke-ordinarie befattnings-*

havare, och försäkringsrådet hade begränsat sin framställning, vad anginge ifrågavarande post, till ökning därav med sistnämnda belopp eller från 12,300 kronor till 15,000 kronor.

Med hänsyn till omfattningen av rådets arbetsbörda har försäkringsrådet jämväl ansett en ökning nödvändig beträffande anslagsposten till *ersättning åt sakkunniga, arvode åt suppleant för ledamot i försäkringsrådet, vilken representerar arbetsgivarna eller arbetarna, samt resekostnads- och traktamentsersättningar m. m.* Av det för innevarande budgetår för denna post i enlighet med försäkringsrådets hemställan upptagna beloppet 12,200 kronor hava 11,000 kronor avsetts till ersättning åt sakkunniga, 1,000 kronor till tjänsteresor och 200 kronor till övriga utgifter. Vad angår beloppet av ersättning åt sakkunniga, hade detsamma av försäkringsrådet beräknats vara tillräckligt under förutsättning, bland annat, att antalet besvärsmål icke i någon större grad ökades.

Nu finner rådet ifrågavarande post böra ökas med 3,000 kronor, och posten skulle alltså upptagas till 15,200 kronor. Till stöd för detta äskande anför rådet i huvudsak följande.

Under budgetåret 1925—1926 hade under denna post utbetalts 13,990 kronor, därav till sakkunniga 13,510 kronor, till suppleant för representant 285 kronor samt till resekostnads- och traktamentsersättningar 195 kronor. Huru stort belopp som för budgetåret 1927—1928 erfordrades till förevarande ändamål vore omöjligt att på förhand angiva, då beloppet vore beroende av antalet besvärsmål och beskaffenheten av dessa m. m. Det belopp, som erfordrades till ersättning åt sakkunniga, i allt väsentligt på läkarvetenskapens område, syntes dock icke böra beräknas lägre än till 14,000 kronor. Tjänsteresor, som borde företagas för utredning av förekommande ärenden, hade dittills — utan tvivel till olägenhet för arbetet — måst i högsta grad inskränkas, beroende väsentligen därpå att medel för ändamålet saknats. Samma belopp, som för budgetåret 1926—1927 beräknats för detta ändamål, eller 1,000 kronor, borde upptagas jämväl för budgetåret 1927—1928. Härjämte torde böra beräknas omkring 200 kronor för övriga under posten avsedda ändamål.

Anslagsposten till *kostnad för uppvärmning, belysning och städning, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidskrifter, för inköp av böcker, för anskaffning och underhåll av inventarier m. m.* anser försäkringsrådet för budgetåret 1927—1928 kunna upptagas med oförändrat belopp 7,700 kronor.

I anslutning till det av försäkringsrådet sålunda framställda förslaget i avseende å den extra staten hemställer rådet, att anslaget till upprätthållande av försäkringsrådets verksamhet för budgetåret 1927—1928 måtte upptagas till 37,900 kronor.

Med hänsyn till att frågan om ny organisation beträffande den sociala olycksfallsförsäkringen fortfarande är olöst, lärer det för närvarande icke böra ifrågakomma att, såsom försäkringsrådet i första hand ifrågasatt, återföra rådets personal till omfattningen före den år 1923 beslutade indragningen. Den påvisade kraftiga ökningen av antalet inkomna besvärsmål

Departements-
chefen.

i förening med det växande antalet balanserade mål bör emellertid enligt mitt förmenande föranleda viss mindre förstärkning av rådets arbetskrafter. Det synes nämligen av vikt, att rådet äger tillfälle att åtminstone i samma omfattning som hittills ägna sig åt granskning av de enskilda försäkringsinrättningarnas ersättningsbeslut. På grund av vad sålunda anförts anser jag mig böra tillstyrka beviljande av det belopp av 2,700 kronor, som begärts för utökning av den hos rådet anställde andre amanuensens tjänstgöring till heltidstjänstgöring. Vad angår den öskade ökningen av beloppet till ersättning åt sakkunniga till 14,000 kronor, synes mig densamma till fullo motiverad med hänsyn till storleken av det för budgetåret 1925—1926 utbetalta beloppet 13,510 kronor samt den alltså fortgående ökningen av antalet besvärsmål.

Enligt min mening bör alltså nu ifrågavarande anslag i budgetförslaget till innevarande års riksdag upptagas med 37,900 kronor.

Beviljas anslag till förevarande ändamål med nyss angivna belopp, skulle de särskilda posterna inom en blivande stat för anslagens användning — i anslutning till rådets förslag härutinnan — te sig på följande sätt:

avlöningar och vikariatsersättningar åt icke-ordinarie befattningshavare, förslagsvis	kronor 15,000
ersättning åt sakkunniga, arvode åt suppleant för ledamot i försäkringsrådet, vilken representerar arbetsgivarna eller arbetarna, samt resekostnads- och traktamentsersättningar m. m., förslagsvis	» 15,200
kostnad för uppvärmning, belysning och städning, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidskrifter, för inköp av böcker, för anskaffning och underhåll av inventarier m. m., förslagsvis	» 7,700
Summa kronor 37,900.	

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *försäkringsrådets verksamhet* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* förslagsanslag av..... kronor 37,900.

[13.] 15. **Kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.** Det under riksstatsens femte huvudtitel uppförda förslagsanslaget till bestridande av kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om försäkring för olycksfall i arbete avser *dels* medel, som skola av statsverket förskjutas i anledning av arbetsgivares försumlighet att på föreskrivet sätt erlægga honom påförda försäkringsavgifter, *dels ock* medel för statsverkets ersättande av den förlust, som uppkommer för riks-försäkringsanstalten därigenom att av riks-försäkringsanstalten i arbetsgivarens ställe utgivna sjukpenningar och läkarvårdskostnader på grund av arbetsgivarens obestånd icke kunnat utfås.

Sedan riks-försäkringsanstalten i enlighet med bestämmelserna i § 4 mom. 5 av förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riks-försäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för

olycksfall i arbete särskilt för varje län uppgjort förteckningar över de avgifter, vilka icke blivit i föreskriven ordning erlagda, samt överlämnat dessa förteckningar till vederbörande länsstyrelser, hava länsstyrelserna att från ifrågavarande anslag låta till riks försäkringsanstalten utanordna avgifternas belopp samt verkställa indrivning av avgifterna i föreskriven ordning. Härigenom inflytande belopp tillgodoföras sedermera samma anslag (kungörelse den 31 mars 1922, nr 132, § 2).

Ifrågavarande anslag, som under åren 1919—1922 beräknats till 50,000 kronor, upptogs i riksstaten för första halvåret 1923 till 37,500 kronor, höjdes för budgetåret 1923—1924 till 150,000 kronor men sänktes för budgetåret 1925—1926 till 100,000 kronor, med vilket belopp anslaget jämväl är upptaget i riksstaten för innevarande budgetperiod.

I en den 28 september 1926 dagtecknad promemoria har *riksförsäkringsanstalten* meddelat, att det belopp, som under budgetåret 1925—1926 av ifrågavarande anslag utanordnats för det senare av förenämnda ändamål, icke uppgått till mera än 873 kronor 95 öre.

Rörande bruttoutgifter och inkomster för anslaget i dess helhet i avseende å tiden 1 januari 1919—30 juni 1926 hänvisar anstalten till följande tabell:

1	2		3			4	
Å r	Utgifter för anslaget		Inkomster för anslaget			Nettoutgift (skillnad mellan kol. 2 och 3)	
	kronor		kronor		I % av kol. 2	kronor	
1919.....	117,003	44	61,811	85	53	55,191	59
1920.....	440,464	98	364,784	56	83	75,680	42
1921.....	895,648	23	592,694	63	66	302,953	60
1922.....	1,156,521	16	853,626	73	74	302,894	43
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1923.....	755,253	49	365,256	73	48	389,996	76
1923—24.....	537,781	20	525,951	14	98	11,830	06
1924—25.....	469,301	73	368,093	20	78	101,208	53
1925—26.....	496,570	24	336,137	27	68	160,432	97
	4,868,544	47	3,468,356	11	71	1,400,188	36

I anslutning härtill anföres i promemorian följande.

Att belastningen varit så betydande under första halvåret 1923, som tabellen utvisade, torde till väsentlig del vara beroende på omläggningen av räkenskapsåret genom budgetårsreformens införande. Orsaken till att belastningen under budgetåret 1923—1924 däremot varit jämförelsevis obetydlig vore den, att samtidigt som utgifterna för anslaget nedgätt, inkomsterna genom indrivning av tidigare förskotterade avgifter stigit till större belopp än som skulle hava influtit, om de i kol. 2 angivna årliga utgifterna för anslaget under de närmast föregående åren icke varit högre än för budgetåret 1923—1924.

Det framginge av tabellen, att i medeltal under samtliga år ett belopp, motsvarande omkring 70 % av utgifterna, åter influtit till anslaget genom indrivning m. m. Huruvida denna proportion komme att bliva densamma under budgetåret 1927—1928 kunde för det dåvarande icke med säkerhet avgöras.

Beloppet av förskjutna avgifter hade, efter att under tiden 1 januari 1923—30 juni 1925 hava minskats, under budgetåret 1925—1926 åter stigit. Huru förhållandena i detta hänseende komme att gestalta sig under budgetåret 1927—1928 berodde bland annat på i vilken omfattning försäkringar komme att överflyttas från eller till anstalten, något som ännu undandroge sig varje beräkning. Om man emellertid antog, att under budgetåret 1927—1928 till anstalten inflytande försäkringsavgifter komme att uppgå till samma belopp, som beräknats för budgetåret 1926—1927, eller omkring 7,000,000 kronor, kunde det förskjutna beloppet för nämnda tid väntas belöpa sig till omkring 550,000 kronor. Anslaget skulle, under förutsättning att 70 % därav under samma budgetår åter inflöte till anslaget, behöva upptagas till 165,000 kronor. Dessa beräkningar vore emellertid, såsom av det förestående framginge, ytterligt osäkra.

Under hänvisning till den gjorda utredningen förklarar riks-försäkringsanstalten sig för sin del anse lämpligast, att anslaget för budgetåret 1927—1928 upptages till 165,000 kronor.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till den gjorda utredningen finner jag i likhet med riks-försäkringsanstalten välbetänkt, att för nästa budgetår en höjning vidtages av anslaget. Denna höjning synes mig dock icke böra göras så stor, som anstalten ifrågasatt, eller till 165,000 kronor. Av den återgivna tabellen framgår, att nettoutgifterna från anslaget under budgetperioden 1924—1925 belöpt sig till endast omkring 101,000 kronor samt att inkomsterna under de båda senaste budgetåren före budgetperioden 1925—1926 uppgått till väsentligt högre procenttal av utgifterna än det av anstalten kalkylerade. Med hänsyn härtill och i avvaktan på någon tids ytterligare erfarenhet anser jag mig böra förord, att anslagshöjningen nu begränsas till 25,000 kronor och att alltså anslaget i riksstaten för nästa budgetår uppföres med 125,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja det *ordinarie* förslagsanslaget till *kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om försäkring för olycksfall i arbete*, nu 100,000 kronor, med 25,000 kronor till..... kronor 125,000.

[14.] 16. **Dödsfallsersättningar i anledning av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahemslånefond.** Till bestridande av riks-försäkringsanstaltens dödsfallsersättningar i anledning av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahemslånefond har i riksstaten upptagits ett extra förslagsanslag, som för vartdera av budgetåren 1925—1926 och 1926—1927 beräknats till 5,000 kronor.

Ifrågavarande anslag har uppförts i riksstaten för att sätta anstalten i tillfälle att jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1920 (nr 509) angående särskilda villkor och bestämmelser för livförsäkring å personer, som erhålla lån ur statens egnahemslånefond, utbetala ifrågavarande dödsfallsersättningar, innan de premier influtit, som enligt beräkningarna skola täcka dödsfallsersättningarna.

Enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning har det för budgetåret 1925—1926 beviljade anslaget — i likhet med vad förhållandet varit be-

träffande anslagen för de två närmast föregående budgetperioderna — icke belastats med några utgifter.

I skrivelse den 30 augusti 1926 har *riksförsäkringsanstalten* föreslagit, att anslag till förevarande ändamål även för budgetåret 1927—1928 måtte upptagas i staten till belopp av 5,000 kronor.

Mot anstaltens förevarande förslag har jag icke något att invända. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *dödsfallsärsättning* i anledning av *livförsäkring i samband med lån ur statens egnahemslånefond* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* förslagsanslag av..... kronor 5,000.

[15.] 17. **Statens bidrag till fiskares försäkring.** Det ordinarie förslagsanslaget för bestridande av statens bidrag till fiskares försäkring är avsett att fylla den brist, som må uppkomma på grund av riks-försäkringsanstaltens försäkringsrörelse jämlikt bestämmelserna i förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, med däri genom förordningar den 31 mars 1922 (nr 131) och den 18 juni 1926 (nr 216) gjorda ändringar. Enligt dessa författningar erlägger den försäkrade en avgift av 10 kronor, 8 kronor eller 6 kronor (tidigare kronor 14: 50, 11: 25 eller 8: —) vid en antagen årlig arbetsförtjänst av respektive 1,200, 900 och 600 kronor, och staten betalar, förutom förvaltningskostnaderna, det belopp, som eventuellt ytterligare erfordras för täckande av den risk som försäkringen avser. Härvid har den försäkrades avgift beräknats motsvara ungefär hälften av en mot hela risken svarande premie och statens bidrag den andra hälften.

Förslagsanslaget till bestridande av statens bidrag till fiskares försäkring har för budgetperioderna 1925—1926 och 1926—1927 utgått med respektive 35,000 och 40,000 kronor.

I en den 31 augusti 1926 dagtecknad promemoria har *riksförsäkringsanstalten* lämnat de uppgifter angående antalet försäkrade fiskare, försäkringsavgifter och statsbidrag, vilka finnas sammanställda i följande tablå.

Å r	Antal försäkrade fiskare vid årets slut	Försäkringsavgifter kronor	Bidrag av statsmedel kronor
1922.....	2,822	31,722: —	29,005: —
1923.....	3,464	33,939: —	39,515: —
1924.....	3,962	38,069: —	68,570: —
1925.....	4,327	41,180: —	26,260: —

Under framhållande av att försäkringsavgifterna år 1925 överstigit det för budgetåret 1926—1927 anvisade anslaget å 40,000 kronor samt att ytterligare ökning av försäkringsavgifterna icke torde vara utesluten, har riks-försäkringsanstalten föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett till 45,000 kronor förhöjt belopp.

Mot anstaltens beräkning i förevarande hänseende har jag icke någon erinran att göra och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja det *ordinarie* förslagsanslaget till *statens bidrag till fiskares försäkring*, nu 40,000 kronor, med 5,000 kronor till kronor 45,000.

Sjukförsäkring.

[16.] 18. **Sjukkasseväsandets befrämjande.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 2 här förut får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, i riksstaten beräkna det *ordinarie* förslagsanslaget till *sjukkasseväsandets befrämjande* till kronor 3,200,000.

[17.] 19. **Sjukbussor, som meddela moderskapsunderstöd.** Under åberopande av vad jag yttrat under punkten 2 i det föregående får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *sjukbussor, som meddela moderskapsunderstöd*, för budgetåret 1927—1928 beräkna ett *extra* förslagsanslag av kronor 170,000.

Allmänna pensionsförsäkringen.

20. **Pensionsstyrelsen, oförändrat *ordinarie* förslagsanslag...** kronor 638,000.

[18.] 21. **Pensionsstyrelsens verksamhet m. m.** I statsverkspropositionen till 1926 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m., utöver det *ordinarie* anslaget, för budgetåret 1926—1927 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 594,000 kronor.

Beloppets storlek hade därvid beräknats under iakttagande av att till styrelsen jämväl för budgetåret 1926—1927 komme att av pensionsförsäkringsfondens medel utbetalas det i fullmäktiges för fonden den 8 juni 1923 fastställda stat upptagna belopp av 50,000 kronor, som avser ersättning till statsverket för pensionsstyrelsens bestyr med fondens förvaltning.

Sammanlagt skulle sålunda under budgetåret 1926—1927 ett belopp å 644,000 kronor stå till förfogande för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m.

Detta belopp hade i statsverkspropositionen beräknats på följande sätt:

lönstillägg till generaldirektören	kronor	4,000: —
ersättning till sakkunniga hos styrelsen	»	12,000: —
avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m., förslagsvis	»	350,000: —
ersättning åt styrelsens ombud, förslagsvis	»	80,000: —
resekostnads- och traktamentsersättning åt nämnda ombud, förslagsvis	»	70,000: —

reskostnads- och traktamentsersättning åt styrelsen samt dess sakkunniga, högst	kronor	6,000: —
städning av styrelsens lokaler, värme och belysning m. m., förslagsvis	»	28,000: —
skrivmaterialier, telefon, böcker, bindning av kontorsböcker m. m., förslagsvis	»	26,000: —
tryckningskostnader, förslagsvis	»	45,000: —
inköp av inventarier, inklusive skriv- och räknemaskiner, förslagsvis	»	12,000: —
utgifter för fastigheterna samt diverse utgifter, förslagsvis	»	11,000: —
Summa kronor		644,000: —

I detta Kungl. Maj:ts förslag gjorde riksdagen icke någon annan ändring än att — på skäl, vartill jag i det följande återkommer — arvoden till styrelsens fyra sakkunniga från och med innevarande budgetår bestämdes till 2,000 kronor i stället för tidigare 3,000 kronor, i följd varav det av Kungl. Maj:t äskade anslaget nedsattes med 4,000 kronor eller till 590,000 kronor.

Genom brev den 29 juni 1926 har Kungl. Maj:t därefter fastställt stat för pensionsstyrelsens verksamhet m. m. i enlighet med riksdagens beslut, vilken stat alltså slutar på (590,000 + 50,000) 640,000 kronor. I staten bestämdes de olika anslagsposternas belopp i överensstämmelse med nyss återgivna beräkning, med den av riksdagen beslutade jämkningen beträffande sakkunnigarvoden.

I skrivelse den 27 juli 1926 har *pensionsstyrelsen* framlagt förslag rörande anslag för budgetåret 1927—1928 för upprätthållande av styrelsens verksamhet.

Endast beträffande en post i staten innebär detta förslag en ändring i förhållande till de i den för innevarande budgetår gällande staten upptagna posterna. Den föreslagna ändringen avser posten till ersättning åt styrelsens ombud, vilken post i gällande stat förslagsvis är upptagen till 80,000 kronor.

*Ersättning
åt pensions-
styrelsens
ombud.*

Denna post avser ersättning åt de av pensionsstyrelsen förordnade ombud, vilka enligt 27 § i lagen om allmän pensionsförsäkring skola finnas för varje pensionsdistrikt och vilka enligt samma lagrum äga närvara vid vederbörande pensionsnämnds sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten samt i övrigt hava att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som meddelas av pensionsstyrelsen. Enligt samma lagrum må samma person kunna förordnas som ombud för flera pensionsdistrikt.

Gällande bestämmelser om ersättning till ombuden återfinnas i brev till pensionsstyrelsen av den 1 oktober 1914, ändrat genom brev den 24 juli 1920. Enligt dessa bestämmelser skola ifrågavarande ombud äga åtnjuta ej mindre arvode till det belopp, pensionsstyrelsen äger bestämma, dock högst 1,800 kronor för år räknat, än även för av uppdraget föranledda resor reskostnads- och traktamentsersättning enligt gällande resereglemente.

Nämnda maximum för arvodet bestämdes i överensstämmelse med uttalande av 1920 års riksdag. Enligt förut gällande bestämmelser utgjorde högsta beloppet för arvodet 1,200 kronor för år räknat, och ombudens arvoden utgingo då med belopp, som växlade mellan 50 kronor och 1,200 kronor,

därvid medeltalet utgjorde 470 kronor. Sedan pensionsstyrelsen under anförande att dessa arvoden med hänsyn till kristidsförhållandena måste anses otillräckliga föreslagit höjning därav, förklarade föredragande departementschefen i statsverkspropositionen till 1920 års riksdag (femte huvudtiteln, punkt 30), att han ansåge sig böra förorda, att ombuden skulle äga åtnjuta arvode till högst 2,000 kronor för år och att han, därest riksdagen icke uttalade någon erinran därom, hade för avsikt att tillstyrka Kungl. Maj:t att vidtaga ändring med sådan innebörd av gällande bestämmelser med tillämpning från och med år 1920.

I sin skrivelse i förevarande punkt (nr 229) anförde riksdagen, att riksdagen icke ansett sig kunna medgiva en så avsevärd förhöjning av maximiarvudet som Kungl. Maj:t föreslagit, utan att enligt riksdagens förmenande högsta arvudet till ombuden borde bestämmas till 1,800 kronor, eller alltså det ännu gällande maximibeloppet.

Posten till ersättning åt styrelsens ombud upptogs för åren 1921 och 1922 till 100,000 kronor och har sedan i enlighet med pensionsstyrelsens förslag undan för undan sänkts. Sista nedsättningen, från 83,000 till 80,000 kronor, vidtogs sistlidet år i enlighet med pensionsstyrelsens förslag.

Beträffande nu utgående arvoden till pensionsstyrelsens ombud har styrelsen avlämnat en redogörelse, av vilken inhämtas bland annat följande. Antalet ombud, som tidigare uppgått till 130, är för närvarande 106. Högsta arvudet, 1,800 kronor, utgår endast till 4 ombud, varjämte 1 ombud åtnjuter ett arvode av 1,700 kronor. Ytterligare 7 ombud hava arvode av över 1,000 kronor; för 22 ombud uppgår arvudet icke till 500 kronor — lägsta utgående arvode är 70 kronor —; övriga ombud hava arvode till belopp av mellan 500 och 1,000 kronor. Sammanlagda arvodesbeloppen till samtliga ombud utgjorde för budgetåret 1925—1926 omkring 83,000 kronor, d. v. s. i medeltal omkring 760 kronor per ombud. — Enligt uppgift från riksräkenskapsverket har under budgetåret 1924—1925 till ombuden utbetalats resekostnads- och traktamentsersättning med tillhopa 177,408 kronor. Antalet pensionsdistrikt för vart och ett av ombuden växlar mellan 90 och 1. Av ombuden hava 10 under år 1925 haft att närvara vid 100 eller flera sammanträden med pensionsnämnder.

Pensions-
styrelsen.

I sin omförmälda skrivelse har nu pensionsstyrelsen hemställt, att, i syfte att en väsentlig höjning måtte kunna ske av ombudens arvoden, posten till ersättning åt dem måtte höjas från 80,000 till 115,000 kronor.

Styrelsen har därvid inledningsvis erinrat därom, att styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 april 1926 angående tilläggsarvoden till styrelsens ombud för budgetåret 1925—1926 hemställt om ökning av den ersättning, som utgår till dessa ombud, och att det för sagda budgetår för ändamålet förslagsvis anvisade beloppet, 83,000 kronor, måtte höjas till 105,000 kronor. Vidare hade styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 nästlidna juni angående fördelning av anslaget å extra stat för budgetåret 1926—1927 för upprätthållande av styrelsens verksamhet m. m. föreslagit, att för möjliggörande av höjning av ombudens arvoden för budgetåret 1926—1927 det ursprungligen för ändamålet beräknade beloppet, 80,000 kronor, måtte höjas till 107,500 kronor. Kungl. Maj:t hade emellertid lämnat berörda framställningar utan bifall.

Till stöd för nu ifrågavarande framställning har pensionsstyrelsen därefter till en början anfört följande.

Kontrollen över pensionsnämndernas arbete låge i första hand hos ombuden. De flesta av de omkring 2,600 pensionsdistrikt, i vilka riket vore indelat, vore relativt små och årliga antalet pensionsärenden, som i vart och ett av dem behandlades, därför ringa. På grund därav vore pensionsnämndernas ordförande, även om de i allmänhet vore dugande och för arbetet intresserade personer, ofta nog icke i tillfälle att förvärva nödig insikt och erfarenhet i arbetet. En hel del av dem skulle icke på egen hand kunna tillfredsställande handlägga de föreliggande pensionsärendena. Ombuden däremot med sin erfarenhet från arbete i ett flertal nämnder — de vore praktiskt taget närvarande vid alla pensionsnämndssammanträden var och en inom sitt område — kunde tillägna sig större kunskap om och överblick över försäkringen och vore därjämte mera obundna av lokala och personliga hänsyn. Deras verksamhet bleve härigenom av synnerlig betydelse såväl för åstadkommande av en enhetlig och opartisk lagtillämpning som ock för bevakande av det allmännas ekonomiska intressen. På grund av att pensionerna i allmänhet utginge under ett flertal år, bleve nämligen den ekonomiska räckvidden av varje beslut om pension betydande.

Men för att ombuden skulle kunna på ett fullt tillfredsställande sätt fylla dessa sina uppgifter vore det uppenbarligen av största vikt, att deras verksamhetsområden vore så pass stora, att de kunde förvärva en tillräcklig erfarenhet rörande arbetet.

Pensionsstyrelsen har vidare framhållit, att ombudens uppgifter icke inskränkte sig till att närvara vid pensionsnämndernas sammanträden utan att de hade att i allmänhet utöva kontroll över nämndernas verksamhet. Vidare ålåg det ombudena att stå till tjänst med upplysningar på pensionsförsäkringens område och sprida kännedom om denna försäkring och dess innebörd, att till pensionsstyrelsen avgiva rapporter rörande förhållanden inom orten av betydelse för försäkringen samt att verkställa undersökning beträffande pensionstagare, i fråga om vilka det vore anledning antaga att den invaliditet, som föranlett pensionens beviljande, sedermera upphört. Styrelsen har därjämte anfört, att styrelsen vid bestämmande av arvode till de särskilda ombuden toge hänsyn bland annat till följande faktorer, nämligen antalet pensionsdistrikt som verksamheten skulle omfatta, folkmängdens storlek och antalet pensionsnämndssammanträden inom dessa distrikt, antalet ärenden som vederbörande pensionsnämnder hade att behandla, huruvida distriktet vore beläget i stad och på land, vederbörandes duglighet och tjänstetid m. m. De lägsta arvoden utginge till ombuden i vissa norrlandsområden, som omfattade endast ett pensionsdistrikt. De högsta arvodesbeloppen hade tillerkänts vissa ombud, som ansetts vara i särskilt hög grad kvalificerade för sin uppgift och vilkas områden vore synnerligen stora och folkrika.

Efter att vidare hava erinrat om att statens besparingskommitté i sitt betänkande den 19 februari 1925 framhållit bland annat, att dugande ombud vore till snart sagt ovärderlig nytta för pensionsförsäkringen och att de borde vara i stånd att bättre än någon annan förebygga, att pensioner beviljades personer, som icke vore därtill berättigade, har pensionsstyrelsen ytterligare anfört följande.

Den nuvarande maximigränsen för ombudens arvoden, 1,800 kronor, hade redan långt tidigare visat sig för snäv och vållat svårigheter ur organisatorisk synpunkt. Styrelsen hade dock förut ansett sig sakna tillräckligt vägande skäl för att påyrka gränsens höjande. Emellertid hade numera genom tillkomsten år 1925 av det nya resereglementet ombudens ställning försvärats; ombuden, som tidigare hänförs till fjärde klassen i det äldre resereglementet, vore nu hänförliga till rese- och traktamentsklassen II D, vilket för dem innebure en försämring. En allmän ökning av ombudens arvoden måste därför anses ofrånkomlig, om befattningarna skulle kunna uppehållas med lämpliga personer. Det borde även bemärkas, att styrelsen på senare tiden sökt, där så med fördel låtit sig göra, genom sammanslagning av ombudsområden eller på annat sätt utöka områdenas storlek. Genom nu berörda förhållanden hade behovet att i vissa undantagsfall överskrida den fastställda maximigränsen för ett ombuds arvode, 1,800 kronor, naturligtvis gjort sig ännu kraftigare gällande. Sålunda vore för närvarande erforderligt att i några få fall — för närvarande högst nio — tillerkänna ombud med exceptionellt stora och arbetskrävande områden arvoden, som låge över 1,800 kronor. Styrelsen hade tänkt sig, att i fortsättningen detta antal icke skulle behöva överskridas, ehuru det naturligtvis icke finge anses uteslutet, att ytterligare ett eller annat sådant fall framdeles skulle kunna komma i fråga. Som garanti för att ett medgivande att få i undantagsfall bevilja dylika högre arvoden icke skulle komma att missbrukas, syntes lämpligen kunna bestämmas, att sådant finge ske endast efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall lämnat tillstånd.

Anledningen till att ett maximibelopp fastställts för ombudens arvoden syntes närmast hava varit den, att man velat förebygga tillkomsten av en ny tjänstemannaklass. Besparingskommittén hade även berört denna fråga, i det kommittén framhållit, »att, ehuru det är nödvändigt för den lokala kontrollen, att ombuden besitta nödig kompetens, det ur flera synpunkter är önskvärt att icke behöva skapa en ny kategori av inspektörer». Någon dylik fara syntes emellertid icke föreligga, om, såsom pensionsstyrelsen tänkt sig i fortsättningen skulle bliva fallet, ombudens arvoden i regel skulle komma att ligga mellan 500 och 1,500 kronor och endast i några undantagsfall överstiga sistberörda belopp.

De ombud, varom här vore fråga, hade samtliga varit i styrelsens tjänst under lång tid, ägde beprövad duglighet och erfarenhet i arbetet samt ansåges vara särdeles lämpliga såsom ombud. Med all sannolikhet skulle de för framtiden icke vilja behålla sina uppdrag, om ersättningen begränsades till 1,800 kronor. Något sådant skulle icke heller skäligen kunna ifrågasättas, om man jämförde deras arbetsuppgifter med det arbete, som ålåg de ombud, vilkas avlöning närmade sig den nuvarande maximigränsen. Å andra sidan vore det klart, att ett ombyte på dessa de viktigaste ombuds-befattningarna skulle vara till synnerlig skada för pensionsförsäkringen. Styrelsen skulle då nödgas dela upp ifrågavarande stora ombudsområden på flera ombud, vilkas sammanlagda ersättning skulle bliva större än de nuvarande ombudens, samtidigt som de nya ombudens arbete för pensionsförsäkringen sannolikt skulle — även när de hunnit sätta sig in i arbetet, vilket toge ganska lång tid — bliva av mindre värde än de nuvarande ombudens. Åtgärder i sådan riktning skulle därför komma att medföra såväl direkta som indirekta årliga förluster för det allmänna, vilka sannolikt skulle bliva mångdubbelt större än den relativt obetydliga arvodesskillnad, varom här vore fråga. Detta gällde alldeles oavsett de i regel mycket stora svårigheter, som plägade uppstå, då det ifrågakomme att kunna erhålla ett nytt, lämpligt ombud.

Enligt pensionsstyrelsens beräkning skulle till den ifrågasatta förhöjda ersättningen åt ombuden erfordras ett belopp av omkring 115,000 kronor, i följd varav ifrågavarande anslagspost skulle behöva höjas med (115,000 — 80,000) 35,000 kronor. I detta sammanhang har pensionsstyrelsen anført, att denna höjning av anslagsposten icke skulle innebära ökade kostnader för statsverket i jämförelse med de tidigare kostnaderna, detta enär höjningen kompenserades genom den av det nya resereglementet föranledda minskningen i resekostnaderna, vilken minskning uppginge till högre belopp än den föreslagna ökningen av arvoden. Slutligen har pensionsstyrelsen anført, att rättvisa och billighet syntes oundgängligen kräva, att de ifrågasatta höjningarna av ombudens arvoden utginge retroaktivt jämväl för innevarande budgetår.

Under åberopande av vad sålunda anförts har pensionsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att anvisa *dels* för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m., utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1927—1928 ett extra förslagsanslag av 625,000 kronor, *dels ock* till tilläggsarvoden åt styrelsens ombud för tiden 1 juli 1926—30 juni 1927 ett extra anslag av 35,000 kronor.

De i ärendets behandling deltagande sakkunniga hos pensionsstyrelsen, herrar Kvarnzelius, Nilsson och Eriksson, hava förklarat sig instämma i vad styrelsen anført och hemställt; dock att de icke ansett sig för det dåvarande kunna taga ståndpunkt till frågan om tilläggsarvoden åt styrelsens ombud för tiden 1 juli 1926—30 juni 1927.

Det är tydligt, att pensionsstyrelsens ombud hava en ur olika synpunkter viktig uppgift att fylla inom pensionsförsäkringens organisation. Givetvis är det därför av betydelse, att de till ombuden utgående ersättningarna kunna bestämmas till ett i förhållande till arbetets omfattning och beskaffenhet skäligt belopp, på det att tillgången på dugliga personer såsom ombud icke må äventyras. Emellertid lär det förhålla sig så, att ombudens arbete numera är i vissa hänseenden lättare än förr, detta bland annat beroende på den större erfarenhet av lagens tillämpning och den djupare förtrogenhet med uppkommande spørsmål, som åtskilliga av pensionsnämnderna numera torde hava vunnit. Härtill kommer, att besparingskommittén i sitt nyss åberopade betänkande föreslagit vittgående organisatoriska förändringar inom pensionsförsäkringen. De sålunda framställda förslagen ävensom andra uppslag till ändringar i pensionsförsäkringens organisation hava visserligen ännu icke varit föremål för statsmakternas prövning men äro icke heller avförda från dagordningen. I samband med en omorganisation i en eller annan riktning kommer emellertid givetvis även ombudssystemet under prövning. Det må även erinras, att, såsom jag förut i dag i annat sammanhang anført, det är min förhoppning, att för den kommande riksdagen skall kunna framläggas förslag rörande omorganisation av den frivilliga sjukförsäkringen. Det sålunda avsedda förslaget torde bland annat komma att syfta till åstadkommande av sådana sjukkassor inom de olika orterna, som skulle kunna övertaga vissa uppgifter för pensionsförsäkringen, och även därav skulle med all sannolikhet ombudens ställning röna inflytande.

Departements-
chefen.

Vid nu angivna förhållanden är jag icke beredd att tillstyrka förslag till 1927 års riksdag angående beredande av medel för en allmän höjning av pensionsombudens arvoden. På sina håll, där arbetet är särskilt betungande eller eljest synnerliga skäl föreligga, synes emellertid någon höjning av arvodet vara befogad. För beredande av möjlighet härtill torde ifrågavarande anslagspost böra höjas med 10,000 kronor eller till 90,000 kronor. En särskild punkt i pensionsstyrelsens hemställan lärer därjämte nu böra beaktas. Sammanslagning av ombudsområden, så att varje ombud får större antal ärenden att behandla och alltså större erfarenhet, är i viss utsträckning önskvärd. Bland annat kan därigenom vinnas minskning i omkostnaderna. Ett hinder för dylik sammanslagning har på sina håll befunnits ligga i den gällande maximigränsen för arvodet, 1,800 kronor; givetvis bör nämligen i regel med ett större område följa högre arvode. Det synes därför lämpligt, att, på sätt pensionsstyrelsen föreslagit, Kungl. Maj:t skall kunna på hemställan av styrelsen för särskilda fall förordna, att arvode må bestämmas till visst belopp högre än 1,800 kronor. Enligt vad pensionsstyrelsen anfört, lärer dylikt förordnande böra ifrågakomma allenast i ett ringa fåtal fall. Då, i överensstämmelse med vad nyss anfördes, förutsättning för ett sådant medgivande i allmänhet lärer böra vara, att en sammanslagning av pensionsdistrikt med därav följande minskning i arvodeskostnad äger rum, synes införandet av en dylik rätt för Kungl. Maj:t icke behöva medföra ytterligare höjning av anslagsposten.

I anslutning till vad sålunda anförts är det min avsikt att, därest riksdagen icke däremot framställer erinran, förorda sådan ändring i bestämmelserna angående ombudsarvoden, att för särskilda fall på framställning av pensionsstyrelsen arvode till ombudet i visst ombudsdistrikt må kunna av Kungl. Maj:t fastställas till belopp överstigande 1,800 kronor för år räknat.

*Övriga
anslags-
poster.*

Såsom jag redan inledningsvis anförde, har pensionsstyrelsen beträffande andra i den extra staten ingående poster än den till ersättning åt ombuden icke ifrågasatt någon ändring i förhållande till beloppen i nu gällande stat. Styrelsen har emellertid därutinnan anfört, att behovet av en förhöjning av vissa poster, av vilka för övrigt många vore starkt beskurna, gjorde sig i hög grad gällande, men att pensionsstyrelsen med hänsyn till det statsfinansiella läget ansett sig icke nu böra föreslå någon höjning av posterna utom vad beträffade anslagsposten ersättning åt styrelsens ombud. Beträffande posten avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m. har pensionsstyrelsen framhållit följande.

Posten vore i staten för innevarande budgetår upptagen till 350,000 kronor. I enlighet med vad styrelsen i tidigare anslagsskrivelser framhållit, vore behovet av ökat antal arbetskrafter, särskilt kvinnliga, trängande, och nämnda behov gjorde sig alltjämt i lika hög grad gällande. Styrelsen hade emellertid ansett sig böra vänta ännu något år, innan framställning om en förhöjning av anslagsposten gjordes. I varje händelse syntes dock de automatiskt inträdande lönetilläggen för en väsentlig del av den extra personalen, vilka medförde år från år ökade utgifter från ifrågavarande anslagspost, komma att inom den närmaste framtiden nödvändiggöra en förhöjning av anslagsposten.

De i den extra staten ingående särskilda posterna skulle enligt styrelsens beräkning därför bliva följande:

lönstillägg till generaldirektören	kronor	4,000: —
ersättning till 4 sakkunniga hos styrelsen, à 2,000 kronor	,	8,000: —
avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m., förslagsvis	»	350,000: —
ersättning åt styrelsens ombud, förslagsvis	»	115,000: —
resekostnads- och traktamentsersättning åt nämnda ombud, förslagsvis	»	70,000: —
resekostnads- och traktamentsersättning åt styrelsen samt dess sakkunniga, förslagsvis	»	6,000: —
städning av styrelsens lokaler, värme och belysning m. m., förslagsvis	»	28,000: —
skrivmaterialier, telefon, böcker, bindning av kontorsböcker m. m., förslagsvis	»	26,000: —
tryckningskostnader, förslagsvis	»	45,000: —
inköp av inventarier, inklusive skriv- och räknemaskiner, förslagsvis	»	12,000: —
utgifter för fastigheterna samt diverse utgifter, förslagsvis	»	11,000: —
Summa kronor 675,000: —		

Då man även för budgetåret 1927—1928 borde kunna räkna med det belopp å 50,000 kronor av pensionsförsäkringsfondens medel, vilket enligt fondens stat tills vidare per budgetår skulle utgå såsom ersättning till statsverket för pensionsstyrelsens bestyr med fondförvaltningen, kunde enligt pensionsstyrelsen det för upprätthållande av dess verksamhet m. m. erforderliga beloppet minskas med 50,000 kronor eller till 625,000 kronor, med vilket belopp styrelsen alltså, enligt vad förut nämnts, anhållit, att det extra anslaget till styrelsens verksamhet måtte för nästa budgetår upptagas.

Beträffande de belopp, som under de två sista budgetåren för olika ändamål åtgått av ifrågavarande anslag, hava från pensionsstyrelsens kameralavdelning lämnats följande uppgifter:

Anslagspost	Budgetåret 1924—1925			Budgetåret 1925—1926		
	storlek	förbrukat belopp		storlek	förbrukat belopp	
Lönstillägg till generaldirektören	4,000	—	3,895 04	4,000	—	3,956 99
Ersättning till sakkunniga hos styrelsen	12,000	—	12,000 —	12,000	—	12,000 —
Avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m., högst	336,000	—	327,860 79	350,000	—	333,954 72
Ersättning åt styrelsens ombud, förslagsvis	83,000	—	75,140 67	83,000	—	83,089 59
Resekostnads- och traktamentsersättning åt styrelsen samt dess sakkunniga, högst	6,000	—	5,408 —	6,000	—	5,172 15
Städning av styrelsens lokaler, värme och belysning m. m., förslagsvis	28,000	—	26,961 79	28,000	—	27,711 41
Skrivmaterialier, telefon, böcker, bindning av kontorsböcker m. m., förslagsvis	28,000	—	25,529 49	26,000	—	25,854 25
Tryckningskostnader, förslagsvis	45,000	—	43,708 13	45,000	—	54,174 71
Inköp av inventarier, inklusive skriv- och räknemaskiner, förslagsvis	12,000	—	16,414 40	12,000	—	8,109 88
Utgifter för fastigheterna samt diverse utgifter, förslagsvis	11,000	—	10,679 23	11,000	—	9,482 02
Summa	565,000	—	547,597 54	577,000	—	563,505 72
Härtill kommer resekostnads- och traktamentsersättning åt styrelsens ombud, förslagsvis	70,000	—		70,000	—	

I fråga om anslagsposten till *avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare* har i detta sammanhang ånyo erinrats, att pensionsstyrelsen vid upprepade tillfällen, senast i sin förenämnda skrivelse den 27 juli 1926, framhållit, att posten varit för lågt beräknad. De automatiskt inträdande lönetilläggen gjorde, att styrelsen ansåge, att posten icke blott varit för lågt beräknad utan att härigenom även en höjning av posten inom den närmaste framtiden nödvändiggjordes. Att behållning likväl kunnat uppstå å posten hade sin orsak däri, att antingen allt flera ordinarie befattningar inom styrelsen blivit vakantsatta eller att ordinarie befattningshavare förordnats att uppehålla andra tjänster inom statsförvaltningen. Genom förordnanden av icke-ordinarie tjänstemän å de sålunda vakanta befattningarna hade avlöningarna till dessa tjänstemän icke längre kommit att utgå från förevarande anslagspost utan från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Dessa förhållanden vore emellertid av provisorisk natur och borde icke medföra en motsvarande nedskärning av anslagsposten. Skulle dessa förordnanden komma att upphöra och avlöningarna till ifrågavarande tjänstemän åter komma att utgå från förevarande anslagspost, skulle denna sannolikt icke komma att räcka till för sitt ändamål.

Departementa-
chefen.

Nyss angivna tablå ger vid handen att, om man bortser från kostnaderna till resekostnads- och traktamentsersättning åt styrelsens ombud, vilka kostnader ersättas genom länsstyrelserna och för vilka med hänsyn till införandet år 1925 av nytt resereglemente jämförelse ej kan göras, för båda de upptagna budgetåren uppstått visst överskott å anslaget, nämligen för budgetåret 1924—1925 omkring 17,500 kronor och för budgetåret 1925—1926 omkring 13,500 kronor. Huvudsakligen faller detta överskott på posten till avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m., för vilken post överskottet för budgetåret 1925—1926 uppgår till omkring 16,000 kronor. Från nästföregående budgetår visa utgifterna under posten en ökning med omkring 6,000 kronor. Även under antagande att den utgiftsstegring å anslagsposten, som följer av befattningshavarnas uppflyttning i löneklass, under innevarande och nästa budgetperiod kommer att fortsätta, synes mig med hänsyn till nyssnämnda överskott någon nedsättning kunna ske av motsvarande post i det för nästkommande budgetår begärda anslaget. Denna nedsättning torde kunna upptagas till 5,000 kronor, i följd varav anslagsposten skulle komma att uppgå till 345,000 kronor.

Pensions-
styrelsens
sakkunniga.

Härtill kommer ett särskilt spörsmål, som torde kunna resultera i viss ytterligare nedsättning av ifrågavarande anslag.

Såsom chefen för finansdepartementet erinrat vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, har utredning genom särskilda sakkunniga den 12 november 1926 framlagts beträffande fullmäktigsystemet inom statsförvaltningen m. m. Vad angår pensionsstyrelsens verksamhetsområde har utredningen omfattat dels de sakkunniga i styrelsen och dels fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden. I fråga om dessa fullmäktige hava de sakkunniga icke föreslagit någon ändring vare sig beträffande antal, ställning eller ersättning, och jag anser mig alltså sakna anledning att

redogöra för betänkandet i denna del. Beträffande pensionsstyrelsens sakkunniga hava däremot föreslagits vissa ändringar.

Innan jag ingår på frågan härom, torde jag böra i korthet redogöra för dessa sakkunnigas ställning och verksamhet.

I § 8 av pensionsstyrelsens instruktion stadgas, att vid pensionsstyrelsens sida skola finnas särskilda, av Kungl. Maj:t förordnade sakkunniga till det antal Kungl. Maj:t bestämmer, med uppgift att avgiva yttranden över till dem hänskjutna frågor ävensom att i övrigt tillhandagå styrelsen med råd och upplysningar. Styrelsen äger anmoda sådan sakkunnig att inom styrelsen deltaga i utredningen och behandlingen av ärende, vari han besitter särskild sakkunskap. De sakkunniga åligger att på kallelse i styrelsen deltaga i överläggning angående ärenden av större betydelse eller av viktigare principiell innebörd. Generaldirektören äger, där han så finner nödigt, inkalla nämnda sakkunniga för överläggning jämväl angående andra ärenden än nyss nämnts. Angående de sakkunnigas rätt att få sina meningar antecknade till protokollet är stadgat i § 21 av instruktionen, enligt vilken paragraf protokoll skall i varje fall föras vid överläggning med de sakkunniga.

I sin skrivelse (nr 187, punkt 2:o) med anmälan om beslut angående anslag till pensionsstyrelsens verksamhet m. m. anförde 1925 års riksdag, bland annat, att av de upplysningar, riksdagens vederbörande utskott under hand inhämtat, syntes framgå, att de sakkunniga i pensionsstyrelsen under de gångna åren icke tagits i anspråk för arbetet hos styrelsen i den utsträckning, som från början avsetts, och att det för den skull syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke en nedsättning av arvodena kunde anses motiverad. Riksdagen hade dock icke velat då vidtaga någon begränsning av desamma, utan frågan härom syntes i första hand böra prövas av Kungl. Maj:t. Genom brev den 26 juni 1925 fastställde Kungl. Maj:t stat för användningen av ifrågavarande anslag, därvid för ersättning till sakkunniga hos styrelsen upptogs en anslagspost av 12,000 kronor.

Efter det pensionsstyrelsen avgivit utlåtande i den av riksdagen berörda frågan, anmälde chefen för socialdepartementet ärendet i statsrådet den 7 januari 1926 och yttrade därvid, att, med hänsyn till vad pensionsstyrelsen anfört (se 1926 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, sid. 88), någon tids uppskov med avgörande av denna fråga syntes honom böra äga rum. I enlighet med departementschefens tillstyrkan beräknades alltså i statsverkspropositionen till 1926 års riksdag anslagsposten för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1926—1927 till oförändrat belopp, 12,000 kronor.

I den år 1926 i andra kammaren väckta motion, som ligger till grund för riksdagens skrivelse med begäran om nyssnämnda utredning, hemställdes, bland annat, att riksdagen ville besluta indraga sakkunnigbefattningarna hos pensionsstyrelsen och i följd härav minska det extra förslagsanslaget till upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet med 12,000 kronor.

Statsutskottet (utlåtande nr 5, punkt 13) var — i likhet med pensionsstyrelsen och departementschefen — av den meningen, att ett definitivt ståndpunktstagande till denna fråga då icke lämpligen borde ske, och utskottet ansåg sig alltså icke kunna biträda yrkandet om indragning av arvodena i fråga. Vad detta yrkande beträffade, sade sig utskottet vilja framhålla, att utskottet av vad pensionsstyrelsen i frågan anfört och av vad utskottet ytterligare inhämtat funnit det såväl ur det allmännas som styrelsens synpunkt vara till gagn, att ämbetsverket under dåvarande förhållanden hade tillgång till ett rådgivande lekmannaelement, som i viss omfattning deltog i styrelsens arbete. Med hänsyn emellertid till önskvärdheten av att de sakkunnigas medverkan icke vållade större utgifter än nödvändigt vore, hade

utskottet sökt närmare inhämta, huruvida en nedsättning i den för budgetåret 1926—1927 till de sakkunniga utgående ersättningen skäligen skulle kunna ske. I betraktande av det antal sammanträden, i vilka de sakkunniga beräknades skola deltaga, och det arbete i övrigt, de sakkunniga syntes hava att utföra, hade utskottet funnit sig böra föreslå, att arvodenat till vidare från och med budgetåret 1926—1927 bestämdes till 2,000 kronor.

Riksdagen uttalade i enlighet med statsutskottets förslag, att riksdagen ansett ifrågavarande arvoden kunna begränsas till 2,000 kronor, och bestämde anslaget med hänsyn härtill.

I den genom Kungl. Maj:ts brev den 29 juni 1926 fastställda extra staten för pensionsstyrelsen är, såsom framgått av vad inledningsvis anförts, i enlighet med riksdagens beslut upptagen ersättning till 4 sakkunniga hos styrelsen à 2,000 kronor.

Enligt från pensionsstyrelsen lämnade uppgifter har var och en av de sakkunniga i medeltal deltagit under år 1925 i 9 sammanträden och under tiden januari—augusti 1926 i 6 sammanträden med styrelsen. Pensionsstyrelsen har emellertid framhållit, att de sakkunniga även mellan sammanträdena hade arbete för styrelsens räkning. I regel tillställdes dem någon tid före varje sammanträde en promemoria eller ett referat över ärende, som skulle förekomma vid sammanträdet, så att de skulle hinna i förväg sätta sig in i ämnet. Då det vore fråga om ett vidlyftigt eller invecklat ärende, ett mera omfattande lagändringsförslag eller dylikt, kunde det förberedande arbetet för de sakkunniga vara ganska tidskrävande. Vidare har anförts, att — enligt en hösten 1925 genomförd arbetsordning för styrelsen — de sakkunniga skulle deltaga i s. k. plenum för pensions- och sjukvårdsärenden. Vid dylikt plenum, som i regel hölles en gång i månaden, behandlades pensions- och sjukvårdsärenden, som dit hänskötes. I allmänhet vore då dessa ärenden av mera principiell eller tvistig natur. Genom denna anordning hade de sakkunnigas arbete ej oväsentligt ökats.

Sistnämnda uppgift bekräftas därav att antalet i närvaro av de sakkunniga eller någon av dem protokollsförda ärenden årligen, vilket antal till och med år 1925 högst uppgått till 32 (1916) för år och år 1925 utgjort 25, under tiden januari—augusti 1926 gått upp till 45.

I yttrande till de för ifrågavarande utredning tillkallade sakkunniga har pensionsstyrelsen rörande de sakkunniga hos styrelsen vidare anförts i huvudsak följande.

Enligt pensionsstyrelsens uppfattning hade det dittills varit och komme säkerligen även i fortsättningen att bli till avsevärd nytta för pensionsförsäkringens jämna utveckling, att ämbetsverket vid sin sida hade såsom rådgivare personer, hos vilka, såsom fallet vore med de nuvarande sakkunniga, mångsidig kännedom om det praktiska livet förenades med omfattande erfarenhet och insikter i samt intresse för sociala frågor. Ej sällan hade från de sakkunniga framkommit synpunkter och uppslag, som varit av stort värde vid behandlingen av föreliggande frågor. Genom sakkunniginstitutionen hade ämbetsverket sålunda tillförts ett lekmanneelement, som utövat ett välgörande inflytande på styrelsens arbete. Pensionsstyrelsen ansåge, att sakkunniginstitutionen i huvudsak fyllt de med dess inrättande avsedda uppgifterna och att de skäl, som legat till grund för institutionens inrättande, fortfarande vore bärkraftiga. Den erfarenhet och kännedom om ställningar och förhållanden, som tillförts styrelsen genom de sakkunniga, hade för visso varit av stort värde för styrelsen, särskilt när det gällt att utarbeta förslag till reformer rörande pensionsförsäkringen eller att avgiva utlåtanden

över till ämbetsverket hänskjutna viktiga frågor. Behov av sakkunniginstitutionen föreläge alltjämt. Pensionsstyrelsen måste jämväl i fortsättningen arbeta på utveckling av pensionsförsäkringen, och det vore fördenskull av vikt, att styrelsen även framgent hade att tillgå lämpliga personer såsom rådgivare. Möjligen skulle man kunna tänka sig, att de sakkunnigas antal något begränsades, men den obetydliga besparing, som därigenom skulle vinnas, syntes icke motsvaras av den minskning i erfarenhet och insikter, som institutionen därigenom skulle lida.

Med hänsyn till beskaffenheten av det arbete, som ålåg de hos styrelsen förordnade sakkunniga, syntes det lämpligast, att ett fast årligt arvode fortfarande utginge till dem. Sedan årsarvode med ingången av budgetåret 1926—1927 sänkts till 2,000 kronor, syntes någon ytterligare sänkning under nuvarande förhållanden icke böra ifrågakomma. Skulle emellertid en ändring i grunderna för arvodets utgående anses påkallad och därvid den vägen väljas, att det fasta arvodet utbyttes mot viss ersättning för sammanträdesdag, borde denna ersättning tillmätas så, att den kunde anses utgöra fullgod gottgörelse även för arbete, som utförts mellan sammanträdena. Just med hänsyn till detta arbete syntes, framför den senast antydda, den utvägen vara att föredraga, att ett visst lägre årsarvode fastställdes och kompletterades med särskild ersättning för varje sammanträdesdag.

Sakkunnigförslaget i förevarande hänseende går ut på att antalet lekmän i pensionsstyrelsen bestämmas till tre, av vilka två skulle representera pensionsförsäkringens ortsintressen från landsbygd och stad och den tredje företräda något pensionsförsäkringen närstående allmänt socialt intresse, såsom fattigvården eller sjukförsäkringen. Dessa lekmän skulle hava till uppgift att inom styrelsen deltaga vid handläggning av pensionsärenden av principiell innebörd och i behandling av remisser i besvärsmål men däremot icke vid behandling av reformförslag eller av rena förvaltningsärenden. Ersättningen till styrelsens sakkunniga skulle enligt förslaget utgå dels i form av fast årligt arvode till belopp av 1,000 kronor, dels såsom ersättning för sammanträden med 20 kronor för varje sammanträdesdag.

De sakkunnigas
förslag.

De skäl, som de sakkunniga anfört för detta förslag, hava varit i huvudsak följande.

De sakkunniga ansåge visserligen för sin del, att ifrågavarande institution haft och fortfarande hade sitt berättigande, ehuru icke i det avseende, som pensionsstyrelsen i sitt yttrande särskilt framhållit.

De sakkunniga funne det nämligen icke erforderligt, att lekmaninstitutionen vid pensionsstyrelsen toges i anspråk för behandling av reformförslag eller för rena förvaltningsärenden. Av de till de sakkunniga lämnade uppgifterna och pensionsstyrelsens yttrande ville det synas, som om detta varit lekmännens huvudsakliga arbetsområde, då de — enligt yttrandet — icke deltagit i behandlingen av pensionsärenden i tillnärmelsevis så stor omfattning, som ursprungligen avsetts. Under sådana förhållanden måste de sakkunniga anse, att syftet med ifrågavarande institution icke blivit till fullo tillgodosett.

Då de sakkunniga ändock icke ansåge sig böra tillstyrka, att ifrågavarande lekmaninstitution avskaffades, berodde detta därpå, att de sakkunniga förmenade det vara av betydelse, att lekmän deltog inom styrelsen vid handläggning av pensionsärenden av principiell innebörd och i behandling av remisser i besvärsmål. Vid denna handläggning borde visst utrymme läm-

nas för framförande av synpunkter rörande de befolkningslagers behov och förhållanden, vilka vore närmast intresserade av pensionsförsäkringens ändamålsenliga handhavande. Lämpligt utsedda lekmän skulle kunna inom styrelsen framföra synpunkter och önskemål från pensionsförsäkringens organ i landets skilda delar och överhuvudtaget verka såsom ett slags representeranter för de försäkrade samt för sociala intressen, närbesläktade med dem pensionsförsäkringen hade att tillvarata. Ifrågavarande lekmän borde närvara vid styrelsens plena i pensions- och sjukvårdsärenden.

En sådan anordning syntes innebära en närmare anslutning till de riktlinjer, som uppdragits vid lekmannelementets infogande i pensionsstyrelsen, än vad utvecklingen intill senaste tid haft att uppvisa. Då de sakkunniga alltså tillstyrkte, att en lekmaninstitution allt fortfarande knötes vid pensionsstyrelsen, skedde detta under den förutsättningen, att de anförda synpunkterna på dess verksamhet gillades av Kungl. Maj:t och pensionsstyrelsen samt tillämpades i styrelsens förvaltning. Härigenom bleve alltså de ifrågavarande lekmännens arbetsuppgifter mera ensartade och begränsade, i följd varav en något mindre lekmanrepresentation kunde anses för ändamålet tillräcklig.

I fråga härefter om formen för ersättning till lekmännen hava de sakkunniga som grund för bedömandet framhållit önskvärdheten av att en ständig förbindelse genom nämnda institution utvecklades mellan pensionsstyrelsen och målsmännen för pensionsförsäkringen, fattigvården och sjukförsäkringen. Med hänsyn därtill borde enligt de sakkunniga huvuddelen av ersättningen för uppdraget utgå i form av fast årligt arvode. Då emellertid vidare dessa lekmän skulle hava att deltaga i plenum för pensions- och sjukvårdsärenden — vilket enligt den nya arbetsordningen hålles som regel minst en gång i månaden på tid, som av generaldirektören bestämmes — hade de sakkunniga funnit sig i förevarande fall böra, i anslutning till vad pensionsstyrelsen anfört, tillstyrka, att jämte nämnda fasta arvode viss ersättning för sammanträdesdag skulle utgå.

Då lekmännen i pensionsstyrelsen, vid ett bifall till vad de sakkunniga föreslagit, skulle komma att befrias från den handläggning av vissa förvaltningsärenden, som intill senaste tiden syntes hava utgjort deras väsentliga arbetsuppgift, hava de sakkunniga sålunda tillstyrkt, att ersättningen till dem fastställas på sätt nyss angivits.

I avgivet yttrande har *statskontoret* beträffande de sakkunnigas förslag i förevarande del ansett annat icke vara att erinra, än att lämpligheten av att införa dagarvode som form för ersättning kunde ifrågasättas. En mindre höjning av det föreslagna årsarvodet, exempelvis till 1,200 kronor, syntes vara att föredraga.

Departements-
chefen.

Såsom framgått av det föregående, innefattar det föreliggande förslaget ändringar ej mindre beträffande pensionsförsäkringssakkunnigas antal och uppgifter än även i fråga om ersättningen till dem.

Vad först angår nämnda sakkunnigas uppgifter kan jag ej dela den uppfattning, som kommit till uttryck i sakkunnigutredningen, nämligen att lekmännens inflytande inom pensionsstyrelsen borde begränsas till frågor om tillämpning av gällande bestämmelser. Ändamålet med lekmaninstitutionen lär vara, att vid pensionsstyrelsens ämbetsutövning tillgång skall finnas till sakkunskapen hos det praktiska livets män och att kontakten skall uppehållas med de stora befolkningsgrupper, som omfattas av pensionsförsäk-

ringen och genom avgifter bidra till densammas finansiering. Det kan vid sådant förhållande icke synas lämpligt, att denna sakkunskap icke skall kunna tagas i anspråk, när det gäller frågor om eventuella utbyggnader av pensionsförsäkringen eller av jämkningar i gällande bestämmelser därom. Det lär ha visat sig av värde, att de sakkunniga deltagit i behandlingen inom styrelsen av dylika eller andra lagstiftningsärenden. Jag vill alltså förorda, att någon sådan inskränkning i de sakkunnigas uppgifter, som ifrågasättes i föreliggande förslag, icke måtte vidtagas.

Därest alltså i enlighet med denna uppfattning de sakkunniga skola bibehållas vid sina nuvarande uppgifter, synes det mig knappast vara tillrådligt att göra någon inskränkning beträffande deras antal. Såsom lär ha framgått av det anförda, böra de sakkunniga representera skilda områden och intresseriktningar, och det synes knappast kunna förväntas, att alla dessa områden skola kunna bli företrädade, därest antalet sakkunniga skulle minskas.

Beträffande slutligen ersättningen åt de sakkunniga, innebär utredningsförslaget en uppdelning av arvudet i en fast del och i en del att utgå med visst belopp för varje sammanträdesdag. Mot en dylik uppdelning har jag — i motsats mot statskontoret — i förevarande fall i princip intet att erinra.

Det må här framhållas, att denna omläggning i realiteten torde komma att medföra en minskning av de sakkunnigas ersättning. Den återgivna utredningen synes nämligen giva vid handen, att antalet sammanträden, vari var och en av de sakkunniga kommer att deltaga, även enligt styrelsens nya arbetsordning knappast bör i genomsnitt bli högre än ett i månaden. Den årliga ersättningen till varje sakkunnig skulle med denna beräkning komma att uppgå till $(1,000 + 12 \times 20)$ 1,240 kronor i stället för nuvarande arvode av 2,000 kronor. Ehuru arvudet ända till den 1 juli 1926 utgick efter 3,000 kronor per år och en väsentlig nedsättning av detsamma sålunda helt nyligen skett, anser jag mig med hänsyn till nödvändigheten av all möjlig begränsning av statsutgifterna icke böra ställa mig avvisande till de sakkunnigas förslag. Jag förordar alltså, att ersättningen till de sakkunniga hos pensionsstyrelsen bestämmes på sätt i sakkunnigförslaget hemställts.

Med detta förslag kan posten ersättning åt de sakkunniga, som för närvarande är upptagen till 8,000 kronor, beräknas till förslagsvis 5,000 kronor. En ytterligare nedsättning av förevarande anslag med 3,000 kronor kan alltså följa av mitt förslag i detta hänseende.

Beträffande *övriga anslagsposter* har jag icke något att erinra mot pensionsstyrelsens förslag. Då jämväl förslaget angående viss höjning av ombudens arvoden tages i betraktande, skulle alltså den extra staten komma att uppgå till $(10,000 - 5,000 - 3,000)$ 2,000 kronor mer än för innevarande budgetår eller alltså till 642,000 kronor. I förhållande till pensionsstyrelsens förslag, 675,000 kronor, innebär detta belopp en minskning med 33,000 kronor.

Då även för nästkommande budgetår torde, i enlighet med vad pensionsstyrelsen föreslagit, böra från pensionsförsäkringsfonden utgå ett belopp av

50,000 kronor såsom ersättning för pensionsstyrelsens arbete med fondförvaltningen, skulle enligt vad jag nu förordat anslaget till upprätthållande av styrelsens verksamhet m. m. kunna begränsas till 592,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *pensionsstyrelsens verksamhet m. m.* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* förslagsanslag av... kronor 592,000.

[19.] **Arvodes- och omkostnadsstat för fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden.** Sedan 1916 års riksdag godkänt grunderna för förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden och i samband därmed fastställt arvodes- och omkostnadsstat för fullmäktige för nämnda fond, fastställde Kungl. Maj:t i brev den 17 juni 1916 sådan stat att gälla tills vidare från och med den 1 juli 1916. Denna stat slutade å ett belopp av 20,000 kronor och upptog två poster, nämligen dels 8,000 kronor till arvode till de fyra fullmäktige, som icke tillhöra pensionsstyrelsen, dels ock förslagsvis 12,000 kronor till ersättning till fullmäktiges suppleanter, särskilt anlitade sakkunniga personer och annat biträde, värdering i anledning av fastighetsbelåning, förvaring av fondens värdehandlingar, tryckningskostnader och andra expenser. År 1923 ökades enligt riksdagens beslut — i samband med den ändring av grunderna för förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden, som då ägde rum — statens belopp med 50,000 kronor, som skulle utgå såsom ersättning till statsverket för pensionsstyrelsens bestyr med fondförvaltningen, men bibehölls utgiftsfördelningen i övrigt oförändrad. Utgifterna för staten bestridas från pensionsförsäkringsfonden.

I skrivelse den 22 juli 1926 hava *fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden* gjort framställning om ändrad arvodes- och omkostnadsstat för fullmäktige. I denna framställning erinras till en början om att, såsom förut nämnts, den nu gällande staten oförändrat upptager ett förslagsvis anvisat belopp av 12,000 kronor till ersättning till fullmäktiges suppleanter m. m.

Pensionsfondsfullmäktige hava nu anfört, att på grund av fondens tillväxt detta belopp sedan flera år befunnits otillräckligt. Detta berodde på den starka ökningen av den största av de utgifter, som skulle bestridas från posten, nämligen avgiften till Sveriges riksbank för förvaring av fondens värdehandlingar. Denna avgift hade år 1918 uppgått till 4,500 kronor. Första halvåret 1923, för vilket halvår anslaget utgjort 10,000 kronor, hade avgiften till riksbanken utgjort 11,781 kronor 60 öre. För budgetåren 1923—1924, 1924—1925 och 1925—1926 hade avgiften uppgått till respektive 13,792 kronor 80 öre, 17,226 kronor 70 öre och 19,981 kronor 15 öre.

På senare tiden hade därför posten måst överskridas för varje år. Sålunda hade densamma budgetåret 1924—1925 överskridits med 6,666 kronor 95 öre och budgetåret 1925—1926 med 7,981 kronor 15 öre. Den utgiftssumma, som skall bestridas av denna post, måste också, på grund av fondens tillväxt, enligt fullmäktige komma att även framdeles regelbundet år för år ökas.

För att utgiftsposten åtminstone under några år framåt skulle kunna möta denna ökade utgift, borde densamma enligt fullmäktiges uppfattning icke tillmätas alltför lågt, och fullmäktige hava därför föreslagit, att utgiftsposten, fastställes att från och med budgetåret 1927—1928 tills vidare utgöra förslagsvis 30,000 kronor, varigenom statens slutsumma skulle höjas från 70,000 kronor till 88,000 kronor.

Fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden hava alltså hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna följande arvodes- och omkostnadsstat för fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden, att gälla tills vidare från och med den 1 juli 1927:

Arvode till de fyra fullmäktige, som icke tillhöra pensionsstyrelsen, à 2,000 kronor kronor 8,000: —

Ersättning till fullmäktiges suppleanter, särskilt anlitade sakkunniga personer och annat biträde, värdering i anledning av fastighetsbelåning, förvaring av fondens värdehandlingar, tryckningskostnader och andra expenser, förslagsvis » 30,000: —

Ersättning till statsverket för pensionsstyrelsens bestyr med fondförvaltningen » 50,000: —

Summa kronor 88,000: —

I utlåtande av den 25 oktober 1926 har *pensionsstyrelsen* förklarat sig icke hava något att erinra beträffande ifrågavarande förslag.

Med hänsyn till pensionsförsäkringsfondens tillväxt, som årligen föranleder ökade kostnader för förvaring av fondens värdehandlingar, synes det oundgängligt, att höjning vidtages beträffande ifrågavarande stat. Mot det belopp, varmed posten till kostnader för dylik förvaring med mera föreslås höjd, eller 18,000 kronor, har jag icke något att erinra. Kostnaderna för förevarande stat bestridas av pensionsförsäkringsfondens tillgångar och ifrågavarande post torde alltjämt böra vara allenast förslagsvis beräknad.

Någon anledning till ändring av det belopp, varmed ersättning från fondens medel lämnas för pensionsstyrelsens bestyr med fondförvaltningen, läres, såsom anförts i sammanhang med behandling av frågan om anslag till pensionsstyrelsen, icke hava förekommit.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna följande arvodes- och omkostnadsstat för fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1927—1928:

Stat.	Kronor.
Arvode till de fyra fullmäktige, som icke tillhöra pensionsstyrelsen, à 2,000 kronor	8,000
Ersättning till fullmäktiges suppleanter, särskilt anlitade sakkunniga personer och annat biträde, värdering	

Departements-
chefen.

i anledning av fastighetsbelåning, förvaring av fondens värdehandlingar, tryckningskostnader och andra expenser, förslagsvis	30,000
Ersättning till statsverket för pensionsstyrelsens bestyr med fondförvaltningen	50,000
Summa kronor	88,000

[20.] 22. **Statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.** Enligt 10 § i lagen om allmän pensionsförsäkring den 30 juni 1913 bestrides kostnaden för de jämlikt samma lag utgående pensionstilläggen till $\frac{3}{4}$ av staten och till $\frac{1}{4}$ av landstingen och kommunerna. Detsamma gäller i fråga om understöd, som utgå i enlighet med 33 § i nämnda lag.

Genom lag den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 inbegrepos i rätten till understöd enligt 33 § i sistnämnda lag vissa kategorier av personer, som ej innefattats under den ursprungliga lagen. Å andra sidan gjordes genom 1915 års lag den inskränkningen i pensionsrätten enligt lagen den 30 juni 1913, att beloppet av pensionstillägg, understöd och ökning därav jämväl för dem, som under åren 1919—1929 förvärvat sådan rätt, bestämdes till 90 i stället för 100 procent av i sistnämnda lag eljest stadgat belopp.

Kostnaderna för de i 1915 års lag avsedda befolkningsgruppernas införande i den allmänna pensionsförsäkringen beräknades motsvara ett kapitalvärde den 1 januari 1916 av 53,686,000 kronor. Dessa kostnader skulle enligt uppgjord plan (se riksdagens skrivelse nr 191 år 1915) täckas dels däri genom, att ur arbetarförsäkringsfonden för ifrågavarande ändamål disponerades ett belopp av 27,462,000 kronor, dels genom den besparing i kostnaderna för pensionstillägg och understöd, som uppkomme genom nyss omförmälda utsträckning av övergångstiden, dels slutligen genom ett årligt statsanslag under åren 1917—1950 av 548,000 kronor. Utjämning av kostnaderna — som till en början skulle bli mycket höga för att sedan småningom sjunka — skulle åstadkommas på det sätt, att under den första delen av sistnämnda tid skulle ur pensionsförsäkringsfonden förskjutas de belopp, som utöver omförmälda årliga statsanslag erfordrades för kostnadernas täckande, varefter dessa förskott skulle under senare delen av samma tid återbetalas med de överskott, som samma statsanslag då skulle lämna (jfr prop. nr 139 år 1915, riksdagens skrivelse nr 191).

Sedermera hava emellertid vidtagits vissa ändringar i lagen om allmän pensionsförsäkring och lagen om övergångsbestämmelser, vilka ändringar medfört ökning av kostnaderna för pensionstillägg och understöd enligt båda de omförmälda lagarna.

Härutinnan tillåter jag mig att hänvisa till den redogörelse, som finnes införd i 1926 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkten 31, sid. 90.

Statens andel i nu ifrågavarande kostnader bestreds till ingången av innevarande budgetår från två anslag, nämligen *dels* ett extra förslagsanslag för pensionsförsäkringens genomförande, avseende bidrag åt de personer, som äro berättigade till pensionstillägg eller understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring den 30 juni 1913, *dels* ett extra anslag för bidrag till understöd åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen. Kostnaden för s. k. barntillägg åt sistnämnda kategori av personer liksom statens bidrag till den frivilliga pensionsförsäkringen, bestreds emellertid under de senare åren av förstnämnda anslag.

Uppdelningen på två anslag hade skett huvudsakligen av den anledningen, att en del av kostnaderna för understöd enligt 1915 års lag skulle, såsom nyss nämnts, bestridas eller förskjutas genom medel ur pensionsförsäkringsfonden. Statens anslag för dessa understöd hava beräknats enligt den uppgjorda planen, och de belopp, med vilka kostnaderna överstigit anslagen, hava utbetalts ur fonden. För detta ändamål har ur fonden vid 1916 års ingång ställts till disposition förenämnda belopp av 27,462,000 kronor att i mån av behov jämte 4 procents ränta komma till användning. Ytterligare erforderligt belopp har upplånats ur fonden mot 4 procents ränta att amorteras under åren 1929—1950.

Ifrågavarande två anslag hade under de senaste budgetåren i riksstaten varit uppförda med följande belopp, nämligen

anslaget till pensionsförsäkringens genomförande: för budgetåret 1923—1924 med 21,000,000 kronor, för budgetåret 1924—1925 med 23,000,000 kronor och för budgetåret 1925—1926 med 25,500,000 kronor; samt

anslaget till bidrag till understöd åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen: för budgetåret 1923—1924 med 5,265,000 kronor, för budgetåret 1924—1925 med 5,050,000 kronor och för budgetåret 1925—1926 med 4,825,000 kronor.

Från och med innevarande budgetår hava de två anslagen sammanslagits till ett gemensamt anslag. Huvudsakliga skälet för en sådan åtgärd anfördes av pensionsstyrelsen vara, att genom en dylik sammanslagning en avsevärd besparing skulle åstadkommas med avseende på det löpande arbetet inom pensionsstyrelsen. Därjämte framhölls, att det vid förutberäkning och beviljande av anslag till pensionstillägg och understöd skulle medföra förenkling och större överskådlighet att blott behöva röra sig med ett anslag. Enligt den ursprungligen uppgjorda planen, för vilken nyss redogjorts, komme fonden att under några år framåt fortfarande lämna förskott till understöden enligt 1915 års lag, varefter statens skuld till fonden skulle återbetalas genom årliga amorteringar. Sedan fonden sålunda upphört att lämna dylikt förskott, skulle det ursprungliga skälet till uppdelning i två anslag hava bortfallit. Av de anförda praktiska skälen syntes det emellertid fördelaktigt, att en sammanslagning av anslagen redan dessförinnan genomfördes.

En följd av den i enlighet härmed beslutade sammanslagningen blev, att

de kostnader, som förut bestritts från det särskilda anslaget för kostnader enligt 1915 års lag, numera icke kunna särskilt angivas. Då det följaktligen icke längre låter sig göra att såsom hittills bestämma det bidrag till de årliga kostnadernas täckande, som skall förskjutas från pensionsförsäkringsfonden, till det belopp, varmed kostnaderna för 1915 års lag överstego det fixerade årliga beloppet av statsmedel, beslöt riksdagen i stället, att från fonden skulle för innevarande budgetår tillskjutas ett fixerat belopp. Enligt den ursprungligen uppgjorda planen skulle det erforderliga beloppet från fonden hava för detta budgetår utgjort omkring 775,000 kronor, men då erfarenheten utvisat, att de sålunda gjorda beräkningarna varit för låga, bestämdes bidraget från fonden till det belopp, varmed detsamma dåmera kunde beräknas skola hava i verkligheten utgått, därest sammanslagning av de båda anslagen icke ägt rum, eller 1,100,000 kronor. Anslag av statsmedel för ändamålet för innevarande budgetår hade därutöver av pensionsstyrelsen äskats med 32,800,000 kronor. Med hänsyn till de stora besparingar, som trots nedskärningar av de av pensionsstyrelsen äskade beloppen tidigare uppkommit på motsvarande anslag, bestämdes emellertid anslaget av statsmedel för budgetåret 1926—1927 av Kungl. Maj:t och riksdagen till allenast 31,000,000 kronor. Till förfogande till gäldande av statens andel av ifrågakörande kostnader står alltså ett belopp av 32,100,000 kronor. Häri ingår emellertid en summa av 100,000 kronor, som anvisats såsom bidrag till pensionsstyrelsens s. k. sjukvårdande verksamhet.

Pensions-
styrelsen.

I skrivelse den 27 juli 1926 har nu pensionsstyrelsen anhållit om förslag till riksdagen om anslag för nästkommande budgetår. Det erforderliga anslaget har av styrelsen beräknats till 36,400,000 kronor, däri inräknad en summa av 500,000 kronor, avsedd att ställas till styrelsens förfogande för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet. Här förutom skulle enligt pensionsstyrelsens förslag av pensionsförsäkringsfonden lämnas ett förskott av 550,000 kronor. Kostnaden för statens andel i pensionstillägg och understöd under nästkommande budgetår har alltså av pensionsstyrelsen uppskattats till sammanlagt 36,950,000 kronor.

Till stöd för sitt förslag har pensionsstyrelsen till en början hänvisat till följande, här i sammandrag återgivna tablå:

Statens beräknade och verkliga kostnader för pensionstillägg och understöd.

Tusental kronor.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
År, resp. budget- period	Ursprungligen beräknad kostnad			Av pensions- styrelsen be- gärt anslag för pensionstillägg och understöd	Av Kungl. Maj:t begärt och av riks- dagen beviljat anslag för pensionstillägg och understöd	Verklig kostnad för pensions- tillägg och understöd ¹⁾		
	Staten	Fonden	Summa			Staten	Fonden	Summa
1914	2,660	—	2,660	2,660	2,660	1,230	—	1,230
1915	3,600	—	3,600	3,600	3,600	3,256	—	3,256
1916	4,500	7,213	11,713	4,500	4,500	4,851	6,499	11,350
1917	5,998	6,249	12,247	5,998	5,998	5,788	6,634	12,422
1918	7,298	5,804	13,102	7,298	7,298	6,443	6,199	12,642
1919	9,850	5,233	15,083	9,850	9,850	7,391	5,434	12,825
1920	11,667	4,556	16,223	11,667	11,667	9,140	4,874	14,014
1921	21,925	3,900	25,825	21,925	21,925	18,469	4,388	22,857
1922	24,375	3,281	27,656	24,375	24,375	20,388	3,797	24,185
^{1/1} — ^{30/6} 1923	13,340	1,350	14,690	13,075	12,825	11,783	1,591	13,374
1923—24	27,810	2,412	30,222	27,265	26,265	24,354	2,836	27,190
1924—25	30,050	1,859	31,909	30,050	28,050	26,646	2,183	28,829
³⁾ 1925—26	32,190	1,312	33,502	30,525	30,325	30,100	1,500	31,600
Summa	195,263	43,169	238,432	192,788	189,338	169,839	45,985	215,774
1926—27	34,200	774	34,974	⁴⁾ 33,900	⁵⁾ 32,100	—	—	—
1927—28	36,130	272	36,402	⁴⁾ 36,450	—	—	—	—

¹⁾ För 1:a halvåret 1923: hälften av kostnaden för år 1923; för budgetåret 1923—24 medeltal mellan kostnaderna för åren 1923 och 1924 o. s. v. ²⁾ För kolumnerna 7—9 endast approximativa uppgifter. ³⁾ Därav 32,800,000 kronor från staten och 1,100,000 kronor från pensionsförsäkringsfonden. ⁴⁾ Därav 35,900,000 kronor från staten och 550,000 kronor från pensionsförsäkringsfonden. Härtill komma 500,000 kronor för sjukvårdande uppgifter. ⁵⁾ Därav 31,000,000 kronor från staten och 1,100,000 kronor från fonden.

Av tablan framgår, att under tiden till och med budgetåret 1925—1926 kostnaderna för statsverket utgjort 19,499,000 kronor mindre än de för samma tid anvisade statsanslagen, men att däremot pensionsförsäkringsfonden belastats med tillhoppa 2,766,000 kronor mera än som från början varit förutsett.

Av tablan framgår vidare, att statsverkets kostnader för pensionstillägg och understöd under budgetåret 1925—1926 numera kan approximativt uppskattas till 30,100,000 kronor eller 225,000 kronor mindre än det i riksstaten upptagna beloppet. Utgifterna från pensionsförsäkringsfonden för samma tid hava däremot med 188,000 kronor överstigit de beräknade. Enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning hava emellertid statsverkets kostnader för ändamålet under samma tid med 1,657,457 kronor överstigit det beviljade anslaget. Förklaringen till den sålunda bestående differensen av inemot 1,900,000 kronor mellan kostnaderna enligt budgetredovisningen och de av pensionsstyrelsen angivna kostnaderna har i en av vederbörande byråchef inom pensionsstyrelsen upprättad promemoria angivits sålunda.

Generalpoststyrelsen hade av anslaget tillgodogjort sig, förutom medel,

svarande mot kostnaderna för pensionsutbetalningarna genom postverket under budgetåret, ett belopp av 1,108,253 kronor, vilket rätteligen belöpte på närmast föregående budgetår; det borde här erinras om att vid behandlingen av motsvarande anslag i 1926 års statsverksproposition anförts, att ett än större belopp, som i själva verket belöpte å budgetåret 1924—1925, icke blivit bestritt från anslaget för samma budgetår. Vidare hade landstingens och kommunernas bidrag till kostnaderna för pensionstillägg och understöd under budgetåret 1925—1926 preliminärt beräknats till 10,550,000 kronor, under det att av dylika bidrag under budgetåret inlevererats till statskontoret sammanlagt allenast 10,016,495 kronor. Av denna anledning hade från riksstatsanslaget förskotterats omkring 550,000 kronor.

De kostnader för pensioneringen, som skulle bestridas genom pensionsförsäkringsfonden, hade för budgetåret 1925—1926 preliminärt uppskattats till 7,925,000 kronor. På grund av att de verkliga kostnaderna för pensionstillägg, understöd och avgiftspensioner ej bleve exakt kända förrän efter utgången av det kalenderår de avsåge, utbetalades från fonden endast approximativt beräknade belopp för bestridande av dessa kostnader, varjämte reglering årligen företoges, avseende senast tilländalupna kalenderår. Då under budgetåret 1925—1926 7,775,000 kronor utbetalts från fonden för ifrågasvarande ändamål, hade för täckande av återstående kostnader från anslaget utanordnats ett belopp, som preliminärt beräknades till 150,000 kronor.

Slutligen hade för sjukvårdande ändamål från anslaget utbetalts 100,000 kronor.

Summan av de belopp, som under budgetåret 1925—1926 utanordnats från anslaget men som icke avsåge statens kostnader för samma budgetår för pensionstillägg och understöd till de personer, som vore därtill berättigade jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före lagen den 8 juni 1915, utgjorde alltså omkring 1,900,000 (1,108,000 + 550,000 + 150,000 + 100,000) kronor.

Det har emellertid framhållits, att de sålunda gjorda beräkningarna vore synnerligen approximativa. De torde emellertid giva vid handen, att överskridandet av anslaget endast varit skenbart, i det att den redovisade bristen allenast varit bokföringsmässig. Det må tillåtas mig att i detta sammanhang anmäla, att jag gått i författning om vidtagande av åtgärder, avsedda att i görligaste mån förebygga en dylik bristande överensstämmelse mellan de å viss budgetperiod belöpande kostnaderna och de under samma tid redovisade utgifterna från anslaget.

Pensionsstyrelsen, som förklarar sig antaga, att kostnaderna för budgetåret 1926—1927 komme att icke obetydligt överstiga det beviljade anslaget, har vidare anført, att det förutberäknade anslagsbeloppet för budgetåret 1927—1928, 36,130,000 kronor, syntes liksom motsvarande belopp för tidigare budgetår kunna nedsättas. Därutinnan har emellertid styrelsen anført:

Pensionsstyrelsen ansåge sig nu hava anledning föreslå en avsevärt mindre reduktion än för närmast föregående budgetår. Kostnaderna för pensionstillägg och understöd hade nämligen ökat betydligt under de senaste budgetåren, dels till följd av ökning av antalet beviljade pensioner, dels ock — särskilt efter antagandet den 29 maj 1925 av vissa ändringar i pensionsförsäkringslagen — till följd av numera inträdd, ej obetydlig höjning av medelbeloppet av beviljade pensioner.

Antalet nybeviljade pensionstillägg och understöd hade sålunda uppgått

till 29,226 under år 1922, 33,070 under år 1923, 27,298 under år 1924, 33,436 under år 1925 samt omkring 18,000 under första halvåret 1926. Årsbeloppen av nybeviljade pensionstillägg och understöd (exklusive pensionstillägg för barn) hade i medeltal utgjort: år 1922 kronor 117.42, år 1923 kronor 128.86, år 1924 kronor 140.42 och år 1925 kronor 155.01 samt beräknades för år 1926 till 165 à 170 kronor.

Rörande beräkningen av det erforderliga beloppet har pensionsstyrelsen ytterligare anfört följande.

Enligt på tillgängligt statistiskt och försäkringsmatematiskt material grundade beräkningar torde det förutberäknade beloppet för budgetåret 1927—1928 kunna reduceras med allenast 230,000 kronor, varigenom den beräknade kostnaden för statsverket skulle minskas till 35,900,000 kronor.

Med anledning av att pensionsstyrelsen hade för avsikt att hemställa, att av det förslagsanslag, som kunde komma att för budgetåret 1927—1928 beviljas för bestridande av på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd, finge för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet av pensionsstyrelsen disponeras högst 500,000 kronor, borde nämnda belopp, 35,900,000 kronor, höjas till 36,400,000 kronor.

Härutöver borde enligt förut tillämpad praxis från pensionsförsäkringsfonden förskottas ett belopp, vilket enligt tidigare gjorda beräkningar borde utgöra omkring 270,000 kronor, men vilket — för bibehållande av den princip, som följts vid fördelningen av kostnaderna för pensionstillägg och understöd före de båda anslagens sammanslagning — borde med ledning av de senaste årens erfarenhet höjas till omkring 550,000 kronor.

Till bestridande av statens kostnad för den frivilliga försäkringen hade för åren 1915—1918 på extra stat anvisats särskilda förslagsanslag, varemot för år 1914 samt för tiden 1 januari 1919—30 juni 1927 särskilda anslag för ändamålet icke ansetts erforderliga. Ej heller för budgetåret 1927—1928 ansåge styrelsen särskilt anslag nödvändigt, utan syntes statens bidrag till den frivilliga försäkringen för samma budgetår liksom för den närmast föregående tiden lämpligen kunna bestridas av det anslag, som kunde komma att anvisas för den allmänna pensionsförsäkringens genomförande.

Under återopande av vad sålunda anförts har pensionsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att dels besluta, att som bidrag till bestridande av den på staten belöpande kostnaden för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring för budgetåret 1927—1928 skulle ur pensionsförsäkringsfonden såsom förskott till staten utbetalas ett belopp av 550,000 kronor, dels för bestridande av återstoden av sagda kostnad för budgetåret 1927—1928 bevilja ett extra förslagsanslag av 36,400,000 kronor, dels ock medgiva, att av nämnda förslagsanslag finge gäldas kostnaden för statens bidrag till den jämlikt pensionsförsäkringslagen anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkringen.

De i ärendets behandling deltagande *sakkunniga hos pensionsstyrelsen*, herrar Kvarnzelius, Nilsson och Eriksson, hava förklarat sig instämma i denna hemställan.

Då det för beräkning av anslagsbeloppet syntes vara av vikt att känna icke blott det av pensionsstyrelsen meddelade antalet under de olika åren nybeviljade pensionstillägg och understöd utan även nettoökningen av pensionstilläggens och understödens antal och årsbelopp, har jag från pensions-

Ytterligare
utredning.

styrelsen införskaffat utredning i dessa hänseenden. Denna utredning utvisar följande.

Antal pensionstillägg och understöd.

År	Beviljade	Upphörda	Ökning
1922	29,226	23,403	5,823
1923	33,070	21,580	11,490
1924	27,298	22,807	4,491
1925	33,436	22,674	10,762

Årsbelopp av pensionstillägg och understöd.

År	Beviljade kronor	Upphörda kronor	Ökning kronor
1922	3,692,239: 11	2,861,661: 80	830,577: 31
1923	4,579,459: 96	2,684,635: 10	1,894,824: 86
1924	4,186,750: 46	2,887,991: 83	1,298,758: 63
1925	5,543,956: 58	2,948,234: 88	2,595,721: 70

Beträffande dessa siffror har emellertid anförts, att kostnaderna för pensions-
tillägg och understöd i verkligheten ökats mera än dessa tal utvisade. I
desamma hade nämligen ej inräknats kostnaderna för pensionstillägg för
barn och ej heller de retroaktivbelopp, som utbetalats.

Rörande de grunder, som tillämpats vid kalkyleringen av kostnadsbeloppet
för budgetåret 1927—1928, har från pensionsstyrelsen inhämtats i huvudsak
följande.

Kalkyleringen grundar sig på beräkningar rörande antalet pensionstagare
vid 1928 års ingång — det vill säga vid ifrågavarande budgetårs mitt —
pensionstilläggens och understödens medelbelopp vid en viss tidpunkt, kost-
naderna på grund av därefter beviljade jämkningar samt kostnaderna för
pensionstillägg och understöd för barn. Vid beräkningen av antalet pensions-
tagare har man skilt på män och kvinnor samt fördelat pensionerna efter
året för deras beviljande. Sammanlagda antalet utgående pensionstillägg
och understöd vid nämnda tidpunkt på grund av pensionsbrev, utfärdade
före den 1 juli 1927, har därvid beräknats till 274,680, därav för män 100,614
och för kvinnor 174,066. Härtill kommer ett uppskattat antal av pensions-
brev, utfärdade efter sistnämnda tidpunkt, vilket antal beräknats till 31,800,
därav för män 13,700 och för kvinnor 18,100. Jämväl ifråga om pensions-
tilläggens och understödens medelbelopp har fördelning skett alltefter den
tid, då pensionsbreven utfärdats. Såsom exempel på resultatet av dessa
uträkningar må nämnas, att beträffande pensionsbrev, utfärdade under år
1926, medelbeloppet beräknats utgöra för män 174 kronor 69 öre och för
kvinnor 167 kronor 91 öre. För pensionsbrev, utfärdade efter den 1 juli
1927, har beräknats särskild höjning på grund av de retroaktivbelopp, som
skola utbetalas till nytillkomna pensionstagare. Kostnaderna på grund av
jämkningar i pensionstillägg och understöd efter 1924 års utgång hava be-
räknats till 1,165,000 kronor. Kostnaderna för pensionstillägg och understöd
för barn utgjorde år 1925 1,240,000 kronor. Då jämviktsläget ännu ej kunde
antagas vara uppnått, har man räknat med samma kostnadsökning som
från år 1924 till år 1925, det vill säga med 275,000 kronor om året. Kost-
naderna för sistnämnda ändamål för budgetåret 1927—1928 skulle alltså
uppgå till 1,928,000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för pensions-
tillägg och understöd under budgetåret 1927—1928 skulle enligt denna be-

räkning uppgå till 48,671,000 kronor. Då statens andel härav skulle utgöra tre fjärdedelar, skulle densamma bliva 36,503,000 kronor. Om härifrån avdroges det begärda bidraget från pensionsförsäkringsfonden å 550,000 kronor, skulle det erforderliga statsanslaget bliva 35,953,000 kronor. Denna siffra, avrundad nedåt till 35,900,000 kronor, ligger till grund för pensionsstyrelsens anslagsöskande.

I 1926 års statsverksproposition återgavs (femte huvudtiteln, sid. 94) ett uttalande av pensionsstyrelsen rörande statens skuld till pensionsförsäkringsfonden. Styrelsen upplyste, att denna skuld den 30 juni 1925 utgjorde 14,692,758 kronor 25 öre. Härefter tillade styrelsen, att först efter den 30 juni 1926, då man kände det exakta belopp, till vilket skulden vid denna tidpunkt stigit, en bestämd plan för skuldens amortering kunde enligt styrelsens mening uppgöras. I en promemoria av t. f. byråchefen å styrelsens försäkringstekniska byrå, vilken promemoria bifogats styrelsens omförmälda skrivelse av den 27 juli 1926, har nu anförts, att styrelsen av praktiska skäl funnit fördelaktigast att till början av år 1927 uppskjuta den exakta beräkningen av det belopp, som för budgetåret 1925—1926 — då förskottet från pensionsförsäkringsfonden ännu ej varit fixerat till visst belopp — skulle förskjutas av denna fond. Enligt vad jag inhämtat, ligga de avsedda skälen huvudsakligen däri, att en del mellanhavanden rörande pensionstilläggens och understödens belopp icke förrän i början av år 1927 lämpligen kunde fullständigt avslutas, vad anginge första halvåret 1926. I den åberopade promemorian har vidare anförts, att det med hänsyn till den sålunda anförda omständigheten syntes vara lämpligast att till år 1927 dröja med uppgörandet av en plan för amorteringen av skulden. Denna hade enligt pensionsförsäkringsfondens räkenskaper den 30 juni 1926 uppgått till 16,624,393 kronor 58 öre.

Beträffande storleken av anslagsbehovet för nästkommande budgetår har pensionsstyrelsen beräknat att, förutom ett belopp av 550,000 kronor, som skulle förskottas av pensionsförsäkringsfonden, ett belopp av 36,400,000 kronor skulle bliva erforderligt för täckande av statens kostnader för den allmänna pensionsförsäkringen. Av sistnämnda belopp hava 500,000 kronor avsetts såsom bidrag till pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet.

Såsom framgår av det föregående, grundar sig pensionsstyrelsens beräkning av medelsbehovet på vissa försäkringstekniska kalkyler, vilka givetvis i och för sig måste tillerkännas vitsord. När det gäller anslagsberäkningen, synes man emellertid från andra utgångspunkter kunna komma till ett i viss mån avvikande resultat. Därvidlag är till en början att märka, att ända hitintills det rått en väsentlig skillnad mellan de *ursprungligen* beräknade årliga kostnaderna för pensionsförsäkringen och de belopp, till vilka kostnaderna för de särskilda åren *i verkligheten* uppgått. Denna skillnad framgår för tiden från och med år 1919 av följande uppställning:

Departements-
chefen.

Femte huvudtiteln.

År	Ursprungligen beräknad kostnad kronor	Verklig kostnad kronor	Skillnad kronor
1919	15,083,000: —	12,825,000: —	2,258,000: —
1920	16,223,000: —	14,014,000: —	2,209,000: —
1921	25,825,000: —	22,857,000: —	2,968,000: —
1922	27,656,000: —	24,185,000: —	3,471,000: —
1922—1924	30,222,000: —	27,190,000: —	3,032,000: —
1924—1925	31,909,000: —	28,829,000: —	3,080,000: —
1925—1926	33,502,000: —	31,600,000: —	1,902,000: —

För budgetåret 1926—1927 hade kostnaden ursprungligen beräknats till 34,974,000 kronor (se tablan, sid. 57). Det anvisade beloppet av stats- och fondmedel utgör sammanlagt 32,100,000 kronor. Detta belopp förväntar pensionsstyrelsen komma att överskridas. För budgetåret 1927—1928 beräknades kostnaderna ursprungligen till 36,402,000 kronor.

Sammanlagt för de sju i nyssnämnda uppställning upptagna budgetperioderna har, såsom av uppställningen framgår, skillnaden mellan de ursprungligen beräknade och de verkliga kostnaderna uppgått till nära 19 miljoner kronor. I medeltal har skillnaden årligen utgjort omkring 2.7 miljoner kronor; räknar man blott med de fem sista budgetperioderna, blir medeltalet nära 2.9 miljoner kronor. Med hänsyn till storleken av dessa siffror synes det knappast vara antagligt, att kostnaderna med ett slag skulle gå upp till jämnhöjd med de ursprungliga beräkningarna. Då det av pensionsstyrelsen äskade beloppet för nästa budgetår — sammanlagt av stats- och fondmedel 36,450,000 kronor — nära överensstämmer med det nyss angivna, ursprungligen beräknade beloppet för samma tid, synes alltså ur denna synpunkt skäl finnas för viss nedsättning av det begärda beloppet. Till samma resultat kommer man, därest man till den verkliga kostnaden för budgetåret 1925—1926, 31.6 miljoner kronor, lägger den av pensionsstyrelsen tidigare beräknade kostnadsökningen för de därpå närmast följande två budgetåren, tillsammans (36,402,000 — 33,502,000) 2.9 miljoner kronor (jämför tablan, sid. 57). Visserligen är det riktigt, vad pensionsstyrelsen anfört därom att den stigande tendensen beträffande såväl antalet pensionsbrev som medeltalet av beviljade pensionstillägg och understöd gör en viss försiktighet nödvändig. Kostnadsökningen av sistnämnda anledning beror emellertid till stor del på de vid 1925 års riksdag beslutade lagändringarna; till denna del var kostnadsökningen beräknad vid lagändringarnas antagande och lärers densamma alltså vara tagen i betraktande vid uträkningen av de belopp, som förut angivits som de »ursprungligen beräknade». Även om emellertid kostnadsökningen av denna anledning, för ifrågavarande budgetår uppskattad till 640,000 kronor (se prop. 1925 nr 92 sid. 53), bör tilläggas nyssnämnda kostnadsökning om 2.9 miljoner kronor, kommer man icke upp till det av pensionsstyrelsen nu begärda beloppet.

På nu anförda skäl vill jag förorda, att det av pensionsstyrelsen uppskattade kostnadsbeloppet — utgörande, med bortseende från bidrag till

sjukvårdande uppgifter, 36.450 miljoner kronor — minskas med 1,200,000 kronor, eller till 35.250 miljoner kronor. Då jag icke finner anledning till erinran mot pensionsstyrelsens i överensstämmelse med tidigare praxis stående förslag, att av pensionsförsäkringsfonden skall till kostnader för pensionstillägg och understöd för budgetåret 1927—1928 förskjutas ett fixt belopp av 550,000 kronor, skulle enligt denna beräkning det erforderliga beloppet av *statsmedel* uppgå till 34.7 miljoner i stället för av pensionsstyrelsen äskade 35.9 miljoner kronor. Enligt vad jag under en följande punkt torde få tillfälle att närmare utveckla, synes mig bidraget av statsmedel till pensionsstyrelsens verksamhet för hävande eller minskande av invaliditet för nästa budgetår böra begränsas till 100,000 kronor, och det erforderliga beloppet av *statsmedel* å det nu behandlade anslaget skulle alltså kunna beräknas till sammanlagt 34.8 miljoner kronor.

I detta sammanhang vill jag emellertid erinra, att enligt den ursprungliga planen detta skall vara sista gången förskott från pensionsförsäkringsfonden för ifrågavarande ändamål förekommer. Först under budgetåret 1929—1930 behöver emellertid enligt planen återbetalningen till fonden av dessa förskott påbörjas, och jag har därför ej funnit skäl till erinran mot pensionsstyrelsens förut omförmälda avsikt att låta till in på år 1927 anstå med uppgörande av definitiv plan för återbetalningen.

På grund av vad jag sålunda yttrat får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att såsom bidrag till bestridande av *statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring* för budgetåret 1927—1928 skall ur pensionsförsäkringsfonden såsom förskott till staten utbetalas ett belopp av 550,000 kronor;

dels för bestridande av återstoden av sagda kostnad för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 34,800,000;

dels ock medgiva, att av nämnda förslagsanslag må gäldas kostnaden för statens bidrag till den jämlikt pensionsförsäkringslagen anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkringen.

[21.] **Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.** Allt sedan år 1914 hava varje år statsmedel ställts till pensionsstyrelsens förfogande för vidtagande jämlikt de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelades, av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet. Från och med år 1921 hava för sådant ändamål kommit till användning jämväl överskottsmedel ur pensionsförsäkringsfonden.

I en av pensionsstyrelsen under år 1920 uppgjord plan för den sjukvårdande verksamheten under tiden 1921—1925 samt kostnadernas fördelning på statsverket och nämnda fond, vilken plan i 1921 års statsverks-

proposition (femte huvudtiteln, punkten 42) framlades för riksdagen, beräknades kostnaderna för denna verksamhet komma att under nämnda period uppgå till 7,850,000 kronor. Till dessa kostnader, vilka väntades komma att fördela sig med avsevärt mindre del å de första och avsevärt större del å de sista åren av perioden, skulle enligt planen staten årligen bidraga med 650,000 kronor, under det att återstoden skulle bestridas av överskottsmedel ur pensionsförsäkringsfonden. I detta avseende bestämde Kungl. Maj:t sedermera genom brev den 15 oktober 1920, att av fondens medel ett belopp av 4,000,000 kronor finge under åren 1921—1925 enligt de grunder, som av Kungl. Maj:t för varje år fastställdes, användas till bestridande av kostnader för åtgärder, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan.

Jämte föreskrift att för varje år ränta å ifrågavarande belopp, beräknad efter den å pensionsförsäkringsfonden under året uppnådda medelräntefoten, skulle läggas till kapitalet, förordnade Kungl. Maj:t genom samma brev, att nämnda belopp, 4,000,000 kronor, vid ingången av år 1921 skulle överlämnas till fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden att av dem förvaltas tillsammans med den allmänna pensionsförsäkringsfonden, dock bokfört såsom en särskild fond, benämnd »fonden för sjukvårdande uppgifter».

Den av Kungl. Maj:t för 1921 års riksdag framlagda planen jämte beräkning av kostnadsfördelningen lämnades av riksdagen utan anmärkning; och beviljade riksdagen för ändamålet för år 1922 ett belopp av 650,000 kronor.

Emellertid hava, huvudsakligen i brist på erforderliga vårdplatser men även på grund av andra omständigheter, såsom nedgående livsmedelspriser m. m., kostnaderna blivit mindre än de beräknade. På grund härav bemyndigade Kungl. Maj:t pensionsstyrelsen att av det för år 1922 beviljade beloppet använda högst 500,000 kronor. För första halvåret 1923 ställdes av det utav riksdagen för samma ändamål medgivna anslagsbeloppet, 325,000 kronor, på grund av den i det följande omförmälda jämkningen i kostnadsfördelningen mellan staten och pensionsförsäkringsfonden endast 50,000 kronor till pensionsstyrelsens förfogande.

Kommittén för socialförsäkringens organisation föreslog i sitt utlåtande den 25 oktober 1922 att, därest sådant av statsfinansiella skäl ansåges påkallat, statsanslaget till pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet skulle provisoriskt för tiden 1 januari 1923—31 december 1925 nedsättas att utgå allenast med 100,000 kronor årligen. Kommittén anförde, att en sådan jämkning av kostnadsfördelningen mellan statsverket och pensionsförsäkringsfonden sannolikt utan olägenhet för den sjukvårdande verksamheten skulle kunna genomföras, då en förskjutning i kostnaderna på grund av bristen på erforderliga vårdplatser kunde vara att påräkna. Det vore för övrigt icke uteslutet, att de för den sjukvårdande verksamheten av överskottsmedel ur pensionsförsäkringsfonden anvisade medlen för perioden 1923—1925 i händelse av behov skulle kunna något förstärkas av övriga överskottsmedel i fonden.

I enlighet med det förslag, som kommittén sålunda framlagt, föreslog

Kungl. Maj:t i proposition nr 108 till 1923 års riksdag, att av förslagsanslaget till pensionsförsäkringens genomförande finge för här ifrågavarande ändamål jämlikt de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelades, av pensionsstyrelsen under budgetåret 1923—1924 disponeras ett belopp av högst 100,000 kronor. I skrivelse den 11 maj 1923 (nr 153) anmälde riksdagen, som i likhet med departementschefen funnit det statsfinansiella läget motivera en provisorisk lättnad i statens utgifter för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts förslag.

Jämväl för budgetåren 1924—1925, 1925—1926 och 1926—1927 har riksdagen medgivit, att av nyssnämnda förslagsanslag finge för ifrågavarande ändamål disponeras ett belopp av för vart och ett av nämnda budgetår högst 100,000 kronor.

Då det beräknades, att i »fonden för sjukvårdande uppgifter» skulle vid utgången av den period, för vilken fonden avsetts, d. v. s. vid 1925 års slut, finnas en betydande behållning, medgavs genom beslut den 24 juli 1925, att fondens tillgångar finge för därmed avsett ändamål användas även under första halvåret 1926. Med hänsyn till behållningen i fonden har vidare genom brev den 16 juli 1926 medgivits, att fonden finge för ifrågavarande ändamål användas jämväl under budgetåret 1926—1927. Samtidigt föreskrevs, att för sistnämnda budgetår skulle från nämnda fond till pensionsstyrelsens förfogande ställas *dels* högst en miljon kronor att, utöver det för budgetåret beviljade statsbidraget å 100,000 kronor, användas till bestridande av kostnader för vård, yrkesutbildning och dylikt åt av styrelsen utsedda personer, *dels* högst 175,000 kronor att användas till bestridande av kostnader för annan verksamhet, som avsåge att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan.

Detta beslut överensstämde med vad pensionsstyrelsen redan i samband med äskande av statsanslag för budgetåret uttalat i skrivelse den 17 augusti 1925, i denna del återgivet i statsverkspropositionen år 1926, femte huvudtiteln, punkt 32. I denna skrivelse hade styrelsen nämligen anført, att styrelsen utginge från att behållningen av redan överförda medel i fonden för sjukvårdande uppgifter finge användas även under nu innevarande budgetår, samt att det vid sådant förhållande icke syntes nödigt att förrän i samband med framställning om anslag av statsmedel för den sjukvårdande verksamheten för budgetåret 1927—1928 framlägga ny plan för sagda verksamhet för en förnyad period. Dylik plan ansågs nämligen icke kunna framläggas förrän efter sådan undersökning av pensionsförsäkringsfondens ställning, som avses i 12 § pensionsförsäkringslagen.

Med skrivelse den 21 juni 1926 framlade pensionsstyrelsen resultatet av en dylik inom styrelsen under år 1926 slutförd undersökning, vilken undersökning utvisade ett överskott i pensionsförsäkringsfonden den 1 juli 1926 av minst 28 miljoner kronor.

Efter en redogörelse för kostnaderna för den sjukvårdande verksamheten under den förflutna tiden, av vilken redogörelse framgår, att kostnaderna för

nämnda verksamhet under tiden till den 1 juli 1926 utgjort sammanlagt 7,679,718 kronor, därav 3,339,872 kronor bestritts av statsmedel och 4,339,846 kronor av fondmedel, har pensionsstyrelsen i nämnda skrivelse ingått på frågan om plan för den sjukvårdande verksamheten och kostnaderna därför under femårsperioden 1926—1930. Pensionsstyrelsen anför därom, i huvudsak, att det av flera skäl vore vanskligt att för denna period uppgöra en mera tillförlitlig kostnadsplan. Å ena sidan syntes det nämligen knappast sannolikt — även om man räknade med en i och för sig önskvärd utveckling på ifrågavarande område — att de sammanlagda kostnaderna under perioden skulle komma att mera nämnvärt överstiga det av styrelsen år 1920 för perioden 1921—1925 beräknade kostnadsbeloppet, eller inemot 8 miljoner kronor. Å andra sidan vore det av närmare angivna skäl icke uteslutet, att kostnaderna komme att ställa sig lägre. Med hänsyn till att betydelsen av vissa på frågan inverkan faktorer för närvarande undandroge sig allt bedömande, i följd varav en kostnadsplan för den närmaste femårsperioden sannolikt i än mindre grad, än som varit fallet beträffande 1920 års plan, skulle komma att följas i verkligheten, har pensionsstyrelsen ansett sig nu böra avstå från uppgörande av en dylik kostnadsplan. Styrelsen har därför i detta hänseende inskränkt sig till att anmäla, att sjukvårdskostnaderna för budgetåret 1927—1928 kunde beräknas komma att uppgå till omkring 1,400,000 kronor.

Vad angår fonden för sjukvårdande verksamhet har pensionsstyrelsen ansett, att oavsett storleken av det belopp, som kunde vara behövt för bestridande av de kostnader för sjukvårdsändamål, vilka under närmaste femårsperiod skulle utgå av fondens medel, till fonden borde överföras så stort belopp av omförmälda överskott i pensionsförsäkringsfonden, som ur andra synpunkter kunde anses tillrädligt; det syntes nämligen önskvärt, att sjukvårdsfonden snarast möjligt kunde uppböras till en sådan storlek, att de årliga kostnader för sjukvårdsverksamheten, som skulle utgå ur sistnämnda fond, kunde åtminstone i huvudsak bestridas medelst räntorna å fondens kapital. Styrelsen hemställde för den skull att till fonden för sjukvårdande uppgifter måtte för användande under tiden efter den 1 juli 1927 överföras ett belopp av 12 miljoner kronor av pensionsförsäkringsfondens överskottsmedel. Reservanter inom styrelsen ansågo emellertid, att det överförda beloppet borde begränsas till 2 miljoner kronor.

Med anledning av sistberörda framställning har Kungl. Maj:t genom brev den 6 augusti 1926, med stöd av 12 § pensionsförsäkringslagen, bestämt, att — utöver vad som kunde återstå av det genom brevet den 15 oktober 1920 anvisade beloppet av 4,000,000 kronor jämte upplupna räntor — ett belopp av pensionsförsäkringsfondens medel av 5,000,000 kronor finge under tiden 1 juli 1927—30 juni 1930 enligt de grunder, som av Kungl. Maj:t för varje år fastställdes, användas till bestridande av kostnader för åtgärder, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan. Därjämte förordnade Kungl. Maj:t, att ifrågavarande belopp skulle vid ingången av år 1927 överlämnas till fullmäktige för pen-

sionsförsäkringsfonden för att av dem förvaltas på sätt i förenämnda brev den 15 oktober 1920 föreskrivits beträffande det enligt sagda brev för enahanda ändamål anvisade beloppet. Tillika föreskrev Kungl. Maj:t, att ränta å det för tiden 1 juli 1927—30 juni 1930 anvisade beloppet, beräknad efter den å pensionsförsäkringsfonden under året uppnådda medelräntefoten, skulle för varje år läggas till kapitalet.

I sin förenämnda skrivelse den 21 juni 1926 ingick pensionsstyrelsen även på frågan, huru stor del av sjukvårdskostnaderna borde bestridas av statsmedel, respektive av pensionsförsäkringsfondens till fonden för sjukvårdande uppgifter överförda överskottsmedel. Vad angår det för budgetåret 1927—1928 för sjukvårdsändamål erforderliga beloppet 1,400,000 kronor har styrelsen därvid ansett, att minst 500,000 kronor borde bestridas av statsmedel. Till stöd för denna uppfattning har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Meningen hade från början varit, att samtliga kostnader för sjukvårdsverksamheten skulle bestridas av överskottsmedel från pensionsförsäkringsfonden, så snart sådana funnes tillgängliga, men statsmakterna hade på styrelsens förslag sedermera medgivit, att det kunde anses skäligt, att staten i viss utsträckning bidroge till dessa kostnader. Under verksamhetens första år, då ännu några överskottsmedel ur fonden icke varit tillgängliga, hade kostnaderna för sjukvårdsverksamheten bestritts av staten ensam. För tiden från och med år 1921, då överskottsmedel för ändamålet blivit tillgängliga, hade det förutsatts, att statsbidrag för ändamålet skulle årligen utgå med ett belopp av 650,000 kronor, vilket belopp emellertid — såsom redan förut berörts — senare blivit nedsatt, för år 1922 på grund av minskade kostnader till 500,000 kronor och för tiden från och med den 1 januari 1923 till och med den 30 juni 1927 av statsfinansiella skäl till 100,000 kronor för år. Pensionsstyrelsen hade för sin del tillstyrkt anslaget nedsättning till 100,000 kronor endast under den uttryckliga förutsättning, att vid bestämmande av statsbidraget till sjukvårdsverksamheten för kommande år skulle tagas i betraktande, att fonden under de föregående åren blivit för starkt och staten för svagt belastad.

Pensionsstyrelsen framhöll vidare, att det visserligen måste anses ur praktisk synpunkt olämpligt och i vilket fall som helst ännu vore för tidigt att söka fastslå några allmänna principiella grunder för beräkningen av statsbidragets storlek samt att det syntes även framdeles bliva mycket vanskligt att finna allmängiltiga grunder för en rättvis kostnadsfördelning mellan staten och fonden. Styrelsen ansåge emellertid skäligt, att ett första steg i riktning mot höjande av statens bidrag till den sjukvårdande verksamheten borde tagas, då det gällde statsanslaget för budgetåret 1927—1928. Statsanslaget för sagda budgetår borde enligt styrelsens mening utgöra minst samma belopp, som utgått innan förutberörda av statsfinansiella skäl föranledda nedsättning kommit till stånd, eller med 500,000 kronor. Detta statsbidrag borde sedermera, i den mån de statsfinansiella förhållandena sådant medgäve, successivt höjas.

I skrivelse den 7 augusti 1926 har nu *pensionsstyrelsen* gjort framställning om beredande av statsanslag till den sjukvårdande verksamheten under budgetåret 1927—1928. Styrelsen har därvid till en början lämnat en redogörelse för resultaten av den hittillsvarande verksamheten i detta avseende samt för de kostnader, som varit förenade med denna verksamhet. Av berörda redo-

görelse, vilken jag i öfrigt ej torde behöva här återgiva, framgår, att kostnaderna för den individuella sjukvårdsverksamheten under budgetåret 1925—1926 utgjort 897,839 kronor 46 öre, vartill komme kostnader för s. k. »annan verksamhet» i syfte att förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan till ett belopp av 141,821 kronor 45 öre, i följd varav kostnaderna för verksamheten i dess helhet uppgått till sammanlagt 1,039,660 kronor 91 öre. För budgetåret 1924—1925 var kostnaden för den individuella sjukvårdsverksamheten 814,189 kronor 6 öre.

Beträffande medelsbehovet för ifrågavarande verksamhet under budgetåret 1927—1928 har pensionsstyrelsen anfört huvudsakligen följande:

De för styrelsens sjukvårdande verksamhet för budgetåret 1926—1927 till förfogande ställda medlen uppginge — inräknat statsbidraget — till 1,275,000 kronor, därav 1,100,000 kronor för den individuella sjukvårdsverksamheten och 175,000 kronor för s. k. »annan verksamhet».

Medelsbehovet för den individuella sjukvårdsverksamheten under budgetåret 1927—1928 syntes med hänsyn till under budgetåret beräknad ökning av platsantalet för sjukhusvård av patienter, som omfattades av verksamheten, kunna beräknas till ungefär 1,225,000 kronor. Av detta medelsbehov borde, såsom redan i styrelsens skrivelse den 21 juni 1926 antytts, 500,000 kronor utgå av statsmedel och återstoden tagas ur fonden för sjukvårdande uppgifter. Styrelsen komme att längre fram ingå till Kungl. Maj:t med framställning om anvisande av medel ur fonden för samma budgetår.

För »annan verksamhet» borde för budgetåret 1927—1928 av fondmedel få disponeras 175,000 kronor.

Medel till statsbidraget syntes styrelsen böra utgå ur förslagsanslaget för bestridande av statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.

På grund av vad sålunda anförts har pensionsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att av det förslagsanslag, som kunde komma att för budgetåret 1927—1928 beviljas för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, finge för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet jämlikt de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelades, av pensionsstyrelsen för samma budgetår disponeras ett belopp av högst 500,000 kronor.

De i ärendets behandling deltagande *sakkunniga hos styrelsen*, herrar Kvarnzelius, Nilsson och Eriksson, hava förklarat sig för det dåvarande icke kunna taga ståndpunkt till frågan, huruvida statens årliga bidrag till be- kostande av den sjukvårdande verksamheten borde höjas utöver nu utgående belopp, 100,000 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom framgår av det anförda, har genom Kungl. Maj:ts beslut den 6 augusti 1926 av pensionsförsäkringsfondens överskottsmedel anvisats ett belopp av 5 miljoner kronor, avsett att jämte behållningen i den år 1920 bildade »fonden för sjukvårdande uppgifter» — denna behållning har beräknats komma att den 1 juli 1927 uppgå till omkring 600,000 kronor — under en treårsperiod, omfattande tiden 1 juli 1927—30 juni 1930, stå till förfogande för åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet och därvid användas

enligt av Kungl. Maj:t för varje år fastställda grunder. De sålunda anvisade medlen lämna tydligen, även utan höjning av statsbidraget, tillgång till utövande under nämnda treårsperiod av pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet i dess nuvarande omfattning. Då de statsfinansiella skäl, som de senaste åren talat för begränsning av statsanslaget, alltså äga giltighet, synes mig vid nämnda förhållande någon höjning av statsbidraget för nästkommande budgetår icke böra ifrågakomma, detta så mycket mindre som, enligt vad jag under nästföregående punkt anför, en högst betydande ökning av anslaget till pensionsförsäkringens genomförande ändock icke lär kunna undvikas. För en dylik ståndpunkt talar även det förhållandet, att frågan om en mera eller mindre genomgripande omläggning av pensionsförsäkringen alltså står på dagordningen, i följd varav skäl lära finnas för statsmakterna att beträffande spörsmålet om den sjukvårdande verksamhetens understödande med statsmedel tills vidare kvarstå å den under de senaste åren intagna ståndpunkten. Jag finner därför, att statsanslaget till nu ifrågavarande ändamål bör även för budgetåret 1927—1928 begränsas till högst 100,000 kronor. Detta belopp torde på sätt nu sker böra utgå från anslaget till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av det förslagsanslag, som kan komma att för budgetåret 1927—1928 beviljas till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, må för *åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet* jämlikt de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas, av pensionsstyrelsen under samma budgetår disponeras ett belopp av högst 100,000 kronor.

[22.] 23. **Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar.** Ersättning till postverket för dess bestyr med utbetalning av pensioner och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring skall enligt av Kungl. Maj:t genom brev den 30 juni 1922 utfärdade föreskrifter — fastställda i anslutning till av riksdagen godkända grunder — tills vidare utgå med dels en grundersättning, beräknad efter 12 öre för varje utbetalning, dels och därutöver en dyrtidsersättning, utgörande lika många procent av grundersättningen, som de av postverket under det år ersättningen avser utbetalade dyrtidstilläggen utgöra av de utbetalade fasta avlöningarna. Ersättningen till postverket utgår i efterskott för kalenderår. Utbetalningen sker i regel i en enda post efter rekvisition från postverket. För ändamålet har ett särskilt anslag pläгат beräknas i riksstaten. Från anslaget för nästkommande budgetår skall utgå ersättning för kalenderåret 1927.

Till grund för beräkningen av ersättningsbeloppet för år 1926 lades ett antal av omkring 1,600,000 pensionsutbetalningar, varjämte hänsyn togs till det ökade antal dylika utbetalningar, som väntades komma att föranledas

av de genom kungörelse den 5 december 1924 (nr 496) vidtagna ändringarna i bestämmelserna angående sättet och tiden för utbetalning av pensioner och understöd och som beräknades medföra en ökad årlig kostnad av omkring 10,000 kronor. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har 1926 års riksdag för budgetåret 1926—1927 för ifrågavarande ändamål anvisat ett extra förslagsanslag av 240,000 kronor.

I skrivelse den 27 juli 1926 har *pensionsstyrelsen* anfört att, enligt vad det numera visat sig, den till grund för anslagsberäkningen för innevarande budgetår lagda uppskattningen av antalet pensionsutbetalningar för år 1926 varit för hög. Det totala antalet pensionsutbetalningar för år 1927 syntes sannolikt icke komma att överstiga 1,600,000. Grundersättningen efter 12 öre för varje utbetalning skulle således uppgå till omkring 192,000 kronor. Beräknades dyrtidsersättningen efter 20 procent, tillkomme ett belopp av omkring 38,400 kronor. Hela det för utbetalningar av pensioner och understöd för år 1927 erforderliga beloppet skulle alltså uppgå till omkring 230,400 kronor. Pensionsstyrelsen — som i fråga om denna beräkning samrått med generalpoststyrelsen, vilket ämbetsverk förklarat sig icke hava något att erinra mot densamma — har på grund härav hemställt om beredande av ett extra förslagsanslag för ändamålet för budgetåret 1927—1928 av 230,000 kronor.

De i ärendets behandling deltagande *sakkunniga*, herrar Kvarnzelius, Nilsson och Eriksson, hava förklarat sig instämma i vad styrelsen anfört och hemställt.

Departements-
chefen.

Givetvis är det förenat med svårighet att på förhand mera noggrant beräkna det antal pensionsutbetalningar, för vilket ersättning till postverket skall utgå under nästkommande budgetår. Från pensionsstyrelsen införskaffade uppgifter angående verkliga antalet utbetalningar under de senaste budgetåren m. m. synas dock göra det antagligt, att det av styrelsen beräknade antalet utbetalningar är väl högt. Med hänsyn härtill har jag ansett, att viss nedsättning av det av pensionsstyrelsen föreslagna anslagsbeloppet bör kunna äga rum. Denna nedsättning torde emellertid böra begränsas till 15,000 kronor. I överensstämmelse härmed förordar jag, att anslaget upptages till 215,000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 215,000.

[23.] 24. **Ersättning till häradsskrivarna för pensionsförteckningar.** För beredande av ersättning till häradsskrivarna för upprättande av de i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda förteckningar hava förslagsanslag av riksdagen beviljats från och med år 1914. I riksstaten för innevarande budgetår är anslaget upptaget med 50,000 kronor.

I skrivelse den 27 juli 1926 har *pensionsstyrelsen* — under antagande att ersättningen såsom hittills komme att utgå med 2 öre för varje i förteckningarna upptagen person samt att de av häradsskrivarna upprättade förteckningarna upptoge omkring $2\frac{1}{2}$ miljoner personer per år — för ifrågasvarande ändamål jämväl för budgetåret 1927—1928 beräknat ett anslagsbelopp av 50,000 kronor.

I enlighet med pensionsstyrelsens beräkning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *ersättning till häradsskrivarna för pensionsförteckningar* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* förslagsanslag av..... kronor 50,000.

Åtgärder beträffande lösdrivare m. fl.

[24.] 25. **Statens tvångsarbetsanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har 1926 års riksdag höjt det ordinarie förslagsanslaget till statens tvångsarbetsanstalter från 571,500 kronor med 33,000 kronor till 604,500 kronor.

I samband härmed har riksdagen godkänt följande av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 7 januari 1926 (femte huvudtiteln, punkten 21) förordade förslag till stat för statens tvångsarbetsanstalter, att tillämpas från och med budgetåret 1926—1927:

Stat.

A. Avlöningsstat.

<i>Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.</i>	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	181,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	15,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	43,500

Tvångsarbetsanstalten i Landskrona.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	65,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	3,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	39,500

B. Omkostnadsstat.

<i>Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.</i>	
Övriga kostnader för driften, <i>förslagsanslag</i>	155,000
<i>Tvångsarbetsanstalten i Landskrona.</i>	
Övriga kostnader för driften, <i>förslagsanslag</i>	102,500
	Summa kronor 604,500

Vad angår tvångsarbetsanstalten å Svartsjö har Kungl. Maj:t genom brev den 29 juni 1926 fastställt en detaljerad omkostnadsstat för denna anstalt samt den i samband därmed anordnade alkoholistanstalten att gälla under

*Anstalten
å Svartsjö.*

budgetåret 1926—1927. Denna omkostnadsstat slutar å ett belopp av 216,600 kronor, varav tillhoppa 54,300 kronor beräknats inflyta såsom överskott å jordbruksdriften, i hyror för tjänstemannabostäder, för bränsle och elektrisk energi, som försålts till tjänstemän, och såsom avgifter för intagna alkoholister, samt återstoden 162,300 kronor skulle utgöra statens tillskott, att bestridas dels från den i förutberörda ordinarie stat för tvångsarbetsanstalten å Svartsjö upptagna anslagsposten å 155,000 kronor till övriga kostnader för driften, dels ock från ett till driftkostnader för alkoholistanstalten vid Svartsjö för budgetåret 1926—1927 anvisat förslagsanslag å 25,000 kronor. Samtidigt har Kungl. Maj:t medgivit, att hos tvångsarbetsanstalten finge från och med den 1 juli 1926 tills vidare till och med den 30 juni 1927 vara anställda högst följande extra ordinarie tjänstemän, nämligen 1 uppsyningsman, 1 montör, 1 förste förman, 1 mejerist, 13 förman och 1 kontorsbiträde.

I skrivelse den 30 augusti 1926 har *anstaltens styrelse* i fråga om *avlöningsstaten* för tvångsarbetsanstalten anhållit, att anslagsposterna till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* och till *vikariatersättningar* för budgetåret 1927—1928 måtte uppföras med oförändrade belopp, 181,000 och 15,000 kronor.

Med avseende å posten till *avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.* har styrelsen erinrat, att denna post användes för bestridande, bland annat, av avlöningar till högst nyssnämnda 18 extra ordinarie tjänstemän. Huruvida samtliga dessa befattningshavare bleve erforderliga jämväl under budgetåret 1927—1928 vore enligt styrelsen icke möjligt att med bestämdhet förutsäga. Styrelsen vågade emellertid ej kalkylera med en mindre medelbeläggning av internerade per dag än 295, vartill komme att den under uppförande varande slutna avdelningen, till vilken medel beviljats av 1926 års riksdag, komme att ställa ytterligare anspråk på bevakningspersonal. I anledning härav har styrelsen ifrågasatt att jämväl under nästa budgetår få räkna med nyssnämnda icke-ordinarie befattningshavare såsom anställda vid anstalten, därvid dock styrelsen förklarat sig självfallet skola hava sin uppmärksamhet riktad på angelägenheten av att större personal ej användes, än som oundgängligen komme att krävas för anstaltens behöriga skötsel. Styrelsen har i anslutning härtill föreslagit beräknande av oförändrat belopp, 43,500 kronor, jämväl i fråga om förevarande anslagspost.

Vidkommande *omkostnadsstaten* har styrelsen överlämnat ett av styrelsen uppgjort förslag till gemensam detaljerad dylik stat för de två anstalterna vid Svartsjö beträffande budgetåret 1927—1928. Rörande detta förslag — enligt vilket inkomstposten statens tillskott skulle beräknas till sammanlagt 165,100 kronor mot 162,300 kronor enligt nu gällande detaljerade omkostnadsstat och $(155,000 + 25,000)$ 180,000 kronor disponibla anslagsmedel för innevarande budgetår — har styrelsen anført följande.

Staten, som vore beräknad för ett medeltal internerade av 295 per dag, överensstämde i huvudsak med den av Kungl. Maj:t senast fastställda. Vissa mindre jämkningar hade dock vidtagits, i det att posten till *inventarier* höjts med 2,000 kronor samt posten till *eldning, belysning och elektrisk kraft* ökats med 3,800 kronor för att möta de större utgifter under dessa poster,

som den under byggnad varande slutna avdelningen komme att medföra. Särskilt syntes förstnämnda post komma att rätt hårt anlitas för viss nyan-skaffning av inventarier till samma avdelning. Posten till *omkostnader för frigitna* hade däremot sänkts med 3,000 kronor, enär anstalten vidtagit åtgärder för att förbilliga utgifterna för anskaffandet av beklädnad åt avgående tvångsarbetare.

Under åberopande av det anförda har styrelsen hemställt, att posten statens tillskott måtte upptagas till 165,100 kronor samt att tvångsarbetsanstaltens andel däri måtte beräknas till 162,100 kronor, med vilket belopp alltså anslagsposten till bestridande av övriga kostnader för driften inom den ordinarie staten för tvångsarbetsanstalterna borde upptagas. Återstoden eller 3,000 kronor av ifrågasatt post inom den ifrågasatta detaljerade omkostnadsstaten för de bägge anstalterna vid Svartsjö borde täckas genom beviljande av ett extra förslagsanslag å 3,000 kronor till driftkostnader för alkoholistanstalten vid Svartsjö. Med erinran om att anslaget till sistnämnda ändamål för budgetåret 1926—1927 höjts till 25,000 kronor mot beviljade 3,000 kronor under näst föregående budgetperiod, har styrelsen framhållit, att denna höjning grundats på ett utav socialstyrelsen på sin tid avgivet utlåtande, i vilket socialstyrelsen gjort en överslagsberäkning av statsverkets kostnad för varje å anstalten intagen alkoholist. Hänvisande till svårigheten att bokföringsmässigt ansluta till dylik beräkning på grund av dels det bokföringssätt som användes vid Svartsjö och dels den omständigheten att särskild personal ej vore anställd för alkoholistanstalten, har anstaltsstyrelsen ansett, att återgång lämpligen borde få ske till det förutvarande anslagsbeloppet, vilket innebure, att anslaget icke skulle utmätas efter en genomsnittlig beräkning av statens verkliga totala kostnad för de å alkoholistanstalten intagna.

Socialstyrelsen har i ett den 28 september 1926 avgivet utlåtande berört sistnämnda spörsmål och därvid anført, att styrelsen ingalunda ville förorda åtgärder, som skulle leda till svårigheter i bokföringstekniskt hänseende. Det syntes emellertid riktigt och lämpligt, att ett visst anslag åtminstone ungefärligen belastades med de utgifter, som staten i verkligheten finge vidkännas för det med anslaget avsedda ändamålet. Den andel av statens kostnader för Svartsjöanstalten, som finge anses belöpa på alkoholistklientelet, överstege utan tvivel det av anstaltsstyrelsen beräknade beloppet 3,000 kronor, och det större beloppet syntes också böra belasta anslaget för detta ändamål. Då det torde vara tillfyllest, att beloppet genom en enkel överslagsberäkning fastställdes till sin ungefärliga storlek, syntes anordningen knappast beröra anstaltens inre bokföringsteknik, och den åsyftade endast fördelningen av kostnaderna för tvångsarbetsanstalten och alkoholistanstalten på tvenne anslagsposter i riksstaten. Med hänsyn därtill syntes det lämpligt, att de grunder, vilka i förevarande hänseende följts beträffande det nu löpande budgetåret, jämväl tillämpades för budgetåret 1927—1928.

Mot vad anstaltsstyrelsen i övrigt i sin skrivelse hemställt har socialstyrelsen förklarat sig icke hava anledning till erinran.

Departements-
chefen.

Anstaltsstyrelsens förslag att upptaga anslagsposterna till *ar-löningar till ordinarie tjänstemän* och till *vikariatsersättningar* inom den ordinarie staten för statens tvångsarbetsanstalter med oförändrade belopp, 181,000 kronor och 15,000 kronor, biträder jag. Jämväl anser jag mig böra förorda styrelsens förslag att bibehålla den i samma stat upptagna anslagsposten till *ar-löningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.* vid det senast fixerade beloppet, 43,500 kronor. Härvid utgår jag emellertid från att någon ökning av den nuvarande extra ordinarie personalen icke behöver äga rum i samband med den slutna avdelningens tagande i bruk, vilket beräknas kunna ske omkring den 1 juli innevarande år. Jag erinrar om att anstaltsstyrelsen uti sin skrivelse den 28 augusti 1925 med äskande av medel bland annat till anordnande av nämnda avdelning utgått från den av mig nu antydda förutsättningen beträffande ifrågavarande personal (jämför 1926 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, sid. 42).

Vidkommande härefter anstaltsstyrelsens förslag till beräkning av anslagsposten till *övriga kostnader för driften* vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö inom den ordinarie staten för statens tvångsarbetsanstalter är detta förslag, såsom av det föregående framgår, i första hand grundat på kalkyler för en detaljerad omkostnadsstat, gemensam för förstnämnda tvångsarbetsanstalt och alkoholistanstalten vid Svartsjö. I berörda detaljerade omkostnadsstat sluta samtliga inkomstposter å samma belopp som i den nu gällande detaljerade omkostnadsstaten med undantag av posten *statens tillskott*, som upptagits till 165,100 kronor mot 162,300 kronor i gällande stat. Denna ökning å 2,800 kronor är föranledd av att utgiftsposterna till *inventarier* och till *eldning, belysning och elektrisk kraft* i följd av tillkomsten av den slutna avdelningen ansetts böra höjas med tillhopa 5,800 kronor, varemot en sänkning ansetts kunna ifrågasättas för posten till *omkostnader för frigivna*, vilken post minskats med 3,000 kronor. För min del är jag av den uppfattningen, att de beräknade utgifternas totala belopp för nästa budgetår bör kunna hållas inom samma ram som den för innevarande budgetår angivna. En dylik överensstämmelse mellan utgiftsbeloppen i de båda staterna synes mig kunna åstadkommas genom en sänkning av utgiftsposten till *beklädnad och sängkläder* med skillnaden dem emellan eller 2,800 kronor. Denna post har nämligen för innevarande budgetår höjts från 19,000 till 29,000 kronor, huvudsakligen för verkställande av vissa nyanskaffningar, och åtminstone en del av utgifterna för ifrågavarande ändamål är, enligt vad jag från anstaltsstyrelsen inhämtat, att hänföra till engångskostnader. Vid bifall till vad jag nu föreslagit skulle följaktligen inkomstposten *statens tillskott* för nästa budgetår kunna upptagas till samma belopp som det i den detaljerade omkostnadsstaten för innevarande budgetår fastställda, 162,300 kronor.

Vad angår sättet för täckande av detta belopp inom den detaljerade omkostnadsstaten har anstaltsstyrelsen, huvudsakligen av bokföringstekniska skäl, ifrågasatt en återgång till den före innevarande budgetår tillämpade beräkningsgrunden. Styrelsen har sålunda föreslagit att, oberoende av den beräknade totalkostnaden för alkoholistklientelet, för alkoholistanstalten

skulle räknas med ett belopp av endast 3,000 kronor från ett i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaget anslag till driftkostnaderna vid alkoholistanstalten. Återstoden av det erforderliga beloppet skulle tagas från anslagsposten till övriga kostnader för driften vid tvångsarbetsanstalten inom tvångsarbetsanstalternas ordinarie stat. Jag finner emellertid icke tillräckliga skäl hava förebragts av anstaltsstyrelsen för att frånga den senast tillämpade beräkningsgrunden i förevarande fall. I likhet med socialstyrelsen anser jag nämligen den nuvarande anordningen knappast kunna leda till några avsevärda bokföringstekniska svårigheter, medan däremot en given fördel synes vara, att anslagen för de två anstalterna båda upptagas till de belopp, som åtminstone ungefärligen motsvara de utgifter, vilka verkligen hänföra sig till vartdera ändamålet. Bestämmandet av det för innevarande budgetår till bestridande av driftkostnaderna för alkoholistanstalten vid Svartsjö anvisade anslaget å 25,000 kronor har grundats å en av socialstyrelsen verkställd överslagskalkyl, i vilken man kommit till en kostnad för statsverket — efter avdrag av vårdavgifter men med inräknande av andel i personalkostnaden — av 1,000 kronor för år med en medelbeläggning av 25 alkoholister. Då icke några omständigheter, ägnade att rubba denna kalkyl, sedermera tillkommit, lär även för nästa budgetår ett belopp av statsmedel å 25,000 kronor böra avses till alkoholistvården å Svartsjö. För undanröjande av varje svårighet ur bokföringsteknisk synpunkt synes mig emellertid kunna så ordnas, att en summa motsvarande den beräknade kostnaden för alkoholistanstalten, alltså för nästa bndgetår 25,000 kronor, hädanefter såsom fast post upptages å inkomstsidan i den gemensamma omkostnadsstaten för de båda anstalterna vid Svartsjö, att bestridas från det anslag till *statens vårdanstalter för alkoholister vid Svartsjö och i Landskrona*, om vars beviljande jag under en följande punkt kommer att göra framställning. Med hänsyn till nyss antydda jämte avsedd motsvarande anordning i fråga om den detaljerade omkostnadsstaten för tvångsarbets- och alkoholistanstalterna i Landskrona ämnar jag beträffande sistnämnda anslag föreslå, att åt detsamma gives karaktären av obetecknat anslag, detta i motsats till de två nu utgående särskilda anslagen till driftkostnaderna vid respektive alkoholistanstalter, vilka anslag hava förslagsanslags natur.

I anslutning till det nu anförda torde anslagsposten till *övriga kostnader för driften* vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö inom den ordinarie staten för tvångsarbetsanstalterna — vilken post givetvis såsom hittills bör hava karaktär av förslagsanslag — från och med nästa budgetår upptagas till (162,300 — 25,000) 137,300 kronor. Denna summa innefattar vid jämförelse med anslagspostens nuvarande belopp, 155,000 kronor, en nedsättning med 17,700 kronor.

I enlighet med vad jag i det föregående förordat, torde de i tvångsarbetsanstalternas ordinarie stat ingående anslagsposterna för Svartsjöanstalten för nästkommande budgetår böra beräknas på följande sätt:

avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 181,000: —
vikariatsersättningar, förslagsanslag	» 15,000: —
avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	» 43,500: —
övriga kostnader för driften, förslagsanslag	» 137,300: —

Anstalten i
Landskrona.

Genom brev den 29 juni 1926 har Kungl. Maj:t fastställt en detaljerad omkostnadsstat för tvångsarbetsanstalten i Landskrona och den därmed förenade alkoholistanstalten, att gälla för budgetåret 1926—1927. Denna stat slutar på ett belopp av 123,000 kronor, varav 18,500 kronor beräknas inflyta i inkomster (kassaöverskott från trädgården och å verkstadsdriften, hyror för tjänstemannabostäder, till tjänstemännen försält bränsle och elektrisk energi samt avgifter för intagna alkoholister) och återstoden, 104,500 kronor, utgör statens tillskott, att utgå dels av det i staten för statens tvångsarbetsanstalter under omkostnadsstaten för anstalten i Landskrona upptagna förslagsanslaget å 102,500 kronor, dels ock av ett till driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister i Landskrona för budgetåret 1926—1927 anvisat extra förslagsanslag å 2,000 kronor.

I skrivelse den 24 augusti 1926 har *anstaltens styrelse* gjort framställning om anvisande av anslag för upprätthållande av tvångsarbetsanstaltens och den därmed förenade alkoholistanstaltens verksamhet under budgetåret 1927—1928.

Vad beträffar *avlöningsstaten* har styrelsen i fråga om anslagsposterna till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* och till *avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.*, nu å 65,000 kronor och 39,500 kronor, föreslagit vissa nedsättningar, medan åter posten till *vikariatsersättningar*, nu å 3,000 kronor, med hänsyn till ökad belastning ifrågasatts att undergå någon höjning. Sammanlagda beloppet av nämnda tre anslag skulle enligt styrelsens förslag bli 103,835 kronor mot 107,500 kronor enligt gällande stat. Styrelsen har härvid tillmätt beloppet för varje anslagspost med hänsyn till det för nästa budgetår beräknade behovet.

Beträffande härefter *omkostnadsstaten* har styrelsen ansett, att samtliga *utgiftsposter* inom nyssnämnda för budgetåret 1926—1927 fastställda detaljerade stat för de båda anstalterna i Landskrona borde upptagas med samma belopp inom en blivande dylik detaljerad stat för budgetperioden 1927—1928.

Till stöd härför har styrelsen i huvudsak anfört följande.

För att möjligen kunna föreslå någon sänkning i *byggnadsanslaget* — nu å 15,000 kronor — hade styrelsen rådfrågat sin biträdande arkitekt. Denne hade emellertid, såsom framginge av ett skrivelsen bilagt utlåtande, förklarat, att någon sänkning icke kunde tillrådas utan att snarare en höjning vore behöfvig.

Måhända skulle en minskning av *utspisningsanslaget* — nu å 28,000 kronor — kunna företagas. Enär man kunde vänta en ökning av de internerades antal i förhållande till antalet under det förflutna budgetåret, då detta varit relativt lågt, hade styrelsen dock icke vågat föreslå en dylik sänkning.

Ej heller under titeln *beklädnad och sängkläder* — nu å 10,500 kronor — hade styrelsen ansett sig böra föreslå någon sänkning, emedan utgifterna å

denna anslagspost under budgetåret 1925—1926 överstigit 10,000 kronor och det ännu återstode att anskaffa en hel del nödvändiga beklädnadspersedlar.

Anslaget till *inventarier* — nu å 6,000 kronor — syntes ej heller kunna sänkas, särskilt med hänsyn till anskaffning av stolar m. m. till föreläsningssalen, vilken nu saknade möblering.

På grund av den osäkerhet, som rådde å bränslemarknaden, syntes en sänkning av kontot *eldning, belysning och elektrisk kraft* — nu å 15,700 kronor — icke böra ifrågakomma.

Renhållningsanslaget — nu å 10,000 kronor — hade alltid varit strängt anlitat, och med hänsyn till den väntade ökningen i de internerades antal torde en nedsättning av anslaget icke kunna företagas.

Anslaget till *hälso- och sjukvård* — nu å 9,000 kronor — hade redan för budgetåret 1926—1927 undergått en nedsättning, varför en ytterligare sänkning icke vore tillräddig, så mycket mindre som en ökning av veneriska sjukdomarnas förekomst på senaste tiden gjort sig tydligt märkbar.

Med hänsyn till behovet av en regelbunden förnyelse av anstaltens knapphändiga bibliotek hade styrelsen ansett sig icke kunna företaga någon nedsättning i posten till utgifter för *undervisning*, nu å 3,000 kronor.

Ej heller hade någon sänkning av anslaget till *expenser och diverse* — nu å 11,000 kronor — ansetts kunna ifrågakomma, enär detta anslag redan för innevarande budgetår beräknats till lägsta möjliga belopp.

Alldenstund åtgärder redan vidtagits för en förbättrad omsorg om de från anstalten frigivna — bland annat genom samarbete med svenska kyrkans diakonistyrelses centralråd — vore en sänkning av anslaget under titeln *omkostnader för frigivna* — nu å 8,000 kronor — icke tillräddig.

De för *filialen »Hildero»* beräknade anslagen — eldning och belysning 4,300 kronor, diverse 2,500 kronor — hade visat sig knappt räcka till, varför någon sänkning av dessa anslag icke syntes kunna ifrågakomma.

Medan sålunda var och en av utgiftsposterna i den detaljerade omkostnadsstaten för nästa budgetår skulle upptagas med oförändrade belopp, har styrelsen däremot föreslagit reducering av beloppen för vissa inkomstposter i samma stat. I sistnämnda hänseende har styrelsen huvudsakligen yttrat följande.

Det beräknade *kassaöverskottet från trädgården* hade i förslaget sänkts från nuvarande 2,000 till 500 kronor, detta därför att trädgården under det förflutna budgetåret gått med förlust och någon nämnvärd ökning av inkomsterna icke syntes vara att påräkna under det kommande budgetåret. Genom de företagna indragningarna av militära truppförband hade beställningarna från arméns centrala beklädnadsverkstad betydligt minskats och torde snart komma att alldeles upphöra. Den rådande arbetslösheten hade också gjort det svårt att för de internerades räkning anskaffa arbete, som icke alltför starkt konkurrerade med den fria arbetsmarknaden. Detta å sin sida hade förorsakat, att man sökt i trädgårdsbruket sysselsätta så många internerade som möjligt utan hänsyn till att det därigenom ökade arbetspremiebeloppet åstadkomme minskning i vinsten eller måhända rent av förlust. Det hade syns viktigare att bereda sysselsättning för *alla* internerade än att nödgas ransonera arbetet å sömnadsverkstaden.

Av nyss anförda skäl måste man beräkna en kraftig minskning i *kassaöverskottet å verkstadsdriften*, varför denna inkomstpost — nu å 10,100 kronor — ansetts böra sänkas till 6,000 kronor.

På grund av dittills gjorda erfarenheter hade *avgifterna för intagna alkoholister* ansetts böra nedsättas från 1,100 till 750 kronor.

Till motvägande av de sålunda ifrågasatta reduceringarna om tillhoppa 5,950 kronor har styrelsen föreslagit en ökning av inkomstposten *statens tillskott* med samma belopp eller från nuvarande beloppet 104,500 till 110,450 kronor. Sistnämnda belopp skulle täckas av dels posten till övriga kostnader för driften vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona inom den ordinarie staten för tvångsarbetsanstalterna, vilken post skulle höjas från 102,500 till 108,450 kronor, dels ock genom beviljande för nästa budgetår av ett extra förslagsanslag till driftkostnader för alkoholistanstalten i Landskrona, beräknat till nuvarande beloppet 2,000 kronor.

I utlåtande den 28 september 1926 har *socialstyrelsen* förklarat sig finna det vara önskvärt, att statens utgifter för anstalterna i Landskrona kunde behållas vid oförändrat belopp under budgetåret 1927—1928. En granskning av förslaget till detaljerad omkostnadsstat för berörda tid gäve också vid handen, att detta önskemål skulle kunna förverkligas genom vissa jämkningar i det framlagda förslaget. Att döma av räkenskaperna för budgetåret 1925—1926 syntes sålunda å ena sidan vissa inkomstposter kunna beräknas till något högre belopp och å andra sidan utgifterna kunna sättas något lägre. I senare hänseendet torde exempelvis posterna *utspisning* samt *hälso- och sjukvård* kunna nedsättas från beräknade 28,000 och 9,000 kronor till respektive 25,000 och 7,000 kronor.

Departements-
chefen.

Vad till en början angår förenämnda tre anslagsposter inom *avlöningsstaten*, hava ändringar i avseende å dessa, såsom tidigare antytts, av anstaltsstyrelsen ifrågasatts i anslutning till det för nästkommande budgetår i varje särskilt fall uppskattade medelsbehovet. Då emellertid förevarande poster, såsom ingående i en ordinarie avlöningsstat, äro utmätta med hänsyn till de anspråk, som genomsnittligen kunna komma att ställas på dem under en förhållandevis lång period framåt, torde posterna icke böra rubbas i följd av relativt små växlingar beträffande behovet för varje särskilt år. Jag hemställer alltså, att posterna till sina belopp lämnas oförändrade.

I likhet med socialstyrelsen anser jag, att vissa utgiftsposter i anstaltsstyrelsens förslag till detaljerad *omkostnadsstat* för de båda anstalterna i Landskrona under budgetåret 1927—1928 kunna sänkas ävensom att en del av inkomstposterna kunna höjas. I fråga om *utgiftsposterna* har socialstyrelsen föreslagit, att posterna till *utspisning* samt till *hälso- och sjukvård*, av anstaltsstyrelsen upptagna till 28,000 kronor och 9,000 kronor, i stället skulle beräknas till 25,000 kronor och 7,000 kronor. Då utgifterna under motsvarande poster inom den detaljerade omkostnadsstaten för budgetåret 1925—1926 — enligt vad en i ärendet ingiven tablå över utgifternas och inkomsternas verkliga storlek under nämnda budgetår utvisar — uppgått till 24,745 kronor, respektive 6,841 kronor, får jag förorda, att berörda poster för nästa budgetår förslagsvis uppskattas till de av socialstyrelsen angivna beloppen. Utgifterna under posten *omkostnader för frivigva* hava, enligt vad som framgår av nyssnämnda tablå, uppgått till 5,417 kronor. Vid sådant förhållande synes det mig som om denna post, av anstaltsstyrelsen före-

slagen till 8,000 kronor, skulle kunna — med bibehållande av nödig marginal till mötande av den av anstaltsstyrelsen på anförda skäl väntade utgiftsstegringen under berörda post — uppskattas något lägre, förslagsvis till 7,750 kronor. Vidare synes posten till expenser och diverse kunna underkastas någon sänkning, förslagsvis med 2,000 kronor eller till 9,000 kronor. Med en reducering av nu angivna utgiftsposter på sätt jag nyss förordat skulle inkomstposten statens tillskott med oförändrade inkomster i övrigt upptagas till 103,200 kronor. Jag anser emellertid, att detta belopp bör kunna ytterligare något nedbringas. Enligt min uppfattning torde nämligen, såsom förut påpekats, en höjning av vissa poster å inkomstsidan i anstaltsstyrelsens förslagsstat kunna äga rum. Sålunda lärer posten *kassaöverskott å verkstadsdriften*, under vilken post för budgetåret 1925—1926 influtit icke mindre än 13,232 kronor mot beräknade 6,000 kronor, även med beaktande av de av anstaltsstyrelsen därutinnan anförda synpunkterna utan större risk kunna beräknas 1,500 kronor högre än enligt anstaltsstyrelsens förslag och sålunda uppskattas till 7,500 kronor i stället för till 6,000 kronor. Vidare torde inkomstposterna *hyror för tjänstemannabostäder, till tjänstemän försålt bränsle samt till tjänstemän försåld elektrisk energi* med hänsyn bland annat till storleken av de för budgetåret 1925—1926 influtna beloppen under dessa poster kunna beräknas till förslagsvis sammanlagt 1,000 kronor mera än vad styrelsens förslag utvisar eller till sammanlagt 6,300 kronor. Vid bifall härtill skulle inkomstposten *statens tillskott* kunna reduceras med ytterligare sammanlagt 2,500 kronor och sålunda uppskattas till 100,700 kronor.

Av sistnämnda belopp torde 98,700 kronor böra täckas genom att anslagsposten till *övriga kostnader för driften* inom den ordinarie staten för tvångsarbetsanstalterna beträffande anstalten i Landskrona upptages till sist angivna summa. Återstoden, 2,000 kronor, torde böra utgå från det extra anslag till kostnader för vårdanstalterna för alkoholister vid Svartsjö och i Landskrona, vilket jag, såsom jag tidigare meddelat, under en följande punkt ämnar föreslå att äskas för nästa budgetår. Av skäl, jag i motsvarande fall vid behandling av frågan om medel för driften av tvångsarbets- och alkoholistanstalterna vid Svartsjö anført, torde det belopp å 2,000 kronor, som från nyssnämnda extra anslag skulle avses till bidrag för kostnaderna för de två ifrågavarande anstalterna i Landskrona, böra upptagas såsom en fast post å inkomstsidan i den blivande gemensamma detaljerade omkostnadsstaten för sistnämnda båda anstalter.

I enlighet med vad jag i det föregående föreslagit skulle den ordinarie staten för statens tvångsarbetsanstalter från och med budgetåret 1927—1928 erhålla följande utseende:

Stat.

A. Avlöningsstat.

		Kronor.
<i>Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.</i>		
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	181,000	
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	15,000	
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	43,500	

<i>Tvångsarbetsanstalten i Landskrona.</i>	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	65,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	3,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	39,500

B. Omkostnadsstat.

<i>Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.</i>	
Övriga kostnader för driften, <i>förslagsanslag</i>	137,300
<i>Tvångsarbetsanstalten i Landskrona.</i>	
Övriga kostnader för driften, <i>förslagsanslag</i>	98,700
	Summa kronor 583,000

En jämförelse av ifrågavarande förslagsstat med den nu gällande ordinarie staten, som slutar å 604,500 kronor, giver vid handen, att det ordinarie förslagsanslaget till statens tvångsarbetsanstalter skulle från och med budgetåret 1927—1928 kunna sänkas med 21,500 kronor eller från 604,500 kronor till 583,000 kronor.

Under återopande av det förut anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna det av mig här förordade förslaget till stat för statens tvångsarbetsanstalter, att tillämpas från och med budgetåret 1927—1928;

dels ock nedsätta det *ordinarie* förslagsanslaget till statens tvångsarbetsanstalter, nu 604,500 kronor, med 21,500 kronor till..... kronor 583,000.

[25.] 26. **Utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona m. m.** Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona är förlagd till Landskrona gamla fästning och disponerar där vissa byggnader och områden. Såsom filial till anstalten användes en av staten sedan den 1 juli 1925 arrenderad egendom, benämnd Hildero, i Asmundtorps socken av Malmöhus län, vilken egendom användes huvudsakligen till förläggning för yngre samt för första gången dömda tvångsarbeterskor, om vilkas förbättring större förhoppning anses föreligga.

De byggnader inom fästningsområdet i Landskrona, över vilka tvångsarbetsanstalten förfogar, äro för närvarande följande (de här angivna siffrorna hänföra sig till numrering å en karta, som ingivits i samband med den i det följande omförmälda framställningen om tvångsarbetsanstaltens utvidgning):

a) inom den s. k. inre vallgraven (de egentliga fästningsbyggnaderna):

nr 1, *östra längan*, vilken inrymmer i nedre våningen expeditionslokaler och i övre våningen bostad för anstaltens direktör,

nr 2, *södra längan*, som innehåller i nedre våningen förråd och vissa arbetslokaler samt i övre våningen kyrka, föreläsningssal och förråd,

nr 3, *västra längan* (nattcellbyggnaden), innehållande i de tre nedre våningarna nattceller för de internerade och i vindsvåningen arbetssalar,

nr 4, *norra längan*, inrymmande i nedre våningen vaktrum, skolsal, assistentkontor, beklädnadsförråd samt expedition för första vaktfuarna, i andra

våningen bostäder för befattningshavare, i tredje våningen sjukavdelning samt i vindsvåningen beklädnadsförråd m. m.,

östra tornet (f. d. kronohäktet), använt till isoleringsavdelning för internerade,

södra tornet, innehållande kök,

västra tornet, inrymmande torkinrättning samt förråd,

norra tornet, disponerat såsom källare, samt

en byggnad, innehållande tvättstugor för anstalten och dess personal;

b) mellan inre och yttre vallgravarna:

nr 9, inrymmande bostäder för anstaltspersonal, samt

nr 15, brygghus, nu använt såsom vaktstuga.

Övriga å fästningsområdet befintliga byggnader hava hittills disponerats för militära ändamål, under senare år huvudsakligen för ett till Landskrona förlagt detachement av Skånska husarregementet. Dessa byggnader, alla belägna emellan inre och yttre vallgravarna, äro följande (siffrorna hänföra sig till numreringen å förenämnda karta):

nr 5, materialgårdshuset, innehållande bostad för två underofficersfamiljer, vilka även disponera tillhörande trädgård,

nr 6, uthus till byggnaden nr 5,

nr 7, uthus till byggnaden nr 8,

nr 8, bostad för husardetachementets förrådsförvaltare, vilken disponerar till byggnaden hörande trädgård,

nr 10, f. d. garnisonssjukhuset, inrymmande skomakar-, skräddar-, målar- och sadelmakarverkstäder för husardetachementet samt, i västra flygeln av byggnaden, landstormsförråd,

nr 11, innehållande sjukstall och skosmedja för husardetachementet,

nr 13, f. d. artillerikasernen, inrymmande gevärsförråd och gevärsreparationsverkstad samt bostäder för två underofficerare och en hantverkare,

nr 14, uthus till byggnaden nr 13,

nr 16, vedbodar, samt

nr 17, s. k. röda ladan, använd såsom vagnförråd för husardetachementet.

Vad angår de till fästningsbyggnaderna hörande jordområdena hava dessa tidigare varit genom chefens för första arméfördelningen försorg i särskilda jordlotter utarrenderade till enskilda personer. Enligt särskilda beslut av Kungl. Maj:t åren 1917, 1923, 1924 och 1925 har anstalten emellertid fått övertaga den chefen för första arméfördelningen tillkommande dispositionsrätten till jordlotterna samt bemyndigats att övertaga brukandet av desamma mot erläggande till arméförvaltningen av de arrendeavgifter, som tidigare utgjorts av de enskilda arrendatorerna. Jordlotterna användas för odlande av medicinalväxter samt annan trädgårdsodling, varmed de i tvångsarbetsanstalten intagna kvinnorna sysselsättas. Jordområdet disponeras numera i sin helhet av anstalten, endast med undantag av de till vissa militära befattningshavares bostäder hörande trädgårdsområdena samt en jordlott, vilken använts till kammarskjutningsbana för husardetachementet. Den arrendesumma, som anstalten för de disponerade jordlotterna erlägger till arméförvaltningen, utgör enligt vad från anstaltens sida meddelats tillhoppa 1,449 kronor för år.

Under senare år har styrelsen för tvångsarbetsanstalten i Landskrona upprepade gånger framhållit, att de lokaler, vilka för förläggning av de internerade och för bostäder åt anstaltspersonal stå till anstaltens förfogande inom fästningsområdet, äro otillräckliga för ändamålet, samt hemställt om upplåtande till anstalten av dels hela fästningsområdet, dels ock samtliga därå uppförda byggnader. Dessa framställningar hava hittills huvudsakligen endast föranlett till att, såsom av det nyss anförda framgår, dispositionsrätten till flertalet jordlotter å området successivt fått övertagas av tvångsarbetsanstalten.

Anstalts-
styrelsen.

Sedan emellertid i samband med den vid 1925 års riksdag genomförda försvarsorganisationen beslutats, att förläggningen till Landskrona av förenämnda detachement av Skånska husarregementet skulle upphöra, har styrelsen för tvångsarbetsanstalten i Landskrona i skrivelse den 24 augusti 1926 gjort framställning om överlåtande till anstalten snarast möjligt av alla utav militära myndigheter disponerade byggnader och områden inom fästningens yttre vallgravar samt om beredande av anslag för omändringar av vissa byggnader.

I denna framställning har styrelsen till en början ånyo betonat otillräckligheten av de lokaler, som stå till anstaltens förfogande. Härom yttrar styrelsen i huvudsak följande:

Av de *internerade* — under senare år i genomsnitt 140 à 150 samtidigt — vore visserligen ett 20-tal, som första gången blivit ådömda tvångsarbete och rörande vilkas förbättring mera gynnsamma utsikter syntes föreligga, intagna å egendomen Hildero på ett kortare avstånd från Landskrona. Men samtliga de övriga internerade vore förlagda i den s. k. nattcellbyggnaden inne i fästningen, med undantag av några få, som av olika anledningar vore isolerade i f. d. kronohäktet i fästningen. Förläggningen vore särskilt i nattcellbyggnaden synnerligen trång och ohygienisk. I denna byggnads trenne våningar vore inrättade 108 celler, en var med en golvyta av endast 2,03 × 1,19 m. Huvudparten av de internerade tillbringade där både nätterna och större delen av sin fritid.

Om överhuvudtaget något resultat skulle kunna påräknas av de internerades behandling i anstalten, vore det av många skäl nödvändigt att kunna uppdelade de internerade i olika grupper med hänsyn till bland annat ålder, anlag, föregående bestraffningar, förbättringsutsikter o. s. v. Anmärkningar rörande den alltför trånga och ohygieniska förläggningen av de internerade inom anstalten hade ock framställts från olika håll, bland annat från 1923 års statsrevisorers sida.

Vad *anstaltens personal* beträffade, funnes bostäder inom anstalten allenast för direktören, en förman och 16 vaktfruar, under det att den övriga personalen (sammanlagt 19 personer), såsom framginge av en skrivelsen bilagd förteckning, vore förlagd till staden, ofta på rätt avsevärt avstånd från anstalten. Det vore givetvis synnerligen önskvärt, att personalen i dess helhet erhöile bostäder å fästningsområdet, då befattningshavarna lättare kunde finnas tillhands vid behov och såväl deras arbetstid som deras fritider bättre kunde utnyttjas.

Styrelsen har härefter framhållit nödvändigheten för anstalten att så snart som möjligt komma i besittning av icke blott *hela* det inom yttre vallgra-

varna belägna fästningsområdet utan även *samtliga* därå befintliga byggnader, vilka senare efter vissa omändringar skulle med stor fördel kunna användas dels för en friare och rymligare förläggning av de internerade, dels till bostäder för den personal, som numera nödgades bo ute i staden på relativt långt avstånd från anstalten, dels ock till nödiga förvaringslokaler av olika slag. Det vore för övrigt i hög grad olämpligt, att fästningsområdet, som numera i huvudsak disponerades av en anstalt för kvinnliga lösdrivare, skulle till viss del användas även av militära myndigheter eller enskilda personer.

Styrelsen förklarar vidare, att den låtit genom sakkunniga personer uppgöra preliminära skisser till byggnadernas omändring för anstaltens bruk och verkställa utredning rörande de ungefärliga kostnaderna för dessa omändringar. Före ett utförande av dessa arbeten måste givetvis fullständigare ritningar i fråga om byggnadernas såväl exteriör som interiör uppgöras, men styrelsen hade ansett de uppgjorda och vid skrivelsen fogade skisserna och beräkningarna tills vidare vara tillräckliga för ärendets behandling.

För det förslag, som sålunda utarbetats rörande dispositionen av de byggnader, vilka enligt styrelsens hemställan nu skulle upplåtas till tvångsarbetsanstalten, har styrelsen redogjort på i huvudsak följande sätt:

I byggnaderna *nr 5 och 8* kunde beredas lämplig bostad, i sistnämnda hus för assistenten och i förstnämnda hus för 2 vaktfruar, varjämte samlingssalar för den kvinnliga personalen inom anstalten i byggnaden *nr 5* skulle kunna inrättas, något som skulle vara av stort värde. Då den nuvarande tvättstugan för befattningshavarna vore synnerligen otillfredsställande, skulle en i sistnämnda byggnad befintlig tvättstuga tagas i anspråk därtill.

Såsom framginge av skissritningarna, skulle i huset *nr 10* eller f. d. garnisonssjukhuset beredas plats för 36 internerade, vilka där eventuellt skulle kunna förläggas i två skilda avdelningar.

Huset *nr 13* skulle enligt förslaget omändras till bostadslägenheter för 12 vaktfruar.

Byggnaderna *nr 6, 7, 11, 14, 16 och 17* syntes åtminstone tillsvidare kunna i befintligt skick av anstalten användas till förvaringslokaler för trädgårdsprodukter, ved och redskap m. m. av olika slag, vartill tillräckliga utrymmen nu saknades. Veden hade sålunda hittills måst förvaras under bar himmel.

Om de nu nämnda byggnaderna bleve upplåtna till anstalten och toges i användning på av styrelsen föreslaget sätt, skulle härigenom möjliggöras viss ändrad disposition av de hittillsvarande anstaltsbyggnaderna. Härom yttrar styrelsen:

Genom att anstalten i byggnaderna *nr 5 och 13* erhöles plats för tillhoppa 14 vaktfruar, skulle de bostäder, som nu i *byggnaden nr 4* innehades av 8 vaktfruar, bliva lediga. Dessa lokaler borde då enligt styrelsens mening, på sätt framginge av skissritningarna, omändras till en avdelning för 26 internerade.

Genom att sålunda i byggnaderna *nr 10 och 4* förlades tillhoppa 62 internerade, skulle beläggningen i *nattcellbyggnaden nr 3*, som numera rymde 108 internerade, kunna minskas till ungefär hälften, då var och en internerad sålunda kunde där erhålla ungefär dubbelt så stort utrymme som för när-

varande. Denna omändring kunde tänkas försiggå på olika sätt. En enkel och billig utväg syntes vara att sammanslå två celler till en, så att i var och en av de tolv avdelningarna, som nu rymde 9 personer var, skulle bli plats för 4 personer jämte en garderob för diverse klädespersedlar.

I isoleringsavdelningen i *östra tornet* (f. d. kronohäktet) funnes plats för 30 internerade.

Enligt förestående beräkningar skulle man alltså erhålla möjlighet att placera de internerade på följande sätt:

På Hildero en avdelning å högst.....	20	internerade,
I byggnaden nr 10 en avdelning å högst	36	»
» » » 4 » » » 	26	»
» » » 3 » » » minst	48	»
» isoleringsavdelningen högst	30	»

Summa 160 internerade.

Det högsta antal internerade, som under de senare åren på en gång förekommit, hade varit 162, men i allmänhet hade såsom förut nämnts antalet internerade hittills varit i genomsnitt 140 à 150.

Rörande behövliga ändringsarbeten å vissa övriga av anstalten nu disponerade byggnader har styrelsen anfört följande:

I *norra tornet* borde en ny tvättstuga för anstaltens behov inrättas, då den nuvarande vore otillräcklig och i ett mycket dåligt skick.

I *huset nr 2* behövde en matsal inrättas för de internerade från vissa avdelningar.

I byggnaden *nr 15*, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1926 övertagits av anstalten och användes som vaktrum, syntes genom tillbyggnad även kunna beredas bostad för portvakt med familj, vilket ur flera synpunkter vore förmånligt.

I fråga om *kostnaderna* för omändring av ifrågavarande byggnader har styrelsen anfört, att dessa komme att ställa sig något olika, om värmeledning och W.C.-anordningar inlades i de till övertagande nu ifrågasatta byggnaderna eller icke. Då det emellertid i längden syntes bliva billigast med värmeledning samt W.C.-anordningar ur hygienisk synpunkt vore att rekommendera, ville styrelsen förordna inrättande därav.

Rörande värmeledningarna har förslag uppgjorts av ingenjören A. M. Thulin. Kostnaderna för ändring av elektriska installationer hava beräknats hos C. E. Peterssons smidesverkstad. Kostnadsberäkningar rörande byggnadsarbetena hava uppgjorts av byggnadsingenjörerna A. Andersson och H. Malmros samt byggmästaren E. B. Wallin.

En sammanställning av de beräknade kostnaderna ställer sig sålunda:

a) för de av militäravdelningen nu disponerade byggnaderna:		
Huset nr 5	kronor 25,400	
» » 8	» 6,600	
» » 10	» 60,000	
» » 13	» 49,600	
» » 15	» 14,500	
Ändring och komplettering av elektriska ledningar	» 5,000	kronor 161,100

b) för de av anstalten nu disponerade byggnaderna:			
Huset nr	4		kronor 11,800
»	»	2	» 1,320
»	»	3	» 2,520
»	»	18	» 11,700
Ändring av elektriska ledningar		»	240
			kronor 27,580
			Summa kronor 188,680

Styrelsen har anmärkt, att anstalten för husen nr 8, 5 och 13 (bostäder för assistent och vaktfruar) skulle kunna erhålla en årlig hyra, beräknad enligt av direktören och redogöraren lämnat förslag till omkring 4,500 kronor för år.

Styrelsen har slutligen i ärendet uttalat följande:

Såsom av det anförda framginge, skulle anstalten genom övertagande av de militära byggnaderna med tillhörande områden vinna synnerligen stora fördelar såväl för de internerade som för personalen. Styrelsen vågade påstå, att en friare och rymligare förläggning av de internerade med möjlighet att uppdelas dem i olika avdelningar med hänsyn till bland annat ålder, anlag, föregående bestraffningar och olika förbättringsutsikter vore absolut nödvändig att få genomförd för att möjliggöra en mera individuell behandling och uppfostran av de internerade. Innan dessa lokala förbättringar genomförts, vore ett i någon mån gynnsamt resultat av anstaltsens arbete tämligen utsiktslöst.

Styrelsen ville särskilt framhålla, att byggnaderna redan i sitt *nuvarande* skick i ganska stor utsträckning kunde provisoriskt användas av anstalten för att tillgodose dess behov av bostadslokaler och utrymmen för förråd m. m., varför det vore högst önskvärt, att anstalten snarast möjligt finge tillträde till dessa byggnader.

På grund av det anförda och med stöd av den utredning, som innefattas i de vid styrelsens skrivelse fogade bilagorna, har styrelsen hemställt, att alla av de militära myndigheterna disponerade byggnader och områden inom yttre vallgravarna måtte snarast möjligt överlämnas till anstalten, *samt att* för samtliga de i skrivelsen omnämnda byggnadernas omändring i huvudsaklig överensstämmelse med den uppgjorda planen måtte till styrelsens disposition ställas ett belopp av tillhopa 188,680 kronor, eventuellt uppdelat på ett par år.

Över anstaltsstyrelsens ifrågavarande framställning har infordrat utlåtande den 11 september 1926 avgivits av arméförvaltningens fortifikationsdepartement, som anført följande:

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 december 1925 hade chefen för fortifikationen hemställt, att Göta ingenjörkår måtte förläggas till Landskrona. För den händelse chefen för generalstaben icke hade något att erinra mot den sålunda föreslagna förläggningen, hade fortifikationsdepartementet för avsikt att i anbefalld utredning i ärendet ansluta sig till detta förslag, enär departementet ansåge Landskrona vara den näst Karlstad lämpligaste förläggningssorten för nämnda kår. Därest kåren komme att förläggas till Landskrona, bleve icke allenast de nu för försvarsväsendet disponerade byggnaderna därstädes framgent erforderliga utan jämväl en del av dem, som nu

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement.

vore upplåtna till tvångsarbetsanstalten. Därjämte komme lantförsvarets markområden vid staden då att tagas i anspråk såsom övningsfält.

Skulle åter sådan förläggning icke komma till stånd, syntes det icke osannolikt, att kasernetablissemnet i Landskrona behövde tagas i anspråk för uppläggning av den materiel, för vilken utrymme måste beredas, sedan den beslutade indragningen av vissa truppförband verkställes. Det syntes nämligen komma att visa sig ekonomiskt fördelaktigt att upplägga materielen i stora förråd, exempelvis ett för varje arméfördelning, och Landskrona-etablissemnet syntes då vara ett av de få, som ur utrymmessynpunkt kunde komma ifråga.

På grund av vad sålunda anförts har fortifikationsdepartementet avstyrkt framställningen.

I en med anledning av fortifikationsdepartementets utlåtande ingiven förnyad skrivelse av den 20 september 1926 har *styrelsen för tvångsarbetsanstalten* ytterligare utvecklat sina synpunkter på den föreliggande frågan. Styrelsen har därvid framhållit, bland annat, att så länge en tvångsarbetsanstalt för kvinnor vore förlagd till Landskrona f. d. fästningsområde, någon militäravdelning icke borde få disponera någon del av detta område och därpå uppförda byggnader. Icke ens för förvaring av militära förråd borde några byggnader inom fästningsområdet i framtiden få användas, då, förutom det att detta skulle inkräkta på anstaltens behov av ökade utrymmen, härav jämväl torde komma att följa, att militärpersonal allt som oftast eller kanske ständigt skulle komma att vistas på området för tillsyn över och vård av förråden.

Kasern-
kommittén.

På grund av remiss hava de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 november 1925 av chefen för försvarsdepartementet tillkallade sakkunniga för undersökning av ersättningsfrågor i anledning av regementsindragningar m. m. — den s. k. kasernkommittén — anmodats att avgiva utlåtande i ärendet. Kommitténs den 11 oktober 1926 avgivna yttrande är, såvitt angår användningen av Landskrona f. d. fästning med dithörande områden och byggnader, i huvudsak av följande innehåll:

Till Landskrona vore för närvarande förlagt ett detachement av Skånska husarregementet (tre skvadroner). Detachementet disponerade dels ett i Landskrona stad beläget kasernetablissemnet, vars huvudbyggnad uppförts i mitten av 1700-talet, dels ock en del byggnader och områden inom yttre vallgravarna av Landskrona f. d. fästning.

Enligt numera meddelat beslut skulle kavalleridetachementets förläggning i Landskrona upphöra den 1 november 1926.

Frågan, huruvida till Landskrona enligt den nya försvarsorganisationen skulle förläggas något truppförband, vore för närvarande icke definitivt avgjord. Såsom framginge av det utav arméförvaltningens fortifikationsdepartement i nu förevarande ärende avgivna utlåtandet hade chefen för fortifikationen framställt förslag om att Göta ingenjörkår måtte förläggas till Landskrona. Enligt uttalande av 1925 års riksdag vid behandlingen av försvarsfrågan borde emellertid Göta ingenjörkår förläggas till Eksjö (Smålands husarregementes nuvarande etablissemnet).

För att ur ekonomisk synpunkt kunna bedöma frågan om Göta ingenjörkårs förläggning hade de sakkunniga avlagt besök i dessa båda städer samt därvid besiktigat de därstädes belägna kavallerietablissemnena.

Därest Göta ingenjörkår skulle komma att förläggas till Landskrona, skulle enligt det av arméförvaltningens fortifikationsdepartement avgivna utlåtandet icke blott de nu för försvarsväsendet disponerade byggnaderna i Landskrona utan jämväl en del av dem, som nu vore upplättna till tvångsarbetsanstalten, bliva erforderliga för kårens räkning. En truppförläggning i Landskrona, som skulle medföra att tvångsarbetsanstalten bleve nödsakad avstå en del av sitt nuvarande område jämte därå belägna byggnader, vore dock säkerligen icke lämplig.

Därest anstalten däremot finge till sin disposition hela området inom yttre vallgravarna, bleve detta område väl avgränsat från kringliggande fastigheter. De olägenheter, som otvivelaktigt hittills varit förenade med att militära myndigheter haft dispositionsrätt till vissa byggnader och områden inom vallgravarna, skulle härigenom undanröjas.

För den händelse Göta ingenjörkår bleve förlagd till Landskrona, skulle kåren i huvudsak bliva hänvisad till att såsom förlägningsplats utnyttja det ledigblivande kasernetablissemnet i staden. De utrymmen, som här stode till förfogande, skulle icke vara tillräckliga för kårens räkning. Åtskilliga tillbyggnader bleve sålunda erforderliga. Särskilt ur ekonomisk synpunkt skulle en dylik förläggning icke vara att tillråda. Däremot syntes det i Eksjö belägna kasernetablissemnet med fördel kunna utnyttjas för ingenjörkårens räkning. Även ur ekonomisk synpunkt syntes det i följd härav vara lämpligt, att Göta ingenjörkår i enlighet med riksdagens uttalade mening förlades till Eksjö.

Skulle Göta ingenjörkår icke bliva förlagd till Landskrona, hade fortifikationsdepartementet alternativt ifrågasatt, att kasernetablissemnet därstädes måtte tagas i bruk för uppläggning av materiel för första (södra) arméfördelningen. Mot detta förslag ansågo de sakkunniga sig icke hava någon erinran att framställa. Om ett dylikt centralförråd inrättades i Landskrona-etablissemnet, torde icke någon del av det s. k. Citadellområdet — där tvångsarbetsanstalten vore förlagd — behöva tagas i anspråk för militära ändamål. De områden och byggnader inom yttre vallgravarna av fästningen, som tvångsarbetsanstalten önskade få till sig överlämnade, skulle för sådant fall inom en snar framtid kunna ställas till anstaltens disposition. Som en del militära befattningshavare vore bosatta i de inom yttre vallgravarna belägna byggnaderna, måste dock tillses, att dessa personer efter vederbörlig uppsägning komme i åtnjutande av laga fardag.

På grund av vad sålunda anförts har kasernkommittén tillstyrkt bifall till den av tvångsarbetsanstaltens styrelse gjorda hemställan, att alla de av militära myndigheter disponerade byggnader och områden inom yttre vallgravarna i Landskrona måtte överlämnas till anstalten.

I ärendet har slutligen utlåtande infordrats från byggnadsstyrelsen, som särskilt anbefallts att yttra sig över framställningen, i vad den avser överflyttning av fästningsområdet i dess helhet till byggnadsstyrelsens förvaltning. Vidare har — då det, vid bifall till anstaltsstyrelsens framställning om övertagande av de nu för militära ändamål disponerade byggnaderna, å ena sidan av statsfinansiella skäl ej synts möjligt att omedelbart bereda medel för utförande av samtliga de ifrågasatta omändringsarbetena och å andra sidan ansetts angeläget att i första hand genom omändring av byggnaden nr 10 (f. d. garnisonssjukhuset) möjliggöra en ändamålsenligare förläggning av de internerade — byggnadsstyrelsen tills vidare anbefallts att yttra sig över förslaget till omändringsarbeten endast i vad det avser sistnämnda byggnad.

Byggnadsstyrelsen.

I ett med anledning härav avgivet, den 1 december 1926 dagtecknat utlåtande har byggnadsstyrelsen — som i ärendet inhämtat yttrande från *riksantikvarien* — till en början beträffande frågan om *förvaltning av fästningsområdet m. m.* anfört följande:

Styrelsen ville framhålla, att icke någon del av Landskrona fästningsområde för närvarande vore ställd under styrelsens förvaltning. Genom brev den 26 oktober 1923 hade Kungl. Maj:t emellertid, i samband med att byggnadsstyrelsen anbefallts att efter samråd med riksantikvarien upprätta plan för istandsättande och framtida skötsel av det till tvångsarbetsanstalten upplåtna området, föreskrivit, att omförmälda plan skulle noggrant följas vid utförande av arbeten å området samt att i övrigt icke några som helst förändringar eller åtgärder finge företagas å fästningens till anstalten upplåtna byggnader, vallar och gravar utan att byggnadsstyrelsen efter riksantikvariens hörande därtill lämnat tillstånd. Att byggnadsstyrelsen nu skulle erhålla en till arten mera ingående befogenhet beträffande förvaltningen av fästningsområdet vore icke ur saklig synpunkt påkallat och syntes icke heller vara av anstaltsstyrelsen avsett. Därest hela fästningsområdet inom de yttre vallgravarna ställdes till anstaltens disposition, syntes samma område lämpligen böra komma under anstaltsstyrelsens förvaltning, dock med skyldighet för styrelsen att icke vidtaga några som helst förändringar eller åtgärder å de till anstalten upplåtna byggnader, vallar och gravar utan att byggnadsstyrelsen efter riksantikvariens hörande därtill lämnat tillstånd. De i omförmälda brev den 26 oktober 1923 givna föreskrifterna borde därför under sagda förutsättning utsträckas att gälla hela det inom yttre vallgravarna belägna fästningsområdet.

Vad beträffar det föreliggande förslaget till *omändring av byggnaden nr 10* har byggnadsstyrelsen icke haft något att i huvudsak erinra vare sig mot själva förslaget eller mot de för detsammias genomförande beräknade kostnaderna. Emellertid borde före ett eventuellt igångsättande av ombyggnadsarbetena ett fullständigt förslag beträffande såväl denna byggnad som övriga berörda byggnader underställas byggnadsstyrelsens och riksantikvariens prövning.

Byggnadsstyrelsen har slutligen framhållit, att det för ett pietetsfullt utförande av nu ifrågasatta och framtida moderniseringsåtgärder å de historiska byggnaderna vore nödvändigt att äga tillgång till noggranna uppmättningsritningar över dessa byggnader. Byggnadsstyrelsen har därför hemställt, att ett belopp av förslagsvis 3,000 kronor för sådant ändamål måtte beräknas, i händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäl att hos riksdagen äska medel till byggnadsarbetenas utförande.

Departements-
chefen.

Enligt gällande stadga för statens tvångsarbetsanstalter (sv. förf.-saml. nr 945 år 1920) skall varje tvångsarbetare erhålla en för honom lämpad behandling. Den sålunda fastslagna individualiseringsprincipen i fråga om behandlingen av internerade lösdrivare har vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona hittills icke kunnat i tillräcklig omfattning tillämpas på grund av bristande utrymme. Förlägningsförhållandena vid anstalten måste för närvarande anses vara i hög grad otillfredsställande, då det övervägande flertalet internerade måste hysas i den s. k. nattcellbyggnaden utan nämnvärd möjlighet till gruppering av de intagna efter olika tillstånd och beskaffenhet. En avsevärd

olägenhet för anstaltens verksamhet har tydligen också varit förläggningen av militärpersonal inom fästningsområdet.

Nu antydda missförhållanden, vilka upprepade gånger påpekats från olika håll, bland annat från riksdagens revisorers sida, hava tidigare föranlett krav på anstaltens förflyttning till annan ort. Sedan tanken härpå fått falla, hava framställningar från anstaltens styrelse vid olika tillfällen gjorts om utvidgning av anstaltens lokaler. Dessa framställningar hava icke kunnat tillmötesgå, så länge fästningsområdet och därå befintliga byggnader delvis varit erforderliga för militära ändamål.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 6 september 1926 har emellertid den hittillsvarande förläggningen till Landskrona av en avdelning utav Skånska husarregementet upphört efter avslutandet av 1926 års repetitionsövningar. Enligt vad chefen för försvarsdepartementet meddelat, behöver man numera icke räkna med att någon del av fästningsområdet vidare skall komma att tagas i anspråk för försvarsväsendets ändamål. Under sådana förhållanden har jag efter samråd med nyssnämnde departementschef funnit mig böra förorda, att hela det inom yttre vallgravarna belägna området jämte samtliga därå befintliga byggnader överlåtes till tvångsarbetsanstalten. Att härigenom stora fördelar för anstaltens verksamhet skulle vinnas, torde ligga i öppen dag. Främst bör naturligen beaktas den ökade möjligheten till gruppering av de intagna, men vidare har från anstaltens sida såsom fördelar med den föreslagna anordningen framhållits, bland annat, att anstaltens område skulle bli mera avskilt från kringliggande områden, att kontroll över in- och utpassering vid anstalten lättare skulle kunna upprätthållas samt att kostnaderna för bevakningsanordningar över huvud taget skulle kunna nedbringas, att bostäder skulle kunna anordnas för ett större antal av anstaltens befattningshavare än hittills ävensom att bättre utrymmen skulle erhållas för förvaring av materiel m. m.

Den ifrågasatta överlåtelsen synes lämpligen böra gälla från och med den 1 juli 1927. De militära myndigheternas befattning med ifrågavarande område och byggnader skulle alltså upphöra med ingången av budgetåret 1927—1928, efter vilken tidpunkt givetvis arrendeavgift för av tvångsarbetsanstalten disponerade jordlotter icke vidare skall utgivas. Då nuvarande avgifter gäldas för kalenderår förskottsvis varje den 1 mars och alltså för kalenderåret 1927 betalas den 1 mars samma år, kommer avgiftsfriheten emellertid att inträda först från och med år 1928. Området i sin helhet jämte därå uppförda byggnader torde från och med den 1 juli 1927 böra ställas under anstaltsstyrelsens förvaltning med den begränsning, som följer av Kungl. Maj:ts genom förberörda brev den 26 oktober 1923 meddelade föreskrift att förändringar å fästningens till anstalten upplåtna byggnader, vallar och gravar icke må företagas utan att byggnadsstyrelsen efter riksantikvariens hörande därtill lämnat tillstånd. Denna föreskrift synes på sätt byggnadsstyrelsen hemställt böra utvidgas att omfatta även de jordområden och byggnader, som enligt vad jag nu tillstyrkt skulle ställas under anstaltsstyrelsens förvaltning. På sätt som skett genom nämnda brev torde även i detta fall

böra föreskrivas, att sedan anstalten övertagit hela området och detta nöjaktigt ordnats, området skall enligt av anstaltsstyrelsen meddelade ordningsföreskrifter hållas tillgängligt för allmänheten å tider, då hinder därför ej möter med hänsyn till anstaltens verksamhet.

Inom de av försvarsväsendet disponerade byggnaderna äro bostäder för närvarande upplåtna åt fyra militära befattningshavare samt en annan hyresgäst. För samtliga hyresgäster gäller en uppsägningstid av tre månader före närmast infallande fardag. De militära befattningshavarna äro enligt vad jag inhämtat överförda till övergångsstat och äga på grund av föreskrifterna i 12 § av kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429) med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstater att, där så utan olägenhet kan ske, mot fastställd ersättning kvarbo i sina lägenheter intill den 1 oktober 1927. Jag har för avsikt att, om så erfordras, låta vidtaga åtgärd för samtliga hyresgästers avflyttning sistnämnda dag.

På sätt anstaltens styrelse framhållit, torde för fullständigt utnyttjande av de ökade möjligheter, som genom den ifrågasatta överlåtelsen skulle beredas anstalten, vara nödvändigt att företaga vissa ändringsarbeten å en del byggnader. För genomförande av ett utav styrelsen framlagt förslag i sådant avseende har begärts ett anslag av 188,680 kronor. Av finansiella skäl kan jag icke tillstyrka, att hela detta belopp äskas för nästkommande budgetår; anstaltsstyrelsen synes också hava tänkt sig möjligheten av en uppdelning av beloppet på flera budgetperioder. Vid en sådan uppdelning läser det, med hänsyn till angelägenheten av att snarast möjligt skapa de nödvändigaste förutsättningarna för en bättre gruppering av de internerade, vara lämpligt att i första hand bereda medel för omändring av den förutvarande sjukhusbyggnaden (nr 10). Då de arbeten, till vilka medel böra äskas för nästa budgetår, synas mig böra i huvudsak inskränkas till omändring av denna byggnad, anser jag mig icke nu böra ingå på någon prövning av styrelsens förslag beträffande övriga till övertagande ifrågasatta byggnader. Mot det förslag, som framlagts rörande omändring av sjukhusbyggnaden, har jag intet att erinra. Byggnadsarbetena torde böra utföras genom anstaltsstyrelsens försorg. Före arbetenas igångsättande torde emellertid böra utarbetas fullständiga ritningar och arbetsbeskrivningar, vilka böra underkastas byggnadsstyrelsens prövning och godkännande.

Kostnaderna för omändring av sist avsedda byggnad hava beräknats till 60,000 kronor. Då jag icke har något att erinra mot denna beräkning, förordar jag, att nämnda belopp äskas för budgetåret 1927—1928. För vissa smärre förbättringsarbeten i samband med övertagandet av samtliga byggnader inom fästningsområdet — däribland, i den mån arbetet på byggnaden nr 10 blir färdigt, av det ökade utrymmet betingad utvidgning av celler i nattcellbyggnaden — torde böra beräknas ett belopp av förslagsvis 2,000 kronor. Vidare har byggnadsstyrelsen hemställt om beviljande av ett belopp av 3,000 kronor för anskaffande av uppmättningsritningar över fästningsbyggnaderna. Med hänsyn till ifrågavarande byggnaders historiska värde finner jag mig böra biträda detta förslag. Det belopp, som för nästkommande

budgetår bör äskas till här angivna ändamål, skulle alltså bestämmas till (60,000 + 2,000 + 3,000) 65,000 kronor. Anslaget torde böra erhålla karaktär av reservationsanslag.

Vad angår den ifrågasatta överlåtelsens inverkan på kostnaderna för anstaltens drift, torde med den begränsade omfattning, vari omändringsarbeten enligt mitt förslag skulle utföras under nästkommande budgetår, den beräknade ökningen i hyresinkomster under nämnda budgetår endast obetydligt komma att framträda. En mindre dylik ökning torde dock kunna påräknas. Därest hyresgästerna i de för militära ändamål nu upplåtna byggnaderna komma att kvarbo till den 1 oktober 1927, lärer sålunda hyresbeloppet för tredje kvartalet 1927 komma att tillfalla anstalten. Bortfallandet av nu utgående arrendeavgifter för vissa jordlotter inom fästningsområdet kommer från och med budgetåret 1927—1928 att medföra en minskad utgift av inemot 1,500 kronor för år räknat. Till nu angivna omständigheter har hänsyn tagits vid den under nästföregående punkt verkställda beräkningen av driftkostnaderna för tvångsarbetsanstalten under ifrågavarande budgetår. I övrigt lär det här avhandlade förslaget ej komma att för nästkommande budgetår i nämnvärd mån inverka på anstaltens driftkostnader.

De närmare föreskrifter, som eventuellt kunna finnas erforderliga i samband med fästningsområdets upplåtande i dess helhet till tvångsarbetsanstalten, torde böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att hela det inom yttre vallgravarna av Landskrona gamla fästning belägna området jämte samtliga därå uppförda, Kungl. Maj:t och kronan tillhöriga byggnader må från och med den 1 juli 1927 överföras från försvarsväsendet samt enligt de närmare bestämmelser, som kunna meddelas av Kungl. Maj:t, ställas till styrelsens för statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona förfogande för det med anstalten avsedda ändamålet;

dels ock till *utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona m. m.* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* reservationsanslag av kronor 65,000.

[26.] 27. **Frälsningsarméns räddningshem.** Anslag till understöd åt frälsningsarméns räddningshem — av vilka två äro belägna i Stockholm, ett i Sundbyberg, ett i Göteborg och ett i Malmö — hava utgått för varje budgetperiod alltsedan år 1921. Anslaget utgjorde till en början 10,000 kronor men har sedermera av besparingsskäl nedsatts. För vart och ett av de tre senaste budgetåren har anslagsbeloppet utgjort 6,000 kronor.

I skrivelse den 31 juli 1926 har nu för räddningshemmen begärts ett statsunderstöd för nästkommande budgetår å 10,000 kronor eller samma belopp, som utgick för vardera av åren 1921 och 1922.

Femte huvudtiteln.

Vid framställningen hava bland annat fogats finansredogörelser för de olika hemmen. Av dessa redogörelser framgår, att vid slutet av år 1925 för samtliga hemmen uppkommit någon behållning, dock sammanlagt endast 906 kronor 80 öre. Jämte statsbidrag å sammanlagt 6,000 kronor upptager redogörelsen understöd från städer och landsting om tillhopa 14,577 kronor 50 öre. Från frälsningsarméns slum- och räddningsverks expedition hava utgått bidrag om sammanlagt 6,451 kronor. De största posterna på inkomstsidan utgöras av bruttoinkomsten av vid hemmen utförda arbeten. Dessa poster belöpa sig till ett sammanlagt belopp av 195,748 kronor 41 öre.

I utlåtande den 28 augusti 1926 har socialstyrelsen tillstyrkt, att statsbidrag måtte beviljas till ifrågavarande hem även för nästkommande budgetår. Vad angår understödsbeloppet har styrelsen, med hänsyn till verksamhetens synnerligen samhällsgagnande natur, förklarat sig icke kunna frånträda sin redan år 1925 uttalade mening, att beloppet borde utgå med 10,000 kronor.

Även jag anser, att statsunderstöd bör beviljas till frälsningsarméns räddningshem för budgetåret 1927—1928. Beträffande understödets storlek finner jag emellertid statsfinansiella skäl tala mot höjning av det under de senaste åren utgående beloppet. För statsbidragets åtnjutande torde föreskrifter, i huvudsak motsvarande de hittills givna, böra tillämpas (jämför 1923 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, sid. 156).

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *frälsningsarméns räddningshem* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* anslag av kronor 6,000.

Alkoholistvård.

[27.] 28. **Statens vårdanstalter för alkoholister vid Svartsjö och i Landskrona.** I riksstaten har sedan ett flertal år tillbaka upptagits ett extra förslagsanslag till driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister vid Svartsjö och ett dylikt förslagsanslag till driftkostnader för motsvarande anstalt i Landskrona. För budgetåret 1925—1926 var anslaget till alkoholistanstalten vid Svartsjö i riksstaten uppfört med 3,000 kronor och anslaget till anstalten i Landskrona med 2,000 kronor. För budgetåret 1926—1927 har, såsom framgår av vad under punkten 24 i det föregående omförmäls, anslaget till den förra anstalten höjts till 25,000 kronor, medan anslaget till den senare anstalten bibehållits vid 2,000 kronor. Av skäl, som jag under samma punkt anfört, förordar jag nu, att för budgetåret 1927—1928 avses samma belopp till bestridande av kostnaderna vid de båda alkoholistanstalterna som de, vilka äro beräknade för budgetåret 1926—1927. För vinnande av förenkling i budgettekniskt hänseende synes mig att, såsom redan skett beträffande tvångsarbetsanstalterna, de för berörda ändamål erforderliga beloppen för nästa budgetår böra i riksstaten sammanföras under ett anslag till belopp av (25,000 + 2,000) 27,000 kronor. Hänvisande till vad jag under förenämnda punkt därutinnan yttrat, föreslår jag, att anslaget erhåller karaktären av obetecknat anslag.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *statens vårdanstalter för alkoholister vid Svartsjö och i Landskrona* för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av kronor 27,000.

[28.] 29. **Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister.** I skrivelse den 21 september 1926 har styrelsen för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister anmält behovet av medel för uppehållande av anstaltens verksamhet under budgetåret 1927—1928.

I samband härmed har styrelsen framlagt förslag om uppförande av anstalten å ordinarie stat samt om genomförande av definitiv lönerereglering för befattningshavare vid anstalten.

Över anstaltsstyrelsens ifrågavarande framställning hava infordrade utlåtanden avgivits av styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona den 11 oktober, av socialstyrelsen den 5 november, av statskontoret den 16 november samt av allmänna civilförvaltningens lönenämnd den 3 december 1926.

Innan jag närmare ingår på dessa förslag, torde jag — i anslutning till en av styrelsen härutinnan lämnad redogörelse — få erinra om *tillkomsten och organisationen av det statliga anstaltsväsendet för manliga alkoholister m. m.*

De huvudsakliga bestämmelserna rörande alkoholistvård äro givna i lagen om behandling av alkoholister den 30 juni 1913 (nr 102) med däri sedermera vidtagna ändringar. Denna lag angavs skola träda i kraft den dag, Konungen förordnade.

I proposition (nr 155) till 1914 års senare riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen dels att medgiva, att Venngarns kungsgård i S:t Olovs socken av Stockholms län finge den 14 mars 1915 upplåtas till anordnande av en statens vårdanstalt för alkoholister, dels att på extra stat för år 1915 anvisa närmare angivna belopp för anordnande av vårdanstalten, för anstaltens förseende med inventarier samt för bestridande av anstaltens driftkostnader. Riksdagen biföll nämnda proposition.

Anstalten vid Venngarn, som avsåg att bereda plats för 100 alkoholister, uppfördes sedermera under åren 1915 och 1916. Sedan den kommission, som fått i uppdrag att anordna anstalten (Venngarnskommissionen), anmält, att anstalten nalkades sin fullbordan, förordnade Kungl. Maj:t genom kungörelse den 17 juni 1916 (nr 304), att lagen om behandling av alkoholister skulle träda i kraft den 1 augusti 1916. Samma den 17 juni utfärdades reglemente för anstalten (nr 305).

Alkoholistanstalten å Venngarn fick emellertid ej länge fortsätta med sin verksamhet. Den under kristiden ökade ungdomsbrottsligheten hade föranlett, att statens till Bona förlagda uppfostringsanstalt för minderåriga förbrytare blivit överbelagd och slutligen icke kunde mottaga alla dit hänvisade. Då samtidigt de å Venngarn tillgängliga platserna icke på långt när tagits i anspråk för alkoholister, uppstod tanken att provisoriskt använda anstalten å Venngarn till uppfostringsanstalt för minderåriga förbrytare. Kungl. Maj:t gjorde därför vid 1918 års lagtima riksdag (proposition nr 338) framställning om Venngarnsanstaltens provisoriska användande som uppfostringsanstalt för minderåriga manliga förbrytare och föreslog i samband därmed, att den då av föreningen Floda kolonier innehavda erkända alkoholistanstalten å Salbohed skulle provisoriskt apteras till statsanstalt för alkoholister. Denna

framställning bifölls av riksdagen (skrivelse nr 425), och den 1 augusti 1918 överflyttades statsanstalten till Salbohed.

Sedermera bestämdes genom beslut vid 1919 års lagtima riksdag (skrivelse nr 232), att den provisoriska anordningen med en allmän uppfostringsanstalt å Venngarn skulle bliva definitiv. Därmed var alltså beslutat, att den för alkoholistvård ursprungligen anordnade Venngarnsanstalten icke vidare skulle användas för detta ändamål.

Anstalten å Salbohed visade sig emellertid mycket snart vara otillräcklig samt även i vissa andra avseenden synnerligen olämplig för sitt ändamål. I proposition (nr 260) till 1920 års riksdag gjorde därför Kungl. Maj:t framställning dels om upplåtande från närmare angivna tidpunkter av Ventholms kungsgård och Ventholms kungsäng i Hilleshøgs socken till anordnande av en ny statens vårdanstalt för alkoholister för en beräknad kostnad av 964,000 kronor, dels ock om medel för påbörjande av arbetena med uppförande av nämnda anstalt.

Kungl. Maj:ts sistnämnda framställning vann emellertid ej riksdagens bifall. För att likväl tillfredsställa det överhängande vårdbehovet anvisade riksdagen i stället medel för inrymmande å tvångsarbetsanstalten vid Svartsjö av en vårdanstalt för de mest svårhanterliga alkoholisterna ävensom för alkoholister med kriminell förtid. I sin skrivelse i ämnet av den 18 juni 1920 (nr 399) yttrade riksdagen, bland annat, att riksdagen uppmärksammat, att antalet minderåriga manliga förbrytare så nedgått, att dessa, som vore fördelade å anstalterna Bona och Venngarn, för det dåvarande skulle kunna sammanföras å den förstnämnda anstalten och därmed Venngarn ånyo apteras för alkoholistvårdsverksamhet. Vid det förhållandet, att då ännu icke några bestämda slutsatser kunde dragas om huruvida nämnda minskning i antalet minderåriga förbrytare vore en mera bestående företeelse eller ej, hade riksdagen dock icke — åtminstone för det dåvarande — ansett, att åtgärder för Venngarns omläggning i nyss anført syfte borde vidtagas.

Ifrågavarande av riksdagen givna uppslag upptogs och utvecklades närmare av socialstyrelsen och styrelsen för alkoholistanstalten vid Salbohed, vilka styrelser i skrivelse den 8 november 1920 gjorde framställning om sistberörda alkoholistanstalts överflyttande till Venngarn.

Då det emellertid dels vore ovisst, huru länge samtliga minderåriga manliga förbrytare kunde vårdas vid anstalten å Bona, och det dels med hänsyn till själva uppfostringssystemen vore önskvärt att förfoga över två anstalter, igångsattes jämväl förnyad utredning rörande anordnande av en ny statlig alkoholistanstalt.

På grundval av den sedermera slutförda utredningen härutinnan framlades för 1921 års riksdag (proposition nr 279) nytt förslag om upplåtande från angivna tidpunkter av Ventholms kungsgård och Ventholms kungsäng till anordnande av en ny statens vårdanstalt för alkoholister, varför kostnaderna däråra beräknades till 551,300 kronor.

Tillika framställdes i propositionen förslag dels om provisorisk förläggning av den då till Salbohed förlagda statliga alkoholistanstalten till Venngarn, dels ock om samtidig provisorisk överflyttning av eleverna vid den å Venngarn inrymda tvångsuppfostringsanstalten för minderåriga förbrytare till uppfostringsanstalten å Bona.

Förslaget om temporär förläggning till Venngarn av den å Salbohed förlagda vårdanstalten samt förflyttning av elevkontingenten å Venngarn till Bona vann sig riksdagen böra bifalla (skrivelse nr 270).

Däremot avslag riksdagen framställningen om anordnande av en ny statens vårdanstalt å Ventholms kungsgård. Av närmare angivna skäl ansåg riks-

dagen ännu någon tids uppskov kunna ske med det definitiva avgörandet av byggnadsfrågan.

Den 1 oktober 1921 togs Venngarn åter i bruk såsom alkoholistanstalt, och från samma tidpunkt fungerar endast Bona såsom uppfostringsanstalt för minderåriga manliga förbrytare. Å Salbohed är numera enligt beslut av 1921 års riksdag inrättad en statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar.

Spörsmålet om anordnande av en ny statlig alkoholistanstalt har härefter icke varit under statsmakternas övervägande. Venngarn fungerar därför alltjämt provisoriskt såsom en statens vårdanstalt för alkoholister.

I enlighet med av riksdagen godkända grunder fastställde Kungl. Maj:t den 12 maj 1916 avlöningsstat för den statliga alkoholistanstalten å Venngarn för år 1917. I sammanhang därmed utfärdade Kungl. Maj:t vissa närmare bestämmelser i fråga om avlöningsförmånerna för de befattningshavare, som redan anstälts eller under loppet av år 1916 komme att fästas vid anstalten.

Vad angår nyss omförmälda avlöningsstat var densamma med avseende å såväl sin allmänna struktur som de i densamma för de olika befattningshavarna upptagna avlöningsbeloppen uppgjord med den då gällande avlöningsstaten för statens uppfostringsanstalt för minderåriga manliga förbrytare å Bona såsom huvudsaklig förebild. Lönerna vid sistnämnda anstalt — som vid ifrågavarande tidpunkt ännu var uppförd å extra stat — voro åter i allmänhet bestämda i anslutning till de gällande avlöningarna vid fångvårdsstaten, dit då även statens tvångsarbetsanstalter hörde.

I huvudsaklig överensstämmelse med vad som ägde rum vid Bona blev för Venngarn i riksstaten uppfört ett särskilt extra anslag till avlöningar och vikariatsersättningar åt tjänstemän samt ett extra förslagsanslag för driftkostnader i övrigt. Från förstnämnda anslag voro avsedda att bestridas dels de i lönestaten upptagna avlöningarna, dels ock avlöningar till extra personal och vikariatsersättningar.

Till sistnämnda extra personal räknades kökspersonalen (bagerska, tvätter-ska och köksbiträden), vilken sålunda icke upptogs i staten, ehuru dess avlöningar bestredos från avlöningsanslaget.

Från den i staten upptagna personalen uteslötos också vissa mera direkt för jordbruket anställda befattningshavare. Deras löner skulle bestämmas av anstaltsstyrelsen och bestridas från jordbrukets konto.

Genom brev den 17 juni 1916 meddelade Kungl. Maj:t villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i staten för ifrågavarande anstalt upptagna avlöningsförmånerna. Dessa villkor och bestämmelser äro i huvudsak överensstämmande med de avlöningsvillkor, som uti brev den 15 december 1911 blevo fastställda i avseende å befattningshavarna vid statens uppfostringsanstalt å Bona. Föreskrifterna i fråga, vilka lända till efterrättelse tills vidare så länge anslag för ändamålet utgår, hava i sin helhet intagits i Venngarnsstyrelsens förevarande skrivelse. Jag torde här få inskränka mig

till att återgiva föreskrifterna, i den mån dessa mera direkt behöva beröras vid behandling av nu förevarande spörsmål, och i övrigt hänvisa till nämnda styrelses redogörelse i ämnet.

Enligt ifrågavarande bestämmelser äger befattningshavare vid anstalten att i fråga om rätt till ålderstillägg räkna sig till godo tid, varunder han varit innehavare av motsvarande eller jämförlig befattning vid statens uppfostringsanstalt å Bona eller dylik ordinarie befattning vid fängvårdsstaten eller någon statens vårdanstalt för sinnessjuka.

Vidare gäller, att kostnadsfri vård av anstaltens läkare lämnas befattningshavare, varjämte av läkaren för maskinist, vårdare, sjukvårdare, sjuksköterska eller hushållerska — numera husmoder — föreskriven medicin kostnadsfritt tillhandahålles.

Förslag till avlöningsstat — liksom även till driftkostnadsstat — har sedermera för varje år underställts riksdagens prövning.

Då ifrågavarande alkoholistanstalt, såsom förut angivits, år 1918 förflyttades till Salbohed, undergick avlöningsstaten vissa förändringar, betingade särskilt av den minskade omfattning, i vilken vårdverksamheten där kunde bedrivas.

I samband med anstaltens förflyttning till Salbohed medgavs för befattningshavare vid anstalten att i fråga om rätt till ålderstillägg räkna sig till godo tid, varunder han varit innehavare av motsvarande eller jämförlig befattning vid alkoholistanstalten vid Venngarn.

Vid den provisoriska återflyttning av anstalten till Venngarn, som verkställdes enligt 1921 års riksdags beslut, vidtogos åter vissa ändringar i avlöningsstaten. Vid uppgörande av förslag till avlöningsstat under förläggningen till Venngarn (se prop. nr 279 år 1921) utgick man i huvudsak såväl med avseende å befattningarnas antal som beträffande lönebeloppen från den senast fastställda avlöningsstaten för befattningshavare vid den förut å Venngarn inrymda tvångsuppfostringsanstalten för minderåriga manliga förbrytare. Det ansågs nämligen lämpligt och önskvärt, att befattningshavarna vid *uppfostringsanstalten*, i den mån de befunnas dugliga för alkoholistvårdsarbetet, skulle bibehållas vid sina platser under den tid *alkoholistanstalten* vore förlagd till Venngarn. I de till staten fogade anmärkningarna intogs i anslutning här till bestämmelse om rätt för befattningshavare att för erhållande av ålderstillägg räkna sig till godo bland annat den tid, varunder han varit innehavare av motsvarande eller jämförlig befattning vid *uppfostringsanstalten* å Venngarn.

Gällande
avlöningsstat.

Den för budgetåret 1926—1927 gällande, genom brev den 11 juni 1926 fastställda avlöningsstaten för vårdanstalten å Venngarn är av följande utseende:

	Oredu- cerat belopp	Pensions- avgift motsva- rande belopp	Redu- cerat belopp	Tjänst- görings- pen- ningar	Arvode för särskilt uppdrag	Summa
1 direktör	3,000	150	2,850	1,500	—	¹⁾ 4,350
1 assistent	1,600	50	1,550	1,000	—	²⁾ 2,550
1 räkenskapsförare	1,600	50	1,550	1,000	—	²⁾ 2,550
1 lantbruksinspektör	1,600	50	1,550	1,000	—	²⁾ 2,550
1 husfader	1,200	50	1,150	900	—	³⁾ 2,050
1 maskinist	1,000	30	970	550	—	⁴⁾ 1,520
1 vårdare (tillika rättare)	800	25	775	500	200	⁴⁾ 1,475
1 vårdare	800	25	775	500	—	⁴⁾ 1,275
10 vårdare	8,000	250	7,750	5,000	—	⁴⁾ 12,750
1 husmoder, jämte fri kost	700	25	675	—	—	⁵⁾ 675
Läkararvode	—	—	—	—	—	⁶⁾ 2,000
Predikantarvode	—	—	—	—	—	⁶⁾ 1,200
Summa kronor	—	—	—	—	—	34,945

¹⁾ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.

²⁾ » 5 » » » » 400 » » » 10 » » » 400 »

³⁾ » 5 » » » » 200 » » » 10 » » » 200 »

⁴⁾ » 5 » » » » 100 » » » 10 » » » 100 »

⁵⁾ » 5 » » » » 50 » » » 10 » » » 50 »

⁶⁾ Därjämte fria resor.

Anm. Med undantag av läkare och predikant erhålla alla fri bostad, fri uppvärmning (eller bränsle) eventuellt elektrisk belysning (enligt styrelsens bestämmande). Huggning och sågning av bränsle ävensom armatur och lampor för elektrisk belysning bekostas dock alltid av befattningshavaren. Maskinist, vårdare och husmoder erhålla beklädnadsersättning, de förra med 100 kronor vardera, den senare med 50 kronor per år. Befattningshavare må kunna tilldelas trädgårds- eller planteringsland (enligt styrelsens bestämmande). Därest direktören tillika ombesörjer läkarvården eller predikantens göromål, må honom kunna tilläggas så stor del av läkararvode eller predikantarvode, som Kungl. Maj:t bestämmer. För det fall direktören åtnjuter båda de för befattningen uppförda ålderstilläggen, skall det pensionsavgift motsvarande belopp, som skall avdragas å lönen, utgöra 200 kronor. Befattningshavare vid anstalten må tillåtas att i fråga om rätt till ålderstillägg räkna sig till godo den tid, varunder han varit innehavare av motsvarande eller jämförlig befattning vid statens vårdanstalt för alkoholister vid Vennngarn eller å Salbohed eller vid statens uppfostringsanstalt för minderåriga manliga förbrytare å Vennngarn.

Därest läkaren och predikanten icke enligt avtal med styrelsen äga att genom anstaltens försorg åtnjuta fria resor, erhålla de resekostnadsersättning enligt reseklassen II i allmänna resereglementet, att utgå från det som bidrag till driftkostnader för anstalten beviljade förslagsanslaget.

Till avlöningar och vikariatersättningar vid Vennngarnsanstalten är av riksdagen för budgetåret 1926—1927 beviljat ett extra anslag av 41,545 kronor. Till bestridande av avlöningar enligt avlöningsstaten beräknas härav åtgå 34,945 kronor, vilket belopp motsvarar avlöningsstatens slutsumma. Återstående beloppet, 6,600 kronor, avses till extra personal, till vikariatersättningar samt för beredande i vederbörlig ordning av ålderstillägg åt där- till berättigade befattningshavare.

Från och med år 1920 hava de å avlöningsstaterna för statens alkoholist-anstalter vid Salbohed, respektive Vennngarn upptagna befattningshavarna kommit i åtnjutande av *tillfällig löneförbättring*. Löneförbättringens storlek skall i det följande angivas beträffande varje särskild befattningshavare.

Den för innevarande budgetår gällande *driftkostnadsstaten* för ifrågavarande anstalt är fastställd genom nyssberörda brev den 11 juni 1926.

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 1 saml. 1 haft. (Nr 1.) 1771 26 7

För dess lydelse ämnar jag i det följande redogöra. Här torde jag blott behöva nämna, att den i samma stat på inkomstsidan upptagna posten statens tillskott till beloppet sammanfaller med det anslag av 69,575 kronor till bidrag till driftkostnaderna i övrigt för anstalten, som riksdagen anvisat för budgetåret 1926—1927.

Jag övergår här efter till behandling av frågan om behovet av lönereglering för befattningshavare vid ifrågavarande alkoholistanstalt ävensom de i samband därmed framförda förslagen om definitiv förläggning till Venngarn av nämnda anstalt och anstaltens uppförande å ordinarie stat.

*Behovet av
lönereglering
m. m.
Anstalts-
styrelsen.*

Under den tid, som förflutit sedan anstaltens återflyttning till Venngarn år 1921, hava löneförhållandena för befattningshavare vid de statliga anstalter, vilkas arbetsuppgifter äro närmast jämförliga med alkoholistanstaltens, blivit föremål för omreglering enligt det för civilförvaltningen i allmänhet gällande nya lönesystemet. Från och med år 1922 äger sålunda avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, tillämpning å befattningshavare vid fängvårdsstaten samt vid statens tvångsarbetsanstalter och de därmed förenade alkoholistanstalterna. Med ingången av år 1923 har dylik definitiv lönereglering trätt i kraft även för befattningshavare vid uppfostringsanstalten å Bona.

Under återopande av nu angivna förhållanden har anstaltsstyrelsen framhållit önskvärdheten av att även avlöningarna för personal vid alkoholistanstalten å Venngarn måtte bliva föremål för omreglering. Styrelsen har i samband därmed erinrat om att framställningar i sådant syfte tidigare gjorts dels år 1921 av styrelsen för anstalten, dels ock år 1923 av vissa befattningshavare vid anstalten, över vilken sistnämnda framställning styrelsen avgivit tillstyrkande yttrande.

Styrelsen har såsom sin mening anført, att anledning nu ej föreläge att längre uppskjuta en lönereglering för anstaltens befattningshavare.

Vid behandling av frågan om sådan lönereglering för befattningshavare vid anstalten har styrelsen berört två spörsmål av betydelse för löneregleringsfrågan, nämligen frågorna om definitivt ståndpunktstagande beträffande anstaltens förläggning samt om anstaltens uppförande å ordinarie stat.

Vad det förstnämnda spörsmålet angår har anstaltsstyrelsen yttrat huvudsakligen följande.

Den år 1921 skedda förläggningen av anstalten till Venngarn hade angivits såsom endast provisorisk, detta i anslutning till 1919 års lagtima riksdags beslut om anstaltens användning till en permanent uppfostringsanstalt för minderåriga manliga förbrytare. Hänsyn måste alltså tagas till frågan, om anstalten fortfarande kunde böra avses för tvångsuppfostringsändamål. I detta hänseende syntes erinran böra göras om de förslag, som av de s. k. ungdomsbrottslighetssakkunniga i betänkande den 18 oktober 1922 framlagts beträffande anstalter för tvångsuppfostran åt minderåriga manliga förbrytare. Nämnda sakkunniga hade beräknat, att det å allmänna uppfostringsanstalter, avsedda för manliga lagöverträdare mellan 15 och 18

år, skulle behövas 166 platser, under det att å allmänna förbättringsanstalter, avsedda för manliga lagöverträdare mellan 18 och 21 år, skulle erfordras 332 platser.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle den nuvarande uppfostringsanstalten å *Bona*, som rymde omkring 240 platser, tagas i anspråk såsom *förbättringsanstalt* med antingen f. d. tvångsarbetsanstalten i Norrköping, som beräknades kunna rymma 130 platser, eller jordbruksfängelset i Mariestad, med ett platsantal av 120, såsom annex. *Venngarnsanstalten* med dess 100 å 120 platser skulle åter bli *uppfostringsanstalt* och antingen utökas genom en nybyggnad på 60 platser eller erhålla ungdomsfängelset i Uppsala som annex. Därest hinder skulle möta för att åter disponera *Venngarnsanstalten* för ungdomsvården, skulle jordbruksfängelset i Mariestad bli *uppfostringsanstalt* med ungdomsfängelset i Uppsala som annex.

I fråga om de beräkningar, varpå dessa förslag byggts, vore beträffande behovet av platser å allmän uppfostringsanstalt för minderåriga manliga förbrytare att märka, att *Bonaanstalten*, sedan nyssnämnda sakkunniga avgivit sitt betänkande, i två hänseenden fått sitt verksamhetsområde utvidgat, nämligen dels genom den av 1924 års riksdag antagna ändringen av strafflagens 5 kap. 3 §, varigenom det straffmaximum, vid vilket straffets avtjäande kunde utbytas mot tvångsuppfostran, blivit höjt från 6 månaders till två års straffarbete, dels ock genom den med 1926 års ingång ikraftträdde lagen om samhällets barnavård, enligt vilken lag skyddshemselever över 15 år, som visat särdeles svår vanart, kunde överlämnas till allmän uppfostringsanstalt. I själva verket hade antalet elever å *Bona*, enligt vad styrelsen inhämtat, redan under år 1925 varit större än det av de sakkunniga beräknade. I den mån som barnavårdslagens tillämpning hunne i full omfattning tränga igenom, torde säkerligen antalet elever å *Bona* komma att ytterligare ökas. *Venngarnsanstalten* skulle därför, även om den tillbyggdes med 60 platser, enligt styrelsens uppfattning komma att visa sig icke motsvara det förefintliga behovet av platser å allmän uppfostringsanstalt. Ytterligare syntes böra framhållas — och härutinnan saknades icke erfarenhet från *Venngarns* förutvarande användning såsom uppfostringsanstalt — att denna anstalts byggnadssätt med övervägande gemensamhetssovsalar innebure väsentliga olägenheter vid användning till uppfostringsanstalt. Slutligen funne sig styrelsen böra betona, att ett oeftergivligt villkor för att *Venngarnsanstalten* överhuvudtaget ånyo skulle kunna tagas i anspråk för ungdomsvården väl skulle vara, att en ny statlig alkoholistanstalt med minst 100 platser anordnades för att mottaga den nuvarande statsanstaltens klientel. Realiserandet av ett dylikt byggnadsföretag syntes emellertid under rådande statsfinansiella förhållanden knappast kunna ifrågasättas.

Av här angivna skäl har styrelsen ansett det vara ådagalagt, att *Venngarnsanstalten* allt framgent bör användas för alkoholistvård, för vilket ändamål den anordnats och vartill den bäst syntes lämpa sig. Under sådana förhållanden har styrelsen ansett sig böra föreslå, att det av 1919 års lagtima riksdag fattade beslutet, att den provisoriska anordningen å *Venngarn* av en allmän uppfostringsanstalt skulle bli definitiv, måtte upphävas samt att beslut måtte fattas om att statens nu provisoriskt å *Venngarn* inrymda vårdanstalt för alkoholister skall definitivt förläggas dit.

Vad härefter angår frågan om alkoholistanstaltens uppförande på ordinarie stat har styrelsen framhållit, att starka skäl kunde åberopas för vidtagande av en dylik åtgärd. Då den första staten för alkoholistanstalten

vid Venngarn år 1916 varit föremål för övervägande och frågan om anstaltens uppförande på ordinarie stat i samband därmed behandlats, hade det ansetts lämpligt att låta anstå härmed intill dess genom praktisk tillämpning närmare erfarenhet vunnits om den föreslagna organisationen av anstalten. Detta skäl syntes ej längre äga giltighet. Anstalten hade nu varit i verksamhet under så lång tid, att organisationen av densamma måste anses vara i erforderlig mån praktiskt prövad. Det föreläge därför enligt styrelsens mening icke längre någon anledning till ytterligare uppskov härutinnan.

Styrelsen har alltså hemställt, att i samband med lönereglering för befattningshavare vid ifrågavarande alkoholistanstalt beslut måtte fattas om anstaltens uppförande på ordinarie stat.

Yttranden.

Styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona har yttrat sig i ärendet, såvitt avser frågan om definitivt förläggande av ifrågavarande alkoholistanstalt till Venngarn.

Styrelsen har därvid tillkännagivit sin anslutning till vad Venngarnsstyrelsen uttalat rörande av de s. k. ungdomsbrottslighetssakkunniga ifrågasatt användning av Venngarnsanstalten såsom allmän uppfostringsanstalt för minderåriga förbrytare. Den mångsidighet i uppfostringsförfarandet, som numera tillämpades i avseende å minderåriga lagöverträdare i åldern 15—18 år, skulle nämligen nödvändiggöra en med stora kostnader förenad, vida större utvidgning och ännu mera ingripande omändring av de vid Venngarn disponibla utrymmena än som av ungdomsbrottslighetssakkunniga föreslagits eller avsetts, för att Venngarnsanstalten skulle kunna anses motsvara de fordringar å behövliga lokaler, som erfarenheten numera ådagalagt vara nödvändiga för en uppfostringsanstalt för minderåriga lagöverträdare.

Bonastyrelsen har vidare erinrat om att styrelsen i avgivet utlåtande över ungdomsbrottslighetssakkunnigas betänkande bland annat uttalat, att styrelsen för sin del icke funne det tillrådligt att avbryta det uppfostringsarbete, som dittills ägt rum å Bonaanstalten, och förlägga det till annan plats. Bonaanstalten hade från början planlagts med hänsyn till de åldersklasser av lagöverträdare, för vilka den dittills använts, och styrelsen ville fortfarande bestämt hävda, att Bonaanstalten icke lämpade sig för de kategorier av unga lagöverträdare, för vilka de av ungdomsbrottslighetssakkunniga ifrågasatta förbättringsanstalterna vore avsedda.

Under hänvisning härtill samt till av styrelsen lämnad redogörelse för dels årssiffror beträffande elevantalet, dels disponibla platstillgångar vid Bonaanstalten — beträffande denna redogörelse hänvisar jag till utlåtandet — har styrelsen såsom sin uppfattning framhållit, att med uppfostringsförfarandets tillämpning i den utsträckning, som med nu gällande lagstiftning kunde under normala förhållanden väntas, det platsutrymme Bonaanstalten erbjöde åtminstone för en avsevärd tid framåt syntes kunna anses tillräckligt. Venngarnsanstalten syntes således kunna utan större risk för de intressen, Bonastyrelsen funne sig böra bevaka, definitivt återlämnas för det

ändamål, för vilket nämnda anstalt ursprungligen blivit byggd och använd och vilket den nu sedan fem år tillbaka tjänade.

Socialstyrelsen har yttrat, att erfarenheterna från de tio år, som förflutit sedan alkoholistlagen trädde i kraft, tydligt ådagalagt riktigheten av statsmakternas uppfattning om nödvändigheten av en statlig upptagningsanstalt för tvångsinternerade alkoholister. Enligt styrelsens mening kunde intet tvivel råda om att Venngarnsanstalten även i fortsättningen vore nödvändig för den organiserade alkoholistvården, icke blott därför att denna anstalt täckte en betydande del av alkoholistvårdens platsbehov utan också på grund av den betydelse anstalten ägt och fortfarande ägde för det praktiska alkoholistvårdsarbetet. Venngarnsanstalten hade nämligen intagit en ledande ställning inom anstaltsorganisationen och utgjort en förebild för andra allmänna anstalter inom alkoholistvården. Socialstyrelsen ansåge sig sålunda utan tvekan böra tillstyrka bifall till framställningen om anstaltens uppförande på ordinarie stat.

Statskontoret har med hänsyn till vad anstaltsstyrelserna anfört förklarat sig icke hava något att erinra mot ett beslut att definitivt förlägga alkoholistanstalten till Venngarn. Då vidare en statlig anstalt av dylik typ och omfattning även allt framgent finge anses behövlig, syntes förutsättningarna vara för handen för anstaltens överförande på ordinarie stat. Billighetsskäl talade även för att anstaltens personal i viss omfattning erhöles ordinarie anställning och därmed samma löne- och andra förmåner, som tillkomme jämförliga befattningshavare vid andra förvaltningsgrenar.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har lämnat framställningen i nu angivna hänseenden utan erinran.

Av det anförda framgår, att någon förändring i förevarande alkoholistanstalts ställning icke skett, sedan beslut år 1921 fattades om anstaltens återflyttning till Venngarn. Anstalten är alltjämt endast provisoriskt förlagd till Venngarn, medel till dess verksamhet utgå från extra anslag, och befattningshavarnas löneförhållanden äro fortfarande oreglerade. Departements-
chefen.

Med hänsyn till den långa tid, som anstalten numera varit i verksamhet, och då dess organisation alltså torde få anses vara i erforderlig mån praktiskt prövad, synes det vara önskvärt, att anstalten nu uppföres på ordinarie stat, varigenom dess personal skulle kunna beredas den i olika hänseenden mera fasta och tryggade ställning, som tillkommer ordinarie befattningshavare. En förutsättning härför är emellertid givetvis, att frågan om anstaltens förläggning erhåller definitiv lösning. Vad sistnämnda fråga angår har jag efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet funnit det med hänsyn till vad såväl Venngarnsstyrelsen som de i ärendet hörda myndigheterna anfört vara till fullo klarlagt, att Venngarn icke längre bör hållas disponibelt för tvångsuppfostringsändamål. Övertygande skäl synas å andra sidan tala för att anstalten hädanefter definitivt avses för alkoholistvård. Vid nu angivna förhållanden torde uppskov rimligen icke vidare böra ske med alkoholistanstaltens uppförande å ordinarie stat.

Därest i enlighet med vad jag sålunda tillstyrker anstalten nu uppföres å ordinarie stat, synes det lämpligt, att i samband därmed anstaltens befattningshavare i likhet med personal vid närmast jämförliga statliga anstalter erhålla en efter nuvarande förhållanden mera lämpad reglering av sina avlöningsförmåner. På anstaltsstyrelsens förslag i fråga om grunderna för denna lönerreglering kommer jag i det följande att ingå.

Vid bifall till vad jag nu förordat torde erfordras viss omläggning beträffande de till statens uppfostringsanstalt å Bona utgående anslagen under andra huvudtiteln. Härom har chefen för justitiedepartementet tidigare i dag vid behandling av utgifterna under nämnda huvudtitel avgivit förslag.

*Allmänna
synpunkter
beträffande
löneregle-
ringen.*

Innan jag övergår till anstaltsstyrelsens förslag rörande löneregleringen, torde jag till en början få redogöra för vissa allmänna synpunkter, som för styrelsen varit vägledande vid förslagens uppgörande.

Såsom redan i det föregående framhållits, uppgjordes lönestaten för alkoholistanstalten vid Venngarn vid dess begynnelse år 1916 i anslutning till den avlöningsstat, som då gällde för uppfostringsanstalten vid Bona. Denna likställighet har även i fortsättningen i stort sett bibehållits. Anstaltsstyrelsen har ansett, att i den mån särskilda skäl ej föranleda till annat, berörda likställighet även för framtiden bör upprätthållas.

Vid uppgörande av löneregleringsförslaget har styrelsen förutsatt, att — liksom fallet är beträffande befattningshavare vid Bonaanstalten samt vid fångvårdsstaten och tvångsarbetsanstalten å Svartsjö — avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, bör vinna tillämpning å tjänstemän vid vårdanstalten. Beträffande tjänstemännens placering å löneskalan har styrelsen ansett sig i huvudsak kunna utgå från den för uppfostringsanstalten vid Bona gällande avlöningsstaten. Emellertid har styrelsen funnit det egenartade i vårdanstaltens verksamhet icke alltid möjliggöra full överensstämmelse därmed. I vissa fall hava då avlöningsstaterna för fångvårdsstaten och för statens tvångsarbetsanstalt vid Svartsjö fått tjäna till ledning.

Beträffande lönegradsplaceringen har styrelsen såsom allmän utgångspunkt i huvudsak framhållit följande.

Med de arbetsfält, som representerades av uppfostringsanstalten å Bona, fångvårdsanstalterna och tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, hade vårdanstalten å Venngarn mycket gemensamt. Dessa anstalters huvudsyfte vore i stort sett detsamma: att genom moralisk påverkan, arbete och ett regelbundet liv söka upprätta och till samhällsduglighet uppfostra där intagna personer. Arbetet vid nu ifrågavarande vårdanstalt vore emellertid i så måtto egenartat, att det härvid främst toge sikte på att hos den intagne befästa sådana föresatser, skapa sådana vanor och giva hans liv en sådan inriktning, att han för framtiden avhölle sig från alkohol. I sådant syfte har det bland annat i § 18 av reglementet för anstalten ålagts samtliga befattningshavare vid anstalten, utom läkaren och predikanten, att iakttaga fullständig avhållsamhet från alkoholhaltiga drycker. Någon liknande bestämmelse finnes ej för befattningshavare vid andra anstalter. Genom ett sådant stadgande bleve det möjligt att å vårdanstalten borteliminera den irritation, som ett aldrig

så måttligt bruk av alkohol framför allt inom anstaltens område skulle skapa. Detta krav på helnykterhet försvårade emellertid ej obetydligt rekryteringen av personal. Vid en lönereglering borde berättigad hänsyn tagas till förevarande omständighet.

En öppen vårdanstalt erbjöde för fostran och upprättelse av klientelet stora fördelar. Möjligheterna för de intagna att träda i förbindelse med yttervärlden och att t. ex. anskaffa rusdrycker vore emellertid mycket stora på en anstalt, där de intagna finge röra sig fritt. Att missbruk av friheten dittills kunnat utom i rena undantagsfall förebyggas, vore beroende i någon mån av anstaltens fördelaktiga läge men framförallt av personalens vaksamhet samt det goda förhållande, som dittills i stort sett rått mellan tjänstemän och intagna. En irriterad stämning på anstalten lockade lätt till trots mot föreskrifter och till överträdelser därav, och bland så ömtåliga och ofta nog överkänsliga människor, som alkoholister merendels plägade vara, kunde sådan misstämning lätt skapas. Vid besättandet av de olika tjänsterna vid anstalten hade styrelsen därför måst ställa synnerligen stora krav på vederbörandes personliga egenskaper. Att, såsom fallet vid flera tillfällen hade varit, på en gång utan nämnvärda störningar vårda ända till 110 å 115 personer med de rätt obetydliga disciplinära resurser, som anstalten ägde, krävde en personal, som vore väl insatt i detta egenartade arbete.

Slutligen hade styrelsen beaktat det förhållandet, att möjligheten till befordran till högre tjänst för befattningshavare vid ifrågavarande anstalt måste anses vara ganska liten. De flesta av tjänstemännen måste helt visst beräkna att utan befordran få kvarstå i samma tjänst till uppnådd pensionsålder.

Mot vad anstaltsstyrelsen i förevarande hänseenden anfört har erinran ej framställts i de afgivna yttrandena.

För min del kan jag i huvudsak ansluta mig till anstaltsstyrelsens allmänna utgångspunkter för löneregleringen. Jag anser alltså, att regleringen av befattningshavarnas avlöning bör ske genom deras inordnande under det för civila befattningshavare i allmänhet gällande nya lönesystemet samt att vid befattningshavarnas placering å löneskalan de av styrelsen antydda särskilda förhållandena med hänsyn till anstaltens vårduppgift böra vinna vederbörligt beaktande.

Departements-
chefen

Genom Kungl. Maj:ts brev den 12 maj 1916 angående avlöningsstat för år 1917 för statens vårdanstalt för alkoholister vid Venngarn m. m. bestämdes *föreståndarens* vid Venngarnsanstalten avlöning — här liksom i det följande angivas oreducerade belopp — till 4,500 kronor med två ålderstillägg å 500 kronor efter 5 och 10 år. Därjämte erhöll föreståndaren fri bostad med värme och lyse samt planteringsland. Såväl till begynnelse- som slutbelopp överensstämde denna lön med de avlöningar, som då voro bestämda för direktörerna vid Bonaanstalten samt vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand. Med föreståndartjänsten kunde förenas läkar- eller predikantbefattningen vid anstalten. Den första innehavaren av föreståndartjänsten, vilken var prästman, förenade också föreståndar- och predikanttjänsterna. För sistnämnda tjänst fastställdes arvudet år 1916 till 600 kronor för år.

Befattningarnas placering å löneskalan.
Direktör.

Vid vårdanstaltens överflyttning till Salbohed den 1 augusti 1918 sänktes avlöningen för föreståndaren till 4,000 kronor, detta med hänsyn till Salbo-

hedsanstaltens mindre omfattning. För föreståndaren — nu kallad *direktör* — vid den samtidigt nyupprättade *uppföstringsanstalten* å Venngarn sänktes avlöningen likaledes till 4,000 kronor, en sänkning, som emellertid i det särskilda fallet — *alkoholistanstaltens* förutvarande föreståndare och predikant blev direktör och predikant vid *uppföstringsanstalten* — kompenserades därigenom, att arvodel till predikanten höjdes från 600 till 1,200 kronor.

Med ingången av år 1920 höjdes begynnelseavlöningen för direktören vid *uppföstringsanstalten* vid Venngarn från 4,000 till 4,500 kronor, eller till samma belopp, som förut utgått till föreståndaren vid *vårdanstalten*. I arvode såsom predikant uppbär direktören fortfarande 1,200 kronor, och hans sammanlagda löneförmåner vid båda befattningarna utgjorde alltså 5,700 kronor.

Då *vårdanstalten* år 1921 återflyttades till Venngarn, bibehölls direktören (benämningen direktör infördes nu även i avlöningsstaten för *vårdanstalten*) vid de avlöningsförmåner han dittills åtnjutit vid *uppföstringsanstalten*. Hans avlöning har allt sedan dess varit densamma, som första gången fastställdes i förberörda brev den 12 maj 1916. Han uppbär sålunda, förutom förenämnda naturaförmåner, enligt gällande avlöningsstat en avlöning å 4,500 kronor jämte 2 ålderstillägg, vardera å 500 kronor, efter 5 och 10 år. Därjämte åtnjuter han tillfällig löneförbättring med 700 kronor för år samt dyrtidstillägg enligt de för oregrerade verk gällande grunderna.

Under hänvisning till nu angivna förhållanden har anstaltsstyrelsen beträffande direktörens placering i lönegrad anfört i huvudsak följande.

Likställigheten i lön mellan direktören vid Bona och föreståndaren vid Venngarn hade upphört, då direktören vid Bona med ingången av år 1919 fått sin avlöning höjd från 4,500 till 5,000 kronor. Så länge direktören vid *uppföstringsanstalten* vid Venngarn och sedermera vid *vårdanstalten* därstädes tillika varit predikant vid anstalten, hade han emellertid åtnjutit ett predikantarvode å 1,200 kronor, varigenom han haft 700 kronor mera i totala löneförmåner än Bonadirektören. Då den under år 1925 anställde nye direktören ej vore prästman, hade han själfallet ej kunnat påräkna någon del av de 1,200 kronor, som dittills åtminstone i viss mån tjänat till att upprätthålla likställigheten i lön mellan direktörerna vid anstalterna å Bona och Venngarn.

För närvarande åtnjöt direktören vid Venngarn samma avlöning, som före år 1922 tillkommit direktörerna vid centralfängelserna å Härlanda samt i Malmö, Härnösand och Mariestad. Vid genomförandet med ingången av år 1922 av ny definitiv löne reglering för fängvårdsstatens personal hade dessa tjänstemän under benämningen direktör av 2:a klass placerats i nuvarande lönegraden B 26. Emellertid ansåge styrelsen starka skäl tala för att direktörstjänsten vid Venngarn åter i avlöningshänseende likställdes med direktörstjänsten vid Bona och alltså hänfördes till lönegraden B 27.

I vilken omfattning arbetsuppgifterna för direktören vid den enda öppna, statliga alkoholistanstalten i riket under årens lopp ökats, kunde i någon mån utläsas ur nedanstående uppställning, angivande antalet å Venngarn (åren 1919—1921 å Salbohed) intagna under tioårsperioden 1916—1926.

	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{1}$
År	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Antal intagna	28	50	29	42	57	85	119	148	119	139

Från den 1 oktober 1921, då Venngarn ånyo tagits i bruk för sitt ursprungliga ändamål, hade ökningen i de intagnas antal varit påtaglig. Anstalten hade från och med år 1923 så gott som ständigt varit fullbelagd, tidvis även överbelagd. Genom införande av institutet *försökspermission* — stundom utsträckt till en tid av 1 år och nästan regelbundet praktiserat före en utskrivning — hade anstalten därjämte fått ett klientel ute i landet, som övervakades med de lokala nykterhetsnämndernas hjälp men som krävde vidlyftigt korrespondens mellan anstalten och övervakarna.

En omständighet, som ur synpunkten av en ändamålsenlig alkoholistvård måste anses vara av utomordentlig betydelse, vore att interneringstiden endast till sin maximilängd vore fastställd. Härigenom möjliggjordes en anpassning av utgångsdagen efter den intagnes personliga kvalifikationer och efter hans utkomst- och arbetsmöjligheter. Framställningar om försökspermission och utskrivning framfördes i regel till styrelsen genom direktören. Då styrelsen i mycket stor omfattning måste basera sina beslut på direktörens förslag härutinnan, vore det nödvändigt att hos denne befattningshavare kunna påräkna ej blott en ingående kännedom om de intagnas karaktär och personliga förhållanden i övrigt utan även ett säkert och beprövat omdöme i hithörande spörsmål. Emellertid hade direktören i regel att redan på ett mera preliminärt stadium ingå på behandling av dessa frågor. Snart sagt dagligen gjordes nämligen hos honom från klientelet's sida förfrågningar rörande möjligheterna till en förkortning av interneringstiden i en eller annan form. Det gällde då för direktören att både med myndighet och varsamhet kunna möta de givetvis ej sällan utsiktslösa ansatserna i dylikt syfte. Den obestämda interneringstiden innefattade i sig ett irritationsmoment, alldeles okänt för sådana anstalter, som endast bringade till verkställighet ett förut av annan myndighet till tiden preciserat straff eller tvångsarbete. Med arbetet vid uppfostringsanstalten å Bona erbjöde arbetet å vårdanstalten i denna punkt stora likheter, ehuru väl ett avgörande beträffande interneringstidens längd för alkoholister i så måtto bleve ansvarsfullare och till sina konsekvenser allvarigare, som det här gällde vuxna människor, i flertalet fall familjeförsörjare, vilka dessutom till sin läggning mången gång vore oberäknliga och överkänsliga.

Liksom anstalterna vid Bona och Svartsjö dreve även Venngarnsanstalten ett betydande jordbruk. Egendomens hela areal uppginge till cirka 1,900 tunnland, varav cirka 300 tunnland vore utarrenderade till torpare; återstoden eller ungefär 1,600 tunnland, varav cirka 550 tunnland öppen jord, vore lagd under huvudgårdens drift. Efter styrelsens bestämmande och under överinseende av en jordbrukssakkunnig ledamot i styrelsen hade direktören att med biträde närmast av en lantbruksinspektör svara för egendomens förvaltning och drift. Arbetsdriften vid anstalten omfattade utom jordbruket även en betydande verkstadsrörelse, nämligen hyggnadssnickeri, möbelsnickeri, skrädderi, skomakeri, måleri och smedja.

Med hänsyn till det anförda syntes det styrelsen, att direktörens vid Venngarn åligganden numera vore till arten och den allmänna läggningen mera omfattande än de göromål, som vore förenade med de direktörsbefattningar inom fängvården, som före år 1922 varit med honom i lönehänseende jämställda. Härtill komme, att med den utveckling av interneringsförfarandet, som torde vara att emotse, ytterligare nya eller vidgade uppgifter komme att krävas av direktören vid Venngarn. Styrelsen ville i detta sammanhang erinra om de av 1926 års riksdag beslutade åtgärderna för vinnande av en större effektivitet i tillämpningen av gällande alkoholistvårdslagstiftning.

Av sålunda anförda skäl har styrelsen hemställt, att direktörsbefattningen vid Venngarn måtte hänföras till lönegraden B 27 i avlöningsreglementets

löneplan. Härvid har styrelsen förutsatt — liksom beträffande övriga befattningshavare vid anstalten — att direktören skall vara skyldig att i enlighet med gällande föreskrifter utgiva skälig ersättning för de naturaförmåner, som av honom komma att åtnjutas.

Yttranden.

I de av *socialstyrelsen* och *statskontoret* avgivna yttrandena har någon erinran icke framställts mot den av anstaltsstyrelsen föreslagna placeringen i lönegraden B 27 av direktörsbefattningen. Däremot har *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* i sitt utlåtande ansett sig icke kunna förorda befattningens hänförelse till högre lönegrad än B 26. Till stöd härför har lönenämnden framhållit, att tjänsten i fråga fortfarande i avseende å arbetsuppgifternas omfattning, underställd personal m. m. torde få anses närmast jämförlig med direktörsbefattningarna av 2:a klass vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda och i Härnösand. Venngarnsdirektörens avlöning — fränsett avdrag av det mot avgift för egen pensionering svarande beloppet — vore för närvarande densamma, som närmast före den från och med år 1922 ikraftträdde löneregleringen för befattningshavare vid fängvårdsstaten varit förenad med direktörsbefattningarna vid nämnda centralfängelser, och sistnämnda befattningar hade vid berörda lönereglering hänförts till lönegraden B 26.

Departements-
chefen.

Av vad anstaltsstyrelsen anført synes framgå, att stora likheter i avseende å arbetsuppgifternas art och mångfald föreligga mellan den i lönegraden B 27 inordnade direktörsbefattningen vid Bona och direktörstjänsten vid Venngarn. Å andra sidan bör beaktas, att Bonaanstaltens klientel är till antalet ej oväsentligt större än det vid Venngarn befintliga. Härjämte är att märka, att till lönegraden B 27 för närvarande äro hänförda direktörstjänsten vid landets största centralfängelse, eller det å Långholmen befintliga, ävensom direktörstjänsten vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö. I betraktande av nu angivna förhållanden och med hänsyn till vad lönenämnden i sitt utlåtande anført i ämnet anser jag mig icke kunna förorda, att befattningen såsom direktör vid Venngarnsanstalten hänföres till högre lönegrad än B 26.

Assistent.
Räkenskaps-
förare och
redogörare.

I gällande avlöningsstat för Venngarnsanstalten äro upptagna en assistent och en räkenskapsförare, vardera med en avlöning av 2,600 kronor samt 2 ålderstillägg å 400 kronor efter 5 och 10 år jämte tillfällig löneförbättring med 650 kronor. Härtill kommer dyrtidstillägg samt fri bostad med uppvärmning och belysning ävensom planteringsland.

Rörande *assistentens* arbetsuppgifter samt de krav, som måste ställas på denne befattningshavares kvalifikation, har anstaltsstyrelsen anført följande.

Assistenten hade att biträda direktören vid anstaltens förvaltning, i vad denna icke rörde kassaförvaltning och jordbruk. Honom ålåg sålunda att deltaga i det moraliska fostringsarbetet, att efter direktörens anvisningar ombesörja korrespondensen med nykterhetsnämnder och de intagnas anhöriga, att deltaga i arbetet för platsanskaffning samt att föra föreskrivna journaler, exspektantlistor m. m. Vid förfall för direktören vore han dennes

ställföreträdare. På assistenten hade sålunda kunnat avlastas en del av i och för sig nog så viktiga göromål, vilka emellertid kunde utföras av annan än anstaltens föreståndare, och härigenom hade denne fått större möjlighet att ägna sig åt det direkta vårdarbetet och åt anstaltens allmänna ledning. Alltför behövde direktören som närmaste man och ställföreträdare en kvalificerad person. Den nuvarande innehavaren av befattningen hade liksom den föregående tjänstinnehavaren avlagt akademisk examen.

Med hänsyn till de kvalifikationer, som assistenten måste äga, har styrelsen ansett, att åt honom borde beredas den ställning i avlöningshänseende, som nu tillkomme assistenter av 2:a klass inom fångvårdsstaten. Styrelsen har därför föreslagit, att han måtte placeras i lönegraden B 18.

Vidkommande härefter *räkenskapsföraren* har styrelsen funnit det vara önskvärt, att denne befattningshavare i likhet med motsvarande tjänsteman vid Bonaanstalten erhöles benämningen *räkenskapsförare och redogörare*. Jämväl i avlöningshänseende har styrelsen ansett honom böra likställas med nyss avsedde befattningshavare och alltså hänföras till lönegraden B 17.

Beträffande nu nämnda befattningars placering å löneskalan har anmärkning icke framställts i de infordrade utlåtandena. *Socialstyrelsen* har emellertid påpekat, att vid såväl Bonaanstalten som Svartsjöanstalten direktörens närmaste man intogs högre löneställning än den som enligt förevarande förslag skulle tillkomma assistenten vid Venngarnsanstalten. Det kunde ifrågasättas, om denne icke borde erhålla en bättre ställning i löneavseende än enligt förslaget. Styrelsen hade velat fästa uppmärksamheten härpå, då framtida krav på omreglering kunde förutses.

Beträffande såväl assistentens som den nuvarande räkenskapsförarens placering i lönehänseende anser jag mig böra följa anstaltsstyrelsens förslag och tillstyrker alltså, att den förre hänföres till lönegraden B 18 och den senare till lönegraden B 17. Styrelsens förslag i fråga om förändrad benämning å räkenskapsförarbefattningen finner jag mig böra förorda.

Departements-
chefen.

Vid *uppföstringsanstaltens* förläggning till Venngarn uppfördes i staten för denna anstalt en lantbruksinspektor med avlöning lika med assistent i lägsta lönegraden vid fångvårdsstaten eller 2,100 kronor. Med 1920 års ingång blev lantbruksinspektoren även avdelningsföreståndare och likställdes med motsvarande befattningshavare vid Bona med en avlöning av 2,600 kronor jämte 2 ålderstillägg å 400 kronor. Då *alkoholistanstalten* ånyo förlades till Venngarn, upptogs jämväl i staten för denna anstalt en lantbruksinspektor med sistnämnda kontanta löneförmåner. Dessa löneförmåner äro alltiämt oförändrade. Därjämte utgår tillfällig löneförbättring med 650 kronor samt dyrtidstillägg, vartill kommer bostad med värme och lyse samt planteringsland.

Lantbruks-
inspektor.

I fråga om lantbruksinspektorsbefattningens inpassande å löneskalan har anstaltsstyrelsen yttrat följande.

Det vore uppenbart, att jordbrukets ekonomi i hög grad berodde på kunigheten, energien och organisationsförmågan hos den befattningshavare, som närmast ledde dessa arbeten. Det syntes styrelsen därför angeläget, att lönen för lantbruksinspektoren så utmättes, att en verkligt dugande och kompetent kraft kunde erhållas för denna tjänst. Av dess innehavare måste utan eftergift fordras både grundlig teoretisk utbildning och omfattande praktisk erfarenhet.

Vid löneregleringen för Bonaanstalten år 1922 hade lantbruksinspektoren därstädes placerats i nuvarande lönegraden B 18. Lantbruksinspektoren hade sålunda i lönehänseende ställts något högre än övriga avdelningsföreståndare, vilka erhållit placering i lönegraden B 17. Detta hade motiverats bland annat därmed, att han vore närmast ansvarig för skötseln av det betydande jordbruket vid Bonaanstalten. Ehuru lantbruksinspektoren vid Venngarn beträffande jordbruket i stort sett torde hava till omfattning och betydenhet samma arbetsuppgifter och ansvar som motsvarande befattningshavare vid Bona, hade styrelsen emellertid, då han icke vore avdelningsföreståndare, ansett sig icke kunna föreslå honom till högre placering än i lönegraden B 17.

Departements-
chefen.

Den föreslagna placeringen av lantbruksinspektoren i lönegraden B 17, som tillstyrkts i de över lönereglerningsförslaget avgivna utlåtandena, giver jag min anslutning.

Husfader.

I avlöningsstaten för den år 1921 till Venngarn återflyttade vårdanstalten för alkoholister upptogs en husfader med samma avlöning, som utgått till avdelningsföreståndaren vid den dit förut förlagda *uppföstringsanstalten*. Hans kontanta löneförmåner fastställdes till och utgöra alltjämt 2,100 kronor jämte 2 ålderstillägg å 200 kronor efter 5 och 10 år, vartill kommer tillfällig löneförbättring med 525 kronor samt dyrtidstillägg. Därjämte åtnjuter han fri bostad med värme och lyse samt planteringsland.

I fråga om husfaderstjänstens allmänna karaktär och dess inplacering i det nya lönesystemet har anstaltsstyrelsen i huvudsak yttrat följande.

Husfadern hade enligt reglementet för anstalten att, företrädesvis inom anstaltslokalerna, med biträde av vårdarna utöva tillsyn över de å anstalten intagna och ansvara för ordningen vid anstalten. Han handhade delvis beklädnadsförrådet, hade att närvara vid de intagnas måltider, fördela de intagna till arbete och föra förteckning över arbetsdagar och flitpengar. Han hade att göra sig noggrant underrättad om varje intagen, särskilt tillse de nyanlända och de själsligt oroliga samt överhuvud ansvara för ordningen inom anstalten.

Tjänsten vore psykiskt och fysiskt påfrestande. På denne befattningshavares personliga egenskaper berodde det i mycket, om livet på anstalten kunde flyta lugnt och utan alltför svåra störningar. Hans tjänstgöring började med frukostmålet kl. 7 f. m. för att räcka till släckningen kl. 9 e. m.

Husfaderns avlöning vore densamma som före löneregleringen tillkommit tredje läraren vid Bona samt assistent i lägsta lönegraden vid fångvårdsstaten. Vid löneregleringen hade den förre, som då tillika blev avdelningsföreståndare, placerats i nuvarande lönegraden B 17, den senare i lönegraden B 16. Ehuru husfaderns arbete erbjöde stora likheter med en avdelningsföreståndares vid Bona, hade styrelsen, då han å andra sidan icke behövde meddela undervisning, ansett riktigast, att han placerades i den löne-

grad, dit förutvarande assistenter av lägsta lönegrad inom fångvårdsstaten nu vore hänfödda, eller lönegraden B 16.

Mot den av anstaltsstyrelsen ifrågasatta placeringen av hufvadersbefattningen i lönegraden B 16 hava *socialstyrelsen* och *statskontoret* icke gjort någon invändning i de av dem avgivna yttrandena.

Yttranden.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har däremot uttalat avvikande mening i förevarande hänseende och föreslagit befattningens inordnande i lönegraden B 14. Såsom skäl härför har lönenämnden anført i huvudsak följande.

Enligt anstaltsstyrelsens förslag skulle befattningen såsom hufvader vid vårdanstalten i avlöningshänseende likställas med assistenter av 3:e klass vid fångvårdsstaten och sålunda hänföras till lönegraden B 16. En så hög lönegradsplacering av ifrågavarande hufvadersbefattning syntes lönenämnden knappast befogad. I avseende å tjänsteställning och arbetsuppgifter syntes sagda befattning snarast kunna jämföras med vissa uppsyningsmannabefattningar vid hospital och asyler. Nämnda befattningar vore indelade i två klasser, av vilka den högre, uppsyningsman av 1:a klass, placerats i lönegraden B 14 och den lägre, uppsyningsman av 2:a klass, i lönegraden B 10. Uppsyningsmännen vid hospitalen vore föreståndare för avdelningar, vilka, vad uppsyningsmännen av 1:a klass beträffade, vore av avsevärd storlek och kunde omfatta ända till 300 patienter. Å dylika avdelningar tjänstgjorde uppsyningsmannen underställda befattningshavare till ett betydande antal. De avdelningar, som förestodes av uppsyningsmän av 2:a klass, bestode i regel av omkring ett hundratal patienter jämte för dem erforderliga skötare. Då antalet av å Venngarnsanstalten intagna personer uppginge till något öfver ett hundratal, skulle sålunda hufvader därestädes i avseende å uppsiktsskyldighetens omfattning närmast vara jämställd med en uppsyningsman av 2:a klass vid hospital och asyler. Emellertid syntes tillsyn öfver å vårdanstalt intagna alkoholister i allmänhet få anses vara av mera krävande och påfrestande beskaffenhet än uppsikt öfver ett motsvarande antal hospitalspatienter. På grund härav syntes det lönenämnden skäligt, att hufvadersbefattningen vid Venngarnsanstalten i avlöningshänseende likställdes med uppsyningsmän av 1:a klass vid hospital och asyler och sålunda placerades i lönegraden B 14.

På sätt från lönenämndens sida framhållits, torde de arbetsuppgifter, som åvila hufvader vid Venngarn, i viss mån kunna jämföras med dem, som tillkomma uppsyningsmännen vid hospital och asyler. Å andra sidan är emellertid att märka, att medan uppsyningsmännen vid sinnessjukvårdsanstalterna vid sin tjänstutövning i relativt stor omfattning lära kunna påräkna biträde av kvalificerad arbetskraft, hufvader vid Venngarn, enligt vad jag inhämtat, endast kan erhålla sådant biträde av den såsom sjukvårdare tjänstgörande vårdaren, vilkens tid dock i främsta rummet måste ägnas åt de med hans syssla förenade särskilda göromålen. Ävenså torde böra uppmärksammas den nära personliga kontakt, vari hufvader vid förrättande av sina göromål måste komma med praktiskt taget hela klientelet vid vårdanstalten, särskilt därigenom att han under räkenskapsföraren närmast handhar bestyret med de intagnas ekonomiska förhållanden under interneringstiden. Enligt vad från anstaltsstyrelsen meddelats mig, ingår sålunda i hufvaders åligganden att uppgöra dagsverks- och flitpenningslistor samt att sköta de intagnas hufvudsakliga

Departements-
chefen.

tillgodohavanden genom dessas införande i de intagnas särskilda kontraböcker med anstalten. Hufadern har vidare att förmedla de intagnas mellanhavanden med utom anstalten stående, exempelvis ombesörja inbetalning av avgifter till sjukkassor och fackföreningar. Därjämte ombesörjer hufadern vederbörliga inköp för de intagnas privata del. Vid utförande av arbetsuppgifter sådana som de nu antydda måste det givetvis med hänsyn till klienteletts beskaffenhet hos befattningshavaren i fråga kunna påräknas ett beprövat omdöme i förening med stor varsamhet. På grund av nu angivna förhållanden samt med hänsyn till vad i anstaltsstyrelsens skrivelse anförts i fråga om de med hufadersbefattningen förenade göromålen i allmänhet och de för tjänstens bestridande erforderliga personliga kvalifikationerna anser jag mig icke kunna biträda lönenämndens förslag, enligt vilket hufadersbefattningen skulle i lönehänseende placeras i lönegraden B 14. Den av anstaltsstyrelsen ifrågasatta placeringen av befattningen i lönegraden B 16 synes mig åter något för hög. Jag finner mig därför böra förorda, att tjänsten i fråga inordnas i lönegraden B 15.

Maskinist.

Maskinisten vid alkoholistanstalten å Venngarn åtnjuter enligt gällande avlöningsstat en begynnelseavlöning av 1,550 kronor jämte 2 ålderstillägg å 100 kronor. Härjämte uppbär han beklädnadsersättning med 100 kronor, tillfällig löneförbättring med 300 kronor för år och dyrtidstillägg samt åtnjuter fri bostad med värme och lyse ävensom planteringsland. Hans avlöningsförmåner äro desamma, som före den definitiva löneregleringen tillkommo maskinisten vid Bonaanstalten.

Anstaltsstyrelsen har föreslagit, att den tidigare likställigheten mellan maskinistbefattningarna vid Bona och Venngarn måtte bibehållas även vid löneregleringen för sistnämnda anstalt. Styrelsen har därför hemställt, att maskinistbefattningen vid Venngarn måtte hänföras till lönegraden B 8, i vilken lönegrad motsvarande befattning vid Bonaanstalten är placerad.

Departements-
chefen.

Jag tillstyrker berörda förslag, som i samtliga de avgivna yttrandena lämnats utan anmärkning. Befattningshavaren i fråga kommer vid bifall här till att bliva likställd även med maskinist av andra klass vid hospital och asyler.

Förste förmän.
Förmän.

I avlöningsstaten för vårdanstalten vid Venngarn hava alltsedan anstaltens återflyttning dit år 1921 funnits upptagna följande vårdartjänster:

1 vårdare, tillika rättare, med en begynnelseavlöning å 1,300 kronor och ett särskilt arvode å 200 kronor, samt

11 vårdare med en begynnelseavlöning av 1,300 kronor.

Ålderstillägg utgå å samtliga dessa tjänster efter 5 och 10 år med 100 kronor. En var av dessa befattningshavare erhåller härjämte beklädnadsersättning med 100 kronor, tillfällig löneförbättring med 300 kronor samt dyrtidstillägg. Härutöver åtnjuta de förmånen av fri bostad med värme och lyse samt planteringsland. Avlöningsförmånerna överensstäm-
ma